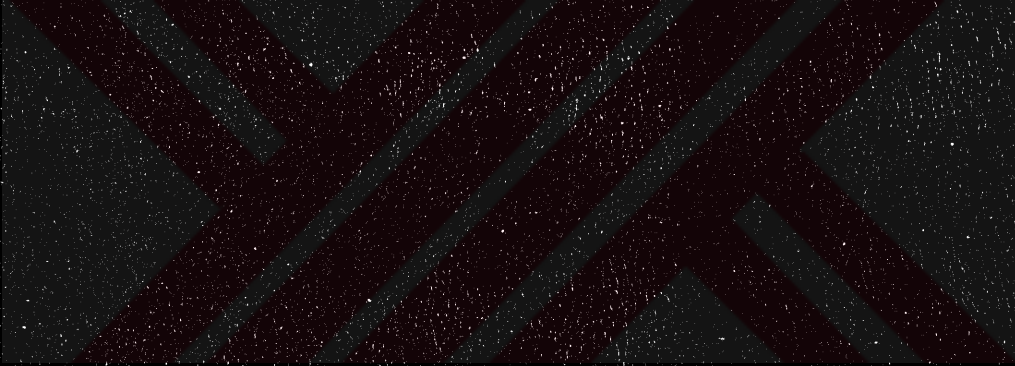

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

GELENEKSEL KONUT MİMARISİNDE CEPHE DÜZEYİNDE
MALZEME VE BİÇİM İNCELEMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar BİRCÜL ÇAKIROĞLU

OCAK 1996
TRABZON

57870

ÖNSÖZ

“Geleneksel Konut Mimarisinde Cephe Düzeyinde Malzeme ve Biçim İncelemesi” adlı bu çalışma, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak yapılmıştır.

Bu çalışma süresince değerli katkılarıyla bana her konuda destek olan, beni yönlendiren tez danışmanım sayın Prof. Dr. Zafer ERTÜRK’e, alan çalışmalarımda yardımlarını gördüğüm Özlem BÜYÜK, Sunay DOĞRAR ve Hayriye DEMİRCİ’ye, çizimlerimde yardımlarını gördüğüm Şebnem GEÇKİN ve Arş. Gör. Ahmet KOÇHAN’a, tezin yazımını üstlenen Arş. Gör. Sinan GÜNER’e, benden yardımını esirgemeyen Arş. Gör. Aziz ŞİŞMAN, Arş. Gör. Yasemin UZUN ve aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Trabzon, Ocak 1996

Birgül ÇAKIROĞLU

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
TÜRKÇE ÖZET.....	IV
SUMMARY.....	V
ŞEKİL LİSTESİ	VI
TABLO LİSTESİ.....	VII
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş ve Konuya Yaklaşım	1
1.1.1. Problemin Tanımı ve Çalışmanın Amacı.....	3
1.2. Geleneksel Yapı.....	6
1.2.1. Geleneksel Yapı Kavramı	6
1.2.2. Geleneksel Yapıyı Biçimlendiren Etmenler.....	7
1.2.2.1. Kültür.....	9
1.2.2.2. Fiziksel Çevre Koşulları.....	12
1.2.2.3. Malzeme.....	14
1.3. Yapı Malzemesi.....	14
1.3.1. Yapı Malzemesinin Tanımı.....	14
1.3.2. Yapı Malzemesinin Sınıflandırılması.....	15
1.3.3. Yapı Malzemesinin Tarihsel Gelişimi.....	17
1.3.4. Malzemenin Mimari Etkisi.....	27
1.4. Anadolu'da Geleneksel Malzemeye Dayalı Mimari.....	30
1.4.1. Ağaç Mimari.....	32
1.4.2. Taş Mimari.....	34
1.4.3. Toprak Mimari.....	37
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	40
2.1. Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Teknikler.....	40
2.1.1. Veri Toplama.....	40
2.1.1.1. Çalışma Alanının Belirlenmesi.....	40
2.1.1.2. Konut Örneklerinin Seçimi.....	41

2.1.1.3. Konutlara İlişkin Saptama Çalışmaları	41
2.1.2. Tabloların Oluşturulması	42
2.1.2.1. Kullanılan Teknikler	42
2.1.2.2. Tabloların İçeriği ve Analiz Biçimi	42
2.1.2.3. Analiz Tablolarının Strüktürünün Kurulması	43
2.1.3. Araştırmada Elde Edilen Verilerin Analizi.....	44
2.2. Sürmene ilçesi.....	45
2.2.1. Genel Bilgiler.....	45
2.2.1.1. Sürmene İlçesi Hakkında Genel Bilgiler.....	45
2.2.1.2. Sürmene İlçesi Geleneksel Konutu Hakkında Genel Bilgiler.....	49
2.2.2. Malzemenin Cephedeki Kullanımı.....	52
2.2.2.1. Cephede Kullanılan Malzemeler.....	52
2.2.2.2. Geleneksel Konutta Görülen Taşıyıcı Sistemler.. ..	55
2.2.2.3. Cephe Elemanlarının Malzeme ve Biçim Açısından İncelenmesi.....	64
2.3. Akçaabat İlçesi.....	77
2.3.1. Genel Bilgiler.....	77
2.3.1.1. Akçaabat İlçesi Hakkında Genel Bilgiler.....	77
2.3.1.2. Akçaabat İlçesi Geleneksel Konutu Hakkında Genel Bilgiler.....	80
2.3.2. Malzemenin Cephedeki Kullanımı.....	82
2.3.2.1. Cephede Kullanılan Malzemeler.....	82
2.3.2.2. Geleneksel Konutta Görülen Taşıyıcı Sistemler.....	87
2.3.2.3. Cephe Elemanlarının Malzeme ve Biçim Açısından İncelenmesi	89
3. BULGULAR.....	97
4. İRDELEME.....	121
5. SONUÇLAR	145
6. ÖNERİLER.....	149
7. KAYNAKLAR.....	151
8. EKLER.....	154
9. ÖZGEÇMİŞ.....	200

ÖZET

“Geleneksel Konut Mimarisinde Cephe Düzeyinde Malzeme ve Biçim İncelemesi” adlı bu araştırma, Trabzon’un Akçaabat ve Sürmene İlçelerinde kentsel alanda yapılmıştır.

Bu tez, altı konu başlığında toplanarak sonuçlandırılmıştır.

Birinci bölümde; konuya giriş yapılarak problemin tanımı ve çalışmanın amacı belirtilmiştir.

İkinci bölümde; geleneksel yapı hakkında bilgi verilerek yapı malzemesinin tanımı sınıflandırılması, tarihsel gelişimi, malzemenin mimari etkisi ile Anadolu'da geleneksel malzemeye dayalı mimari hakkında genel bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde ; araştırmada kullanılan yöntem ve teknikler belirtilmiştir.

Dördüncü bölümde; yapılan çalışmalar yer almaktadır. Bu bölüm iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada Akçaabat ve Sürmene İlçeleri hakkında genel bilgiler verilmiştir. İkinci aşamada araştırmaya dahil alanlarda tespit edilen geleneksel konutlara ilişkin bulgular; fotoğraf, şekil ve açıklamalarla birlikte sunulmuştur.

Beşinci bölümde; bulguların irdelenmesi ve değerlendirmesi yapılmıştır.

Altıncı bölümde; araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlar ve sonuçlara bağlı olarak uygun görülen öneriler yapılarak çalışma sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Geleneksel Konut, Malzeme, Sürmene, Akçaabat, Kültür,

Cephe, Teknik, Biçim.

SUMMARY

The Study on Material and Form of the Face of Traditional House.

This study, titled as Material Usage in Traditional Architecture, is done in Akçaabat and Sürmene districts of Trabzon.

The presentation of this thesis is organized under six chapters.

The first chapter gives an introduction to the problem and explains the purpose of the study.

The second chapter contains general information about traditional houses introduction, of traditional construction materials, and classification.

In the third chapter methods and techniques that are used for this study are given.

The fourth chapter contains the main body of this study. General information about Akçaabat and Sürmene is given in the first half of this chapter. In the second half, findings about the traditional houses in the selected districts by giving illustrations, photographs and explanations.

The fifth chapter gives discussion and evaluation of the results.

The sixth chapter presents the conclusions of the research and gives appropriate recommendations based on conclusions of the study for the further research.

Key Words : Traditional House, Materials, Sürmene, Akçaabat, Culture, Facade, Technique, Face

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 1. Araştırma alanı ve sınırları	6
Şekil 2. Karadeniz geleneksel konutu.....	8
Şekil 3. Almanya geleneksel konutu.....	8
Şekil 4. Yapı biçimini etkileyen etmenler.....	9
Şekil 5. Aynı konstrüksiyona dayalı bir form ve kültürler arası farklılaşma.....	11
Şekil 6. Mahremiyetin getirdiği zemin kattaki kapalılık	11
Şekil 7. Çatı örtüsü farklılıklarına göre bölgeleme haritası	13
Şekil 8. Kütleli toprak yapı; bir Mezopotamya Ziguratı	18
Şekil 9. Dolmen	20
Şekil 10. Mısır mimarisine örnek	21
Şekil 11. Hint mimarisine örnek	21
Şekil 12. Gotik Katetral	22
Şekil 13. Taş duvarlarda bağlayıcı hatıl	23
Şekil 14. Çıkmada ahşap	23
Şekil 15. Ahşap konstrüksiyonda gelişim süreci	25
Şekil 16. Demir köprü (İngiltere 1775-1779)	26
Şekil 17. Partenon Tapınağı	27
Şekil 18. Zigurat	28
Şekil 19. Malzemenin getirdiği form özgürlüğü	28
Şekil 20. Malzeme ve konstrüksiyon	29
Şekil 21. Malzeme ve yapı teknolojisi açısından bölgesel farklılıklar	31
Şekil 22. Dış renklendirme açısından bölgesel farklılıklar	31
Şekil 23. Dolgulu cephe	33
Şekil 24. Ahşap kaplamalı cephe	34
Şekil 25. Bodrum'dan taş mimariye örnek.....	35
Şekil 26. Taş işçiliği	36
Şekil 27. Taş, tuğla malzemenin cephede meydana getirdiği dokusu	36
Şekil 28. Taş, ağaç malzemenin cephede kullanımı	37
Şekil 29. Kerpiç ev.....	38
Şekil 30. Sürmene ilçe sınırı	46
Şekil 31. Sürmene ilçesi iklim durumu	47
Şekil 32. Sürmene ilçesi bitki örtüsü	47
Şekil 33. Sürmene ilçesinin ekonomik durumu	48
Şekil 34. Doğ u Karadeniz kırsal kesim evleri plan tipleri	49
Şekil 35. Sürmene geleneksel konutunda katların oluşumu	51

Şekil 36. Ağacın duvar sisteminde, kepenkte ve saçak payandasında kullanımı.....	53
Şekil 37. Taş malzemenin ahır katında kullanılması	54
Şekil 38. Dolgu malzemesi olarak kullanılan taş	54
Şekil 39. Ahşap yığma duvar	56
Şekil 40. Geçmel er	56
Şekil 41. Taş duvar örgüleri	57
Şekil 42. Blok ahşap dolma duvar	58
Şekil 43. Göz dolma sisteminde dolgu malzemeleri.....	59
Şekil 44. Göz dolma duvar	59
Şekil 45. Derzde kil + kireç harcı	60
Şekil 46. Göz dolma tekniğinde bir ev	60
Şekil 47. Göz dolma tekniğinde bir ev	61
Şekil 48. Tuğla dolgulu göz dolma sistem	61
Şekil 49. Beton dolgulu göz dolma sistem	62
Şekil 50. Muskalı dolma sistem	62
Şekil 51. Dolgusuz muska dolma tekniğinde bir ev.....	63
Şekil 52. Muskalı dolma tekniğinde bir ev	63
Şekil 53. Malzemenin katlara dağılımı	65
Şekil 54. Sıvalı cephe	54
Şekil 55. Sıvasız cephe	66
Şekil 56. Beton ve tuğla dolgulu sistemin birlikte kullanıldığı cephe	66
Şekil 57. Semer çatı	68
Şekil 58. Kaplamalı saçak	68
Şekil 59. Kaplamasız saçak	69
Şekil 60. Tepe penceresi	70
Şekil 61. Çatı parapetindeki pencere	71
Şekil 62. İki katta çıkma.....	72
Şekil 63. Payandalı çıkma	72
Şekil 64. Tek katta çıkma	73
Şekil 65. Payandalı çıkma	73
Şekil 66. Malzemenin cephede kullanımı ile cephede oluşan süsleme	74
Şekil 67. Kapıda süsleme	75
Şekil 68. Pencere ve saçakta süsleme	76
Şekil 69. Pencerede ahşap işçiliği	76
Şekil 70. Akçaabat ilçe sınırları	79
Şekil 71. Akçaabat plan şemaları	81
Şekil 72. Akçaabat geleneksel konutunda katların oluşumu	82

Şekil 73. Duvar sisteminde ahşap	83
Şekil 74. Duvar sisteminde ahşap	84
Şekil 75. Taş yığma sistemin kullanıldığı geleneksel konut	84
Şekil 76. Cephe köşe noktalarında ve pencere sövelerinde taş	85
Şekil 77. Pencere parmaklıklarında demir	86
Şekil 78. Merdiven korkuluklarında demir	86
Şekil 79. Bodrum kat duvarında kagir yığma yapım sistemi	87
Şekil 80. Bağdadi	88
Şekil 81. Cephede duvar konstrüksiyonu	89
Şekil 82. Cephede pastel tonlarda boyama	90
Şekil 83. Cephede doğal hali ile bırakılan ahşap	91
Şekil 84. Cephede pastel tonlarda boyama	91
Şekil 85. Pencere kenarlarının ve üçgen alınlığın cephede vurgulanması	92
Şekil 86. Harpuşa saçak	93
Şekil 87. Sütun başlı eğik saçak	93
Şekil 88. Ahşap söveli pencere	94
Şekil 89. Tek katta çıkma	95
Şekil 90. Çıkmayı taşıyan sütun	95
Şekil 91. İki katta çıkma	96
Şekil 92. Akçaabat geleneksel konutu	137
Şekil 93. Sürmene geleneksel konutu	138

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1. Sürmene geleneksel konut cephelerinde katların kullanımı.....	97
Tablo 2. Akçaabat geleneksel konut cephelerinde katların kullanımı.....	100
Tablo 3. Sürmene geleneksel konut cephe örneklerinde katlara göre duvar konstrüksiyonu.....	102
Tablo 4. Sürmene geleneksel konut cephe örneklerinde çatı.....	107
Tablo 5. Sürmene geleneksel konut cephe örneklerinde pencere.....	108
Tablo 6. Sürmene geleneksel konut cephe örneklerinde kapı.....	110
Tablo 7. Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde katlara göre duvar konstrüksiyonu.....	111
Tablo 8. Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde çatı.....	117
Tablo 9. Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde pencere.....	118
Tablo 10. Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde kapı.....	119
Tablo 11. Kat sayılarına göre oluşan cephelerin oranları.....	123
Tablo 12. Katların geleneksel konut sayısındaki oranları.....	124
Tablo 13. Katlara göre taşıyıcı sistem oranları.....	125
Tablo 14. Ahır katta ve bodrum kattaki duvar konstrüksiyonu oranları.....	126
Tablo 15. Sürmene geleneksel konutu ara katı ve çatı katın duvar konstrüksiyonu oranları.....	126
Tablo 16. Yaşama katı duvar konstrüksiyonu oranları.....	127
Tablo 17. 1.üst kat ve 2.üst kat duvar konstrüksiyonu oranları.....	128
Tablo 18. Sürmene geleneksel konutu çatı biçimleri oranları	130
Tablo 19. Akçaabat geleneksel konutu çatı biçimleri oranları.....	130
Tablo 20. Saçak biçimleri oranları.....	131
Tablo 21. Sayılarına göre pencere oranları.....	132
Tablo 22. Bölünmelerine göre pencere oranları.....	133
Tablo 23. Kullanılan malzemeye göre pencere oranları.....	133
Tablo 24. Oluşan kapı biçimleri oranları.....	134
Tablo 25. Kullanılan malzemeye göre kapı oranları.....	135
Tablo 26. Akçaabat ve sürmene geleneksel konutunun karşılaştırılması	139

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş ve Konuya Yaklaşım

Başlangıçta barınma ihtiyacını, doğada hazır olarak bulunan kovuk ve mağaralarla karşılayan insanlar, yapıcı insan durumuna yükselince diğer birçok araç ve gereçleri gibi evlerini ve diğer binalarını da kendisi üretmeye başlamıştır (1).

Ailenin veya daha büyük grupların çeşitli faaliyetlerini barındıran y, belli düzende bir araya geldikleri zaman, kişinin boyutunu aşan, meydan, sokak, mahalle gibi büyük yerleşme objelerini meydana çıkarmaktadır. Bu öğeler sadece boyut ve biçimleriyle değil, yarattıkları boşluklarda insanlara sağladıkları faaliyet olanaklarıyla kimlik kazanıyorlar. Böylece içinde yaşanan yapının birey için ilk kabuk, onu çeviren daha geniş çevrenin toplum için bir ikinci kabuk olduğu söylenebilir (1).

Dünyanın en önemli ve kültürel miraslarından birine sahip olan Anadolu, bu mirası kullanmada tasarımcılara olağanüstü fırsatlar tanımaktadır (2).

Türkiye binlerce yıllık bir geçmişe uzanan zengin uygarlıkların yaşandığı Anadolu ile, insanlığın kültürel mirasının korunması ve yeni tasarımlarda kullanılması konusunda sorumlulukları yüksek olan ülkeler arasında yer almaktadır.

Kültür mirasının korunmasındaki önem, salt geçmiş değerleri gelecek kuşaklarada tanıtılabilmek amacıyla sınırlı değildir. Daha derin anlamda, yeryüzü uygarlıklarının kesintisiz bir gelişme sürecine kavuşabilmesi; geçmiş birikimin geleceğin yaratılmasında bir kaynak olarak değerlendirilebilmesi için, yaşamsal bir zorunluluk olarak görülmektedir (3).

Ulusların ve halkların kendi kültürel kimliklerini yitirmeden, kişilikli bir toplum olarak gelişebilmeleri için, bu kimliklerin yeni yaşam çevreleri ile de bütünleşmesi, giderek daha çok önem kazanmaktadır. Özellikle mimarlıkta ve şehircilikte ulusal, tarihsel değerleri dikkate almadan gerçekleşen modern oluşumlar, toplumdaki yabancılaşmayı hızlandırmaktadır (3).

Farklı kültürlerin mirasını aynı özenle koruma çabası, halklar arasındaki barış ve kardeşlik duygularının da kökleşmesi yönünde kalıcı kazanımlara olanak sağlamaktadır.

Yanı sıra, farklı kültürlerin eş saygınlık içerisinde birbirleriyle olan etkileşimi uygarlığın gelişmesinde zengin ve çok renkli bir itici güç oluşturmaktadır (3).

Görüldüğü gibi kültürel gelişme toplumsal ilerlemenin sağlam dayanağı olarak kabul edilmektedir. İlkeler geçmişin izlerini yıkararak değil koruyup geliştirerek, modern toplumun yeni kimliğinin yaratılmasında kültürel zenginliği ve birikimi yok etmeyen bir süreci amaçlamaktadır.

Konut mimarisi sosyal yapının ve yaşama kültürünün en önemli görüntüsüdür. Tarihi gelişmenin her çağında, günlük insan yaşantısı ile konut arasında, organik bir bağlantı olmuştur. Bu açıdan değerlendirildiği zaman, Türk tarihinin toplum strüktürünü tanımak ve hatırlamak bakımından en önemli kalıntılardan biri, belki de en başta geleni geleneksel Türk evi ve strüktürü olmaktadır. Her yıkılan eski konut yapısıyla sadece mimari veya estetik bir belge değil, tarihi ve sosyal bir belge ortadan kalkmaktadır (4).

Bütün bu sayılan nedenler geleneksel ev yapısını koruma ve kurtarmanın zorunluluğunu belirtmek için yeterlidir.

Bugünkü fiziksel çevrede kimliksizleşme, tekdüzeleşme ve yer yer çürüme biçiminde gözlenen yozlaşma, toplumsal bilincin derinliklerine kök salmakta olan bir kültürel yabancılaşmanın olduğunu göstermektedir. Hızla yok olan tarihsel çevre ve onun yerini alan inanılmaz bir duyarsızlık örneği çok katlı yapılaşmalar, gecekondu yada kent içi yoğunlaşmaya alternatif olarak önerilen, yaşamsal zenginlikten yoksun toplu konut yerleşmeleri sorunu, Türk kentlerinin bugünkü biçimlerine nasıl yansıdığını göstermektedir (5).

Geleneksel yapılaşmanın çok yakın zamana kadar varlığını koruduğu Anadolu kentlerinde ise, eski kent dokusunun büyük bir hızla yıkıldığı ve yerine pek kısa zamanda inşa edilen inanılmaz zevksizlikte apartman yapılarının yükseldiği görülmektedir. Sıradan insanın bu yıkım tablosu karşısındaki tavrı ekonomik nedenselliğe dayalı olarak algılanan bir çağdaşlaşma ve modernleşme adına, söz konusu yıkımın kaçınılmazlığı doğrultusundadır. Biçim ve anlam arasında giderek büyüyen bu uçurumun yarattığı kültürel yabancılaşma içinde, estetik ilginin günlük yaşam içinde doğrudan konusu olan mimari biçimlerin yarar nesnelere dönüştüğü bir çeşit kaba gerçekliğin varlığı söz konusudur (5).

Giderek teknolojinin gelişmesi, malzemede standartlaşmaya gidilmesi ve sağladığı yapım kolaylığının planlamada getirdiği rahatlık açısından, prefabrike elemanların kullanılması, yeni bir takım anlayışlar ortaya çıkartmıştır.

Mimarlığın günlük yaşama sanatı olmaktan çıkıp, teknoloji konusu olması ve böylece salt yarar nesnesine dönüşmesi, bugünkü yabancılaşmanın kaynağıdır (5).

Kısacası konut, modern mimari içinde geçmişle bağını koparmış, böylece konutlar, yapıldıkları yörenin değil, her yörenin konutu olabilecek binalar durumuna gelmişlerdir.

Batur, "... Beton, çelik ve cam ile estetik bir düzen kurulamayacağına inanmanın önyargılı olmaktan başka bir açıklaması yoktur. Önemli olan şüphesiz gelenek ve geleceği bir arada, uyum içinde nasıl yaşatabileceğimizi, bugünün kötü estetiğinden nasıl sıyrılabileceğimizi düşünmeye başlamaktır" diyerek konu hakkında önyargısız davranmaya yöneltmiştir (6).

Değişme, gelişme, yeni aşamalar, bir toplumun, kaçınılmaz yoludur. Ancak bu yol geçmişin değerlerine eğilmeyi, onların yaratılmasındaki bileşenleri gözden geçirmemeyi gerektirmez. Geçmişin ürünlerini, onların yaratılma ortamlarını açıklıkla ortaya koymak, üstelik gelecek için aydınlık bir yol bulmayı da kolaylaştırır (6).

Çevre yaşayan bir bütündür. Değişen koşullarla sürekli bir etkileşim içindedir. Tek başına bir anlamı olamayan yapı çevre ile bütünleştiği anda anlamlıdır ve yapıldığı yerin özelliğini, karakterini taşıdığı sürece güzeldir.

Mimari ürünü en belirgin olarak etkileyen öğelerden biri, bölgesel özelliklerdir. Anadolu'nun değişik bölgelerinde üretilmiş örnekler incelendiğinde iklim, bölgeye bağlı gereç, topoğrafik durum gibi bölgesel özelliklerin, belirleyici olduğu görülür.

1.1.1. Problemin Tanımı ve Çalışmanın Amacı

Mimarlık ürünlerinin her türlüşününün yapı ve formunu belirleyen kültür, malzeme, fiziksel ve çevre faktörleri ayrı ayrı araştırmaları gerektirecek öneme sahip faktörlerdir.

Mimariyi etkileyen iklim, sosyo - kültürel veriler, konut yerleşim tipleri, topoğrafya, yüzyıllar öncesindeki uygarlıkların mimarlığını yönlendirdikleri gibi günümüz mimarisinde

aynı yönlerde etkileyebilmektedir. Ancak kullanılan malzemelerdeki gelişim bazı uygulama farklılıkları getirmiştir. Yapı fiziğinin mimariye girmesiyle, geçmişte deneme yanılma metoduyla bulunan doğrular, günümüzde bilimsel olarak ispatlanarak uygulanmaktadır (7).

Geçmiş çağlarda kuzeye bakan cephenin sağırlaştırılması ve kalın tutulması, günümüzde cephe malzemesinde ısı yalıtımı değerinin arttırılmış olmasıyla cephedeki kalın kesit azaltılabilmektedir (7).

Malzeme ve teknolojinin gelişmesine paralel olarak gelişen mimarlık, gelişmiş ülkelerde verimli şekilde ilerlerken ülkemizde bu ilerleme yavaş olmaktadır.

Malzeme mimariyi doğrudan doğruya etkileyen faktörlerden biridir. Malzemenin gelişmesi ile mimarlıkta gelişmiş, daima kendini yenilemek zorunda kalmıştır (1).

Şiir yazmaktan roket atmaya kadar bütün faaliyet alanlarında, her biçim haline gelişin kullanılan malzeme ve tekniğin verdiği olanaklar içinde gerçekleştiği bilinmektedir. Örneğin uzay yolculuğu, çağdaş teknoloji olmadan Jules Verne gibileri tarafından çok daha önceleri hayal edilmiş olsada gerçekleştirilememiştir (1).

Bir kültür mozayikinden oluşan Anadolu, birbirinden ayrı iklim tipi ve yapı malzemesi içeren coğrafya bölgelerine sahiptir. Bu olgunluğun mimarlığın her türüne konstrüksiyon tekniklerine ve yapı elemanlarına yansması doğal bir gerekliliktir. Günümüzde hızlı kentleşme olgusuyla başlayan ve giderek artan düzensiz ve karmaşık yapılaşmalar sonucu yapının yörenin kültürünü iletme ve sürdürme görevini ihmal ettiği düşünülmektedir.

20.yüzyılın malzemesi olan betonun yapılara girmesiyle malzeme olanaklarına fazlasıyla bağımlı kalan kentsel dokunun çehreside değişmeye başlamıştır. Bunun yanında sosyal ve ekonomik yapının değişimi geleneksel kent dokunun yozlaşmasına ve tarihi değerlere sahip kıymetlerin büyük bir hızla kaybolmasına yol açmıştır. Burada malzeme sürecine bağlı korunum gereksinimlerine cevap verilememesinde önemli bir payı vardır. Ortaya çıkan bir sorun da geleneksel yaşam içinde oluşmuş bir dokunun yeni gelişen veya üreyen diğer bir doku ile karşılaşması sonucu beliren kargaşadır. Günümüzde kullanılan farklı malzeme anlayışı ile bazı örneklerde çok garip görünümler ortaya çıkmış, bazı örneklerde ise halen mevcut olan geleneksel yaşama uygun yapı biçimi ve malzemeleri kullanılmaması sonucu yeni yapılmış ve de kullanılmadan terkedilmiş konutlar sorunu karşımıza çıkmıştır (8).

Mimarinin gerçek yaşama dönük yapı kabuğunu, yapı sağlığına uygun çağdaş malzemelerle oluştururken, eskinin geleneksel deneyimlerinden elde edeceği özdeki ilkeleri kullanabilme yeteneğine sahip olabilmesi arzusu ile problem :

"Geleneksel Konut Mimarisinde Cephe Düzeyinde Malzeme ve Biçim İncelemesi" olarak belirlenmiştir.

Geleneksel konut mimarisinde kullanılan çeşitli malzemelerin konstrüksiyon kuruluşuna ve form anlayışına etkisini araştırmak, köklü bir medeniyetin ürünlerine sahip geçmişimizin malzeme kullanımındaki bilgi ve deneyimlerden yararlanmak, bugünkü teknik ve sanat anlayışımızla bağdaştırmaya çalışmakta bir temel olacaktır.

Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Anadolu' da, hemen hemen her bölge ve her yöre kendi kimliğini ve karakterini yansıtan özellikler sergiler. Trabzon iline ait Akçaabat ve Sürmene ilçeleri bazındaki bu araştırmada tüm mimarlık çevrelerinin görüşüne sunulabilecek gerekli ve özgün bilgileri içermesi amaçlanmıştır.

Benzer iklim koşulları ile yapı malzemelerine sahip Akçaabat ve Sürmene ilçeleri arasında yapısal ayrımların olup olmadığı araştırmanın kapsamı içinde yer almaktadır. Ortaya çıkacak farklılıkların nedenlerinden olan fiziksel çevre koşulları ve yapı kültürüne herbirinin ayrı ayrı araştırma konusu olabilecek genişlikte olmalarından dolayı kısaca değinilip, çalışmanın asıl konusu olan malzemeye yer verilmiştir.

Kısaca çalışma, belli bir süreçten geçmiş, denenmiş, günümüze ulaşabilmiş geleneksel konut cephe örneklerinin malzeme ve biçim açısından incelenmesini amaçlamaktadır.

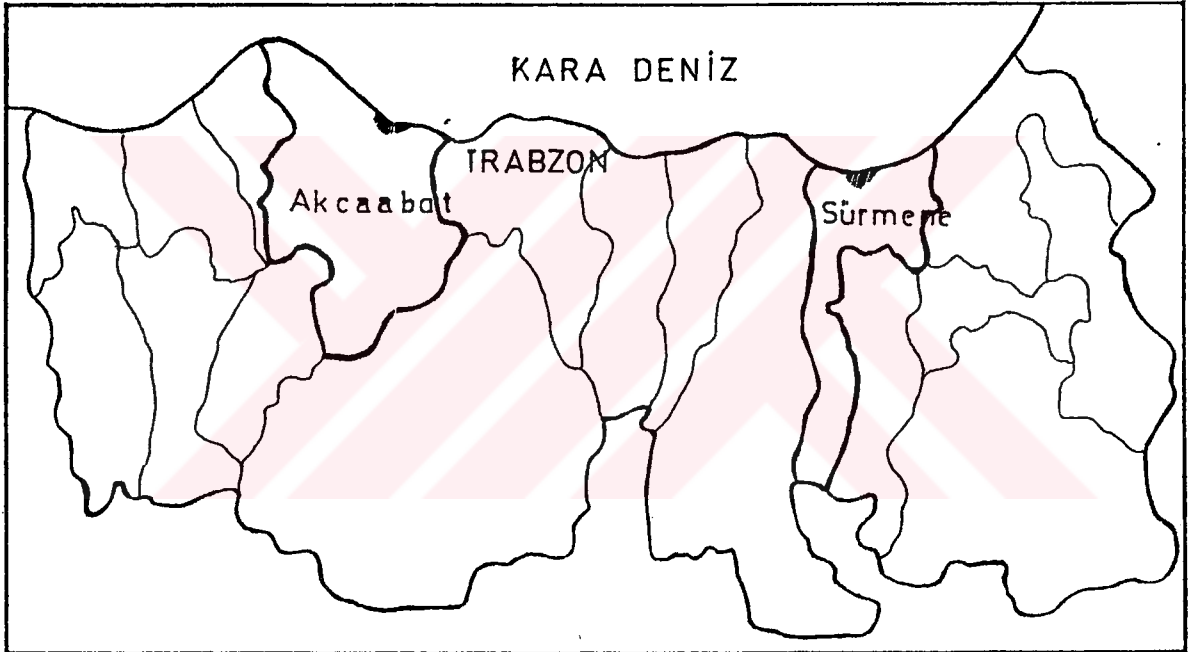
Çalışmada geleneksel konut kavramı ile geleneksel konutu biçimlendiren etmenlere değinilerek, yapı malzemesinin tanımı, geriye dönük tarihsel bir inceleme, malzemenin mimariye etkisi ile Anadolu' da geleneksel malzemeye dayalı mimarinin açıklanması tez kapsamında ön bilgi teşkil etmelerinden dolayı ayrı ayrı başlıklar halinde ele alınıp incelenmiştir.

Çalışmanın, alan çalışması kapsamında tutulan ilçelere ilişkin özellikler, analiz işlemi sırasında uygulanan yöntem ve tekniklerin belirlenmesi, ilçelerdeki farklılıkların ve benzerliklerin analizinin yapılması ise çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Bu açıklamalar çerçevesinde, Anadolu mirasından yararlanmada ilçelere göre malzeme kullanımında beliren farklılık ve benzerliklerin analizine dayalı çalışmada, amaçlar iki ana başlıkta toplanabilir.

1. Analiz işlemine veri teşkil edecek ön bilgilerin tespiti ve açıklanması.
2. Çalışmanın alan çalışmasına dahil edilen bölgelerden seçilen örnekler üzerinde yapılacak analiz işlemi ve değerlendirilmesi.

Bu çerçeve içinde ele alınan tezin, alan çalışmasının uygulama alanını, Trabzon İli sahil kesiminden seçilen Akçaabat ve Sürmene ilçeleri oluşturmaktadır.

Şekil 1. Araştırma alanı ve sınırları

1.2. Geleneksel Yapı

1.2.1. Geleneksel Yapı Kavramı

Geleneksel terimde " eskiden kalmış olma ", " denenmiş olma " ve bu nedenle " üstün tutulma " , " kuşaktan kuşağa aktarılma " sözcükleri anahtar sözcüklerdir. Bu tanımlar mimarlık kapsamı içinde ele alınırsa geleneksel kullanım biçiminden, geleneksel

kullanıcıdan, geleneksel malzemededen, geleneksel yapım yöntemlerinden, geleneksel strüktürden ve bunların tümünü içine alacak biçimde " geleneksel yapı " dan söz edilir (9).

Genel olarak yapı, doğada ve üretilen herşeyde var olan "öz " dür. Belirli bir yapıya sahip herhangi bir eşya incelendiğinde amaç ve biçim, amaç ve malzeme, yapım, strüktür, teknik olmak üzere yapıyı belli sınır, ilişki ve tanımlar çerçevesinde ele almak gerekir (1).

Geleneksel terimi mimarlık alanında daha çok yapı ve yapım sistemleri dallarında yerleşmiş bir terimdir (9).

Sözen ve Tanyeli geleneksel yapımı, " endüstri öncesi çağa özgü inşaat teknikleriyle gerçekleştirilmiş her türlü yapım tekniği " biçiminde tanımlamışlardır (10).

Ahşap iskelet, yığma ve kolon - kiriş sistemleri; kubbe, tonoz ve kemer geleneksel yapım kapsamında gösterilmiştir (1).

Eser, geleneksel yapım sistemlerini, " çevresel malzemelerle tuğla, kiremit gibi sınırlı sayıda birkaç hazır bileşene, fakat çoğunlukla yerinde üretime dayanan; el emeğinin yoğun tutulduğu yapım metodlarının karakterize ettiği sistemlerdir" diyerek tanımlamaktadır (11).

1.2.2. Geleneksel Yapıyı Biçimlendiren Etmenler

Mimariyi oluşturan nedenlerin başında insan gelmektedir. İnsanın varoluşu ile öncelerin barınak ihtiyacı, sonranın bilinçli ve rasyonel mimarisini doğurmuştur. Çağların düşünce ve ihtiyaçlarına göre, yapının biçim ve fonksiyonları ayrı ayrı gelişmiş, ilk çağla insanüstü tanrısal kuvvetlere önem verilerek başlayan gelişim, sanayi devriminin çarkından geçerek çağımızın sosyal ve ekonomik düzeyine erişmiştir. Bütün bu gelişim içinde mimariyi her devirde ölçülendiren insan düşüncesi veya tümüyle insan olmuştur denilebilir (12).

İklim, yerel malzeme olanakları, yerleşme alanını topoğrafik yapısı, kendini savunma zorunlulukları, çevredeki tarımsal alanın verimi gibi çevresel etkenler mimarinin oluşumunda önemli rol oynamaktadır (13).

Mezopotamya gibi taş bulunmayan bölgelerde kerpiç mimarinin zorunlu oluşunda bölgede var olan malzemededen kaynaklı bir biçimlenişin varlığından söz edilebilir. Yine de kesin hatlarla asıl belirleyicinin malzeme olduğunu söylemek yanlıştır. Nitekim malzeme

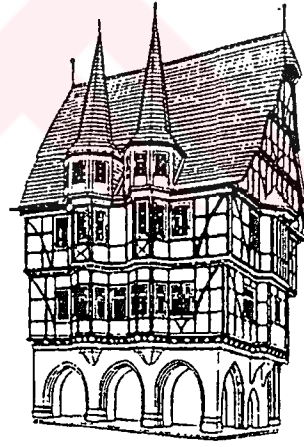
ortaklığı göstermesine rağmen bir Alman geleneksel konutuyla bir Safranbolu geleneksel konutu özdeş değildir. Bir başka örnekte ahşabın bolca kullanıldığı Karadeniz geleneksel konutu ile Japon geleneksel konutundan verilebilir. Malzeme aynı olmasına rağmen kullanım farklıdır. Burada kültür devreye girmektedir. Sonuç olarak farklı kültürün aynı malzemeyi farklı biçimlendirdiği söylenebilir.

Geleneksel yapı ve formunu belirleyen faktörlerin açılımı bile ayrı ayrı araştırmaları gerektirecek öneme sahiptir. Bu faktörleri Sümerkan şöyle sıralamaktadır :

. Kültür (Yaşayış, Ekonomi, Üretim Biçimi, Din, Sosyal Çevre; Teknik, Strüktür ve Konstrüksiyon Gelenekleri)

. Malzeme (Geleneksel, Çevresel Yapı Malzemeleri, Malzemeye Bağlı Geleneksel Eleman ve Strüktürler)

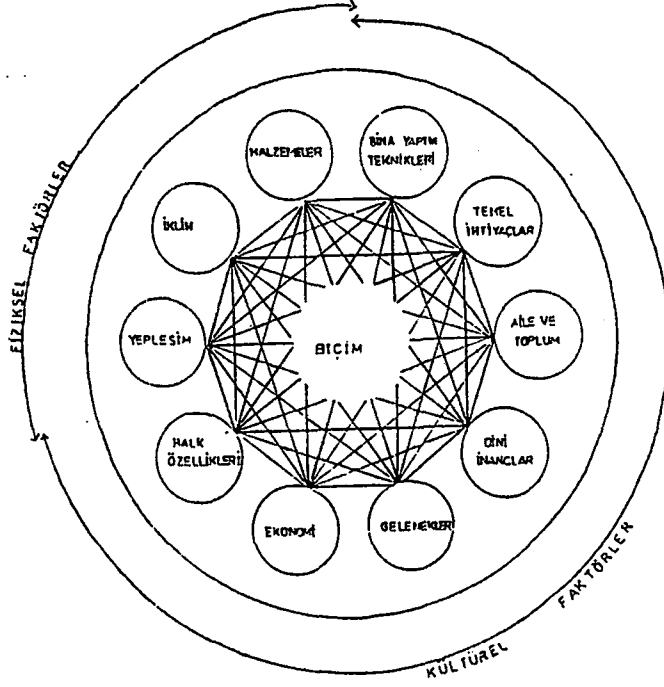
. Fiziksel Çevre Koşulları (Tüm İklim Parametreleri, Arazi Dokusu , Topoğrafya, Örtü, Yönlenme) (9).

Şekil 2. Karadeniz geleneksel konutu Şekil 3. Almanya geleneksel konutu

Eriç' te mimariyi oluşturan nedenleri başta insan olarak belirledikten sonra doğa şartları, gelenek ve alışkanlıklar, ekonomik nedenler olarak 4 kısımda incelemiştir (8).

Şekil 4.' te yapı biçimini etkileyen etmenler fiziksel faktörler ve kültürel faktörler olarak belirtilmiştir (14).

Şekil 4. Yapı biçimini etkileyen etmenler (14).

Kısaca mimarinin biçimleniş ve kuruluşunda kültürün, fiziksel çevre koşullarının ve malzemenin etkili olduğu söylenebilir. Bu faktörleri birbirinden ayırmak oldukça zordur. Biçimlenmede sadece birinin kesin belirleyici olduğunu, her birinin mimariyi tek başına etkilediğini söylemek kesin bir yargıya varmak olur. Aynı şartlarda bazen kültür etkili olurken bazen malzeme ya da fiziksel çevre koşulları etkili olabiliyor. Çalışma malzeme açısından incelendiğinden mimariye etkisi üzerinde de durulmuştur. Fakat amaç malzemenin diğer etkenlere oranla daha etkili olduğunu savunmak değildir.

1.2.2.1. Kültür

Köksal, kültür kavramını, zaman içinde gelip geçen bireylerin bütününde belli davranışların yaratılması biçiminde ortaya çıkan ve insanı bir örtü gibi bürüyen bir takım bilgilerin (teknik, bilim), insanlararası davranışların (aile, gelenekler), inançların, öğretilerin, kuramların (din, sanat, töre)tümünden örülü bir yumak olarak ifade etmekte ve bu kavrama " kültür yumağı " adını vermektedir (15).

Sosyal antropoloji alanında çalışmalar yapan Tylor' a göre kültür; toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun kazandığı bilgi, sanat, ahlak, gelenekler v.b. diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür (15).

İnsan ve kültür arasındaki etkileşimler var oldukları çevre içinde gerçekleşir. İnsan içinde bulunduğu çevre ile etkileşimini "algılama - yorumlama - tanımlama " süreci ile gerçekleştirilerek biçimlendirme etkinliğini oluşturacak ilk adımı atmış olur (16).

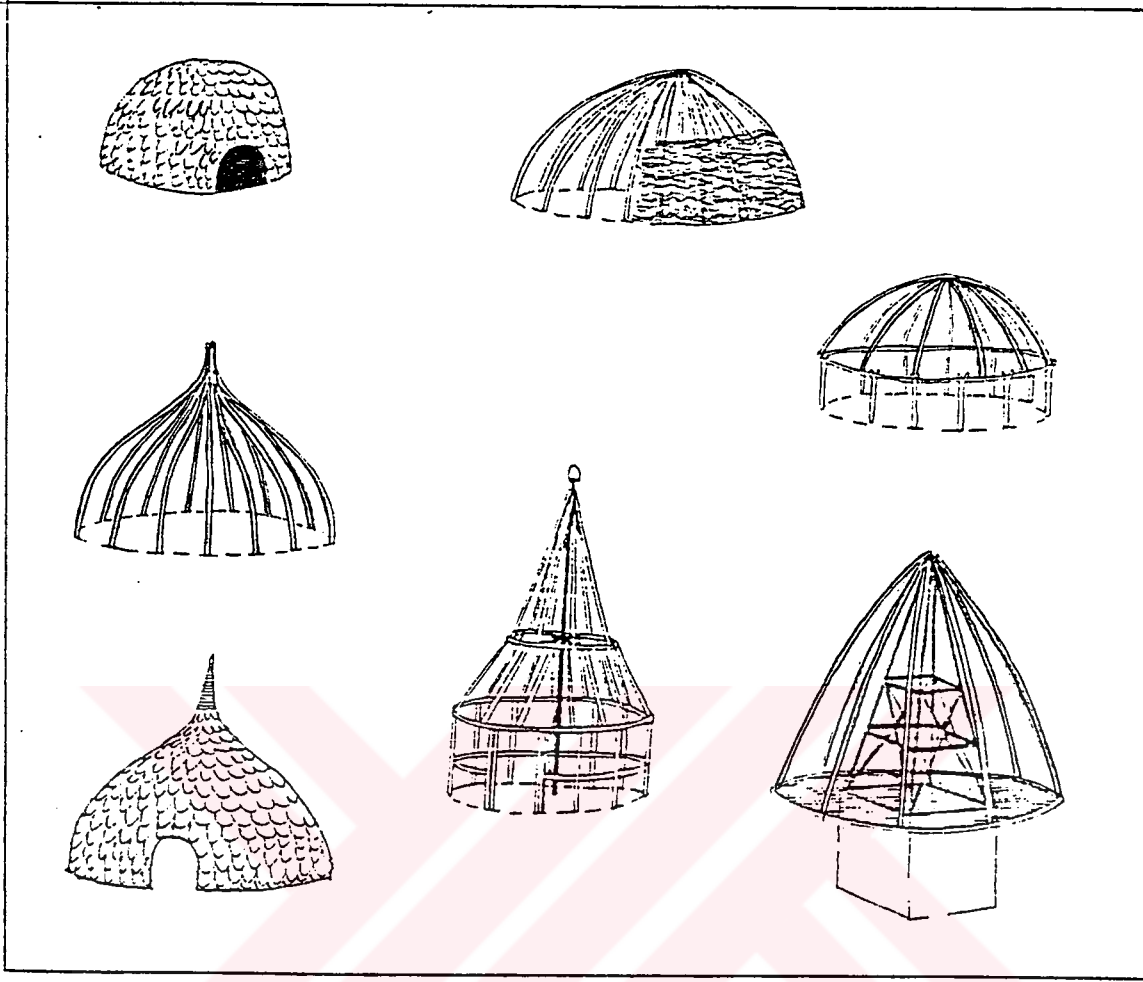
Biçim; insanın kendisi ile ve çevresiyle olan etkileşimlerinin tarihi süreç içerisindeki değişiminin bir bileşimidir. Biçime zaman içinde sürekliliğini kazandıran özellik " sürekli - özü " nün değişmez varlığıdır. Bu öz herhangi bir toplumun veya uygarlığın kültürel değerlerinden hareketle ortaya çıkarak, biçimde yansır. Biçimin kültürel değerden hareketle, süreç içinde değişimine uğrayarak ve çeşitlilik kazanarak sürekliliği gerçekleşir (16).

Biçim soyutun somuta yani düşünülenlerin gerçeğe yansımasıdır. Varlığını onu oluşturan veya ona öz veren insanın birikimlerinden yani kültüründen alır (15).

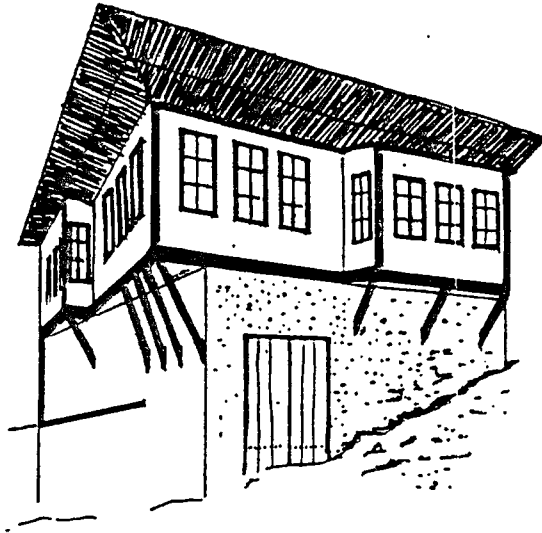
Mimariyi oluşturan nedenler arasında yer alan kültür; tarihsel süreç içinde var olduğu toplumların politik, ekonomik, tarihsel, estetik gibi değerlerinin mekan ve mekan bileşenlerine etkileri ile mimaride ortaya çıkar (15).

Rapoport, aynı malzeme ve teknolojide birbirinden çok farklı formlar üretildiğini çeşitli kültür çevrelerinde örneklemiştir (17).

Sosyo - kültürel değerler, çağın ekonomik düzeniyle, pek çok kültürel kalıntısını da içerir. Anadolu Türkler gelmeden önce de önemli bir kültürel geçmişe sahipti. Türklerin göçebe kültürüne İran ve İslam kültürleride eklendiğinde Anadolu sentezinin bileşenlerinin çokluğu görülür. Anadolu - Türk Kültürü, bu geniş kültürler bütünleşmesiyle açıklanabilir. Anadolu Türk konutunda dış mekanın belirlenmesi açısından belirgin bir özellik mahremiyet nedeniyle, birinci kat düzeyinde dışa kapalıdır. Tümüyle sağır olan birinci kat dış duvarları genellikle, organik dokulu yolların konturunu izlerken ikinci kat uygun yönlendirme ile çıkmlar yaparak, birinci kat ile uyum göstermeyebilir (13).

Şekil 5. Aynı konstrüksiyona dayalı bir form ve kültürler arası farklılaşma (17).

Şekil 6. Mahremiyetin getirdiği zemin kattaki kapalılık

Türk toplumu eski çağlardan bu yana kendine özgü yaşam biçimi ile fiziksel çevresini oluşturarak diğer toplumlar ile farklılıklar ortaya koymuştur. Ev kültürünün üstün nitelikleri, toplumun asırlar boyu çeşitli uygarlıklarla olan sıkı ilişkilerinin etkisiyle kendine özgü yaşam biçiminden kaynaklanmıştır (18).

Etkinliklerin farklı toplumlardaki tanımları birbirine benzedikçe, yapı programları da birbirine yaklaşır. Stadyumların, büroların birbirlerine benzemeleri, uluslararası ilkelere dayanılarak yapılmalarındandır. Fakat toplumların özel eğilimleri, yapı programlarını aynı genel gereksinme sınıfı içinde de olsa etkiler. Her toplumun tarihi gelişmesinin ortaya koyduğu gereksinmeler, bunları karşılayan yapı programları ve bu programlarla uzun zaman süreleri içinde bütünleşmiş kültür özellikleri yapı üretimini yönlendirirler (1).

Kullanılan düzen ve biçimler bazen sınırlı gruplarca bazen de bütün toplumca benimsenir. Gereksinmeler yapı eylemine yöneltirken, onu tek başına benimseyemezler (1).

1.2.2.2. Fiziksel Çevre Koşulları

Mimarinin biçimleniş ve kuruluşunda yapıyı dıştan kuşatan iklimsel parametrelerle topoğrafyanın oluşturduğu fiziksel çevre koşulları en önemli etkenlerden biri olarak görülmektedir.

Yapılar üzerindeki iklim etkeni, çeşitli parametrelere ayrılarak her birinin yapı biçimleniş üzerindeki rolü incelenebilir. Sümerkan, iklimsel parametreleri ve topoğrafik etkenleri;

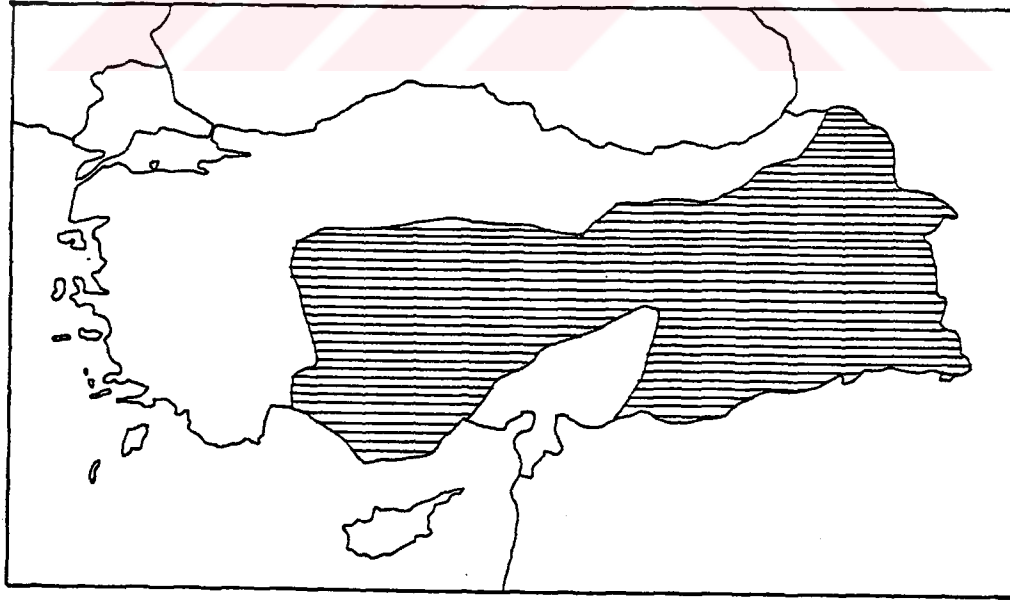
- . Sıcaklık,
- . Nem,
- . Rüzgar,
- . Yağışlar,
- . Işık ve ışıma,
- . Topoğrafya ve yönlenme olarak altı başlık altında sıralamıştır (9).

İklim farklılıklarının geleneksel yapıya yansımından ortaya çıkan ürünler, benzer özellikler göstermekle birlikte aynı olmadığı açıktır. Bu farklılık malzemenin seçim ve kullanım yöntemleri ile de ilgilidir (9).

İklimsel parametrelerden olan nemlilik, yağışın bol olduğu iklimlerle sahil bölgelerinde görülen bir etkidir. Yapılarda nemin olumsuz etkileri havalandırma sağlamakla hafifletilebilmektedir. Zemin kat duvarları tümüyle ya da subasman bölümü tamamıyla taş duvar olmakta, böylece zemin neminin yapıda hasarlara neden olması önlenmektedir. Yine saçak ve çatılarda yer alan açıklıklardan doğal havalandırma sağlanması da nem etkenini hafifletmeye yönelik çözümlerdendir (9).

Cephedeki elemanlardan biri olan çatılar yağışın türü ve miktarına göre düz damdan, çok eğimli kırma çatılara kadar biçim farklılıkları gösterirler. Yağışlar çatı eğimi, örtü malzemesi ve konstrüksiyon türünün seçiminde en önemli belirgendir. Subasmanın yüksek tutulması, saçakların geniş düzenlenmesi yağmura karşı alınan önlemler arasındadır.

İklim koşulları çatı örtüsünde bölgelere göre farklı biçimler oluşmasını zorunlu kılmıştır (13).

□ Eğimli çatı

▨ Düz çatı

Şekil 7. Çatı örtüsü farklılıklarına göre bölgeleme haritası (13)

İklimin olumsuz etkileri bulunsa bile arazi engebelerinin ve bitki örtüsünün oluşturduğu peyzajın çekiciliği evlerin yönlendirilmesini etkiler. Yaşamla ilgili en önemli mekanlar peyzaja yönlendirilmiş olduğundan iklimin etkisi ikinci planda kalmıştır (19).

1.2.2.3. Malzeme

Mimari biçimlenmeyi etkileyen faktörlerden biri olan malzeme 1.3 ' te açıklanmıştır

1.3. Yapı Malzemesi

1.3.1. Yapı Malzemesinin Tanımı

Malzeme - gereç, herhangi bir üretim etkinliğinde kullanılan nesne ve araçların tümü, bina yapımında kullanılan doğal ve yapay her çeşit maddedir (20).

Yapı eylemi, istenen herhangi bir amaca uygun bir biçimi ve bu biçimi ayakta tutacak strüktürü, amaca uygun bir malzeme ile, yapım tekniğinin olanakları içinde gerçekleştirmektir (1).

Herhangi bir eşya tanımlanırken onun yapıldığı malzemeyi de belirtmek gerekir. Sobanın ateşe dayanan, çatının su geçirmeyen, sandalyenin ağırlığa cevap veren bir malzemedan yapılmaları gerekmektedir. Belki kağıttan sandalye yapılır ama üzerinde oturulmaz. Buradan herhangi bir eşyanın, kullanılacağı amaca uygun bir malzeme ile yapılması gerekliliği ortaya çıkar.

Rapoport' a göre malzeme, konstrüksiyon ve teknik, yapı formunun seçiminden daha önemli faktörlerdir (9).

Eriç' e göre yapı malzemesi, bir mimari eseri biçimlendiren ve onu bir elbise gibi sararak geleceğin çağlarına kendi özellikleri oranında devrini sağlayan, teknik ve ekonomi ile sıkı sıkıya bağlı bir eleman olarak tanımlanır (12).

Malzeme mimariyi biçimlendiren faktörlerden biridir. Malzemenin gelişmesi ile birlikte mimarlıkta gelişmiş, daima kendini yenilemek zorunda kalmıştır (1).

Geleneksel yorum içinde cephe, özün dışa aksetmesi şeklinde ortaya çıkmakta ve malzeme yeteneklerine bağlı kalmaktadır. Çağdaş mimaride cephe kuruluşunun malzeme ile bütünleşmesi ve malzemenin rasyonel kullanımının teknik verilerle bağdaştırılarak sağlıklı çözümlere ulaştırılabilmesinin aranması gerekmektedir (21).

Malzeme, strüktürü kuran ve belli bir biçime kavuşmasını temin eden yegane unsurdur (13).

1.3.2. Yapı Malzemesinin Sınıflandırılması

Binlerce yıldan beri ağaç, taş ve toprak, yapıların karakterini belirlemiştir. İnsanlar doğal malzemelerin niteliklerini kavradıkça uygulama ile ilgili bilgi birikimlerini arttırmışlardır. Strüktür tiplerinin anahatları ve başlıca öğeleri Ortaçağ' dan önce ortaya konmuştur (1).

Strüktür ve yapı elemanları malzeme ve konstrüksiyona da bağlı olarak önemli gelişmeler göstermişlerdir (9).

Geleneksel strüktürlerin yapı malzemesi açısından sınıflandırılması Gökçe tarafından doğal yapı malzemeleri olarak bir yanda ahşap, diğer yanda taş, kerpiç ve tuğla olarak ikiye ayrılmakta, herbirinin oluşturduğu strüktür çeşitleri tanımlanmaktadır (22).

A- Ahşap malzemenin işleniş şekline göre

- . Çatki
- . İskelet
- . Yığma

B- Taş, kerpiç, tuğla kullanımına göre

- . Kolon - Lento
- . Yığma
- . Kemer

- . Tonoz
- . Kubbe
- . İskelet (Gotik örneği) (22).

Neşeli, yapı malzemelerini; gelenekselleşmiş malzemeler ve teknoloji ürünü malzemeler olarak sınıflandırmıştır. Ayrıca endüstri tarafından üretilen malzemelerin doğal malzemelerle birlikte uygulamaları veya birbirleri ile olan uygulamalarında bir takım yapıfiziği sorunlarının meydana geldiğini söylemektedir (7).

Malzeme nasıl bir müzik eserinde notalar, bir şiirde kelimeler ise, mimari bir eserde de, üretim kaynaklarına göre doğal ve suni olmak üzere iki grupta sınıflanan çeşitli elemanlardır (12).

Bolak' a göre kullanılan malzemeler çeşitli vasıf ve görünüştedirler :

- . Doğrudan doğruya tabiatın çıkarıldığı gibi kullanılan malzemeler,
- . Bir takım değişikliklere tabi tutmak zorunda kalınan malzemeler,
- . Doğrudan doğruya endüstri tarafından meydana getirilen malzemeler (23).

Kısaca malzemeler doğal ve yapay olmak üzere ikiye ayrılabilir.

. Doğal Yapı Malzemeleri : Doğada çıktığı gibi kullanılan ve bir endüstri üretimi gerektirmeyen yapı malzemeleridir. Taş, ahşap ve toprak örnek olarak gösterilebilir.

. Yapay Yapı Malzemeleri : Doğadan çıktığı gibi yapıda yerini almayan, bir veya birkaç malzemenin birleşiminden çeşitli üretim metodları kullanılarak ortaya çıkarılan endüstri ürünü malzemelerdir. Beton, çelik, cam ve plastik malzemeler örnek olarak gösterilebilir.

Bolak, malzemenin fizik ve mekanik yapılarında da farklılık olduğunu söylemektedir. Bazıları konstrüksiyon yüklerini masif kitleler halinde taşıyabildikleri halde diğer bir kısmı bir takım noktalara toplanmış bina yüklerine bir konstrüksiyon unsuru olarak karşı koyarlar (23).

Sümerkan yüklerin taşınması açısından geleneksel strüktürü :

- . Yığma (Masif) sistemler
- . İskelet (Karkas) sistemler

. Karma sistemler olarak sınıflandırılmıştır (9).

Geleneksel strüktürlerin evrimi malzeme bazında şu başlıklar altında toplanabilir :

A- Yerinde Sistemler

. Oyma Sistemler (Yumuşak taş ve toprak altı kütlelerinde)

B- Ağaç Malzeme Kullanan Sistemler

. Çatki Sistemler

. Yığma sistemler

. İskelet Sistemler

. Karma Sistemler

C- Taş Malzeme Kullanan Sistemler

. Yığma Sistemler

. İskelet Sistemler

. Karma Sistemler

D- Kurutulmuş Yada Pişirilmiş Toprak Malzeme Kullanan Sistemler

. Yığma Sistemler

E- Karma Sistemler (9).

1.3.3. Yapı Malzemesinin Tarihsel Gelişimi

Mağara barınaklarını terk eden insanlar, dış etkilere karşı koruyucu yüzeyler sağlayabilmek için ağaç, taş, toprak gibi malzemelerle önce bileşenler sonra elemanlar oluşturmuşlardır.

Doğrudan doğruya yapının kuruluşuna giren malzemelerin tarih devirleri içinde aldığı şekiller incelenirse, mimarinin, malzemenin çeşitlerine göre bir gelişim geçirdiği açıkça görülür.

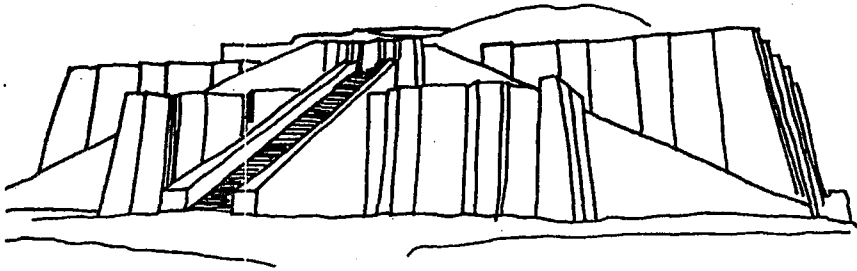
İnsanların yeryüzünde yaşamaya başlamaları ile barınma, tapınma gibi ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapmaya başladıkları yapılar 18. yy sonuna kadar toprak, taş ve ahşaptandır. Bunun haricinde kullanılan diğer malzemeler sadece yardımcı ve dekoratif anlamdadırlar. Geleneksel yapı malzemeleri olarakta adlandırılan doğal yapı malzemeleri ; toprak, taş ve ağaç aşağıda başlıklar halinde verilmiştir.

. Toprak

İnsanlar mağara ve ağaç kavuklarından çıktıklarından ve başlarını sokacak bir barınak yapma ihtiyacı belirlediği günden beri tabiatta ana malzeme olan toprağı kendilerine mekan yapmada kullanmışlardır.

Doğal hali ile kil, samanla karıştırılıp dikdörtken kalıplara dökülüp güneşte kurutulunca kerpiç, fırında pişirilince tuğla ismini alır (23).

Doğanın dışında insan eliyle gerçekleştirilen ilk çağın yapı malzemesi, güneşte veya ilkel fırınlarda pişirilerek şekillendirilmiş kilden meydana gelen pişmiş toprağa, bölgesel bir malzeme olarak bilhassa Mezopotamya ve İran yörelerinde çokça rastlanır. O devirde taşıyıcı sistemin kuruluşu yanında yüzeysel süsleme, form ve konstrüksiyon beraberliğine imkan veren bir malzeme olmuştur (12).

Şekil 8. Kütlesel toprak yapı; bir Mezopotamya Ziguratu

Toprağa bağlı bir yapı malzemesi olarak ortaya çıkan kerpiç ve tuğlaya doğal yapı malzemesi denilemez. Taş ve ağacın doğal yapı malzemesi sınıfına girmesi son aldıkları biçimin, doğal hallerinde var olmasıdır.

Bu açıdan insanın ürettiği ve biçimini istediği gibi belirlediği ilk yapı malzemesi kerpiçtir (1).

Çağdaş malzemenin kullanıldığı günlere gelene kadar geleneksel büyük örtü sistemlerinin esas öğelerini oluşturan kemer, tanoz ve kubbe, kerpiç ve tuğlanın ana yapı malzemesi olduğu bölgeler de ortaya çıkmıştır (1).

Kerpiç malzemenin en fazla denendiği Mezopotamya mimarisinde kerpiçle saray, sur, sed ve kuleler yapılmış, kemer, tanoz gibi konstrüksiyon elemanları kullanılmış ve böylece masif bir duvar mimarisi doğmuştur (23).

Hava tesirlerine karşı hassas olan, az bir yük altında ezilen kuru olduğu zaman kolayca toz haline gelebilen kerpiç pişirilince ezilmeden daha fazla yük taşıyabilen sert, sağlam ve dayanıklı bir malzeme haline gelir (23).

Basınca çalışan bir malzeme olan tuğlanın diğer bir özelliğide yapıya modüler bir özellik kazandırmasıdır. Yapıda bütünlük duygusunu kuvvetlendiren bir etmen olduğu gibi, ölçüsünü ve meydana getirdiği düzenlerle duvarın görüntüsüne de özellik getirir. Kerpiç ve tuğlaya dayalı yapı geleneğinin en büyük tarihi verileri Mezopotamya, İran ve Orta Asya' da yaratılmıştır. Pişmiş toprağın bütün potansiyeline Selçuk, Moğol ve Timurlu Çağı anıtlarında ulaşılmıştır (1).

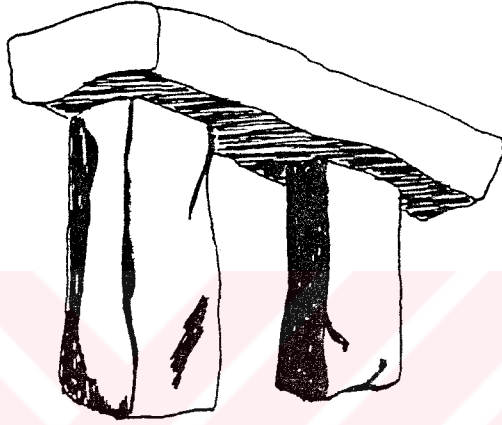
Toprağın yapı malzemesi olarak kullanılması, kerpiçle beraber harcı da doğurmuştur. Önceleri çamur, yığma olarak, belki ağaç dallarıyla sertleştirilerek kullanılmış olabilir. Kısa sürede toprak haline dönüşen çamurun duvar yapımı için uygun olmadığı görülür. Güçlü bir bağlayıcı madde ancak Roma Cumhuriyeti döneminde kireç ve kumun su ile karışması sonucunda olan kireç harcıdır. Bu yeni malzeme sadece tuğla ve taş duvarlarda bağlayıcı olarak değil, sıva olarak yüzeyleri örten ve koruyan malzeme olarak kullanılmaya başlanmıştır (1).

. Taş

İlk çağlardan beri insanın yapıda kullandığı diğer bir yapı malzemeside taştır. Malzeme olarak uzun ömürlü ve dayanıklı olması zamanımıza kadar taş yapılarının kalmasının nedenini oluşturmuştur. İnsanlar taşı kaba olarak, doğada bulunduğu veya ocaktan çıktığı gibi kullanmışlardır.

Hava etkilerine en çok dayanan, taşıyıcı gücü fazla, doğada bol miktarda bulunan taş, mimarlığın en soylu malzemesi olarak kabul edilmiştir. Taşın diğer malzemelere göre üstün yanı, tekniğin az gelişmiş olduğu çağlarda hiçbir özel bağlantı sistemine gerek olmadan, sağlamca ayakta duran yapılar yapma olanağı sağlamasıdır (1).

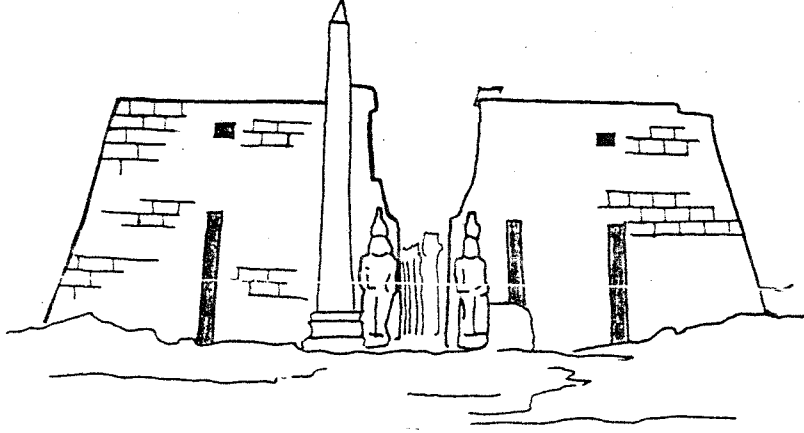
Örneğin Dolmen, iki dik taşın üstüne bir yatay taş konmasıyla meydana getirilmiştir. Hiçbir bağlantısı olmadan sadece taşın iki dik taş üzerine konulmasından ibarettir.

Şekil 9. Dolmen

Eski çağlarda insan ve hayvan gücüne dayalı taş yapı teknolojisi, taşın ocaktan çıkarılması, yontulması ve istenen yüksekliğe kaldırılması işlemlerinden oluşmaktaydı. Daha sonraki çağlarda kullanılan araçlar, biraz daha gelişmiş kaldıraçlar, makaralar ve taşları birbirine tutturucu madeni kenetlerden oluşmuştur.

İlkel taş yapının diğer bir niteliği kütleli oluşturmaktır. Bu, malzemenin çok parçalılığa olanak vermemesiyle açıklanabilir. Taşın olanaklarını yansıtan, kütleli oluşa paralel olarak, büyük düz yüzeyleriyle de kimlik kazanan Mısır mimarisi tektir. Düz yüzey ilkel taş mimarlığının ayrılmaz bir niteliği değildir. Hint mimarlığında düz yüzeylere hiç yer verilmediğine, bütün yapı yüzünün zengin bir yontu bezemesi için araç olarak kullanıldığına tanık olunur (1).

Şekil 10. Mısır mimarisinden örnek

Şekil 11. Hint mimarisine örnek

Taşın küçük boyutlarda, değişik karakterde harçlı kullanımı Roma mimarlığı ile başlar. Selçuklu, Ermeni, Roma taş işçiliği Gotik tarzla zirvesine ulaşmıştır. İleri bir teknik ve oldukça karmaşık bir statik sisteme dayanarak ortaya koyulan yapılar, tonoz ve kubbenin verdiği olanaklarla, taşın doğal nitelikleriyle adeta ters düşen üsluplar yaratmışlardır (1).

Şekil 12. Gotik Katedral

Taş, dünyanın her yerinde çağlar boyu gelişim göstermiş, kırsal ve kentsel yapının vazgeçilmez malzemesi olmuştur.

Statik açıdan, düşey yükler açısından ideal bir malzeme olmasına rağmen yatay yükler açısından zayıf bir malzemedir (1).

. Ağaç

Taştan sonra doğadaki haline en yakın kullanılan malzeme ağaçtır. Ahşap canlı bir organizma olan ağacın bir ürünü olarak, yapılarda görülmek istenen sıcak bir malzemedir.

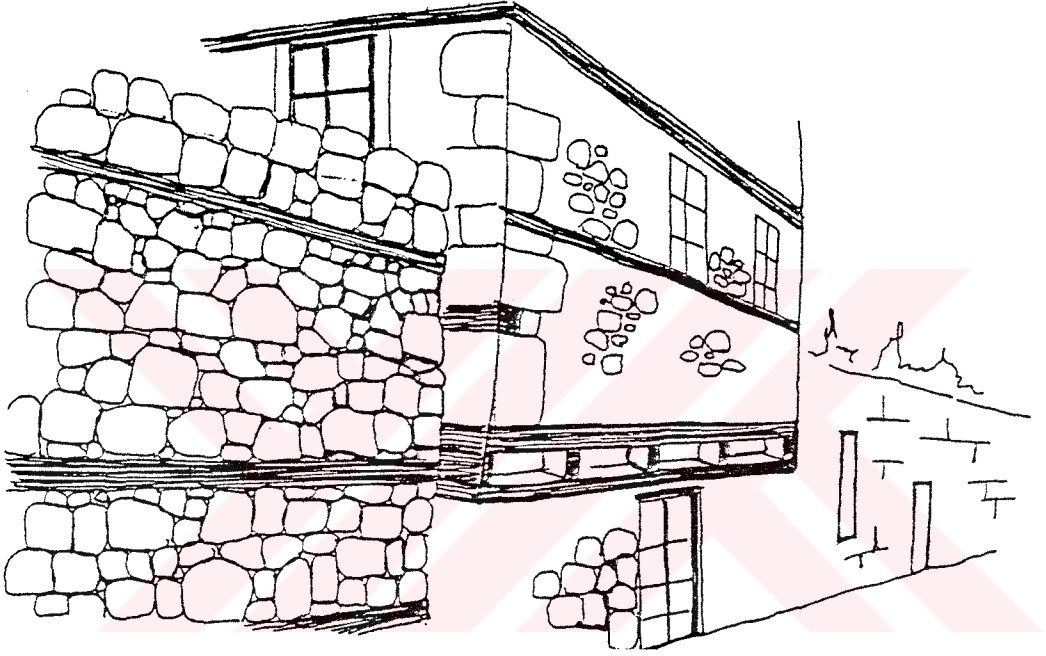
Genel olarak ahşabın yapı kuruluşunda yer almasının tercih nedenleri, elde edilmiş kolaylığı, açıklık geçmede ve konstrüksiyon kuruculuğunda sahip olduğu imkanlar, malzemenin işlenebilme ve istenilen biçime getirilebilme rahatlığı, ısı, ses tutuculuğu, sıcaklık hissi, hijyenik yönü ile mekanik mukavemetinin oldukça yüksek değere sahip oluşu şeklinde sıralanabilir (24).

Hava etkilerine taş kadar dayanıklı olmadığından ancak ormanı bol olan bölgelerin konut mimarisinde yapı malzemesi olarak kullanılmıştır.

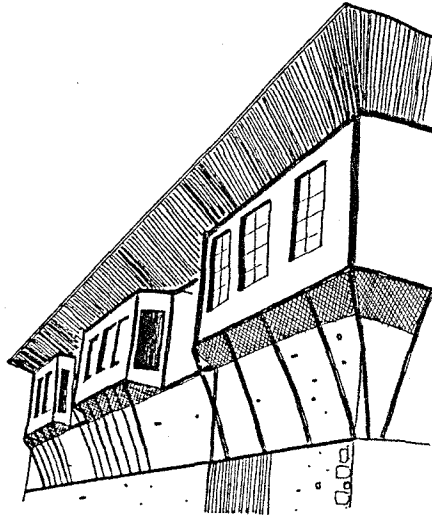
Zaman süreci içinde ahşabın mimarideki kullanımını Eriç, teknolojiye büyük değişiklikler gösteren endüstri devrimi öncesi ve sonrası olmak üzere ikiye ayırmıştır (24).

. Endüstri Devrimi Öncesi Ahşap

İlk insanların barınak gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılan doğal yapı malzemelerinden biridir. Önceleri ağaç kovuğunda başlanan barınma, yapıda saz, kamış ve ahşap yığma tekniklerinin uygulanmasından sonra ahşap iskelet sisteminin uygulanmasıyla sağlanmıştır.

Şekil 13. Taş duvarlarda bağlayıcı hatıl

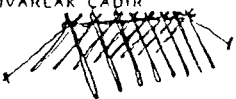
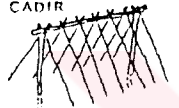

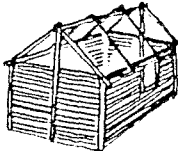
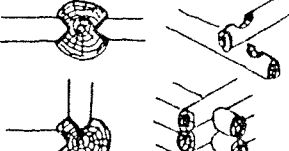
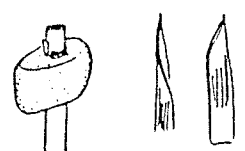

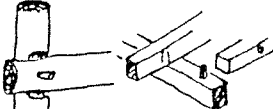

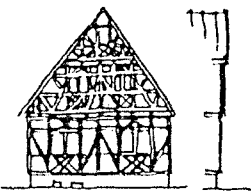
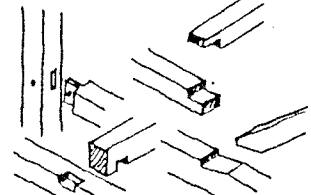
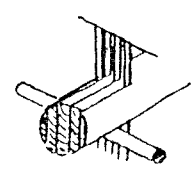
Şekil 14. Çıkmada ahşap

Ağacın malzeme olarak taşa olan en büyük üstünlüğü, büyük açıklıkları geçmekte taşa yeğlenmesidir. Bunun sebebi hafifliği, çekme eğilmeye dayanmasıdır. Tavan ve döşeme malzemesi olarak kullanılan ahşap çekmeye karşı dayanıklılığından dolayı kaba duvarlarla bağlayıcı hatıl olarak kullanılmıştır. Ağacın eğilmeye karşı dayanıklılığının yapı biçimini etkileyen bir diğer görüntüsü taşıma strüktürlere olanak sağlanmasıdır. Bu bakımdan çıkmaların ve taşırmaların doğal malzemesidir.

. Endüstri Devrimi Sonrası Ahşap

Endüstri devrimi sonrası malzeme teknolojisi ve endüstrisinde görülen gelişmelere paralel olarak mimari anlayış belirli bir ölçüde özgürlük kazanmış ve yapı malzemeleri endüstrisinden amacına uygun kalitede malzeme istemeye başlamıştır. Günümüzün gelişen teknik imkan ve ekonomik düşüncelerinin etkisi ile doğal ahşap yeniden organize edilerek ahşaptan üretilmiş yeni çeşitlerin oluşması sağlanmış, eskinin çok üstüne çıkmış, geleneksel yapı malzemeleri adı altında artık tanımlanamayacak suni ahşap plak ve lamine kirişlerle istenilen mimari form elde edilebilmiştir (25).

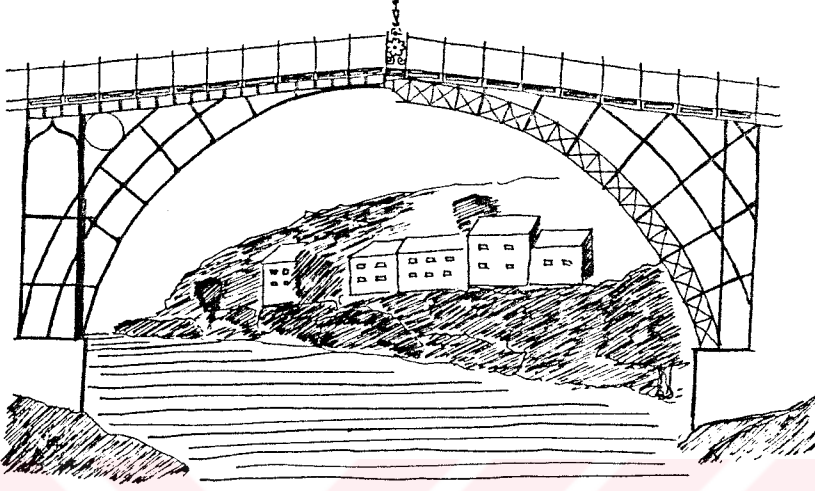
18.yy sonunda ve 19.yy başında yeni malzemelerin bina konstrüksiyonuna girişi yapı bilgisinde yeni bir başlangıç olmuştur. Çağdaş yapı malzemeleri olarak da adlandırılan yapay yapı malzemeleri; demir, çelik, beton, plastik, alüminyum v.s. dir. Araştırma konusunun geleneksel konut mimarisini kapsamamasından dolayı çağdaş yapı malzemelerinden bazılarını kısaca değinilmiştir.

DÜŞÜNCE / AMAÇ	BAĞLANTI	İŞLEME ALETLERİ
 <p>BASIT ÖRTÜ</p>	yok	yok
 <p>YUVARLAK CADIR</p>	 <p>Bitkisel Liflerle Bağlama</p>	Yongatas ve İlk Tas Bıçak
 <p>UZUN CADIR</p>	aynı	aynı
 <p>MAKAS CATI Tek parça, duvarsız</p>	 <p>Doğal Catallarla Mesnet</p>	aynı
 <p>MAKAS CATI Catı örtüsünden ayrı, parçalı</p>	 <p>Centik ve Oyuklarla Catallı Dalı Taklit</p>	 <p>Cakmaktası Deliksiz Tas Balta</p>
 <p>MAKAS CATI TASIYICISI Toprağa Gömülü Dikme Üzerine Gerili</p>	 <p>Lamba ve Zivana (ilk konstrüktif bağlantı)</p>	 <p>Sürtünmeyle Delme Tas Biz</p>
 <p>BLOK YIĞMA Geçmeyle Sağlanmış Duvar</p>	 <p>Kiriş ve Boğaz Geçme</p>	 <p>Traslı Tas Balta Kemik Biz</p>
 <p>AHSAP GECİT Yuvarlak Yontulmuş Parçalı</p>	 <p>Ahsap Kavala Ağaç Dübel</p>	 <p>Bronz Balta Testere ve Matkap</p>
 <p>İLERİ YAPI TEKNİĞİ İleri Teknikle Yontulmuş ve kesilmiş elemanlarla</p>	 <p>Günümüzde Geçerli Bağlantılar</p>	 <p>Doğal Güçle Çalışan Erken Mnkinalar</p>

Şekil 15. Ahsap konstrüksiyonda gelişim süreci (9).

. Demir

Yeni malzemelerden birincisi demirdir. Dökme demir olarak demir ilk şekliyle mukavemetsizdir. Bağlamalarda işlenmiş demir kullanılarak bu husus telafi ediliyordu (24).

Şekil 16. Demir Köprü (İngiltere 1775-1779, 31m)

. Çelik

19. yy. da sanayileşmenin mimariye uyguladığı bir yapı malzemesi olan çelik, strüktürün hakimiyeti şeklinde, fabrikasyon ürünü bir malzeme olmasıyla yapıya sürat, ekonomi ve kalite kazandırmıştır.

. Beton

20. yy başından beri yapıya giren ve önceleri konstrüksiyona yönelik beton gerçek anlamıyla mimaride form ve konstrüksiyon beraberliği sağlamıştır. Döküldüğü kalıbın şeklini alması ile kazandığı plastik form ve demirle birleşimin ortaya koyduğu direnç, bu beraberliğin kurucularıdır.

. Plastik

Her türlü kullanılma şekline uygun yüksek fiziksel ve kimyasal özelliklere sahip bir malzeme olarak yapıya girmiş ve gerçek anlamıyla mimaride tek bir malzemedен bir bütüne erişme imkanının yaratıcısı olmuştur (12).

. Alüminyum

Yapı malzemelerinden biri olan alüminyum, " Çağın Metali " olarak nitelendirilmekte, hafifliğiyle birlikte, doğramadan cephe elemanına kadar kullanım alanı olan bir teknoloji harikasıdır.

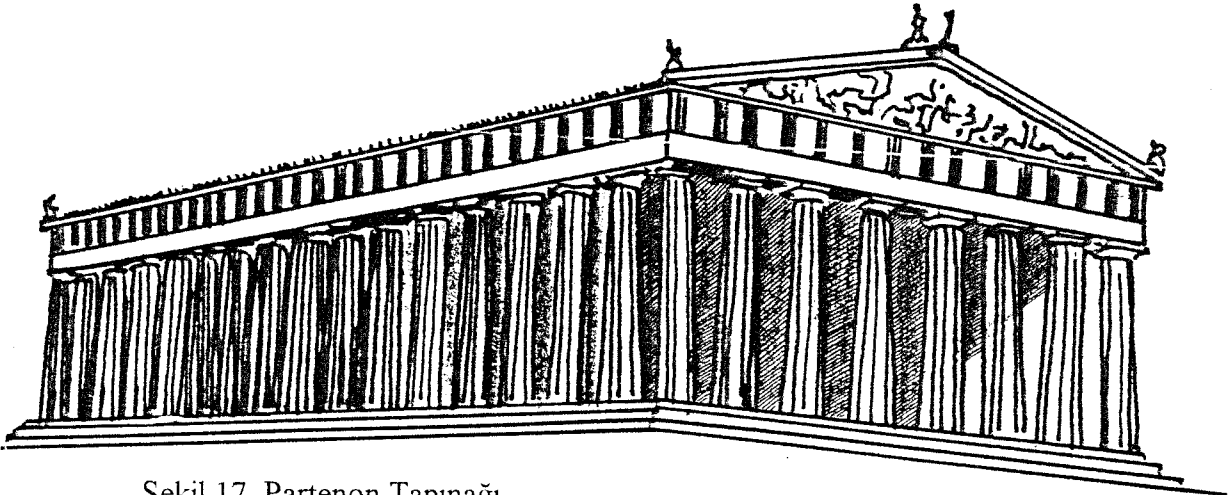
1.3.4. Malzemenin Mimariye Etkisi

Eriç malzemenin mimariye etkisini form - biçim, konstrüksiyon - kuruluş , maliyet - ekonomi ve ortam farklılığı doğurucu nitelikleri yönünden olmak üzere 4 farklı şekilde açıklamıştır (12).

. Malzemenin Forma Etkisi

Bolak, sonsuz araştırma imkanlarına rağmen, esas formları, kendisinden meydana geldiği ana malzemenin karakteri ile çerçevelenmiştir diyerek malzemenin form üzerindeki etkisini vurgulamıştır (23).

Kullanılma imkanlarının kısıtlı olduğu 19.yy la kadarki devirlerde, mimaride malzemenin forma ve konstrüksiyona etkisini ayrı ayrı düşünmek zordur. Yapının konstrüksiyon yetenekleri, formu doğurmaktadır. Kolon dizileriyle meydana gelmiş bir partenon mimarisi taş malzemesinin açıklık geçmedeki yeteneğinin verdiği biçime bağlı kalmıştır (12).

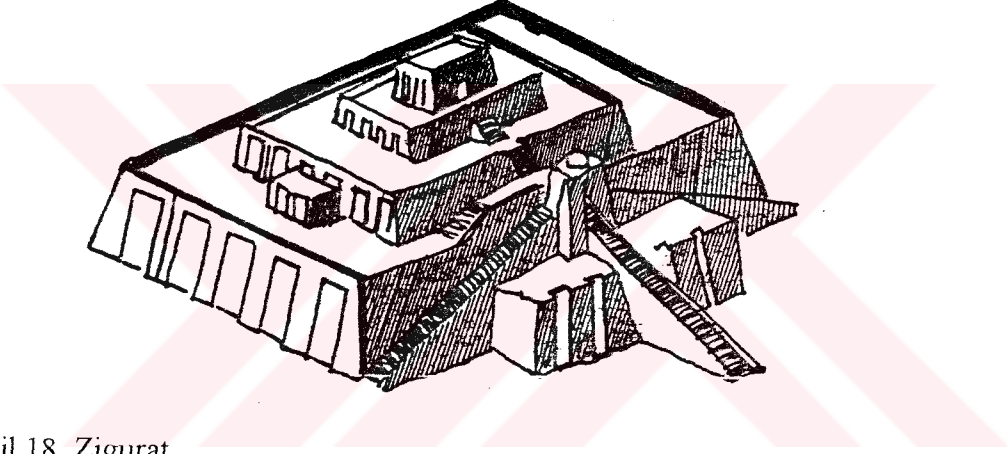

Şekil 17. Partenon Tapınağı

Aynı şekilde kemer, tonoz, kubbe formları; taş, pişmiş toprak gibi küçük elemanlardan örülen konstrüksiyon kuruluşlarının getirdiği biçimlerdir. Ahşabın bilhassa Türk ve Japon Mimarisinde görülen modül anlayışı ile ilişkisi malzemenin yapıdaki kullanım yeteneklerinden doğmuştur (12).

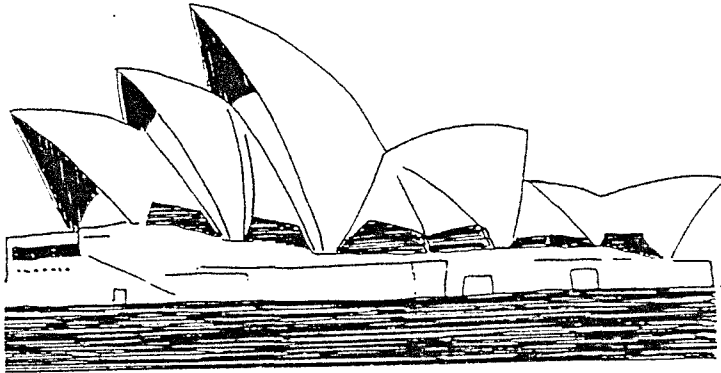
Kerpiçten yapılmış bir bina ile betonarme yapı arasında biçim ve kalıcılık açısından büyük farklılıkların olması kullanılan gercin özelliklerinden kaynaklanmaktadır (20).

Ziguratın dış formu, normal konstrüktif zorunluluğun ifadesidir. Toprağı veya taşı ana malzeme alıp yükselmek için yığma bir sisteme gidildiği takdirde varılacak formun pramidal olacağı bir gerçektir (23).

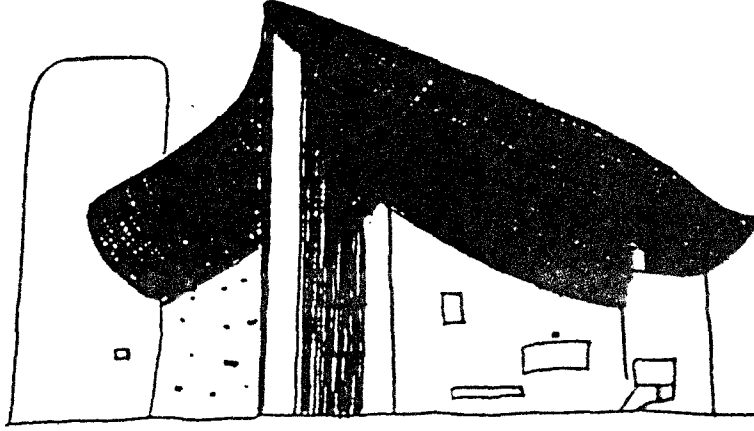

Şekil 18. Zigurat

19. yüzyıldan sonra gelişen beton malzemesi ise farklı olarak konstrüksiyon dışında mimariye serbest bir form araması getirmiş ve plastik şekliyle organik mimarının doğmasına yol açmıştır.

Şekil 19. Malzemenin getirdiği form özgürlüğü

Şekil 20. Malzeme ve konstrüksiyon

Malzemenin form içinde hissedilmesi ve belirlenmesi şeklindeki Brütalist akım anlayışı betonla ilk çözümü bulmuştur. 20. yy' ın ikinci yarısı ile yapıya giren plastik ise, mimaride tamamen form endişesini giderecek bir malzeme olarak saydamlık özelliğininde beraberinde getirerek, çeşitli uygulama örnekleriyle plastik örtü ve kabuk formunun getirilmesine öncülük etmektedir. Plastik malzemesinin geliştirilen teknik imkanları ile geniş bir form özgürlüğüne doğru gidişi vardır (12).

Taş ile yapılan yapılarda taş ayaklara oturan kemerler ile açıklıklar geçilip taşıyıcı yapı bütünleştirilirken, betonarmede de kolonlara bağlanan kirişler ile taşıyıcı (strüktür) sistemi oluşturulmaktadır. Görüleceği gibi biçim özellikleri malzemeye bağlı olarak ortaya çıkmaktadır (20).

. Malzemenin Konstrüksiyona Etkisi

Malzeme, strüktürü kuran ve belli bir biçime kavuşmasını temin eden yegane unsur olmaktadır. Taş malzemenin konstrüksiyon imkanları, açıklık geçmede sık aralı kolon, kemer, tonoz ve kubbe sistemlerindeki beraberinde getirmiştir. Ahşap ise, açıklık geçmede daha geniş imkanları ile bugünün çatı konstrüksiyonunun temelini kurmuş ve 20. yy.' ın birinci yarısından sonra ileri teknik metodlarla büyük açıklıkların geçilmesine ve ekonomik konstrüksiyon kuruluşlarına yardımcı olmuştur (12).

. Malzemenin Maliyete Etkisi

Eriç'e göre yapının maliyetine malzemenin doğrudan doğruya etkisi vardır. Avrupa'da yapılan istatistiklere göre bir yapının maliyetinde toplam maliyetin yarısını malzeme karşılamaktadır. Böylece maliyet yönündende malzemenin mimariye etkili olacağı mutlakdır (12).

. Malzemenin Ortam Farklılığı Yaratıcılığı

Yapı malzemesinin mimariye etkisinin diğer bir yönü çeşitli bölgelere göre veya şehirleşme düzeni ile kırsal düzen arasındaki ortam farklılığının yaratıcısı şeklinde karşımıza çıkmasıdır. Farklı bölgelerdeki farklı malzemenin mimari karakterleride farklılaştırdığı görülür. Aynı şekilde kırsal düzende kullanılan malzeme ile şehirsal düzende bir yapıda kullanılan malzemede farklılaşma olmaktadır. Bu durum ülkenin sosyal şartlarının gelişmesi ile daha dengeli bir hale gelecektir (12).

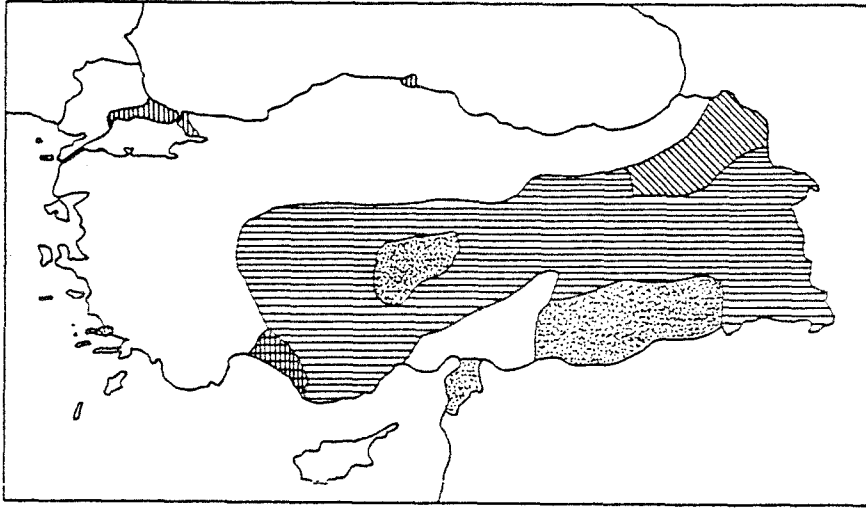
Örneğin kırsal düzende genelde ahşap, kerpiç, taş v.b kullanılırken şehirsal düzende onların yerini çelik, alüminyum v.b. almaktadır. Belli bir malzemenin bolca bulunduğu bölgelerde o malzemeye dayalı mimarinin geliştiği görülmüştür.

Sonuç olarak malzemenin mimariyi form, konstrüksiyon, maliyet ve bölgesel mimarinin belirleyicisi gibi çeşitli yönlerden etkilediği söylenebilir.

1.4. Anadolu'da Geleneksel Malzemeye Dayalı Mimari

Anadolu, çevreye bağlı malzemenin verdiği yapı imkanlarının çeşitliliğini bir sergi gibi önümüze sermektedir.

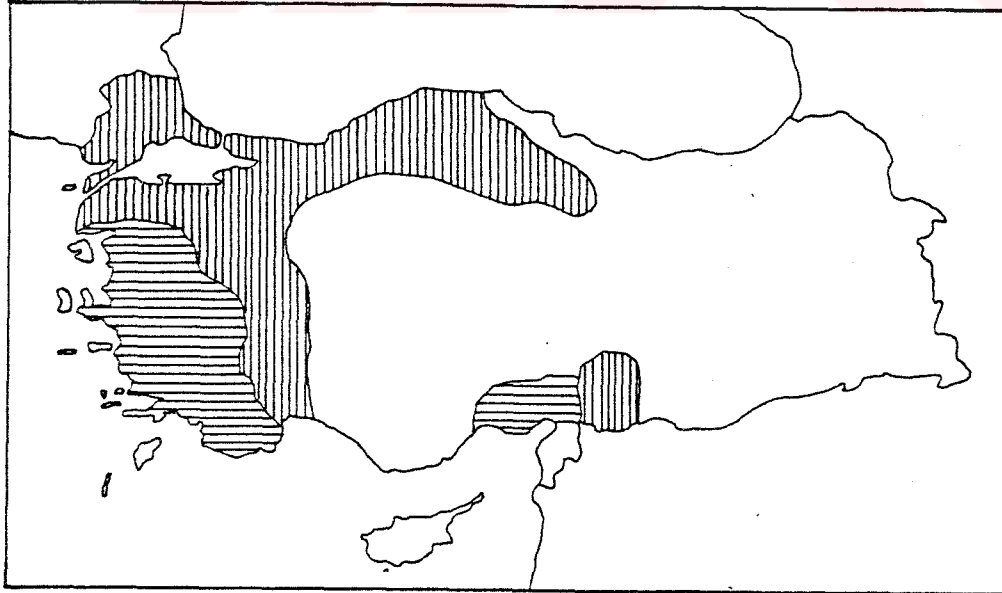
İnsanoğlunun en eski tarihinden bu yana gelişmiş her büyük uygarlık devrinin birbiri üzerine oturan deneylerden süzölmüş biçim gelenekleri, malzeme ile yapı arasındaki bağları ilgi çeken örnekleriyle ortaya koymuştur (25).

□ Hımsı ▨ Kerpiç ▩ Taş ▧ Ahşap
 ▤ Ahşap hatıllı taş ▦ Ahşap- Kagir

Şekil 21. Malzeme ve yapım teknolojisi açısından bölgesel farklılıklar (13).

Tanyeli ve Kazmaoğlu'nun Anadolu konut mimarisi üzerinde yaptıkları çalışma, Anadolu'daki kasaba ve kır yerleşmelerindeki evlerin genel hatlarıyla malzeme, teknoloji, biçim, çatı örtüsü, mekan düzeni gibi özellikler açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Malzeme ve yapım teknolojisi açısından bölgesel farklılıklar ile dış renklendirme açısından bölgesel farklılıkların gösterildiği haritalar Şekil 21. ve Şekil 22.' de gösterilmiştir.

□ Malzemenin doğal rengiyle bırakıldığı
 ▨ Yalnızca beyaz kullanımı
 ▤ Çeşitli beyaz renkler

Şekil 22. Dış renklendirme açısından bölgesel farklılıklar (13).

Anadolu yapılarında kullanılan yerel malzeme ahşap, taş ve kerpiçtir. Taş ve kerpiç yapılarda pencere, kapı, dam ya da çatı gibi mimarlık öğelerinde ahşap zorunlu olarak kullanılmıştır. Tamamı ahşap olan yapıların temelinin kurgusunda taş malzeme kullanımı zorunlu olmaktadır. Anadolu'nun çeşitli yörelerindeki evlerde ahşap, taş ve kerpiçten birinin seçilmesi o bölgenin olanaklarına bağlıdır. Bu olanakların tümü bulunuyorsa, en kolay işlenebilen ahşap tercih edilmiştir. Ancak orman alanlarının daha az olduğu yörelerde, taşıyıcı ahşap yapıların yüzey kuruluşlarında taş ve toprak dolgulardan yararlanılmıştır (19).

Anadolu'da ağaç, taş ve toprak malzemeye dayalı mimariler cephe kuruluşu açısından ağaç, taş ve toprak mimari olmak üzere üç kısımda toplanabilir.

1.4.1. Ağaç Mimari

Ağaç strüktüre bağlanan yapı geleneği, Türkiye' de daha geniş bir kullanım alanına sahiptir. Genel olarak Kuzey Anadolu'nun en doğu ucundan Marmara Bölgesi' ne, Batı Anadolu'da Bursa ve Kütahya İllerinden Manisa ve kısmen Muğla'ya geçerek bütün Batı ve Orta Toroslar' da ve bu büyük çevre şeridi ile sınır olan bölgelerde, ağaç strüktüre bağlı yapı düzenleri kullanılmıştır (25).

Kuban, ağaç strüktürü esas alan yapıları, mimari düzenleri bakımından iki gruba toplamıştır.

. İstanbul'un, özellikle 19.yy.da Avrupa etkisi altında kalmış başşehir mimarisi ve onun etkisi altında eyaletlerde yapılan sivil mimari,

. Bölgesel gelenekleri devam ettiren konut mimarisi (25).

Cephe kuruluşunda ahşap malzemenin dolgulu, sıvalı ve de kaplanmalı olmak üzere üç şekilde kullanıldığı görülür. Dolgulu ahşap malzeme ile oluşturulan cephe kuruluşunda dolgu malzemeleri, yerine göre kerpiç, tuğla veya taş olmaktadır. Her üç cephe kuruluşunda da dolgu malzemeleri bir ahşap karkas içinde yer almakta ve genelde bir taş duvar üzerine ikinci kat olarak biçim bulmaktadır. Konstrüksiyonun dışa vurması ile cepheye ahşap malzemeye bağlı olarak bir modül anlayışı gelmiştir (21).

Şekil 23. Dolgulu cephe (19)

Bazı uygulamalarda ahşap iskelet dolgusu olarak bağdadi ve dal örgüde görülür. Bu bir sıva taşıyıcı olarak yapılır. İskelet yüzeyi içten ve dıştan ince çitalarla kaplanır (26).

Sıva ile kaplanan ahşap iskelette sıva üzerine uygulanan pembe, kırmızı, sarı, mavi v.b. pastel renklerle sokak boyu devam eden cepheler arası bir renk uyumu sergilenmektedir.

Özellikle Boğaziçi yalılarında ahşap iskelet üzeri ahşap kaplama ile kaplanarak cephe tümüyle ahşap bir kılıf içine alınıyor.

Kısaca ahşap malzemenin yığma ve iskelet sisteminde kullanıldığı iskelet sistemde dolgu malzemelerinde bölgelere göre farklılıklar görüldüğü söylenebilir. Dolgu malzemeleri kerpiç, taş, tuğla ve ahşap olmaktadır. Bazen dolgu malzemesinin açıkta bırakılıp sıvanmadığı, bazılarında bağdadi çitalarının çakılması gibi önlemler alınarak tümüyle sıvandığı ya da duvar üzerinde ahşap iskeletin açıkta bırakılıp sadece dolgu malzemesinin sıvandığı görülür.

Şekil 24. Ahşap kaplamalı cephe

1.4.2. Taş Mimari

Ahşabın az olduğu yörelerde yerleşimin yakınlarında taş ocakları varsa, taş kullanılmıştır.

Taşıyıcı eleman olarak taş duvar kullanan yapı tipine, Anadolu içinde dağılmış olarak, her bölgede rastlanabilir. Taşın esas yapı malzemesini teşkil ettiği bölgeler Ege ve Akdeniz Sahili, Güneydoğu'nun Kuzey Suriye ile geleneksel ilişkisi olan kısımları, Orta Anadolu'da Erciyes çevresindeki volkanik topraklar üzerinde kurulmuş Niğde, Kayseri, Nevşehir İlleri ve Doğu Anadolu'dur (25).

Doğu Anadolu'da taş malzemeye ahşap malzemedan daha çok yer verilmesi nedeniyle, evlerin biçimlenişlerinde farklılıklar ortaya çıkmıştır. Taş duvarlar iç mekanın yan

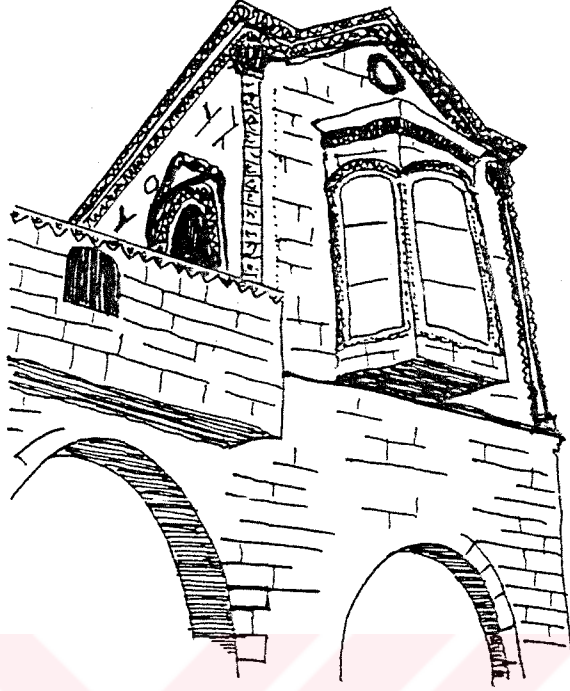
yüzeylerini oluştururken, döşeme ve tavan yatay yüzeylerini ahşap kirişlemeyle oluşturmaktadırlar. Yapılardaki cumbalar, ahşap kirişlerin taşırılması ve taş duvarlara oturtulmasıyla oluşturulmuştur (19).

Bodrumdan doğuya doğru uzanan kıyılarda Akdeniz adaları ile aynı karakterde, kübik, az pencereli, beyaz badanalı taş konutlar bir Akdeniz grubu teşkil ederler (25).

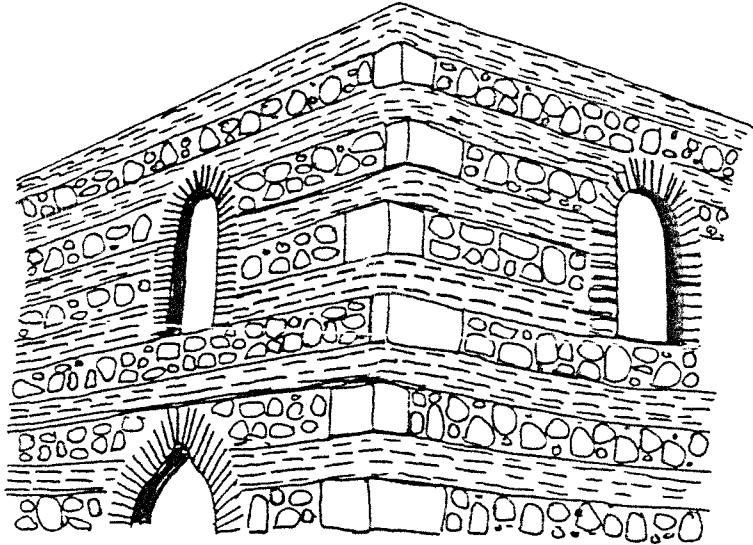
Şekil 25. Bodrum'dan taş mimariye örnek

Maraş, Urfa, Mardin, Diyarbakır gibi illerde daha anıtsal, düz çatılı, dışa kapalı bir konut stili gelişmiştir. Mükemmel bir taş işçiliğine rastlanır (25).

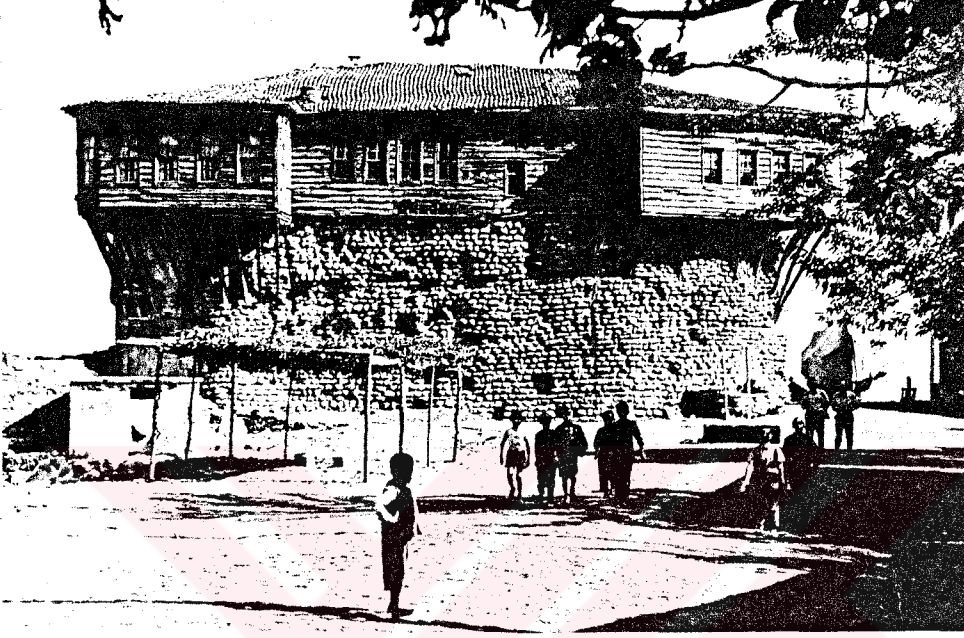

Şekil 26. Taş işçiliği

Özellikle taş malzemeyi esas alan, fakat ağaçla karışık taşıyıcı strüktürü ile diğerlerinden ayrılan Erzurum ve dolaylarındaki konutlarla, taş arasında yer alan tuğla ile meydana getirilen ilginç cephe örneklerine Mudanya, Alanya v.s. rastlanır (1).

Şekil 27. Taş tuğla malzemenin cephede meydana getirdiği doku

Şekil 28. Taş, ağaç malzemenin cephede kullanımı (19)

Taş duvarlar malzemenin işlenme ve görünüş özelliklerine göre moloz taş duvar, yonu taş duvar ve kesme taş duvar gibi sınıflara ayrılırlar.

1.4.3. Toprak Mimari

Orta Anaadolu'da ahşap ve taş az bulunduğundan kerpiç ana yapı malzemesi olarak yapının bünyesinde yerini almıştır.

Toprak saman karışımı olarak hazırlanan kerpiç, 27x27x10 santimetre ya da 14x27x10 santimetre boyutlarında kalıplanır ve kurutulur. 65-75 santimetre arasında değişen kalınlığıyla çok iyi bir izolasyon sağlayan kerpiç, duvarlarda yer yer düşey ahşap taşıyıcılarla desteklenir. Kerpiç çamur sıvayla her yıl sıvanması gereken bir yapı malzemesidir (19).

Kafesçioğlu, Anadolu'da kerpiç duvarın iki şekilde yapıldığını söylüyor. Bunlar masif kerpiç duvar, kalın veya seyrek ahşap iskeletli kerpiç duvarlardır (27).

Yine Kafesçioğlu, massif kerpiç duvarları örgü farkları bakımından üçe ayırıyor.

. Aynı büyüklükteki kerpiçlerle yapılan duvarlar,

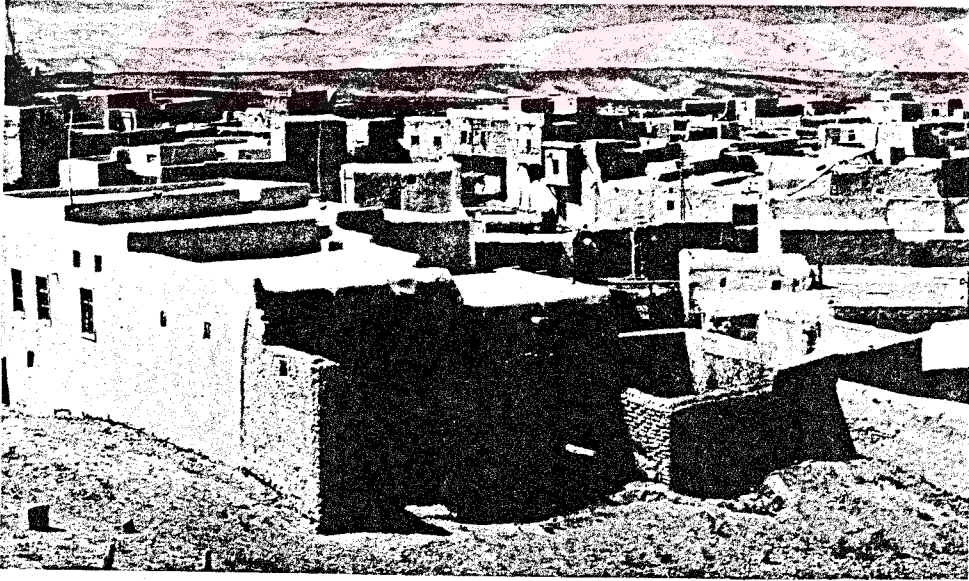
. Biri diğzerinin yarısı kadar iki ayrı büyüklükte kerpiçlerle yapılan duvarlar,

. İç ve dıştan örölüp arası dolgu olan kalın duvarlar (27).

Seyrek ve kalın ahşap iskeletli kerpiç duvarların yapımı iki şekilde olmaktadır.

. Kendisi de taşıyıcı olarak yapılmış kalın kerpiç duvarların içine kalın direklerin konulması,

.Taşıyıcı sistem kalın direklerin oluşturduğu iskelette, direkler arasının kerpiçle doldurulması (27).

Şekil 29. Kerpiç ev

Kerpiçle oluşturulan cephe küçük açıklık, az delik ve düz yüzey şeklinde özetlenebilir.Yapının görünen bütün yüzeylerinin tek bir malzeme ile örtülmesiyle ortaya

çıkan bir devamlılık, bu yapılarda köşe kavramını ortadan kaldırmıştır. Yapı çamurla yapılan bir heykeldeki plastikliğe ulaşmakta, çok çekici bir biçim düzeni oluşmaktadır.

Görüldüğü gibi Anadolu konutları, doğanın verdiği imkanların çok yönlülüğünden dolayı taş, kerpiç, ağaç malzeme kullanma eğilimi gösterirler. Yerel yapı malzemesinin işlenmesindeki ustalık ve kendine özgü ayrıntı çözümleri mimarlık ortamının gelişmesinde önemli rol oynamıştır.

2.YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Araştırmada Kullanılan Yöntem

Akçaabat ve Sürmene İlçelerinden seçilen örnekler üzerinde cephe düzeyinde malzeme ve biçime yönelik yapılacak görsel, biçimsel bir inceleme ile iki ilçe arasında kaynaklara ilişkin özellikler arasında benzerlik ve farklar bulmaya dayalı bir yöntemdir.

2.1.1. Veri Toplama

Çalışma, temelde bir alan çalışmasıdır. Tezin, alan çalışmasını oluşturan geleneksel konutların saptanması, üç aşamada gerçekleştirilmiştir.

2.1.1.1. Çalışma Alanının Belirlenmesi

Çalışma alanı, benzer iklim, topoğrafya koşullarında ve aynı gereçlerin bulunabildiği Trabzon İli sahil şeridindeki Akçaabat ve Sürmene ilçe merkezleri olarak belirlenmiştir.

İklim, topoğrafya gibi etkenlerin ortaya koyduğu farklılık, insanların inancının yansımalarıyla pekişerek çeşitlenmiştir. Aynı iklim koşulları, aynı bitki örtüsü ve yapı malzemeleri olsa bile insanların yaşamındaki inançlar bütünlük anlayışındaki farklılıklar mimarlığa yansımaktadır. Doğu Karadeniz'i diğer bölgelerden ayıran özelliği ahşap yapı malzemesinin kullanım farklılığından doğmaktadır. Doğu Karadeniz'de yağma sisteminden değişik çatma sistemlerine kadar detaylamadaki farklı yaklaşımlar yapının bütününe kendine özgü yöresel karakter kazandırmıştır (19).

Ahşap yapı malzemenin farklı kullanımlarına tanık olunan Trabzon İli için Gür, gelenekselimiz ve yöreselimiz, çokluğun birlik, bütünlük içinde sağlandığı; uyumun benzerliklerle elde edildiği, zengin bir mimari bellektir demiştir (28).

Belli bir süreçten geçmiş, günümüze ulaşabilmiş, ahşap yapı malzemesinin en güzel örneklerine ve fazlalığına sahip olan Trabzon İli'nin doğu ve batısındaki Sürmene ve Akçaabat İlçe merkezleri çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Araştırmanın mali giderlerinin düşük tutulabilmesi ve zaman tasarrufu açısından kolay ulaşılabilen sınırlı bir alanda çalışmanın gerekliliğide göz önünde tutulmuştur.

2.1.1.2. Konut Örneklerinin Seçimi

Saptanan Akçaabat ve Sümene İlçe Merkezlerinde konut örneklerinin seçimi üç yolla yapılmıştır.

1. Mülakat tekniği (Yöre halkı ile görüşülerek),
2. Dış gözlem tekniği (Gidip görmeyi amaçlayan alan çalışması),
3. Çeşitli dergi, kitap, il yıllığı, tez v.b. yayınlara dayalı tespit çalışması,

Yapıların hiç onarım görmemiş yada yapı niteliğine zarar vermeyecek kadar onarım geçirmiş olmasına dikkat edilmiştir. Bu bazda tespit edilen bütün konutların analizi yapılmaya çalışılmıştır.

2.1.1.3. Konutlara İlişkin Saptama Çalışmaları

Konutların belirlenmesinden sonra konutlara ilişkin özelliklerin tespiti iki aşamada gerçekleşmiştir.

1. Analiz için seçilen konutları yerinde görmeyi amaçlayan alan çalışması; yapılara ilişkin fotoğraf, slayt, röleve ve verilerin kaydedilmesine yönelik saptama formunu,
2. Konutlara ilişkin bilgilerin toplandığı literatür çalışmasını içerir.

2.1.2. Tabloların Oluşturulması

Veri toplamaya yönelik konut örneklerinin saptanmasından sonraki aşama, tabloların oluşturulmasıdır.

2.1.2.1. Kullanılan Teknikler

Bu çalışmada kullanılan yöntemin; Akçaabat ve Sürmene geleneksel konutları cephe örneklerinde malzeme kullanımını göstermek iki ilçede tespit edilen özellikler arasındaki farkları ve benzerlikleri bulmaya dayalı bir yöntem olduğu söylenmiştir.

Oluşturulan tablolarda konut cephe çizimleri verilmiş; destekli cephede ele alınan elemanlar malzeme kullanımı ve biçimleri açısından ele alınmıştır. Fotoğrafların gereksiz detayları sunması ve algılamada karışıklık yaratması açısından malzeme kullanımının gösterildiği çizim tekniği tablolarda tercih edilmiştir.

2.1.2.2. Tabloların İçeriği ve Analiz Biçimi

Çalışma geleneksel konutların cephe düzeyinde analizini amaçlamaktadır. Böylece bir zn dışa akseden görünümü olarak tanımlanan cephe, çalışmanın sınırını belirlemiştir. Konutların birçok elemanı barındıran, en gösterişli ve günümüze kadar hiç onarım görmeden ya da yapı niteliğine zarar vermeyecek kadar onarım geçirmiş cepheleri tablolarda incelemeye alınmıştır. Cephelerin malzeme kullanımını açısından analizi iki şekilde yapılmıştır.

1. Cepheyi oluşturan katlara göre,
2. Cepheyi oluşturan elemanlara göre.

1. Cepheyi Oluşturan Katlara Göre :

Çalışma kapsamında bu başlık, ele alınan örneklerin cephedeki kat sayısına göre sınıflandırılmasını ve katlara göre malzeme kullanımının nasıl olduğunu belirtmek için kullanılmıştır.

2. Cepheyi Oluşturan Elemanlara Göre :

- . Duvar
- . Çatı
- . Pencere
- . Kapı (Giriş)
- . Çıkma olarak cepheyi oluşturan elemanlar belirlenmiştir.

Belirlenen bu elemanlardan duvarlar; katlara göre duvar konstrüksiyonu açılarından, çatılar; çatı biçimleri, saçak biçimleri, çatı örtü malzemeleri açılarından, pencereler; biçimleri, bölünmeleri, pencere sayıları ve malzeme kullanımları açılarından, kapılar; biçimleri kanat durumları ve malzeme kullanımları açılarından incelenmişlerdir.

2.1.2.3. Analiz Tablolarının Strüktürünün Kurulması

Akçaabat ve Sürmene İlçelerinde tespit edilen konutların analizi; katlara göre duvar konstrüksiyonu, çatıda, pencerede ve kapıda malzeme kullanımı olmak üzere 4 başlık altında her iki ilçe için ayrı ayrı tablolar oluşturularak yapılmıştır.

. Katlara Göre Duvar Konstrüksiyonu Tablosu Strüktürü

Tablonun yatay üst kısmını; kat sayısına göre sınıflandırılan cephelerin, kendi aralarında katların kullanımına yönelik sınıflandırılması oluşturmaktadır. Bütün konut cephe örneklerine numara verilmiştir. İlk sütunda ise katlarda duvar konstrüksiyonu başlığı altında tek tek bütün katlar sıralanmıştır. Tablo, bütün cephelerin katlara göre oluşturulan kutulara duvarda görülen taşıyıcı sistem, dolma tipi ve dolgu malzemelerinin yazılması ve çizilmesi

ile tamamlanmıştır. Katlara göre duvar konstrüksiyonu tabloları Tablo 3. ve Tablo 7.'de verilmiştir.

. Çatı Tablosu Strüktürü

Çatı tabloları Tablo 4. ve Tablo 8.'de verilmiştir. Tablonun üst kısmını görülen çatı biçimlerinin yerleştirilmesi oluşturmuştur. İlk sütunda çatı örtü malzemesi verilmiştir. İkinci sütunda da görülen saçak biçimleri vardır. İlçelerde görülen çatı biçimleri, örtü malzemesi ve saçak biçimleri tablolarda bulunarak oluşan kutulara saçak biçiminin çizilmesi ve cephe numaralarının yazılması ile çatı tablosu tamamlanmıştır. Tabloda çatı biçimlerine numara verilmiştir.

. Pencere Tablosu Strüktürü

Tablonun üst kısmını pencere sayısına ve pencere bölünmelerine göre pencerelerin isimlerinin sıralanması oluşturur. Sütunda ise, malzemesine göre pencere başlığı altındaki kısımlar yer almaktadır. Bu başlıklara göre ilçedeki konutlarda görülen pencerelerin biçimleri ve görüldüğü cephe numarası kutulara yerleştirilmiştir. Pencere tabloları Tablo 5. ve Tablo 9.'da verilmiştir.

. Kapı Tablosu Strüktürü

Tablonun üst kısmını; kapının tek yada yanında pencere oluşuna göre sınıflandırılması, buna bağlı olarak kanat durumu oluşturmaktadır. Görülen kapıların biçimleri ve görüldüğü cephe numaraları, düşey sütunda verilen malzemelere göre kutulara yerleştirilerek tablo tamamlanmıştır. Tablo 6. ve Tablo 10.'da kapı tabloları verilmiştir.

2.1.3. Araştırmada Elde Edilen Verilerin Analizi

Elde edilen verilerle, oluşturulan tabloların strüktüründen sonra veriler analiz edilir. Analizde Sürmene'den 35 konut, Akçaabat'tan 42 konut olmak üzere toplam 77 konut incelenmiştir.

2.2. Sürmene İlçesi

Çalışmanın alan çalışması kısmını oluşturan ilçelerden biri Sürmene'dir. İlçe hakkında genel bilgiler başlığı altında ön bilgiler verilip çalışmanın asıl kısmını oluşturan malzemenin cephedeki kullanımı açıklanmıştır.

2.2.1. Genel Bilgiler

Sürmene İlçesi hakkındaki genel bilgiler iki başlık altında toplanmıştır.

2.2.1.1. Sürmene İlçesi Hakkında Genel Bilgiler

İlçe hakkındaki genel bilgileri; tarihi, coğrafi ve ekonomik durumu olarak üç başlık altında incelemek mümkündür.

. Sürmene İlçesi Tarihi

Yazılı kaynaklarda tarihi Sürmene'nin bugünkü Araklı Limanı'nda ilk defa bir Roma askeri üssü olarak kurulduğu söylenmektedir (29).

İlçeye önceleri " Humurgan " denildiği, fakat daha sonraları doğal güzelliklerinden başka, hava ve suyunun diğer ilçelerden iyi olması nedeni ile güzellik anlamına gelen "Sürmene" adı verildiği belirtilmektedir (29).

Sürmene, tarih içinde ilk dönemlerden beri önemini korumuştur. Osmanlılar zamanında da önemini korumasında yerleşmenin, bir limana sahip olmasının ve askeri bakımdan yerinin önemli olmasının etkisi büyüktür (29).

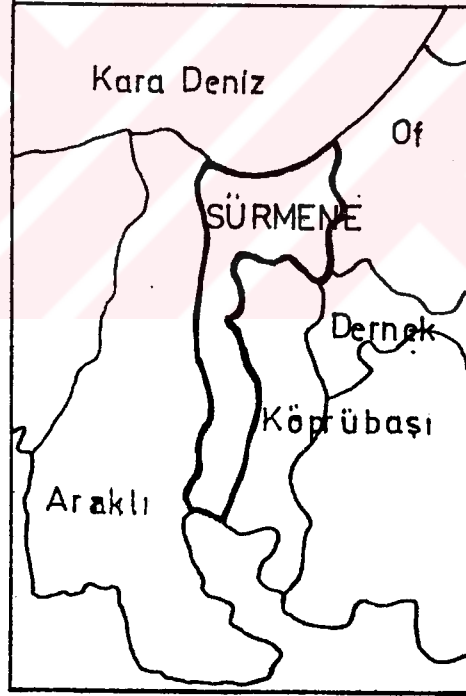
Sürmene, Osmanlılar tarafından 1461 yılında fethedilmiştir. Fethedildiği zaman Halanık Köyü'ndeki yerinde bulunmaktadır. 16. ve 17. yy. sınırları ile 20. yy. başına kadar Sürmen İlçesinin sınırlarında pek bir değişme olmadığı görülmüştür (29).

1854 yılında Sürmene bir nahiye ve bu nahiyeye bağlı 69 köy olarak yeniden teşkilatlandırılmış ve aynı tarihlerde bir ilçe olarak teşkilatlandırılmış olan Of'a bağlanmıştır. 1872 yılında Sürmene'nin de ilçe olmasından sonra belediye teşkilatı da Humurgan'da kurulmuştur (29).

Kurtuluş savaşında Rum'ların işgali altında olan Sürmene, 26.02.1918 tarihinde işgalden kurtulup sınırlarını almıştır (29).

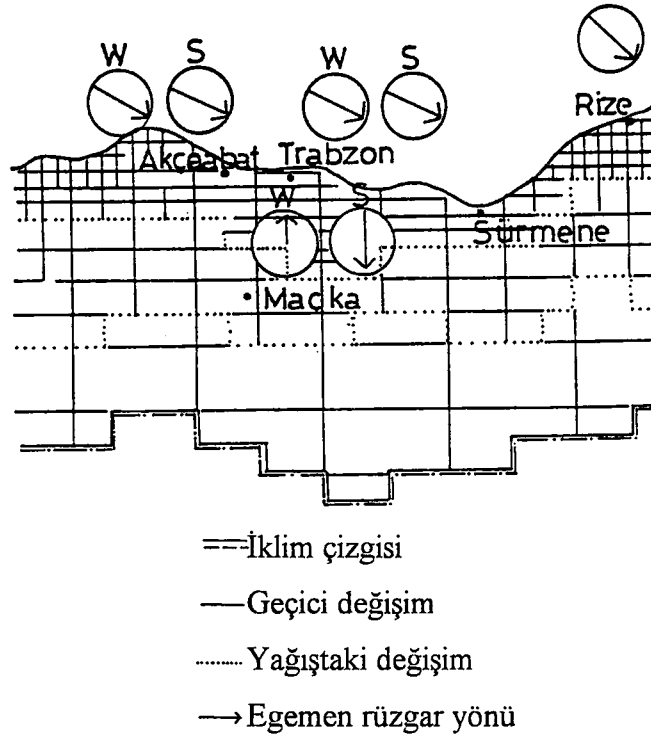
. Sürmene İlçesi Coğrafi Durumu

Sürmene, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Trabzon İli'nin bir ilçesidir. Trabzon - Rize Devlet Karayolu üzerinde kurulmuş kuzeyinde Karadeniz, doğusunda Of, batısında Araklı, güney - doğusunda Dernek ve Köprübaşı İlçe'leri, güneyinde ise Gümüşhane İli bulunmaktadır.

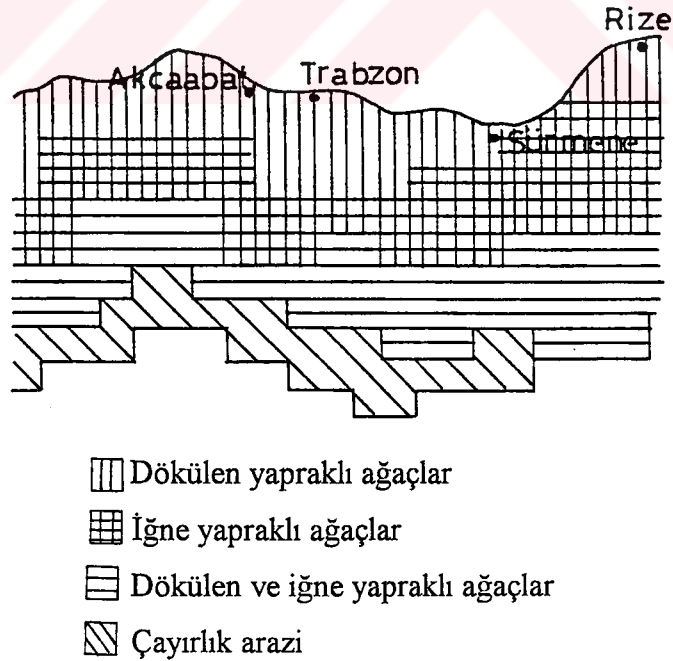
Şekil 30. Sürmene ilçe sınırı

Sürmene ilçesi kışları ılık, yazları fazla sıcak olmayan ılıman nemli bir iklime sahiptir. Sıcaklıklar yaz - kış ve gece - gündüz boyunca büyük ölçüde değişmez. Kuzey - Batı rüzgarı bölgede mimari açıdan hakim rüzgardır.

Şekil 31. Sürmene ilçesi iklim durumu (14).

Arazi deniz kıyısından güneye doğru yükselmektedir. Kıyı kesiminde geniş yapraklı ağaçlar hakimken güneye doğru gidildikçe iğne yapraklı ağaçlara rastlanır.

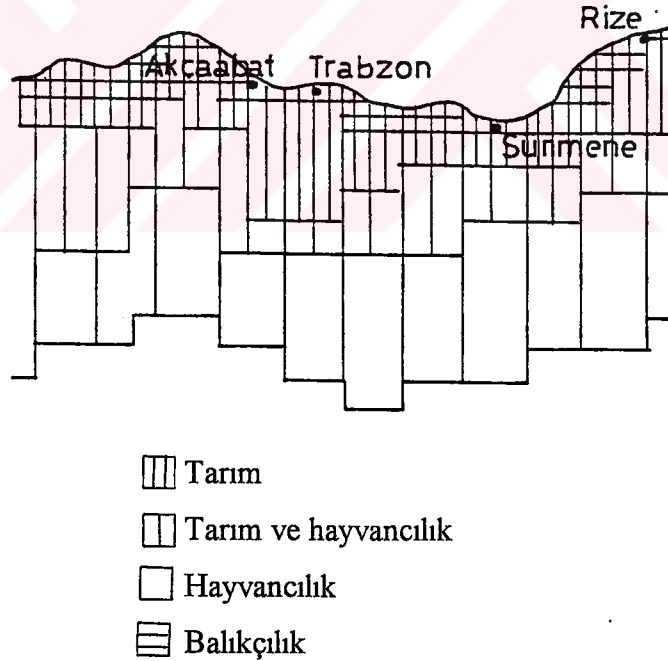
Şekil 32. Sürmene ilçesi bitki örtüsü (14).

Eğim kıyıda doğru artmaktadır. Sahil boyunca kuzeye yönelik yerleşmeler, güney - kuzey doğrultusunda uzanan vadilerin yamaçları boyunca da kırsal yerleşmeler vardır. Kıyıda içe doğru artan eğim güneydeki Doğu Karadeniz Dağları'nın üzerinde bulunan yaylalarda bitmektedir.

. Sürmene İlçesi Ekonomik Durumu

Sürmene İlçesi sahip olduğu demir, bakır v.b. maden yatakları ile diğer bölgelerin ilgisini çekmiştir. Doğal bir liman oluşu, deniz taşımacılığının gelişmesi, Bayburt İli ile ulaşımın sağlanabilmesi ilçenin önemli bir ticaret merkezi olmasını sağlayan ana unsurlardır (29).

Sürmene'de halkın çoğunluğu geçimini tarımdan sağlar. Fındık ve çay gibi sanayi bitkileri başlıca üretimi oluşturur. Ayrıca İlçe'nin kuzeyinin Karadeniz'le çevrili olması İlçe'de balıkçılığın gelişmesine neden olmuştur.

Şekil 33. Sürmene ilçesinin ekonomik durumu (14).

2.2.1.2. Sümene İlçesi Geleneksel Konutu Hakkında Genel Bilgiler

. Yerleşim Özellikleri

Arazinin eğimli olması, konut tasarımında eğimden yararlanmayı zorunlu kılmıştır. İlçede dağınık bir yerleşme görülür. Köylerde konutlar arası mesafe artarken sahile indikçe mesafe azalmaktadır. Yerleşmeler sahilde ve sahilden iç kesimlere doğru uzanan vadiler boyunca olmaktadır. Konutlar genellikle etraflarını çeviren araziler içinde yer almaktadır.

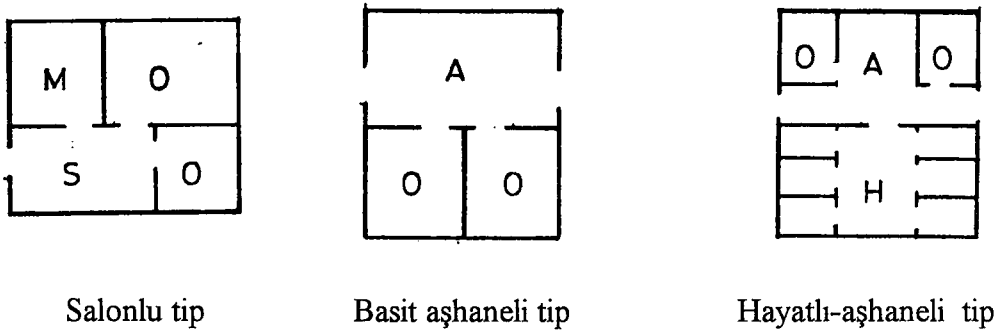
. Plan Tipleri

İlçedeki geleneksel konutlar bir mimar tarafından biçimlenmemiştir. İlçedeki yapı ustalarının tecrübelerinden yararlanılmış, ustalar tarafından planlar sürekli değiştirilmeyip ilçe için en uygun hale getirilmiş plan şemaları geliştirilmiştir (14).

Doğu Karadeniz kırsal kesim evlerini inceleyen Özgüner, bölgeyi Samsun - Hopa arasında tarayarak iki genel plan tipi belirlemiştir. Bunlar salonlu tip ve hayatlı tiptir (30).

Doğu Karadeniz kırsal kesimini inceleyen Sümerkan ise bölgedeki plan tiplerini üç kısımda toplamıştır. Bunlar salonlu tip, basit aşhaneli tip ve hayatlı - aşhaneli tiptir (9).

Akdeniz, 1994 yılında Sürmene İlçesinde yapmış olduğu araştırmada iki plan tipi belirlemiştir. bunlar hayatlı plan tipi ve hayatlı - aşhaneli plan tipidir (14).

Şekil 34. Doğu Karadeniz kırsal kesim evleri plan tipleri (9).

Hayatlı plan tipi, hayatlı - aşhaneli plan tipine göre daha gelişmiştir. Kırsal kesimden çok sahile yakın kısımda daha çok hayatlı plan tipi görülmüştür. Bunun bir nedeni de sahildeki halkın dışarı ile ilişkisini daha kolay kurabilmesi ve bilgilenme olayının daha kolay olabilesidir (14).

Hayatlı plan tipinde önceleri bütün mekanlar hayata açılmaktadır. Daha sonraları mahremiyeti iyi sağlamaması yüzünden hayat ile yatak odaları arasına gece holü niteliğinde ayrı bir mekan düzenlenmesi çözümüne gidilmiştir. Hayatlı plan tipinde iki veya daha fazla katlı örnekler rastlanabilmektedir. Genellikle giriş katında gündüz eylemlerinin geçtiği odalar yer almakta üst katlarda ise yatak odaları yer almaktadır. Bu tipin ilerlemiş örneklerinde çatı mekanı depo yerine yaşama mekanı olarak kullanılmaktadır.

Hayatlı - aşhaneli plan tipi genellikle kırsal kesimde görülen bir plan tipidir. Burada aşhane, ev halkını bir araya toplayan ve eve girince karşılaşılan, gündüz eylemlerin geçtiği genellikle içinde ocağı bulunan kapalı bir mekandır. Bütün odaların aşhaneye açıldığı plan tipi olan basit aşhaneli plan tipinin ilerlemiş hali hayatlı - aşhaneli plan tipidir. Yaşama kısmının aşhane ile bağlantısı hayat ile sağlanmaktadır. Böylece mahremiyet sağlanmış odalar hayata açılmış oluyor.

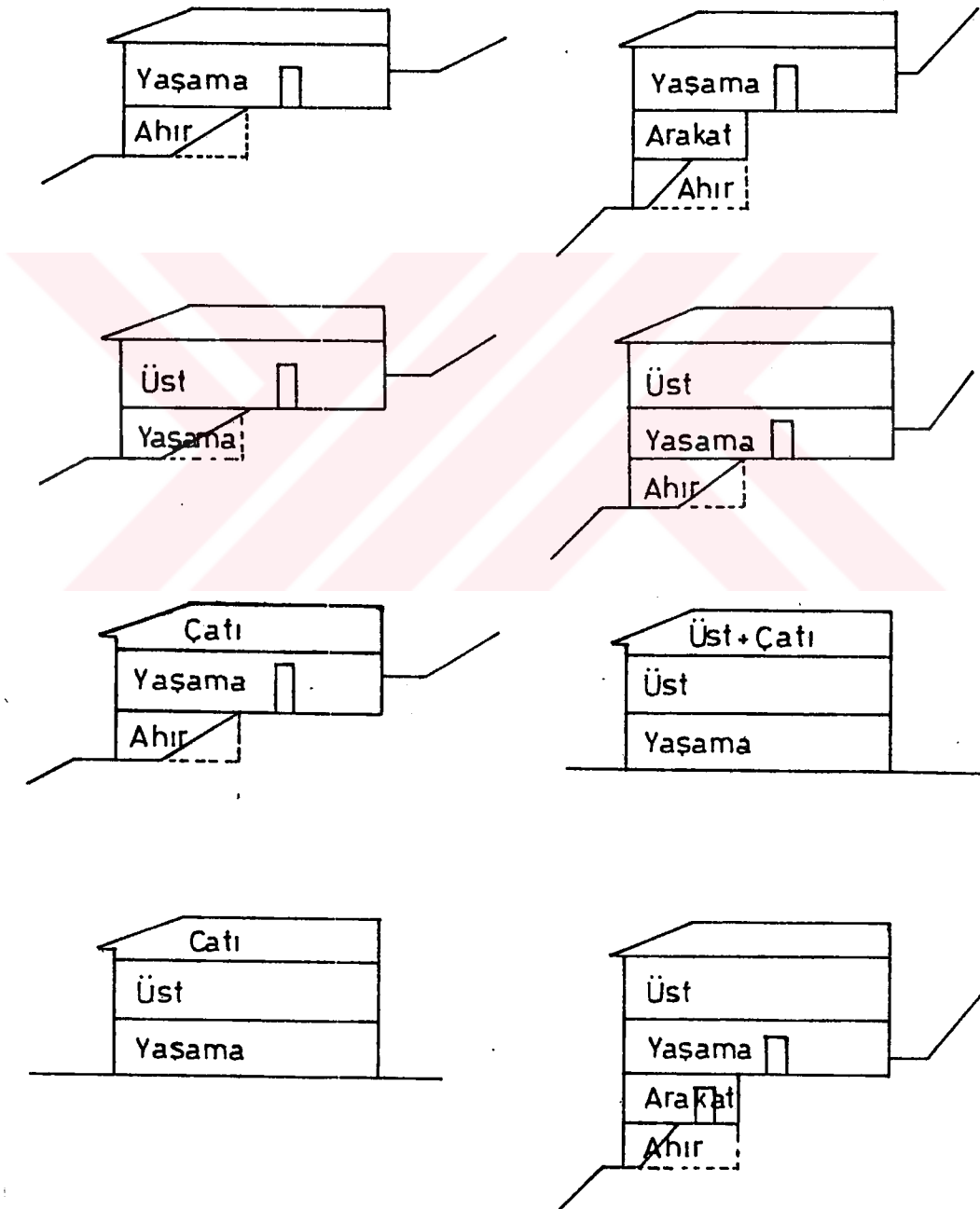
. Katların Kullanımı

Evin yönlendirilmesinde manzara ve güneşten çok arazinin eğimi tesir eder; hemen hemen bayır aşağı, açıklığa bakan cephe ön cephedir. Planlamada manzara ve güneş gibi sabit faktörler esas alınmayınca evlerde birbirine paralel olmaktan kurtulup, arazi ile birlikte yönlendirilmektedir.

Sürmene İlçe merkezi bazında tespit edilen konutların eğime göre yerleştiği görülmüştür. Konutlar iki, üç veya dört katlı olmaktadır. Genellikle eğimin aşağı kesimi ahır olarak kullanılmaktadır. Bazı örneklerde yaşama katı olarak da kullanıldığı görülmüştür. Ahır katı eğimden kazandırılmış yükseklik içinde oluşturulmuştur. Girişler önden ve yandan verilmiş olabilir. İki katlı örneklerde ahır katın üstü yaşama katı olarak belirlenirken bazen eğimin çok olduğu yerlerde ahır ve yaşama katı arasında eğimden kazanılan bir ara kat oluşmaktadır. Ara kat bazı örneklerde depo olarak kullanılırken bazılarında ise yaşama katı olarak kullanılmıştır.

Yapı içinde en önemli kat yaşama katıdır. Yapıya giriş bu kattan yapılmaktadır. İşlev olarak en büyük ağırlık yaşama katında toplanmıştır.

Sürmene Çarşısı mahallesinde rastlanılan üç ve dört katlı konutlar genellikle ahır katı üstünde yaşama katı ve diğer üst katlar olarak oluşmaktadır. Yaşama katından giriş olup merdivenle üst katlara çıkılmaktadır. Bu örneklerde çatı arası bazen depo olarak kullanılırken bazılarında ise yaşama katı olarak kullanılmaktadır.

Şekil 35. Sürmene geleneksel konutunda katların oluşumu

2.2.2. Malzemenin Cephedeki Kullanımı

Malzeme cephe düzeyinde ele alınmıştır. Cephe kullanılan malzemeler, geleneksel konutta görülen taşıyıcı sistemler ve cephe elemanlarının malzeme ve biçim açısından incelenmesi olarak üç başlık altında toplanmıştır.

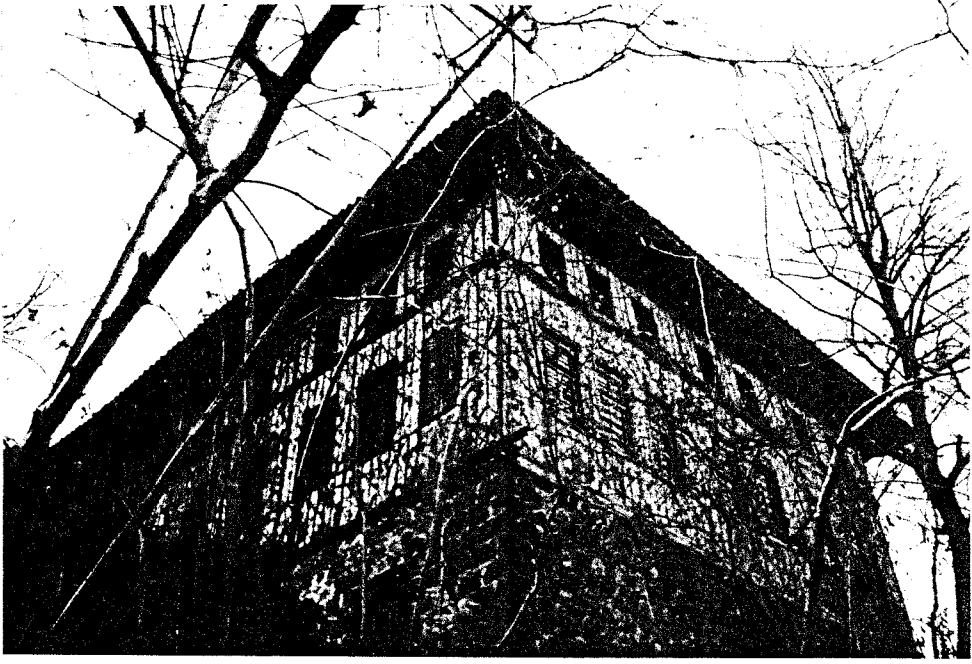
2.2.2.1. Cephe Kullanılan Malzemeler

Sürmene İlçesi geleneksel konutunda kullanılan malzemeler; ağaç, taş, kireç, kil, kum, metal olarak sınıflandırılabilir.

. Ağaç Malzeme

Sürmene'nin ılıman ve yağışlı bir iklime sahip olması bölgede ağacın çok olmasına sebep olmuştur. Bu da ağacın kullanımını arttırmıştır. Ağaç yapı malzemesi olarak kullanıldığında ahşap olarak adlandırılıyor. Sürmene Yöresinde daha çok kayın, kızılğaç, akçaağaç, gürgen, meşe, ıhlamur, kestane ve ladin bulunur. Neme, ısı değişimine dayanıklı olması ve sert olması nedeniyle kestane daha çok kullanılmıştır. Sürmene ilçe merkezi geleneksel konut cephelerinde ağacın kullanıldığı yerler:

- . Duvar Sistemlerinde : taşıyıcı dikmede, dolgu malzemesinde, dış ve iç kaplamalarda
- . Doğramalarda : Her türlü kapı, pencere doğramalarında, kepenkte
- . Çatıda
- . Saçakta : Kaplamalı ya da kaplamasız saçak payandalarında,
- . Süslemelerde
- . Çıkma payandasında.

Şekil 36. Ağacın duvar sisteminde, kepenkte ve saçak payandasında kullanımı

. Taş Malzeme

Sürmene İlçesinde ahşapla birlikte en fazla kullanılan yapı malzemesidir. Yaşama katını zeminden ayıran duvarlarla, ahır katının duvarlarını genellikle taş malzeme oluşturur. Ayrıca eğimin yukarı tarafındaki arka duvarlarda da çoğunlukla taş malzeme kullanılmıştır.

Yüksek nemlilikteki doğal zemin ile organik malzemelerden oluşan konutu zemine bağlamakta taş, en iyi geçiş malzemesini oluşturmaktadır. Yılların deneyimi sonucu sulu ya da nemli bir zeminden nemi çok daha az tutan doğal taş duvara; bu malzemedeki neme dayanıksız ağaç malzemeye geçiş gerçekleştirilmiştir. Yapı duvarlarında moloz, yonu ve kesme taşa rastlanılmaktadır.

Sürmene İlçe Merkezi geleneksel konut cephelerinde taşın kullanıldığı yerler :

- . Duvar Sistemlerinde : Yığma olarak yapının arka duvarında, ahır katı ve yapıyı zemine bağlamada,
- . Dolgu malzemesi olarak; sahilden ve dere yataklarından toplanan çakıl taşlarının ahşap iskelet sistemde kullanılmasında,
- . Söve olarak pencerede, kapılarda
- . Süslemede,

Şekil 37. Taş malzemenin ahır katında kullanılması

Şekil 38. Dolgu malzemesi olarak kullanılan taş

. Kireç

Dış duvarı sıvamada, kireç harcı ile hazırlanmış ince bir sıva olarak dolma duvar yüzeylerinde ya da sadece dolgu malzemesinin sıvanmasında kullanıldığı görülmüştür. Sıvalı kısımlar genellikle beyaz kireç badana ile boyanmıştır.

. Kil

Kil doğal ve pişirilmiş halleriyle kullanılmaktadır. Doğal haliyle kil, harç biçiminde bütün taş duvarlarda bağlayıcı olarak kullanılır.

Pişirilmiş kilden tuğla ve kiremit üretilmektedir. Kiremit Sürmene geleneksel konutunda en çok görülen örtü malzemesidir. Tuğla ise ağaç iskeletli yapılarda dolgu malzemesi olarak kullanılmıştır.

. Kum

Sıva ve harç malzemesi olarak kullanılır.

. Demir

Metal yapı malzemesi olan demir pencere, merdiven korkulukları ile kapı tokmaklarında kullanılmıştır.

2.2.2.2. Geleneksel Konutta Görülen Taşıyıcı Sistemler

Geleneksel yapılar taşıyıcı sistemlerine göre üçe ayrılırlar.

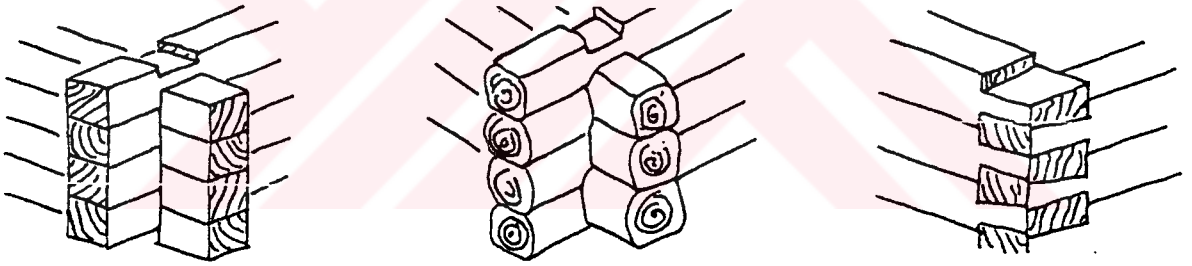
1. Yığma (Masif) sistemler
2. İskelet (Karkas) sistemler
3. Karma sistemler

Sürmene geleneksel konutunda yığma ve iskelet sistemin birlikte kullanımından doğan karma bir sistem sözkonusudur. Ahır katı yığma olarak yapılırken asıl girişin olduğu yaşama katı iskelet sistem olarak yapılmıştır.

1. Yığma Sistemler: Yüklerin duvarlar aracılığı ile temel ve zemine iletiildiği sistemlerdir. Bu sistemde duvarın ana görevi taşıyıcılıktır. Yığma sistemler ahşap ve kagir yığma sistemler olarak ikiye ayrılır.

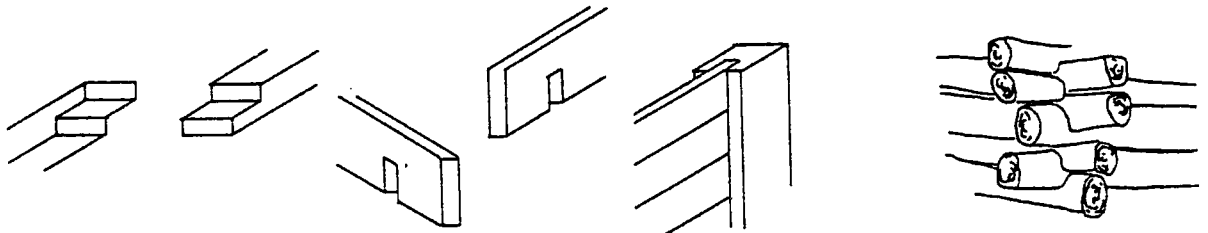
. Ahşap Yığma Yapı Sistemi : Çalışmanın alan çalışması kısmını oluşturan Sürmene İlçe'si merkezinde tespit edilen 35 konutta ahşap yığma yapı sistemine rastlanılmamıştır. Dikmeler kullanılmadan ahşap yapı malzemelerinin yatay olarak birbiri üzerine bindirilmesi ile kurulan taşıyıcı sistemlerdir.

Akdeniz, bu sistemin daha çok köy ve daha yukarı yerleşmelerde görüldüğünü belirtmiştir (14).

Şekil 39. Ahşap yığma duvar

Ahşap yığma sisteminde kullanılan geçmeler " boğaz " detayına göre; kertme boğaz, kurt boğaz, çalma boğaz, kara boğaz gibi isimler almaktadır (30).

Kertme Boğaz

Kurt Boğaz

Çalma Boğaz

Kara Boğaz

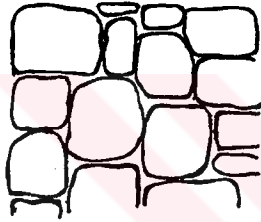
Şekil 40. Geçmeler (30).

. **Kagir Yığma Yapım Sistemi** : Kagir, taş ve tuğladan yapılmış anlamında kullanılmaktadır. Sürmene İlçe merkezinde kagir yığma duvarlar genellikle konutların ahır katında kullanılmaktadır. Sürmene'de kagir duvarlar çeşitli yapı taşları ile örülürler. Bunlar:

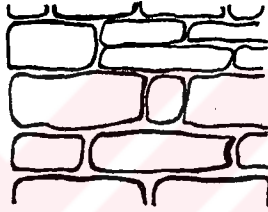
Adi (moloz) taş duvar : Hiç işlenmeden kullanılan doğal taşlardan örülür. Taşlar arasındaki boşluklar harçla doldurulmakta, harç arası taş kamalarla sıkıştırılmaktadır.

Yonu taş duvar : Kaba ve ince yonu olmak üzere iki türüdür. Görünüşleri dikdörtgen olan taş duvarlardır. Moloz taş duvara oranla yatay satıh belirgin olmuştur.

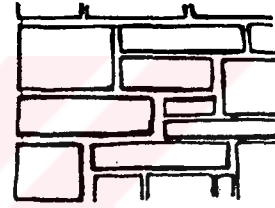
Kesme taş duvar : Özelliği düzgün olması, ancak tuğla gibi boyutlarının belli olmamasıdır. Taş sıraları tam yatay yapılıdır. Taşlar birbirine çeşitli geçmelerle veya madeni bağlantı elemanlarıyla bağlanır.

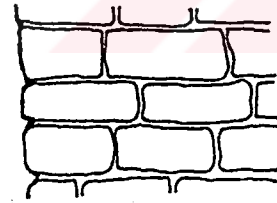
Moloz Taş Duvar

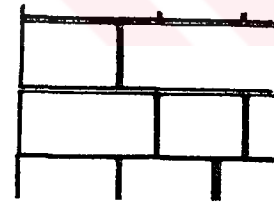
Kaba Yonu Taş Duvar

İnce Yonu Taş Duvar

İnce Yonu Taş Duvar

Kesme Taş Duvar

Şekil 41. Taş duvar örgüleri

2. **İskelet Sistemler** : Yüklerin belirli aralıklarla düzenlenmiş yatay ve düşey elemanlar aracılığı ile zemine iletiildiği sistemlerdir. Duvarlar yalnızca bölme görevi üstlenir.

. **Ahşap İskelet (Çatma) Yapı Sistemi** : Yapı yüklerinin duvar bünyesindeki ahşap dikme ve kirişler aracılığı ile zemine aktarıldığı sistemdir. Çatma, ahşap iskelet, ahşap

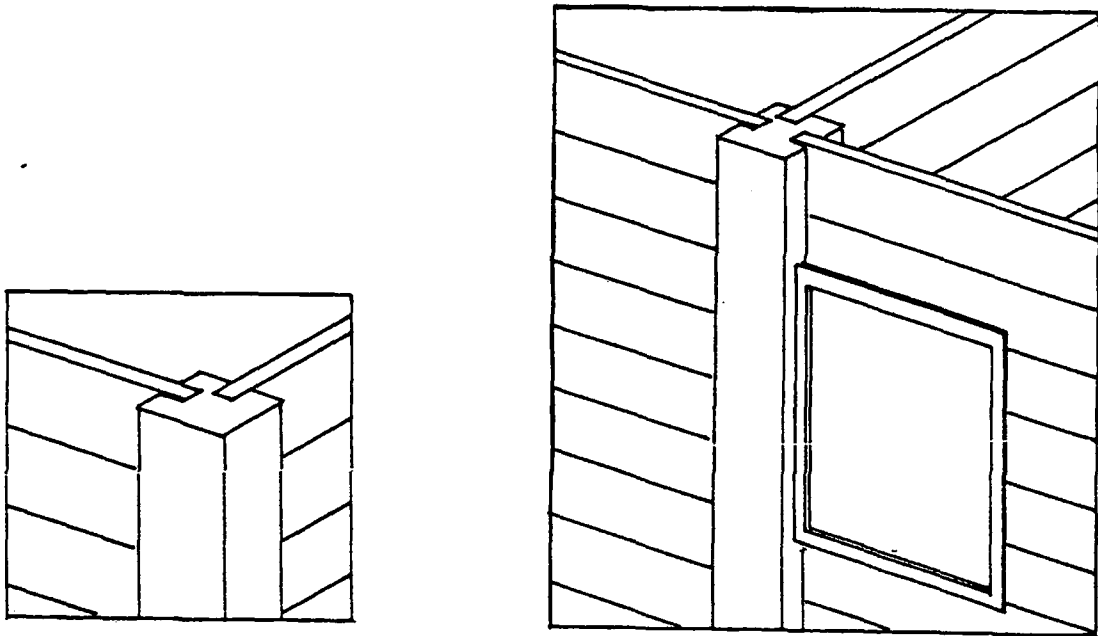
karkas gibi yöreye ait deyimler her kesimde belirli bir yapı sistemini tanımlayabilirler. Bölgenin bir yerinde çatma olarak isimlendirilen bir yapı sistemi, başka bir kesimde iskelet veya karkas olarak adlandırılabilir. İsmi ne olursa olsun bu tip yapı sistemlerinde ana prensip; yapı yükünü temel duvarlara ileten taşıyıcı elemanların ahşap yığma sistemlerin aksine düşey olarak kullanılmasıdır.

İskelet yapı strüktürü, temel ya da ahır katı duvarlarının bitiminden sonra kurulur. Taş duvarın üzerine yatay konumda 15x15 kesitli taban ağaçları yerleştirilir. Köşe ve ara direklerin üstüne, yatay konumda direk başı yerleştirilir.

Ahşap iskelet yapı sisteminde dikmelerin birbirine bağlanış şekline ve dolgu tekniğine göre cephe çeşitli şekillerde kurulmaktadır.

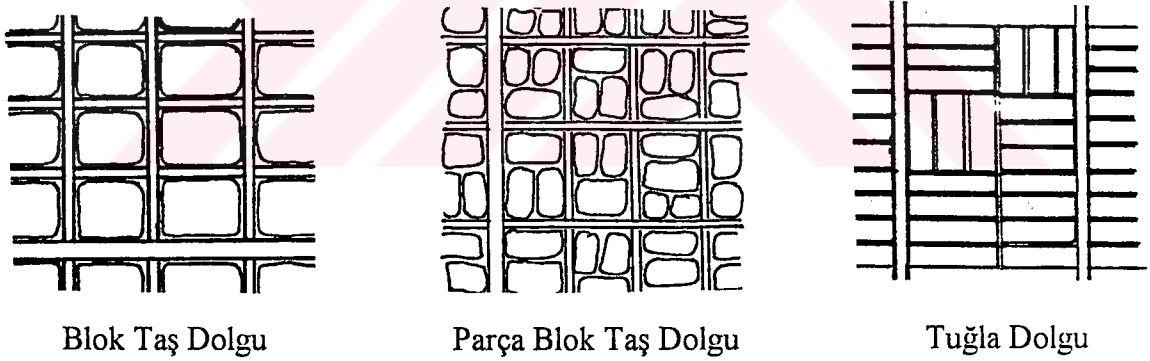
Dolma tipi deyimi ahşap iskelet sistemdeki dolgu şeklini vurgulamaktadır. Dolgu malzemesinin ahşap olduğu blok ahşap dolma tipi, taş, tuğla ve beton dolgunun görüldüğü göz dolma tipi ve kırma taş dolgunun görüldüğü muskalı dolma tipi olarak dolma tipleri görülmüştür.

Blok Ahşap Dolma Sistem : Taşıyıcı dikmeler arasında dolgu elemanı olarak ahşap kullanılmıştır. Bu sisteme incelenen örneklerin birkaçında rastlanmıştır. Yığma görünümü olmasına rağmen taşıyıcı olan dikmelerdir. Dikme aralarındaki elemanın yük taşıyıcılığı yoktur.

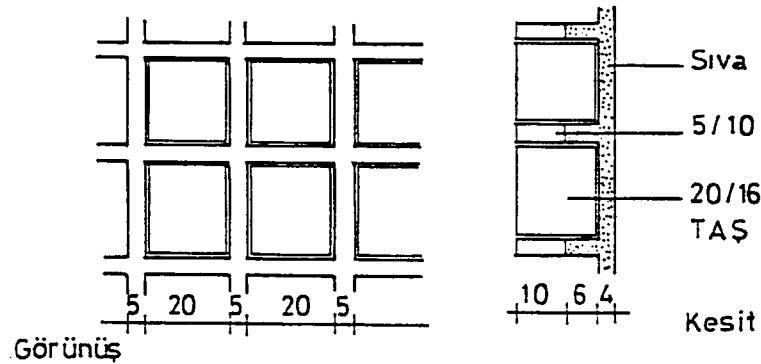

Şekil 42. Blok ahşap dolma duvar (9).

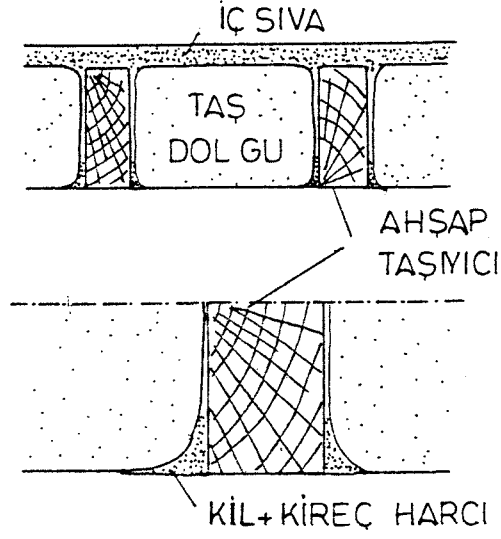
Göz Dolma Sistem : Düşey ahşap taşıyıcılar küçük kesitte tutulmuş, buna karşın aralıkları sıkıştırılarak sayıları artırılmıştır. Düşey taşıyıcıların arası akstan aksa 17 - 35 cm arasında değişebilmektedir. Düşey taşıyıcılar arası daha küçük kesitte yatay elemanlarla bölünerek kare ya da dikdörtgen kutular oluşturulmuştur. Buna göz dolma denmektedir. Göz dolma sisteminde elde edilen boşluklar taşla doldurulmuştur. Parça blok taş veya tek blok taşların ahşapla oluşturdukları derzler kil + kireç harcı ile kapatılmıştır. Ahşap elemanlarla oluşturulmuş gözler arasında küçük oranda boyutsal farklar olmasına rağmen, bu boşluklar standart sayılabilir. Göz dolma sistemde parça blok taş ve tek blok taş dolgudan başka tuğla dolgu ve beton dolguya da rastlanmıştır. Tuğla dolgu ve beton dolguda parça blok ve tek blok dolgudaki gözler daha da büyümüşür. Tuğla dolgulu göz dolma sistem Sürmene'de rastlanılan ahşap iskelet yapı sistemlerinden biridir. Muskalı dolma sisteme oranla az görülür. Burada taşıyıcı dikmeler arasında dolgu malzemesi olarak tuğla kullanılmıştır. Dikme aralıkları oldukça seyrek tutulmuştur. Aralıkların 30 - 60 cm kadar olduğu görülmüştür. Kireç harçla örülmüş tuğla duvarlar genellikle cephede sıvasız olarak görülmektedir. Ahşap dikmeler yatay olarak ahşapla bölünmekte, yer yer ahşap payandalarla desteklenmektedir.

Şekil 43. Göz dolma sisteminde dolgu malzemeleri.

Şekil 44. Göz dolma duvar (31).

Şekil 45. Derzde kil + kireç harcı (10)

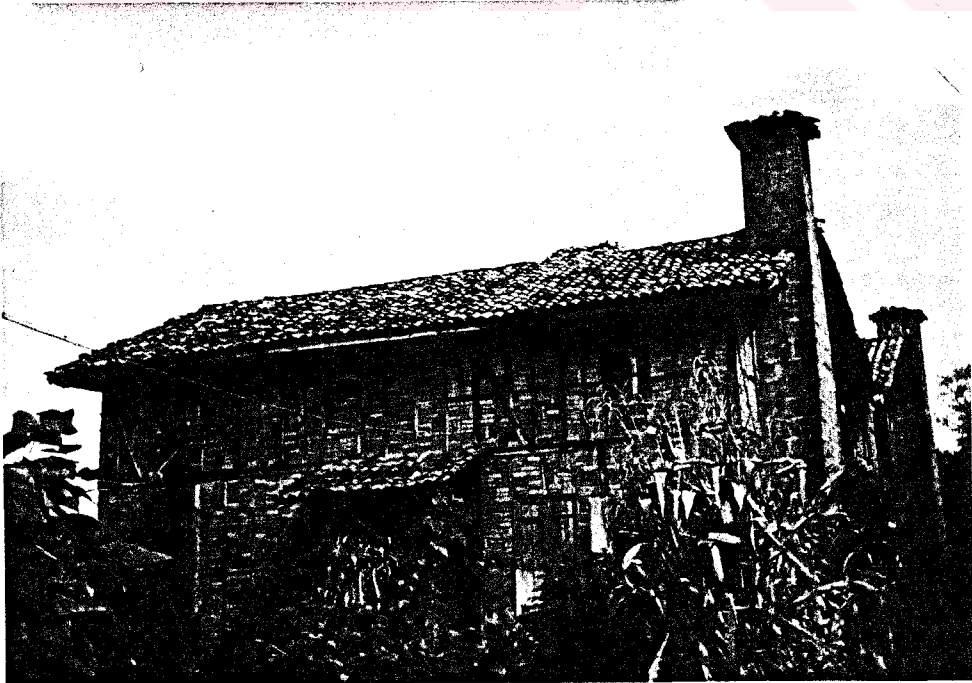

Şekil 46. Göz dolma tekniğinde bir ev.

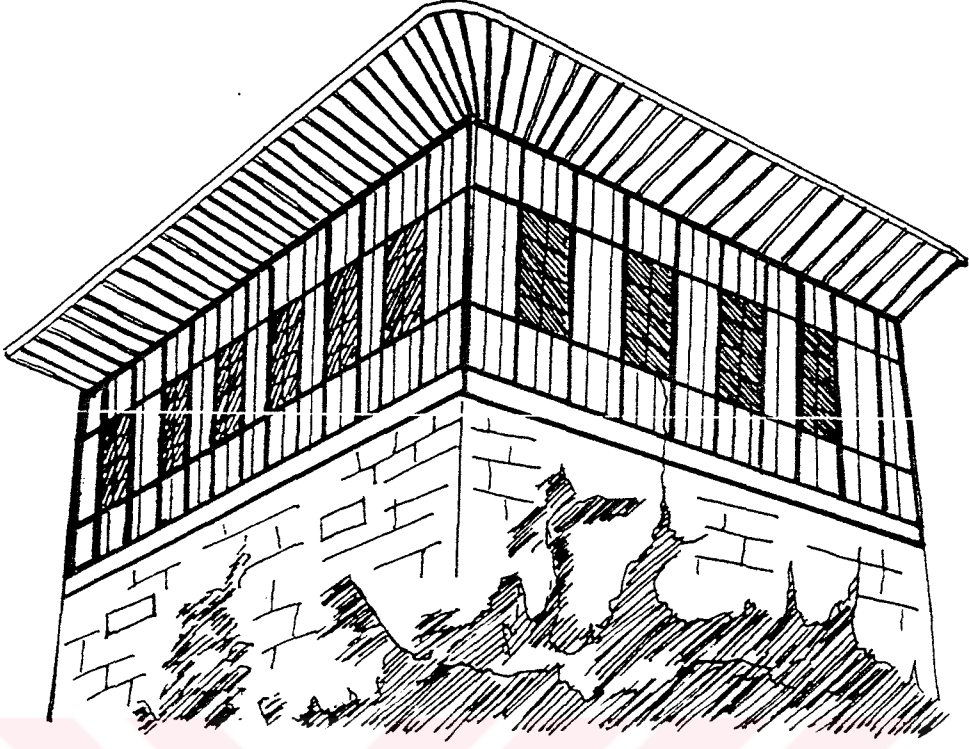
Beton dolgulu göz dolma sistem; ahşap iskelet yapıldıktan sonra, taşıyıcı dikmeler arasının betonla doldurulmasıyla oluşan bir sistemdir. Dikme aralıkları muska ve göz dolmadan farklıdır. Aralıklar iyice açılmıştır. Dikme aralıkları 30 - 40 cm arasında değişmektedir.

Şekil 47. Göz dolma tekniğinde bir ev.

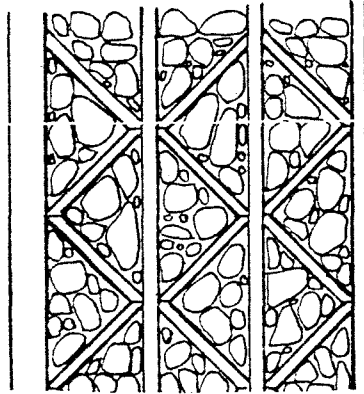

Şekil 48. Tuğla dolgulu göz dolma sistem.

Şekil 49. Beton dolgulu göz dolma sistem.

Muskalı Dolma Sistem : Sürmene'de göz dolma sisteminden başka görülen bir sistemde muskalı dolma sistemidir. Muska dolma evlerde geçme yerine metal elemanların kullanılması, bu tekniğin daha sonra ortaya çıktığı varsayımını kuvvetlendirmektedir. Göz dolmaya oranla muskalı dolma sisteme örneklerde daha çok rastlanılmıştır. Göz dolma sisteminde olduğu gibi düzenlenen düşey taşıyıcılar, 45° eğimli çapraz elemanlarla bölündüğü zaman üçgen şekiller ortaya çıkmıştır. Düşey taşıyıcıların araları 20 - 35 cm gibi göz dolmaya oranla daha geniş ölçülerde düzenlenmiştir. Çapraz bağlantılar arasına çoğunlukla dolgu yapılır. Ama dolgunun yapılmadığı örneklere de rastlanır.

Şekil 50. Muskalı dolma sistem.

Şekil 51. Dolgusuz muska dolma tekniğinde bir ev

Şekil 52. Muskalı dolma tekniğinde bir ev.

Oluşan üçgenlerin muntazam olmamasından dolayı üçgenlerin içine tek parça taş koyulmamış genellikle kırma taş tercih edilmiştir. Kireç harç ile boşluklara taşlar yerleştirilir. İncelemeye alınan örneklerde muskalı dolma sistemde dolgu malzemesinin sıvalı ve sıvasız örneklerine rastlanmıştır. Zamanla kararar ahşaplar arasında beyaz kireç sıvalı dolgu malzemesi, yeşil doğa içinde hoş bir görüntü sergilemektedir.

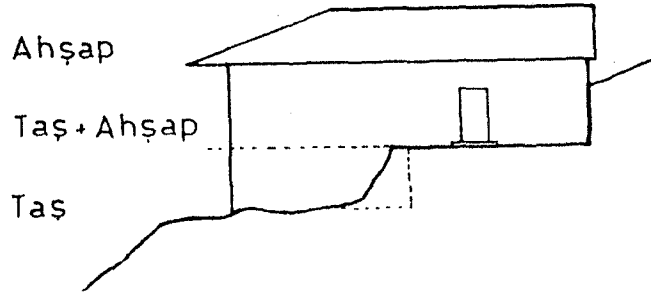
3. Karma Sistemler: Ahşap iskelet sistem ile kagir yığma sistemin birlikte görüldüğü sistemlerdir. İncelenen konutların çoğunluğunu bu sistem oluşturmuştur.

2.2.2.3. Cephe Elemanlarının Malzeme ve Biçim Açısından İncelenmesi

İskelet sistemin geometrisiyle dolgusundaki malzemeler, Sürmene geleneksel konutundaki farklı dış görünüşlerin oluşmasına sebep olan nedenlerdir. Ayrıca Sürmene insanının çevre ile iş ve ticaret ilişkileri kurarak görgüsünü artırması, farklı gelenekleri olan toplulukların geçmişte yöreye yerleşmiş olmaları, konutta farklı dış görünüşlerin oluşmasına neden olmuştur. Sürmene İlçe merkezi geleneksel konutlarının cephelerinde görülen duvar, çatı, pencere, kapı, çıkma v.b. elemanlar aşağıda ele alınmıştır.

. Duvarlar

Sürmene İlçesinde konutlarda karma sistem görülmektedir. Genellikle eğime yerleşen konutlarda eğimin aşağı tarafı ahır katı olarak kullanılır. Ahır katı duvarı kagir yığma sistem olarak, moloz, yonu ve kesme taş duvar şeklinde yapılırken üst katlar ahşap iskelet sistem olarak yapılmaktadır. Eğimin yükselen tarafındaki duvarlar genellikle taş duvar olarak yapılmıştır. Ahşap iskelet sistemlerde dolgu malzemesine göre duvarlar; blok ahşap dolma duvar, kırma taş dolgu malzemesine göre muska dolma duvar, blok taş, parça blok taş, tuğla ve beton dolgu malzemesine göre göz dolma duvar şeklindedir.

Şekil 53. Malzemenin katlara dağılımı.

Sürmene İlçe merkezindeki konutların duvarları sıvalı ya da sıvasızdır. Merkezden uzaklaştıkça kırsal kesim mimarisi gözlenir. Konutlar sıvanmamakta, malzeme kullanımı açıkça belli edilmektedir.

Şekil 54. Sıvalı cephe

Şekil 55. Sıvasız cephe

Kısaca konut cepheleri sıvalı ve sıvasız diye ikiye ayrılabilir. Sıvalı cephelerde duvar konstrüksiyonu belli değildir. Bu yapıların cephelerinde süslemeye sıkça rastlanır.

Sıvasız cephelerde duvar konstrüksiyonu bellidir. Yapının farklı cephelerinde farklı dolma sistemlere rastlandığı gibi aynı cephede de farklı dolma sistemleee rastlandığı görülür.

Şekil 56. Beton ve tuğla dolgulu göz dolma sistemin birlikte kullanıldığı cephe

. Çatılar

Sürmene'deki çatılar yağış sularının süratle uzaklaştırılması için eğik ve yatay derelere olanak sağlamayan rasyonel formlardır. Yörenin çok yağışlı olması çatı biçimlerinin oluşmasına neden olmuştur.

Sürmene'deki çatı biçimleri başlıca üç grupta toplanabilir. Bunlar semer çatı, üç omuz ve dört omuzdur. Semer iki yöne, üç omuz üç yöne, dört omuz dört yöne eğimlidir. Eğimli arazide kurulan konutlarda çatıdan gelecek yağmur sularının temele gitmemesi için çatı iki eğimli yapılarak sular yanlara verilmektedir.

İlçenin çok yağışlı iklimi, ahşabın dayanıklılığını olumsuz yönde etkilediğinden, saçaklar geniş tutulmuştur. İlçe merkezinde saçak genişliklerinin az olduğu görülürken merkezden uzaklaştıkça 50 cm den daha geniş saçaklara rastlanılmıştır. Kar ve örtü yükü altında biçiminin bozulmaması için bir tür saçak payandası kullanılmıştır. Merteklerin serbestçe uzatıldığı örneklerle rastlandığı gibi tavan kirişi üzerinden eğik ya da yatay biçimde saçak payandalarının mertekle birleştiği görülmüştür. Saçakların bir kısmı kaplama tahtası ile kaplanırken bir kısmı kaplanmamıştır. Ayrıca saçakların bir kısmının köşelerinin yuvarlatıldığı da görülmüştür.

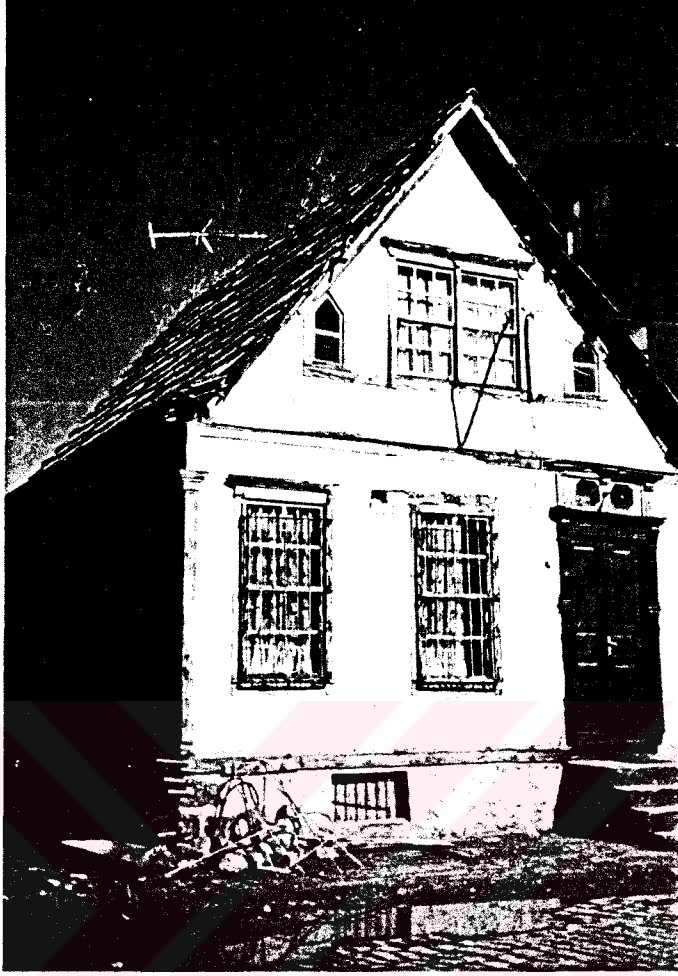
Genel olarak saçak biçimleri; yatay kaplamalı saçak, kaplamasız mertek, eğik kaplamalı saçak ve eğik kaplamasız saçak olarak sınıflandırılabilir.

. Yatay Kaplamalı Saçak : Tavan kirişlerinin ya da yatay kirişlerin desteğindeki merteklerin oluşturduğu saçaklardır. Kirişler serbest olursa yatay kaplamasız alttan tahta kaplanmış ise yatay kaplamalı saçak adı verilebilir.

. Kaplamasız Mertek : Serbest merteklerin oluşturduğu saçaklardır. Mertek aralarından iç ortama hava sirkülasyonu sağlanır.

. Eğik Kaplamalı Saçak : Payandalarla desteklenmiş merteklerin oluşturduğu saçaklardır. Payandalar serbest olduğu zaman eğik kaplamasız saçak, tahta kaplamalı olduğu zamanda eğik kaplamalı saçaktır.

Geçmişte hartama ve kiremit olan çatı örtülerine teneke saç ta eklenmiştir. Sürmene'de en çok kiremit, örtü malzemesi olarak kullanılmaktadır.

Şekil 57. Semer çatı.

Şekil 58. Kaplamalı Saçak

Şekil 59. Kaplamasız saçak.

. Pencereleler

Pencere biçimleri genellikle düşey dikdörtgen ve ahşap doğramalıdır. Evlerin bir kısmında pencereler kepenklidir. Yaşama katında güvenlik açısından genellikle pencerelere demir parmaklıklar yapılmıştır. Üst katlarda parmaklıklar pencerenin yarısına kadar ya da bütün parmaklıklı olabilir. Pencerelelerin çoğu yukarı doğru sürmelidir. Konumları ve işlevlerine göre pencereler;

. Ahır katında frenk penceresi denilen küçük pencereler,

. Çatı parapetinde çatıyı havalandırmak amacı ile kare biçimli içi diyagonal yada kafesli ahşap pencereler,

- . Katlarda aydınlatmayı sağlayan genellikle dikdörtgen biçimli pencereler,
- . Katlarda aydınlatmayı artırmak amacı ile normal pencerelerin üzerinde yer alan tepe pencereleri,
- . Çatı katını aydınlatmak üzere üçgen alınlıkta daralan kısımlarda küçük yuvarlak, elipsi yıldız şeklindeki pencereler ile orta kısımda yer alan pencereler.

Şekil 60. Tepe penceresi

Şekil 61. Çatı parapetindeki pencere

. Kapılar

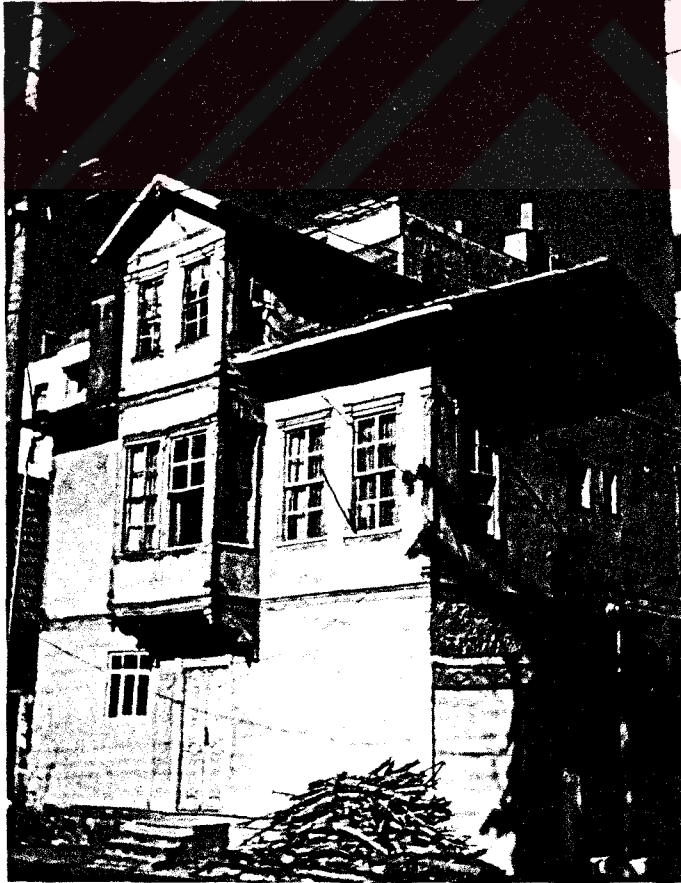
Kapılar genellikle iki kanatlıdır. Yapılarda yaşama katına girişi sağlayan asıl kapı ile ahır katına girişi sağlayan kapı vardır. Asıl kapılarda kapıların kenarlarında ve kapı üstlerinde süslemelere rastlanır. Sıvalı cephelerin yer aldığı merkezdeki konutların kapılarında süsleme görülür. Sıvasız cephelerdeki kapılar oldukça yalındır.

. Çıkmalar

Binadaki durumlarına göre oda genişliğince çıkmalar vardır. Çıkmalar tek yönde olup payandalı ve konsol kirişli çıkmalardır. Genellikle çıkmalar tek katta veya iki katta görülmektedir. Bazen konutun tek cephesinde olabildiği gibi bazende iki taraflı olabiliyor.

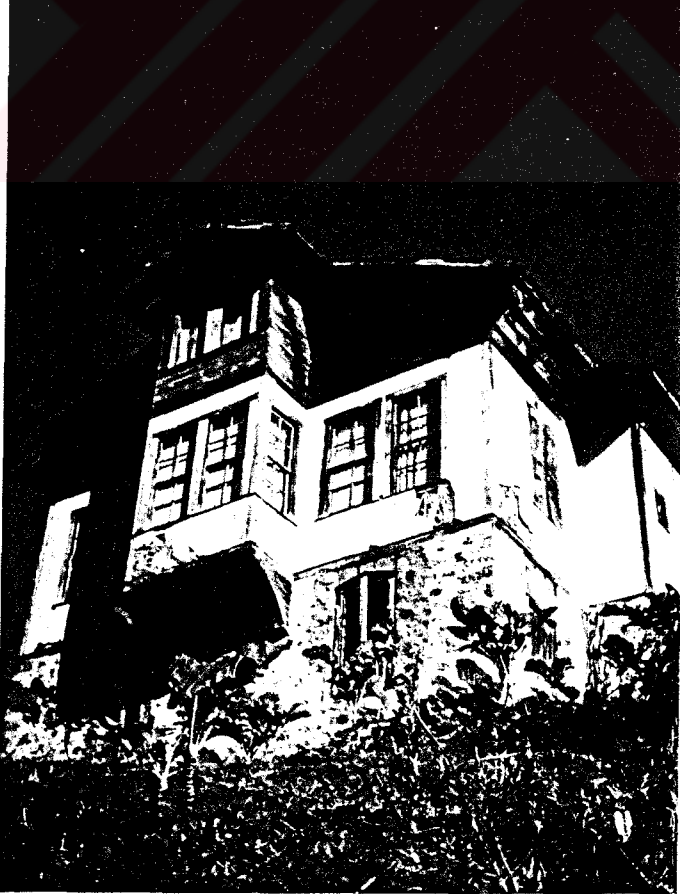
Şekil 62. İki katta çıkma.

Şekil 63. Payandalı çıkma.

Şekil 64. Tek katta çıkma.

Şekil 65. Payandalı çıkma

. Süslemeler

Mimari süsleme, binanın kuruluş malzemelerine büyük ölçüde bağımlıdır. Malzemede oyma, yontma, takma, çekme tekniği ile yapılan işlemelerde malzemenin bünyesinde süslemeler oluşturulur. Taş ve ahşap, buna uygun yapı malzemeleridir. Ne var ki belli bir yapısal bileşeni oluşturan malzemeler de ss etkisi yaratabilirler. Burada malzemenin doğal ve teknik yapısı süsleme niteliği gösterebilir (32).

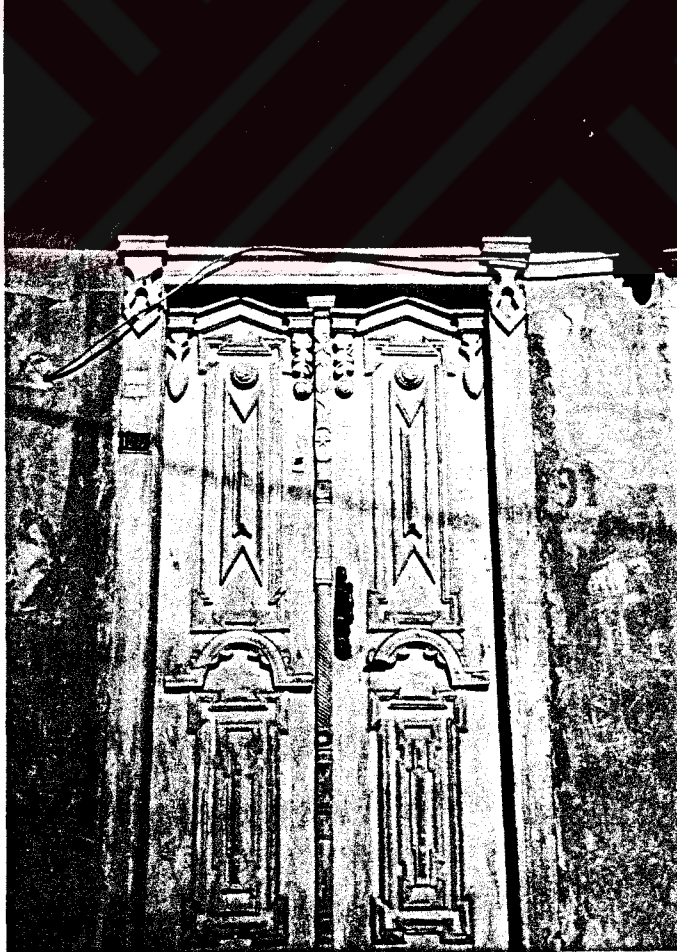

şekil 66. Malzemenin cephede kullanımı ile oluşan süsleme.

Boyasız olarak bırakılan ahşap yüzeyler zamanla kahverengiye dönüşerek doğal olarak renklenirler. Gz dolma ve muskalı dolma sistemde dolgu malzemelerinin sıvanması ile ahşap rengi ile beyazlık hoş bir zıtlık yaratır. Bu doku gcl bir ss etki içerebilir.

Yapıda süslemeye rastlanılan yerler;

- . Pencerede,
- . Kapıda,
- . Saçak uçlarında,
- . Çıkma altındaki payandalarda,
- . Çıkmadaki üçgen alınlıkta,
- . Cephede yatay ve düşey batlarda,
- . Girişte merdiven korkuluklarında.

Şekil 67. Kapıda süsleme

Şekil 68. Pencere ve saçakta süsleme.

Şekil 69. Pencerede ahşap işçiliği

Kapılar; yalın, dekoratif ya da bezemeli olarak görülür. Kapı konutlarında, düşey ve yatay söğelerde süslemeye rastlanır. Kapı kanatlarındaki yerel biçimlendirme tekniği ile üretilen kapı çekekleri de biçimleri açısından kapı süslemeleri içinde değerlendirilebilir. İlçe merkezindeki Hükümet Caddesi boyunca uzanan evlerin kapısında daha çok dekoratif nitelikli, dış etkilerin izlerini taşıyan süslemeler görülür.

Pencereler; dış pervazı ahşabın eğrisel kesilmesiyle elde edilen bir süssel düzenleme biçiminde olabilir. Bazı evlerin pencereleri ahşap kafeslidir. Bu kafeslere özgün bir ahşap işçiliği izlenir.

Duvarlar; evlerin pek çoğu muska ya da göz dolma ile yapılmıştır. Bu kendine özgü yarattığı doku ile uzaktan bakıldığında süssel bir ifade kazandırır.

Merdivenler; metal ya da ahşap merdiven korkuluk dikmeleri, süs etkisi taşıyacak biçimde yapılmıştır.

2.3. Akçaabat İlçesi

Çalışmanın alan çalışması kısmını oluşturan ilçelerden diğeri de Akçaabat'tır.

2.3.1. Genel Bilgiler

Genel Bilgiler, ilçe hakkındaki genel bilgiler ve Akçaabat İlçesi geleneksel konutu hakkındaki genel bilgiler olarak sınıflandırılmıştır.

2.3.1.1. Akçaabat İlçesi Hakkında Genel Bilgiler

İlçe hakkındaki genel bilgileri tarihi, coğrafi ve ekonomik durumunun incelenmesi oluşturmaktadır.

. Akçaabat İlçesi Tarihi

Tarih öncesi devirlerden beri yerleşilmiş bulunan bölgenin ilk sakinleri, M.Ö. 2000 yılına kadar, doğudan gelerek Anadolu potasında birbirleri ile kaynaşıp karışmış olan uluslardır. Trabzon Bölgesi'nin yerli halkından oluşan bağımsız beylikleri, M.Ö. 2000 yılında kurulan Hitit Devleti'nin sınırları içine girmemiş onunla aynı uygarlığı paylaşmıştır (33).

Bölge M.Ö. 8. yy.' lar arasında Asurluların egemenlik alanı içinde kalmıştır. M.Ö. 8. yy.' da Milet' li sömürgeciler, koloniler kurmak amacı ile Karadeniz' e çıkmışlardır. Ancak o sıralarda Kafkaslar üzerinden Doğu Karadeniz Bölgesi' ne gelen Kimmerler, Amazonlar ve İskitler yüzünden bölgede tutunamamışlardır (33).

Asur Devleti' nin ortadan kalkmasından sonra Doğu Karadeniz Bölgesi Medler' in egemenliği altına girmiştir. Doğu Karadeniz Bölgesi Medler' in egemenliği altına girmiştir. M.Ö. 6.yy.' lın ortalarında bölgenin Medler' in egemenliğinden çıkmasından yararlanan Yunanlılar Doğu Karadeniz kıyılarında koloniler kurmuşlardır (33).

Bölge M.Ö. 514 yılında Medler' den Pontos Devletine geçmiştir. Romalılar tarafından M.Ö. 63 yılında yıkılmasıyla da Roma egemenliği altına girmiştir. İmparatoruğun 395 yılında ikiye ayrılmasından sonra bölge Bizans' ın egemenliğine geçmiştir. 1204 yılında Prens Aleksı Kommen Trabzon Devleti' ni kurmuştur. 1461 yılında ise Trabzon devleti Osmanlılar' ın eline geçmiştir (33).

Akçaabat' ın eski adı latince " çınar " anlamına gelen "platona "dır. Platona, Osmanlılar devrinde, halkının zenginleşmesine bağlı olarak " zengin olmuş, âbâd olmuş " anlamına gelen Akçaabat olarak isim değiştirmiştir (33).

İlçe Haziran 1916 tarihinde Ruslar tarafından işgal edilmiştir. 17 Şubat 1918 tarihinde işgalden kurtarılmıştır.

. Akçaabat İlçesi Coğrafi Durumu

Akçaabat, Doğu Karadeniz Bölgesinde, Trabzon İli' nin bir ilçesidir. Kuzeyi Karadeniz, doğusu Merkez (Trabzon), güneyi Maçka ve Düzköy İlçeleri, batısı Vakfikebir İlçesi ile çevrilidir.

Şekil 70. Akçaabat ilçe sınırları

Akçaabat İlçesi, kışları Kafkas Dağları' nın soğuk rüzgarlara engel oluşu, Doğu Karadeniz Dağları' nın yüksekliği dolayısıyla ve denizin tesiri ile ılık, yazları fazla sıcak olmayan ılıman nemli bir iklime sahiptir. Gece ile gündüz sıcaklıklar büyük ölçüde değişmez. İlçenin iklim durumu şekil 31' de gösterilmiştir.

İlçede ılıman bir iklimin olması gür bitki örtüsünün oluşmasına neden olmuştur. İlçede genellikle yapraklarını döken geniş yapraklı ağaçlar vardır. Bunlar meşe, kestane, kızılgağaç, gürgen, karaağaç vb. dir. İlçenin bitki örtüsü şekil 32' de gösterilmiştir.

Topoğrafya kuzeyden güneye gidildikçe yükselmektedir. Yerleşmeye elverişli alanlar oldukça dar ve sahile paralel alanlarda yer almaktadır. Düzlük alanları, denize dik inen dereler ve sahile yaklaştıkça uç kısımları dikleşen tepeler kesmektedir. Yerleşim sahile paralel olup, eğimler çok az bir bölümde % 0-5, güneye doğru % 5-15, daha da yükseldikçe Orta Mahallenin yerleştiği tepelerde ise % 30' u aşmaktadır.

. Akçaabat İlçesi Ekonomik Durumu

İlçe halkının genel anlamda geçim uğraşı tarımsal karakter taşımaktadır. Her geçen gün artan nüfus nedeniyle mevcut tarım alanlarının azaldığı görülmektedir. Kıyıda ve iç

kesimlerde mısır, tütün, fındık ve patates gibi ürünler yetiştirilmektedir. Yörenin ekonomik durumu Şekil 34.' de gösterilmiştir.

2.3.1.2. Akçaabat İlçesi Geleneksel Konutu Hakkında Genel Bilgiler

. Yerleşim Özellikleri

Trabzon' un önemli ve hızla gelişen ilçelerinden en başta geleni, gerek arazi yapısı gerekse de sahil yolunun etkisiyle gelişmesini doğu - batı yönünde sürdürmektedir. İlçede kent merkezi sahildeki düz alanda yer alırken, konut alanları merkezin hemen güneyindeki tepeler üzerinde yer almaktadır.

% 30' lara varan arazi eğimi nedeniyle taşıt ulaşımının güç ve hatta olanaksız olduğu mahallelerde ulaşım genellikle yaya olarak yapılmaktadır.

Yerleşim birimlerini oluşturan mahalleler derelerde bölünmektedir. Bu durum kentin yerleşim dokusunu etkileyen en önemli faktördür.

Sokakların yanına yerleşen evlere bir bahçe içinden geçilerek varılır. Caddeden girilen konutların sayısı çok azdır.

. Plan Tipleri

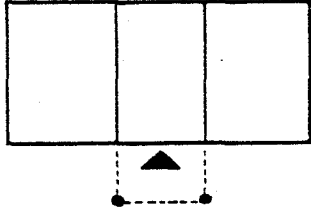
Bölgedeki evler plan şeması itibarı ile iç sofalı " karniyarık " plan tipine girer. Sofanın iki yanı odalarla sıralanmıştır (34).

Planı teşkil eden başlıca elemanlar;

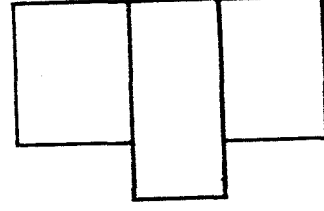
. Odalar,

. Sofa,

. Geçit ve merdivenlerdir (34).

Zemin kat şeması

Birinci kat şeması

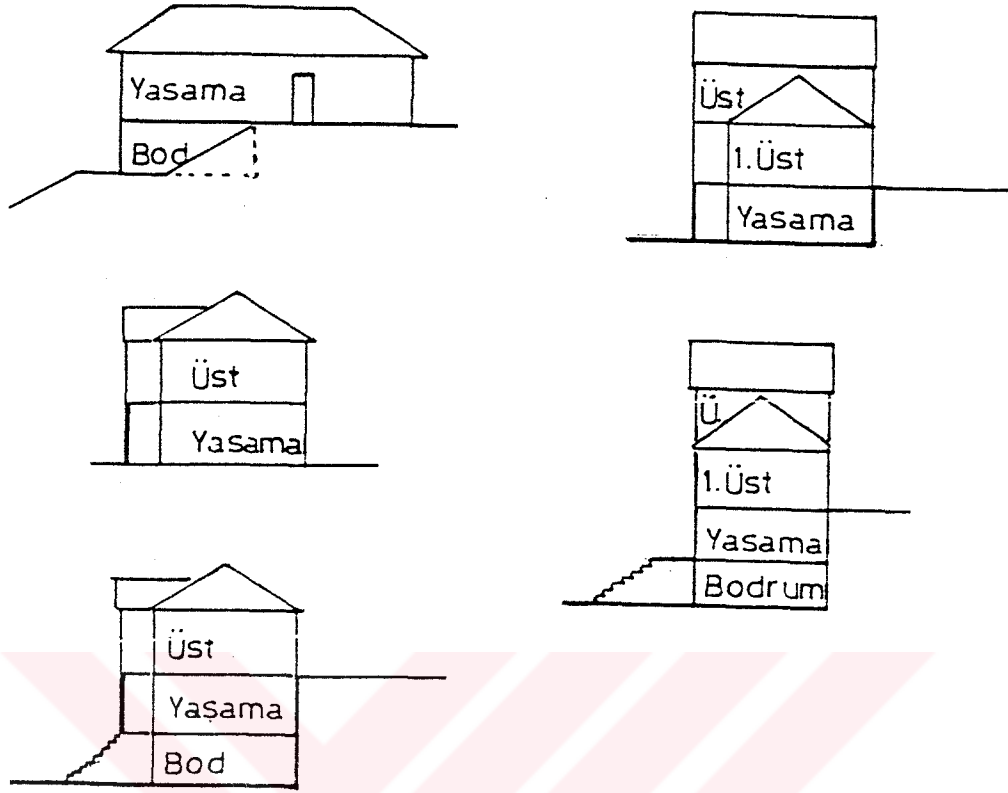
Şekil 71. Akçaabat plan şemaları.

Cephe ortasına karşılık gelen orta kesim boyunca uzanan giriş holünün iki yanında yaşama mekanları; mutfak, depo, servis alanları v.b. yer almaktadır. Giriş holünün arkasına rastlayan bir merdivenle üst kata çıkılır. Üst kata çıkan merdiven sofa ile karşılaşır. Sofa genellikle giriş kapısı üzerinde çıkma yapar. Sofanın iki yanına açılan yatak odaları, banyo v.b. mekanlar üst katta yer alır (32).

. Katların Kullanımı

Çalışmada incelemeye alınan konutlar genellikle iki ve üç katlıdır. Dört katlı ömeğe de rastlanmıştır. Arazinin eğimli olması ve girişin eğimin aşağı yönünden verilmesi ile yan ve arka cepheler genellikle taş duvar olarak yapılmıştır. Yapılarda rastlanılan bodrum kata da ön cepheden girilmektedir. Bodrum katın iki yanı ve arkası toprağa gömülüdür. Yaşama katına zeminden birkaç basamakla yükseltilmiş platformdan girilir. Yaşama katının üstü, üst kat olarak oluşmaktadır. Üst kattaki sofa dışarı çıkma yapmakta ve çıkma kolonlarla taşınmaktadır.

İncelenen 42 konutta katların oluşumu Şekil 72.' de verilmiştir. Yapıya giriş yaşama katından olurken üst katlar birinci ve ikinci üst kat olarak adlandırılmıştır. Yaşama katının altında da bodrum kata rastlanmıştır. Bodrum kat depo olarak kullanılırken birinci ve ikinci üst katlar yaşama katı olarak kullanılmıştır.

Şekil 72. Akçaabat geleneksel konutunda katların oluşumu

2.3.2. Malzemenin Cephedeki Kullanımı

2.3.2.1. Cephede Kullanılan Malzemeler

Akçaabat İlçesinde geleneksel konutta kullanılan malzemeler ağaç, taş, kireç, kum, metal olarak sınıflandırılabilir.

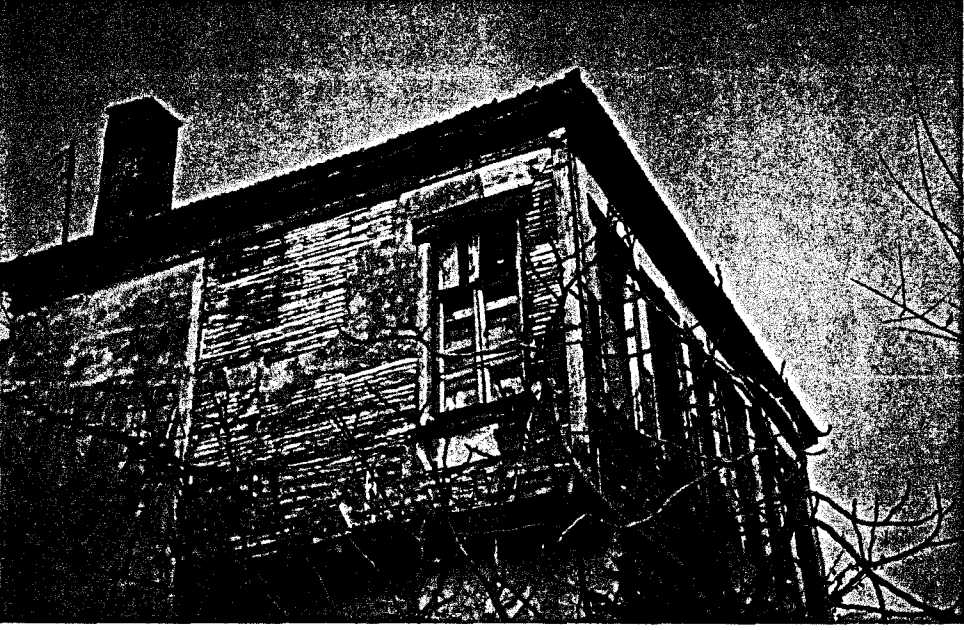
. Ağaç Malzeme

İlçede en çok kullanılan malzemelerden biridir. Akçaabat İlçe Merkezi geleneksel konut cephelerinde ağacın kullanıldığı yerler aşağıda verilmiştir.

- . Duvar sistemlerinde : Taşıyıcı dikmeler, dolgu malzemesi,
- . Kapı doğramalarında,
- . Pencere doğramalarında,
- . Çatı elemanlarında,
- . Saçak payandasında,
- . Saçak kaplamasında
- . Süslemede,
- . Çıkmayı taşıyan kolonlarda.

Şekil 73. Duvar sisteminde ahşap

Şekil 74. Duvar sisteminde ahşap

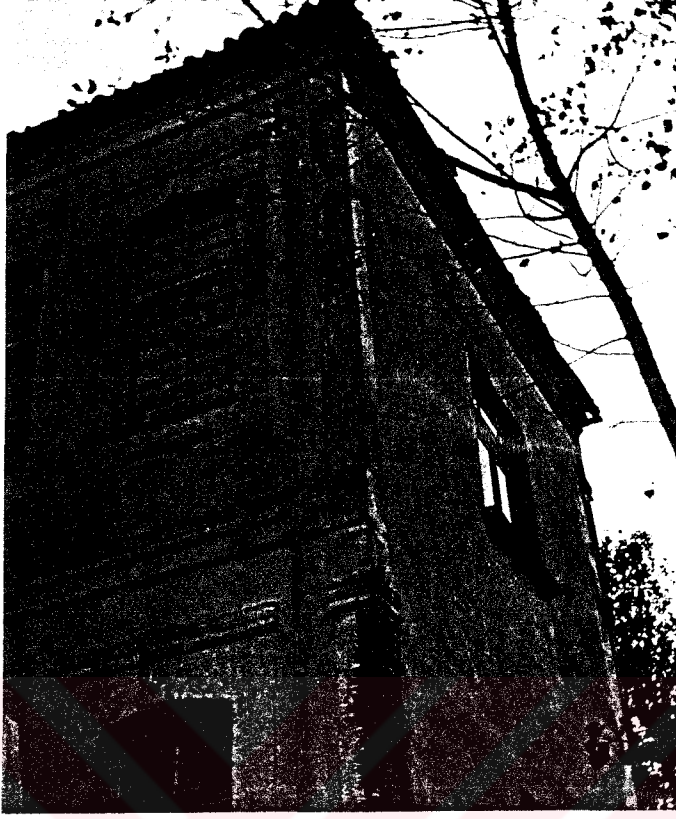
. Taş Malzeme

İlçede ahşapla birlikte en fazla kullanılan yapı malzemesidir. Cephede kullanıldığı yerler aşağıda verilmiştir.

Duvar sistemlerinde; Yığma olarak bodrum ve zemin kat duvarında genellikle kullanılmaktadır. Eğimin durumuna göre yan ve arka duvarlarda taş, yığma olarak kullanılmıştır. Söve olarak; pencere ve kapılarda, süslemede, çıkmayı taşıyan kolonlarda.

Şekil 75. Taş yığma sistemin kullanıldığı geleneksel konut

Şekil 76. Cephe köşe noktalarında ve pencere sövelerinde taş

. Kireç

Dış duvarları sıvamada kireç kullanılmıştır.

. Kil

Doğal haliyle her türlü taş duvarlarda bağlayıcı olarak kullanılır.

. Kum

Sıva ve harç malzemesi olarak kullanılır.

. Demir

Pencere parmaklıklarında, merdiven ve balkon korkuluklarında, çıkmalardaki payandalarda, kapı tokmaklarında kullanılmıştır.

Şekil 77. Pencere parmaklıklarında demir

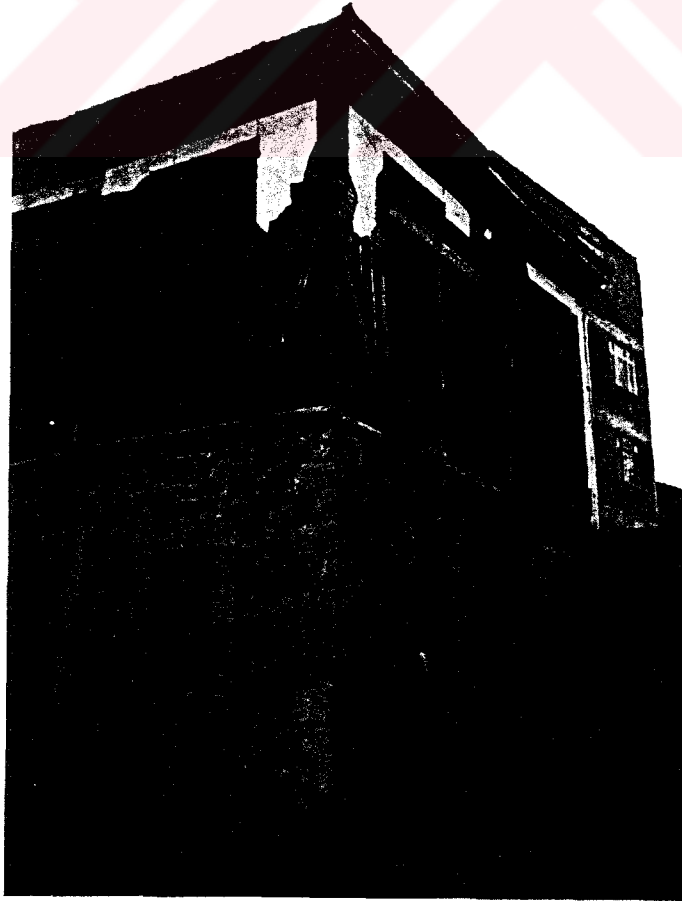
Şekil 78. Merdiven korkuluklarında demir

2.3.2.2. Geleneksel Konutta Görülen Taşıyıcı Sistemler

Akçaabat İlçesinde de yığma ve iskelet sistemin birlikte kullanımından doğan karma sistem görülmüştür. Sadece yığma sistemle yapılan örneklerde rastlanmıştır.

1. **Yığma Sistemler** : İncelenen örneklerde ahşap yığma sisteme rastlanmazken kagir yığma sisteme rastlanmıştır.

. **Kagir Yığma Yapım Sistemi** : Taş malzemedен yapılan kagir yığma yapım sistemine rastlanmıştır. Kagir yığma duvarlara Akçaabat ilçesinde bodrum kat, zemin kat ve eğimin durumuna göre bütün yan ve arka duvarlarda rastlanmıştır. Akçaabatta kagir duvarlar çeşitli yapı taşlarıyla örülürler. Bunlar adi (moloz) taş, yonu taş, kesme taştır. Cephenin köşe noktalarında taş malzeme düşey bir hat olarak göze batar. Genellikle kesme taş ile örülen köşe noktaları pencere söveleri ile uyum sağlar.

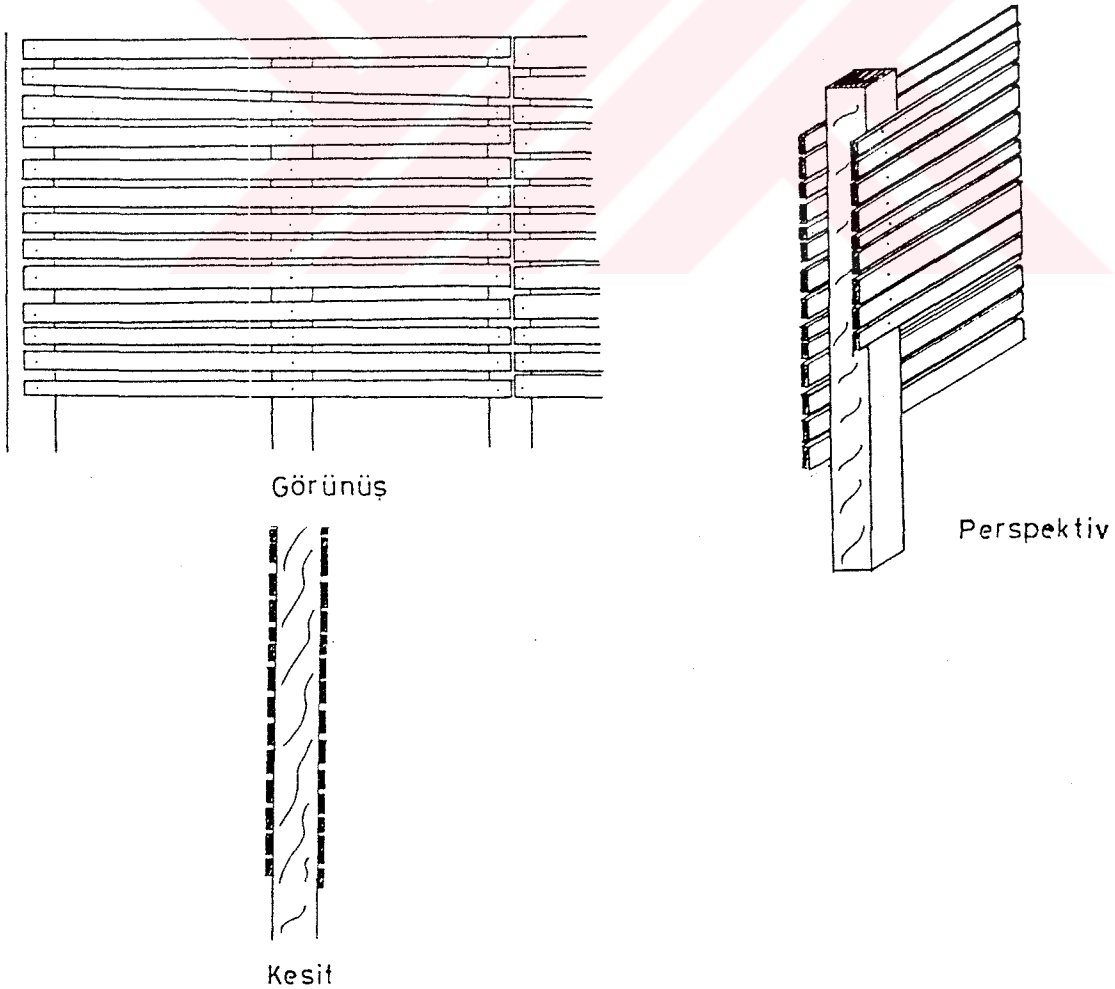

Şekil 79. Bodrum kat duvarında kagir yığma yapım sistemi

2. İskelet Sistem : Akçaabat'ta görülen iskelet sistem ahşap isket (çatma) yapı sistemidir. Yapıların sıvalı olması cepheden duvar konstrüksiyonunun algılanmasını engellemiştir.

. Ahşap İskelet (Çatma) Yapı Sistemi : Yapı yükleri ahşap dikme ve kirişlerle zemine aktarılmıştır. Akçaabat'ta incelenen konutlarda sıvalı ahşap iskelet yapı sistemine rastlanılmıştır. Ahşap iskeletin dolgusu bağdadi tekniğinde yapılmıştır. Ahşap iskelet yapı sisteminde oluşan cephe dikmelerin birbirine bağlantı şekline ve dolgu malzemesine göre çeşitli şekillerde oluşmaktadır.

Bağdadi : İnce çitalarla bütün iskelet yüzeyi içten ve dıştan kaplanmaktadır. Bağdadi bir sıva taşıyıcısı olarak yapılır. İskelet arasının dolgu malzemesi ile doldurulmaması yüzünden cephenin sıvanmasına olanak yoktur. Sıva yapabilmek için aralıklı bir şekilde dizilen dikmeler ahşap çitalarla kaplanmıştır. 2.5-3.5 cm genişlikte ince tahtalar sık sık iskelet yüzüne çakılır. Daha sonra cephe sıvanır.

Şekil 80. Bağdadi

Şekil 81. Cephede duvar konstrüksiyonu

Muskalı Dolma Sistem: İncelenen konutlarda az da olsa muskالی dolma sisteme rastlanılmıştır. Cephe sıvanmış muskالی dolma sistem sıvanın ardında kalmıştır.

2.3.2.3. Cephe Elemanlarının Malzeme ve Biçim Açısından İncelenmesi

Akçaabat geleneksel konutu, sıvalı ve farklı renklerde badanalı cepheleri, kolonlarla taşıtılan çıkma ve çıkmanın üzerinde oluşan üçgen alınlığı, simetrik düzeni ile Sürmene konutundan farklı bir görüntü göstermektedir.

. Duvarlar

Akçaabat ilçesi konutlarında karma sistem görülmektedir. Kagir yığma sistem ve ahşap iskelet sistem birlikte kullanılmıştır. Toprağa gömülü duvarlar ile genellikle yan ve arka duvarlar taş yığma sistemde yapılmıştır. Akçaabat geleneksel konutunda önemli olan cephe, girişin olduğu cephedir. Bu cepheye özen gösterilmiştir. Bu yüzden oluşturulan tablolarda incelemeye alınan cephe girişin olduğu cephedir.

Konutlar sıvalı ve badanalıdır. Sıvalı ve badanalı cephede kat ayrımlarında, pencere kenarlarında, yapının köşelerinde çatı saçağında ve üçgen alınlıkta ahşap pervazlar dışa vurulmuştur. Ahşap bazen kendi doğal rengi ile bırakılırken bazende boyalı olarak cephede uygulanan pastel tonlara uyum sağlamış oluyor. Yapılarda süslemeye genellikle üçgen alınlıkta rastlanmıştır.

Şekil 82. Cephede pastel tonlarda boyama.

Şekil 83. Cephede doğal haliyle bırakılan ahşap

Şekil 84. Cephede pastel tonlarda boyama

Şekil 85. Pencere kenarlarının ve üçgen alınlığın cephede vurgulanması.

. Çatılar

Akçaabat çatıları; çatı biçimleri, saçak biçimleri ve çatı örtü malzemesi olarak üç başlıkta incelenebilir.

Çatı Biçimleri : Yörenin yağışlı olması konutlarda çatı oluşmasına neden olmuştur. En çok görülen çatı biçimi dört omuzdur. Çıkma üzerindeki çatı iki yöne eğimli yapılarak ön cephede çıkma üzerinde üçgen alınlık oluşturulmuştur.

Saçak Biçimleri : Akçaabat'ta saçaklar Sürmene'deki gibi çok çıkmaz. Hafif bir çıkıntı yapılı. Eğik kaplamalı saçak ve harpuşta saçak olarak iki biçimde görülür.

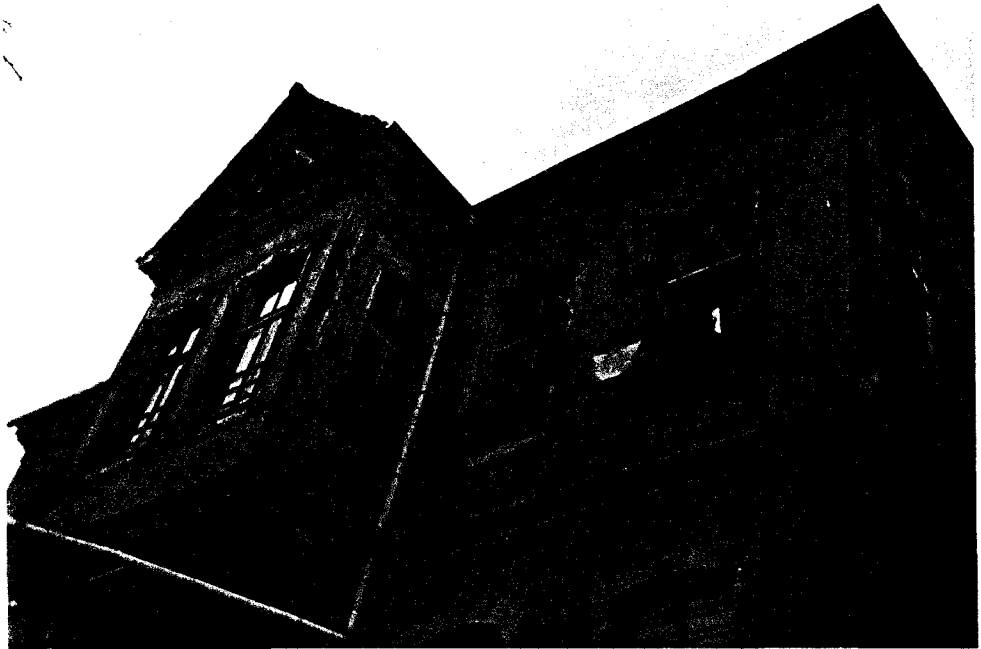
Eğik kaplamalı saçak : Kaplamalı olan bu tür saçaklar dışarı çok az çıkıntı yaparlar. Çıkıntı saçak ucu ile tavan kirişi arasında yivli bir şekilde birleşir. Sonuçta verev biçimde yivli bir yüzey oluşur. Örneklerde verevliğin yanısıra köşe noktalarda sütun başlığa ve çanak başlığa rastlanmıştır.

Harpuşta saçak : Taş duvar normal kalınlığından 6-10 cm daha geniş son sıranın oluşturduğu saçaktır.

Çatı örtü malzemesi : İncelenen konutlardaki çatı örtü malzemesi olarak kiremit kullanılmıştır.

şekil 86. Harpuşta şağak

şekil 87. Sütün başlı eğik şağak

. Pencereleler

Pencere; biçimlerine, bölünmelerine göre malzeme ile ilişkili olarak incelenmiştir. Pencereleler dikdörtgen ve ahşap doğramalıdır. Pencerelelerin çevresi ahşap pervazla ya da taş söve ile çevrelenmiştir. Pencereleler sürmeli olmayıp kanatlıdır. Düşeyde iki yatayda üç bölünmeli olarak çoğunlukla görülen pencerelelerin üstü düz veya kemerli olmaktadır. Zemin katındaki pencereleler genellikle güvenlik açısından parmaklıdır. Pencereleler bodrum katta küçük dikdörtgen ya da kare biçimlidir. Normal katlardaki pencerelelerle, üçgen alınlıkta diyagonal ve yuvarlak biçimli küçük delikler vardır. Pencereleler Tablo 9.' da verilmiştir.

Şekil 88. Ahşap söveli pencere

. Kapılar

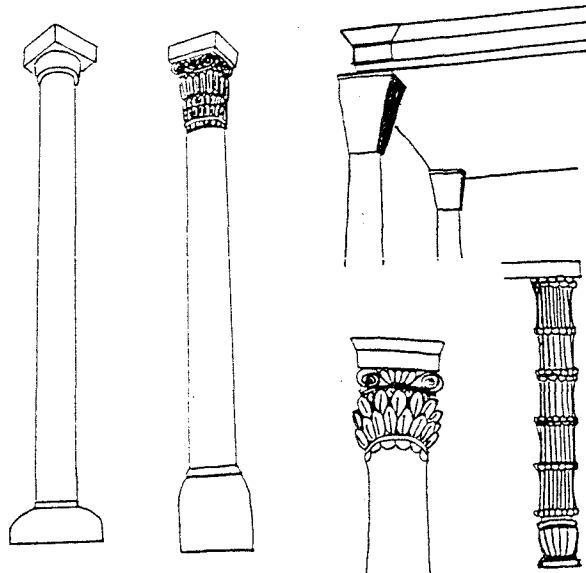
Tüm kapılar ahşaptır. Genellikle iki kanatlı olan kapıların yanında açılmayan pencere modülleri bazen görülmektedir. Bazen de kapının üzerinde gün ışığının içeriye girebildiği sabit bir cam bölme bulunur. Kapıların taş veya ahşap malzemeli söve ile çevrildiği görülen özelliklerdendir. Akçaabat İlçesine ait kapılar Tablo 10. 'da verilmiştir.

. Çıkmalar

Binadaki durumlarına göre oda boyunca çıkmalar vardır. Oda boyunca çıkmalar, kolonlar üzerine alınan çıkmalar şeklindedir. Genellikle çıkmalar tek katta görülür. İki katta birlikte görülen çıkmalara da rastlanır. Çıkma üstü üçgen alınlıkta tamamlanır. Çıkma genelde girişin olduğu cephede, girişin üzerinde yer alır. Bazen iki taraflı çıkan çıkmalarada cephelerde rastlanmıştır. Çıkmayı taşıyan kolonlar malzemelerine göre; ahşap ve taş olmaktadır. Sütunlar bir kaideye oturmakta, bazen kaidede ve sütun başında değişik süslemelere rastlanılmaktadır.

Şekil 89. Tek katta çıkma

Şekil 90. Çıkmayı taşıyan sütun

Şekil 91. İki katta çıkma

. Süslemeler

Pencere pervazları, saçak profilleri, cephedeki düşey ve yatay bantlar, üçgen alınlıkta yer alan motifler, balkon ve merdivenlerde yer alan korkuluklar, cephede süslemenin yer aldığı yerler ve süslemeler olarak görülmektedir.

3. BULGULAR

Sürmene ve Akçaabat İlçe merkezlerinde incelemeye alınan konutlar, cephedeki elemanlara göre malzeme kullanımı açısından incelenmiştir. Ortaya çıkan bulguların daha iyi anlatılabilmesi için tablolar oluşturulmuştur. Duvar, çatı, pencere ve kapı adları altındaki cephe elemanları, Akçaabat ve Sürmene İlçeleri için ayrı ayrı tablolar oluşturularak incelenmiştir. Elde edilen bulguların; Sürmene İlçesinden seçilen 35 konutu, Akçaabat İlçesinden seçilen 42 konutu temsil ettiği hatırlatılması gereken husustur.

Tablo 3.' de Sürmene geleneksel konut cephe örneklerinde katlara göre duvar konstrüksiyonu verilmiştir. İncelenen konutlarda kat sayısı 2,3 ve 4 olarak tespit edilmiştir. Kat sayısına göre sınıflandırılan cepheler kendi aralarında katların kullanımına göre de sınıflandırılmışlardır. Kat sayısına göre katların kullanımı Tablo 1.'de verilmiştir.

Tablo 1. Sürmene geleneksel konut cephelerinde katların kullanımı

İKİ KATLI CEPHE	ÜÇ KATLI CEPHE	DÖRT KATLI CEPHE
Ahır + Yaşama Katı	Ahır+Ara+Yaşama Katı	Ahır+Ara+Yaşama+Üst Kat
Yaşama+Üst Kat	Ahır+Yaşama+Üst Kat	
	Ahır+Yaşama+Çatı Katı	
	Yaşama+Üst+Çatı Katı	
	Yaşama+1.Üst+2.Üst Kat	

Katlara göre duvar konstrüksiyonu; taşıyıcı durumuna göre, duvarda malzemenin kullanımından doğan biçime göre, dolgu malzemesine ve duvarın sıvalı olup olmamasına göre incelenmiştir. Buna göre katlarda görülen duvar konstrüksiyonu aşağıda verilmiştir.

Duvarlar taşıyıcı durumuna göre, kagir yığma sistem ve ahşap iskelet sistem olarak yapılmıştır. Kagir yığma sistemde; moloz taş, yonu taş ve kesme taş kullanılmıştır. Ahşap

iskelet sistemde malzemenin kullanımından doğan biçimlere göre; göz dolma sistem, muskalı dolma sistem ve blok ahşap dolma sistem olmak üzere üçe ayrılır.

Dolma sistemde görülen dolgu malzemeleri : Göz dolmada; tek blok taş dolgu, parça blok taş dolgu, tuğla dolgu ve beton dolgu olmak üzere dört şekilde, muska dolmada; kırma taş dolgu, blok ahşap dolmada ise adından da anlaşılacağı gibi blok ahşap dolgu şeklindedir. Duvarların sıva durumu, sıvalı ve sıvasız olarak görülmüştür.

İlçede kullanılan yapı malzemelerinin seçiminde, çevrede bulunan malzemelerden yararlanma belirgin bir özelliktir. Malzemenin kullanımında; yapıcılık geleneklerinin, yapı kültürünün ve ilçenin geçirdiği tarihsel süreçlerin etken olduğu söylenebilir.

Tablo 4'de Sürmene geleneksel konut cephe örneklerinde çatı incelenmiştir. İncelenen 35 konutta 13 farklı çatı biçimi tespit edilmiştir. En çok görülen çatı biçimi dört yana eğimli olan; dört omuzdur. Örtü malzemesi ise kiremittir. Genelde alaturka kiremite rastlanmıştır. Görülen saçak biçimleri; yatay kaplamalı saçak, yatay kaplamasız saçak, eğik kaplamalı saçak, eğik kaplamasız saçak ve kaplamasız mertektir.

Tablo 5. 'de Sürmene geleneksel konut cephe örneklerinde pencere incelenmiştir. Pencere sayılarına göre; tekli pencere, ikili pencere ve dörtlü pencere olarak sınıflandırılmıştır.

Bölünmelerine göre tekli pencereler :

- . Bölmesiz,
- . Yatayda 2 bölmeli,
- . Yatayda 2, düşeyde 4 bölmeli,
- . Yatayda 3-6, düşeyde 4 bölmeli,
- . Yatayda 3, düşeyde 2 bölmeli,
- . Yatayda 3, düşeyde 2-3 bölmeli,
- . Yatayda 3, düşeyde 4 bölmeli,
- . Yatayda 4, düşeyde 2 bölmeli olarak tespit edilmiştir.

Bölünmelerine göre ikili pencereler :

- . Yatayda 4, düşeyde 2 bölmeli,
- . Yatayda 4, düşeyde 2-3 bölmeli,
- . Yatayda 4, düşeyde 3 bölmeli,
- . Yatayda 4, düşeyde 4 bölmeli olarak tespit edilmiştir.

Bölünmelerine göre dörtlü pencereler:

- . Yatayda 4, düşeyde 2 bölmeli,
- . Yatayda 4, düşeyde 2-3 bölmeli olarak tespit edilmiştir.

Malzemesine göre pencereler :

- . Taş çerçevesi
- . Ahşap Çerçevesi
- . Ahşap Çerçevesi + Ahşap kepenkli olmak üzere üç şekildedir.

Ayrıca pencerelerde ahşap kafeslere ve demir parmaklıklara rastlanılmıştır. Parmaklıksız örneklerde görülmüştür.

Tablo 6.'da Sürmene geleneksel konut cephe örneklerinde kapı incelenmiştir. Kapılar sadece kapı ve yukarısında pencere olan kapı olmak üzere iki biçimdedir. Kapılar kanat durumuna göre tek kanatlı ve çift kanatlı olmak üzere iki çeşit görülmüştür. Kapılar malzemenin kullanılmasına göre ahşap çerçevesi ve taş çerçevesi olarak belirlenmiştir.

Tablo 7.'de Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde katlara göre duvar konstrüksiyonu verilmiştir. İncelenen 42 konutta kat sayısı 1, 2, 3 ve 4 olarak tespit edilmiştir.

Kat sayısına göre katların kullanımı Tablo 2.'de verilmiştir.

Tablo 2. Akçaabat geleneksel konut cephelerinde katların kullanımı

BİR KATLI CEPHE	İKİ KATLI CEPHE	ÜÇ KATLI CEPHE	DÖRT KATLI CEPHE
Subasman+Yaşama	Bodrum+Yaşama	Bod.+Yaşama+Üst	Bod.+Yaş.+1.+2.Üst
	Subas.+Yaş.+Üst	Yaş.+1.Üst+2.Üst	

Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde katlara göre duvar konstrüksiyonu; taşıyıcı durumuna göre kagir yığma sistem ve ahşap iskelet sistem olarak görülmüştür. Kagir yığma sistemde; moloz taş, yonu taş ve kesme taş kullanılmıştır. Kagir yığma sistemde kaplama durumuna göre duvar; sıvalı ya da sıvasız olarak yapılmıştır. Ahşap iskelet sistem, Akçaabat geleneksel konutu üst katlarında bazen de zemin katta bağdadi tekniğinde yapılmıştır. Az da olsa muskalı dolma sisteme rastlanılmıştır. Ahşap iskelet sistem olarak yapılan duvarların hepsi sıvalı ve badanalıdır.

Tablo 8.' de Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde çatı incelenmiştir. İncelenen 42 konutta 12 çatı biçimi tespit edilmiştir. Bu çatı biçimleri arasında en çok görüleni, dört tarafa eğimli olan dört omuzdur. Önünde çıkması vardır. Bunu da iki yöne eğimli çatı örtmektedir. Böylece çıkmada üçgen bir alınlık oluşmaktadır. Bu üçgen alınlık incelenen geleneksel konutlarda rastlanılan bir özelliktir. Örtü malzemesi kiremit olup, saçak biçimleri eğik kaplamalı ve harpuşta saçak olmak üzere iki şekildedir. Eğik kaplamalı saçakta köşe noktalarda oluşan biçimler yukarı eğimli verev, yukarı eğimli sütun başlı, yukarı eğimli çanak başlı olarak belirlenmiştir.

Tablo 9. 'da Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde pencere incelenmiştir. İncelenen 42 örnekte pencere sayılarına göre pencereler tekli pencere ve ikili pencere olarak tespit edilmiştir.

Bölmelerine göre tekli pencereler :

- . Bölmesiz,
- . Yatayda 2, düşeyde 2 bölmeli,

- . Yatayda 3, diŕeyde 2 bölmeli,
- . Yatayda 3, diŕeyde 2-3 bölmeli,

Bölünmelerine göre ikili pencereler :

- . Yatayda 3, diŕeyde 2 bölmeli,
- . Yatayda 3, diŕeyde 2-3 bölmeli olarak tespit edilmiŕtir.

Malzemesine göre pencereler :

- . Taŕ çerçeveli,
- . Ahŕap çerçeveli olmak üzere iki ŕekildedir.

Ayrıca pencerelerde parmaklıklı ve parmaklıksız örneklere rastlanmıŕtır. Tablo 10.'da Akçaabat geleneksel konut cephe rneklelerinde kapı incelenmiŕtir.

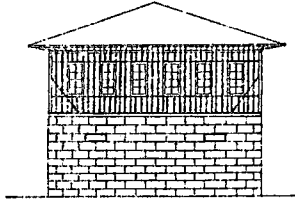
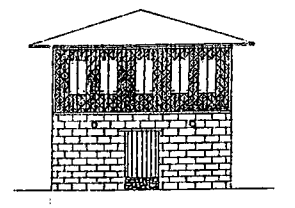
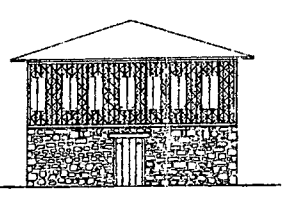
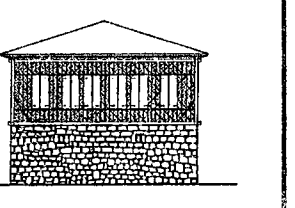
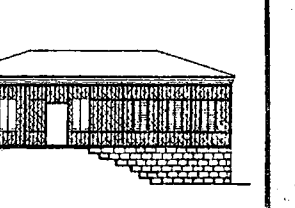
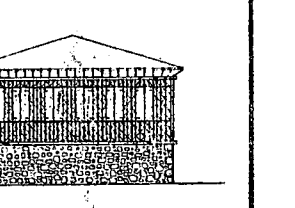
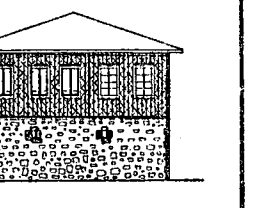
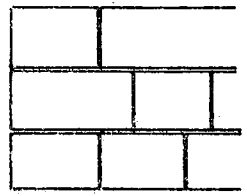
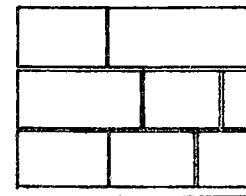
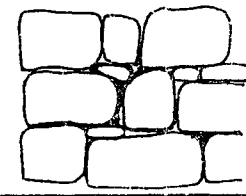
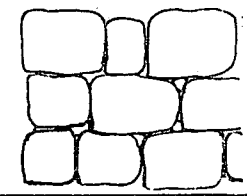
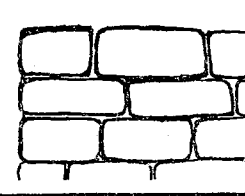
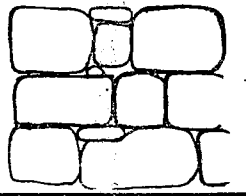
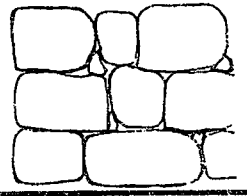
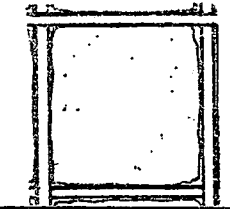
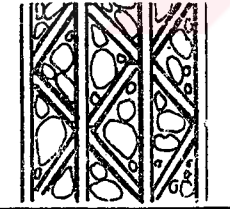
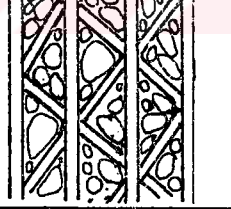
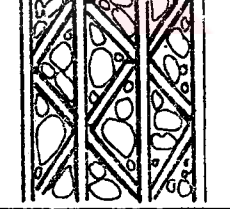
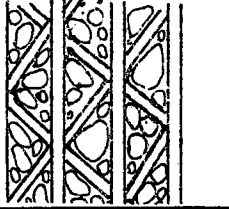
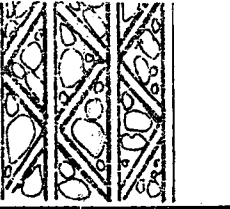
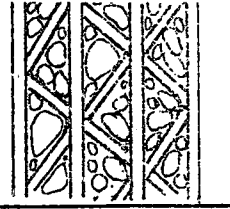
Kapılar :

- . Sadece kapı,
- . Yukarısında pencere olan kapı,
- . İki yanında pencere olan kapı,
- . İki yanında ve yukarısında pencere olan kapı,
- . Bir yanında pencere olan kapı,
- . Yanında ve üstünde pencere olan kapı olmak üzere 6 biçimde tespit edilmiŕtir.

Kanat durumuna göre de tek ve çift kanatlı olarak grlmŕtir. Kapılar malzemenin kullanılmasına göre ahŕap ve taŕ çerçeveli olarak belirlenmiŕtir.

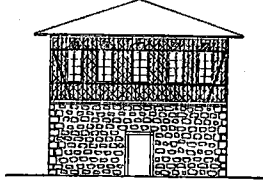
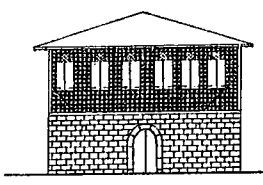
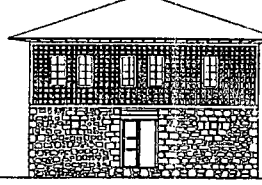
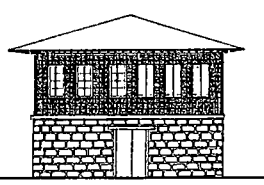
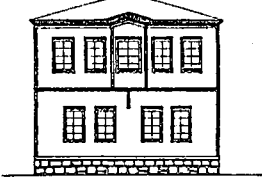
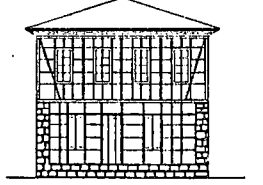
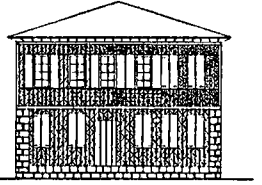
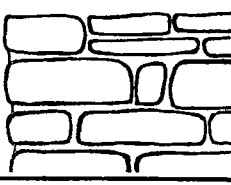
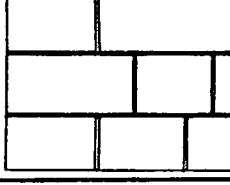
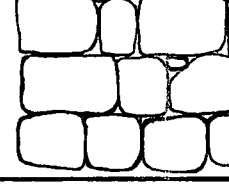
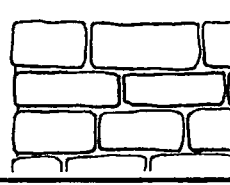
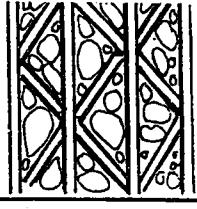
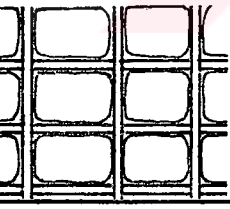
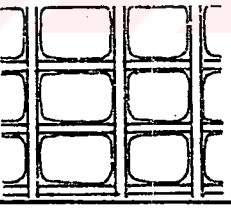
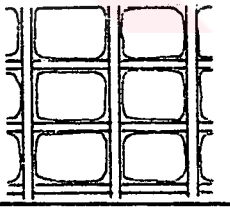

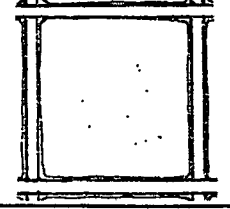
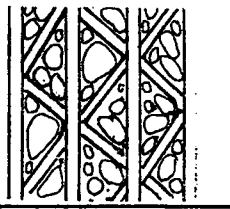
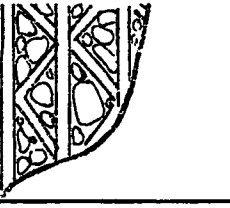
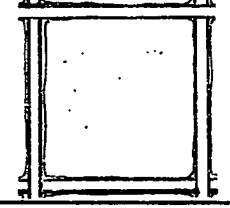
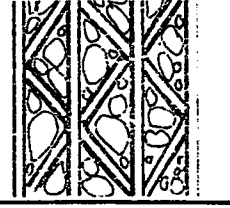
Akçaabat ve Sürmene İlçelerinde görülen bazı deęiŕik yapı elemanlarının, dıŕarıya giden kiŕiler tarafından ilçeye taŕındığı dŕnlmektedir.

Tablo 3. Sürmene geleneksel konut cephe örneklerinde katlara göre duvar konstrüksiyonu

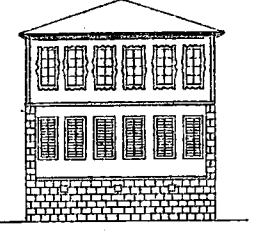
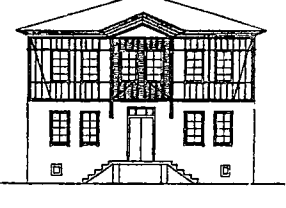

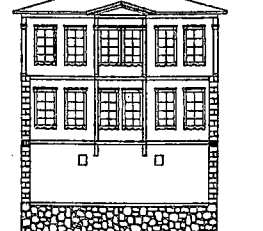
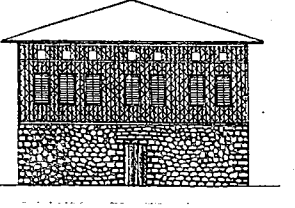

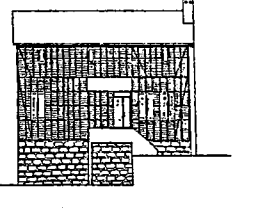
		İKİ KATLI CEPHE AHIR+YAŞAMA KATI						
Ör.No	1	2	3	4	5	6	7	
CEPHE								
AHIR KATI	Yığma Sistem Kesme Taş Duvar 	Yığma Sistem Kesme Taş Duvar 	Yığma Sistem Moloz Taş Duvar 	Yığma Sistem Moloz Taş Duvar 	Yığma Sistem İnce Yonu Taş Duvar 	Yığma Sistem Moloz Taş Duvar 	Yığma Sistem Moloz Taş Duvar 	
ARA KAT								
YAŞAMA KATI	Ahşap İskelet Sistem Beten Dol. Göz Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Kırma Taş Dol.Muska Dolma Duv. 	Ahşap İskelet Sistem Kırma Taş Dol.Muska Dolma Duv. 	Ahşap İskelet Sistem Kırma Taş Dol.Muska Dolma Duv. 	Ahşap İskelet Sistem Kırma Taş Dol.Muska Dolma Duv. 	Ahşap İskelet Sistem Dolgunsuz Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Kırma Taş Dol.Muska Dolma Duv. 	
ÜST KAT								
ÇATI/ÜST KAT								

KATLARA GÖRE DUVAR KONSTRÜKSİYONU

Tablo 3'ün devamı

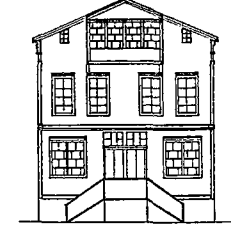
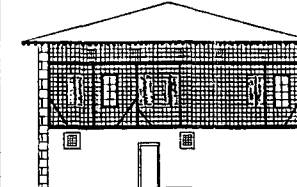

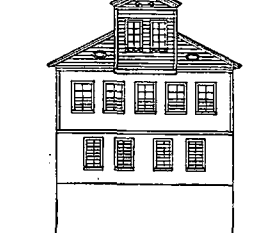
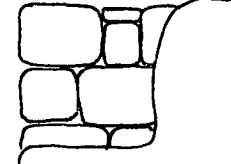
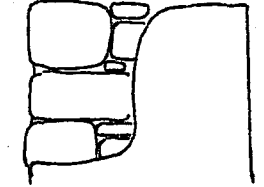
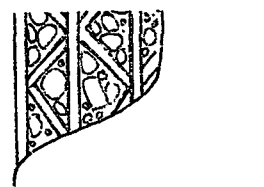

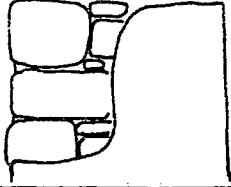
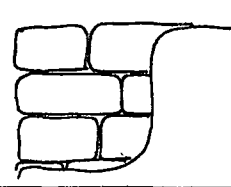
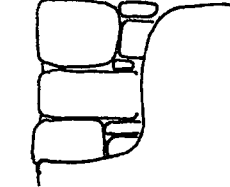
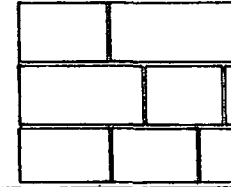
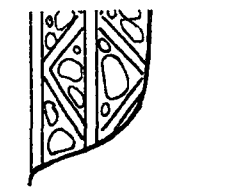

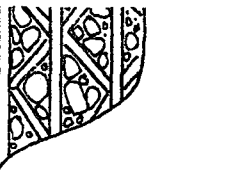
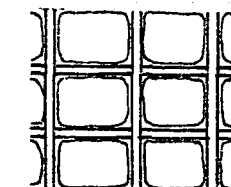
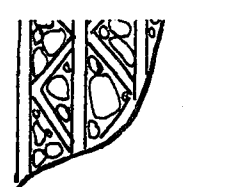

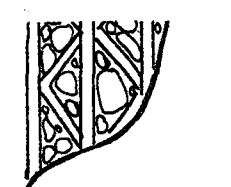
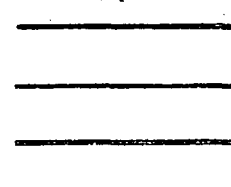
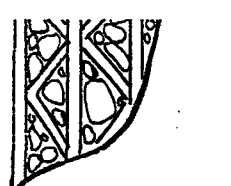

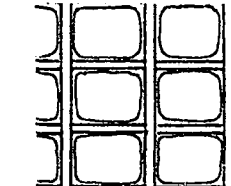
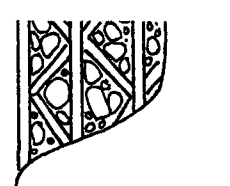
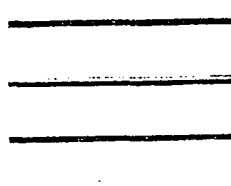
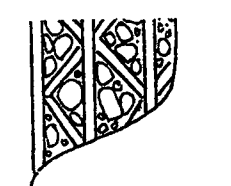
KATLARA GÖRE DUVAR KONSTRÜKSİYONU		İKİ KATLI CEPHE						
		AHIR+YAŞAMA KATI				YAŞAMA+ÜST KAT		
		Ör.No	8	9	10	11	12	13
CEPHE								
AHIR KATI	Yığma Sistem Kaba Yonu Taş Duvar 	Yığma Sistem Kesme Taş Duvar 	Yığma Sistem Moloz Taş Duvar 	Yığma Sistem İnce Yonu Taş Duvar 				
ARA KAT								
YAŞAMA KATI	Ahşap İskelet Sistem Kırma Taş Dol.Muska Dolma Duv. 	Ahşap İskelet Sistem Blok Taş Dol. Göz Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Blok Taş Dol. Göz Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Parça Blok Taş Dol. Göz Dol. Duv. 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Beton Dol. Göz Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Kırma Taş Dol.Muska Dolma Duv. 	
ÜST KAT					Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Beton Dol. Göz Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Kırma Taş Dol.Muska Dolma Duv. 	
ÇATI/ÜST KAT								

Tablo 3'ün devamı

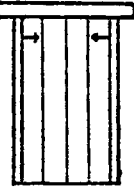

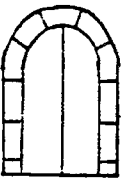
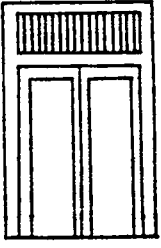
		ÜÇ KATLI CEPHE					
		AHIR+ARA+YAŞAMA KATI	AHIR+YAŞAMA+ÜST KAT			AHIR+YAŞAMA+ÇATI KATI	
Ör.No	22	23	24	25	26	27	28
CEPHE							
AHIR KATI	Yığma Sistem Kesme Taş Duvar	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar	Yığma Sistem Moloz Taş Duvar	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar	Yığma Sistem Moloz Taş Duvar	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar	Yığma Sistem İnce Yonu Taş Duvar
ARA KAT	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar						
YAŞAMA KATI	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar	Ahşap İskelet Sistem Kırma Taş Dol.Muska Dolma Duv.	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar	Ahşap İskelet Sistem Tuğla Dolgulu Göz Dol. Duvar
ÜST KAT		Ahşap İskelet Sistem Tuğla+Beton Dol. Göz Dol. Duv.	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar			
ÇATI/ÜST KAT					Ahşap İskelet Sistem Kırma Taş Dol.Muska Dolma Duv.	Ahşap İskelet Sistem Blok Ahşap Dolma Duvar	Ahşap İskelet Sistem Tuğla Dolgulu Göz Dol. Duvar

KATLARA GÖRE DUVAR KONSTRÜKSİYONU

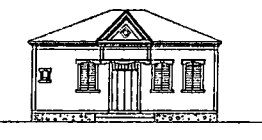

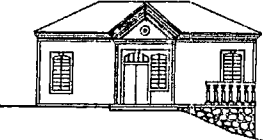

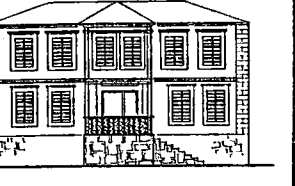
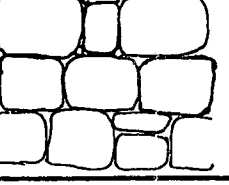
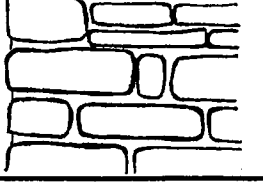
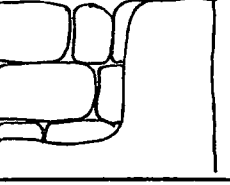
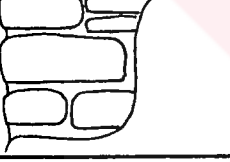
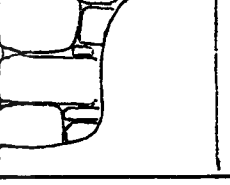
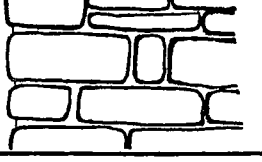
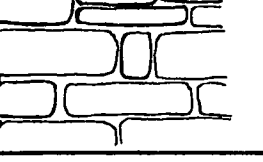
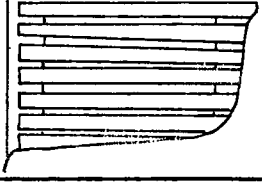
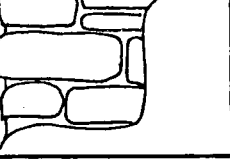
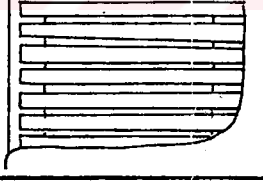
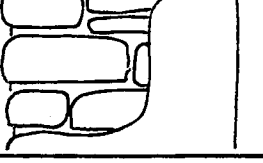
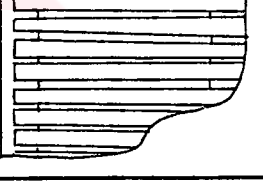
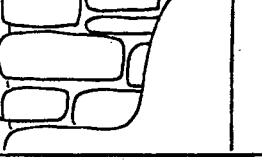
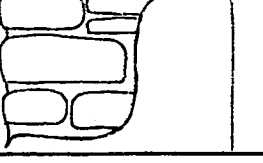
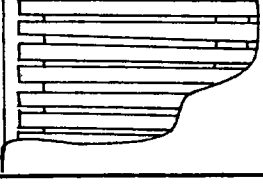
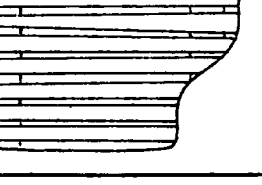
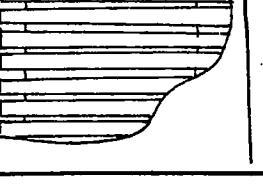
Tablo 3'ün devamı

KATLARA GÖRE DUVAR KONSTRÜKSİYONU	ÜÇ KATLI CEPHE						DÖRT KATLI CEPHE
	AHIR+YAŞAMA+ÇATI KATI	YAŞAMA+ÜST+ÇATI KATI				YAŞ.+1.ÜST+2.ÜST KAT	AHIR+ARA+YAŞ.+ÜST
	Ör.No	29	30	31	32	33	34
CEPHE							
AHIR KATI	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 						Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar
ARA KAT							Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar
YAŞAMA KATI	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Kesme Taş Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar
ÜST KAT		Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Blok Taş Dol. Göz Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Blok Ahşap Dolma Duvar
ÇATI/ÜST KAT	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Blok Taş Dol. Göz Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Blok Ahşap Dolma Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Muska Dolma Duvar 	

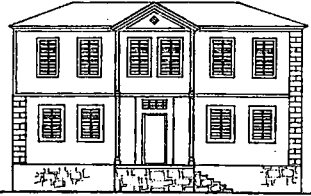
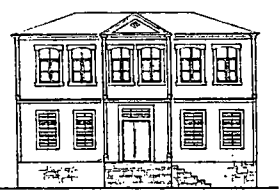
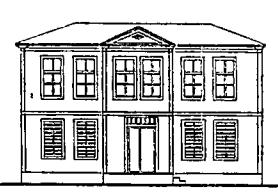
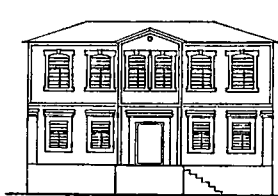

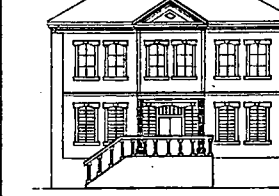
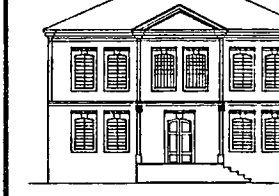
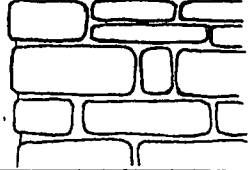

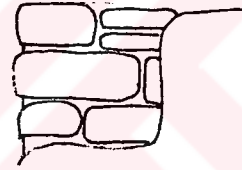
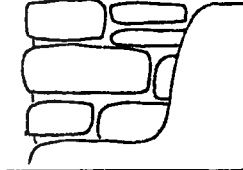
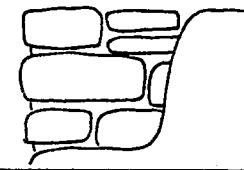
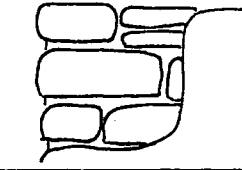
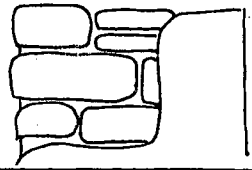
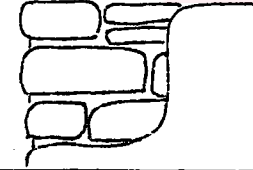
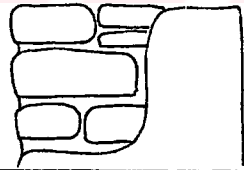
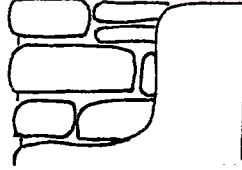
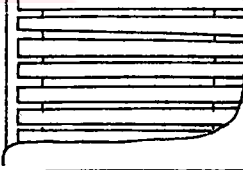
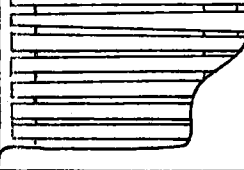
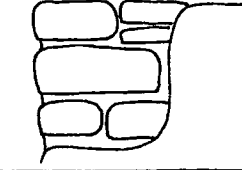
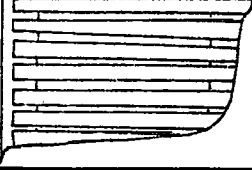
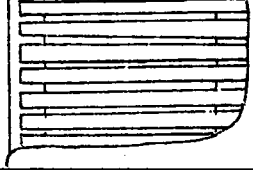
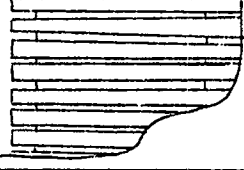
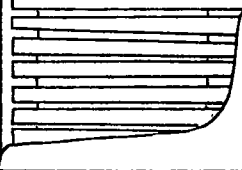

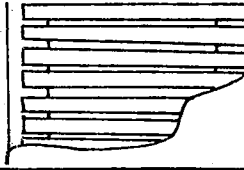
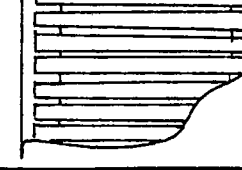
Tablo 6. Sürmene geleneksel konut cephe örneklerinde kapı

	SADECE KAPI				YUKARISINDA PENCERE OLAN KAPI		
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI		ÇİFT KANATLI		
	BIÇİM	No	BIÇİM	No	BIÇİM	No	
KULLANILAN MALZEMEYE GÖRE KAPI BIÇİMLERİ	AĞAÇ ÇERÇEVELİ		13 14 15 8 16 26 31		2 3 11 18 10		10 18 23 16 17 9
					34		24
					1-2 13 3-4 14 21 27 32 11 22 25 12		29
					5-6 7-15 19 28 35 26 31		30
							20
TAŞ ÇERÇEVELİ				9		33	

Tablo 7. Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde katlara göre duvar konstrüksiyonu

KATLARA GÖRE DUVAR KONSTRÜKSİYONU	BİR KATLI CEPHE		İKİ KATLI CEPHE				
	SUBASMAN+YAŞAMA KATI		BODRUM+YAŞAMA KATI	SUBASMAN+YAŞAMA+ÜST KAT			
	Ör.No	1	2	3	4	5	6
CEPHE							
BODRUM KAT			Yığma Sistem Moloz Taş Duvar 	Yığma Sistem Kaba Yonu Taş Duvar 			
SUBASMAN	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 			Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Kaba Yonu Taş Duvar 	Yığma Sistem Kaba Yonu Taş Duvar
YAŞAMA KATI	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar
1.ÜST KAT					Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar
2.ÜST KAT							

Tablo 7'nin devamı

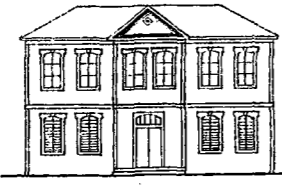

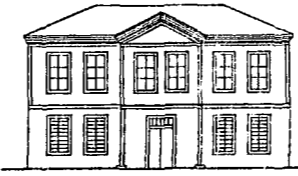

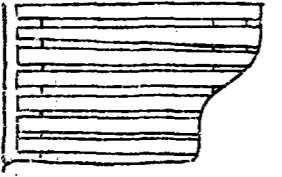
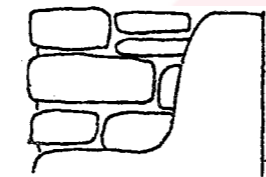
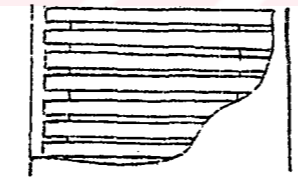

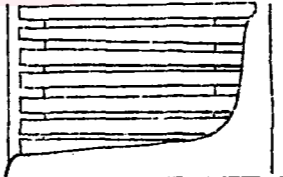
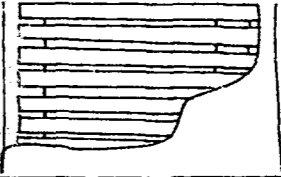
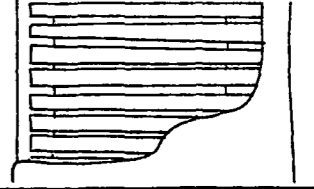
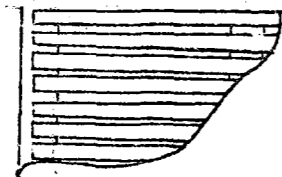
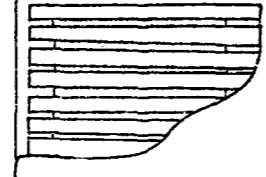
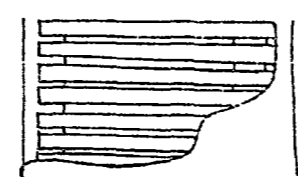

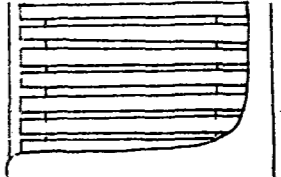
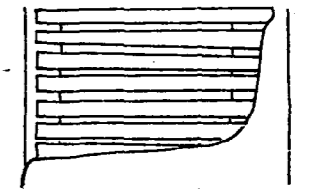
		İKİ KATLI CEPHE					
		SUBASMAN+YAŞAMA+ÜST KAT					
Ör.No	8	9	10	11	12	13	14
CEPHE							
BODRUM KAT							
SUBASMAN	Yığma Sistem Kaba Yonu Taş Duvar 	Yığma Sistem Kaba Yonu Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar
YAŞAMA KATI	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar
1.ÜST KAT	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar
2.ÜST KAT							

KATLARA GÖRE DUVAR KONSTRÜKSİYONU

Tablo 7'nin devamı

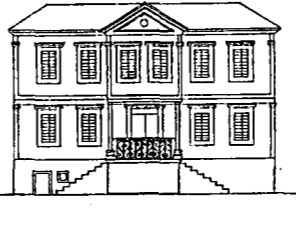

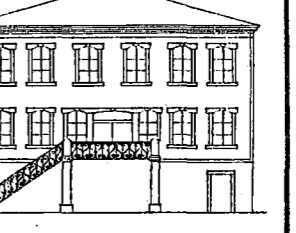
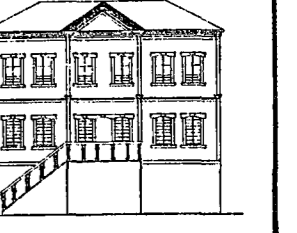
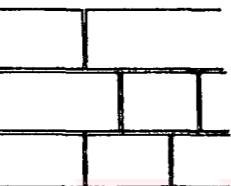

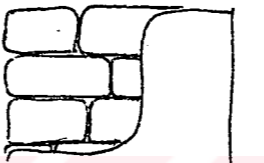
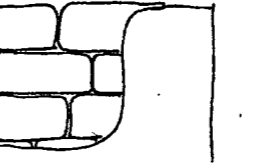
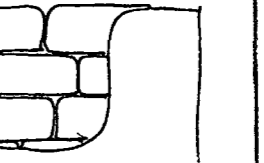
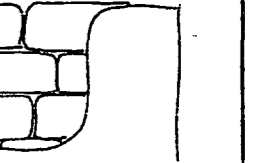
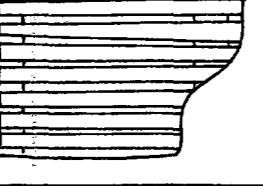
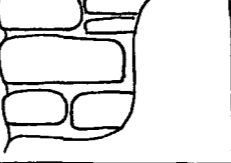
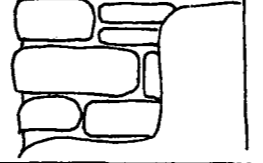
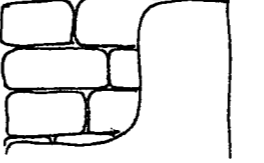
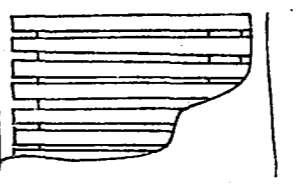
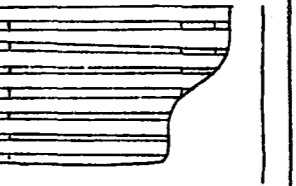
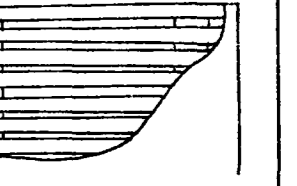
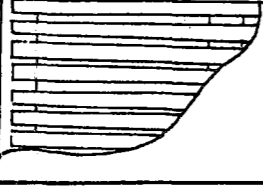
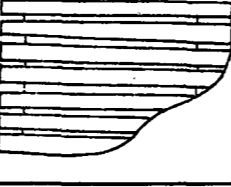
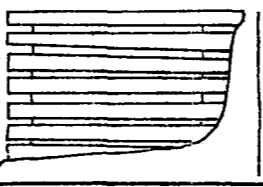
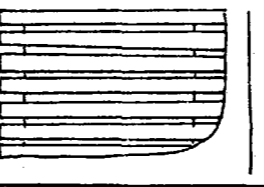
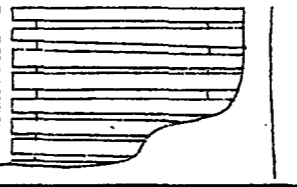
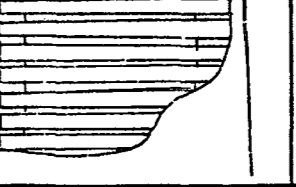
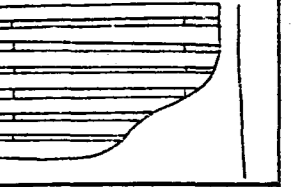
KATLARA GÖRE DUVAR KONSTRÜKSİYONU		İKİ KATLI CEPHE						
		SUBASMAN+YAŞAMA+ÜST KAT						
		Ör.No	15	16	17	18	19	20
CEPHE								
BODRUM KAT								
SUBASMAN	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 		
YAŞAMA KATI	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	
1.ÜST KAT	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	
2.ÜST KAT								

Tablo 7'nin devamı

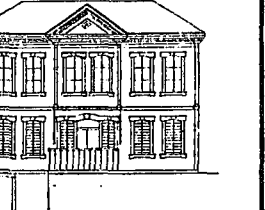
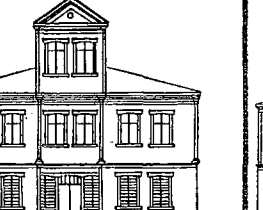

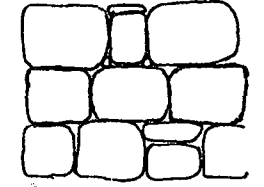
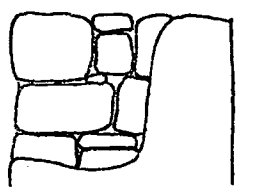
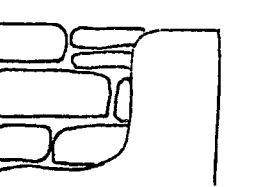
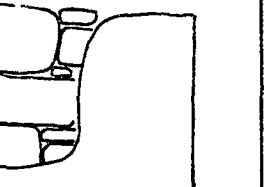
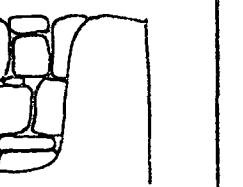
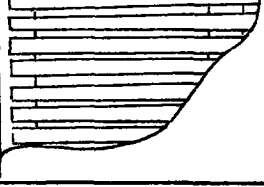
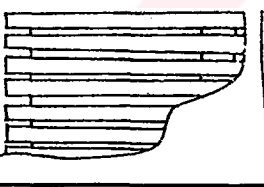
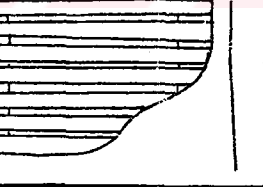
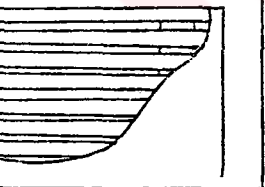
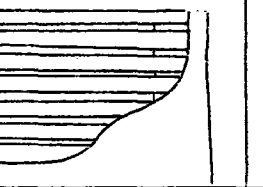
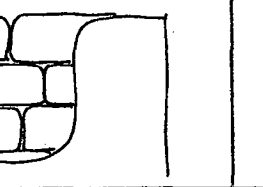
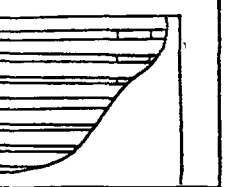
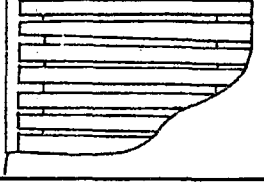
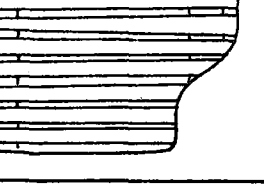
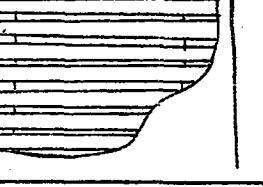
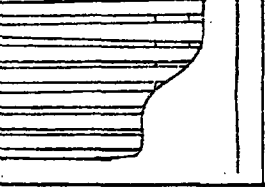
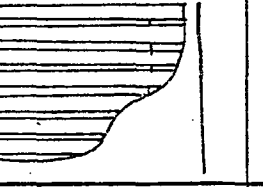
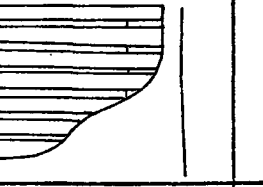
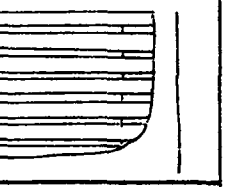
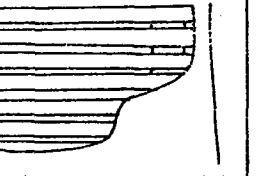
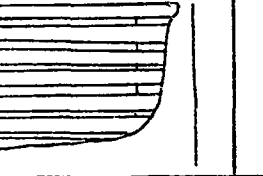
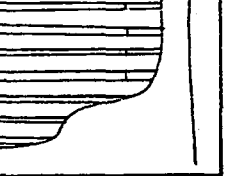
İKİ KATLI CEPHE YAŞAMA+ÜST KAT							
Ör.No	22	23	24	25	26	27	28
CEPHE							
BODRUM KAT							
SUBASMAN							
YAŞAMA KATI	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Yığıma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar
1.ÜST KAT	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar
2.ÜST KAT							

KATLARA GÖRE DUVAR KONSTRÜKSİYONU

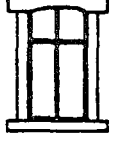
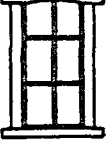

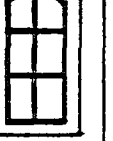
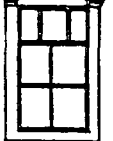
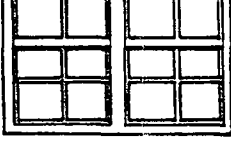
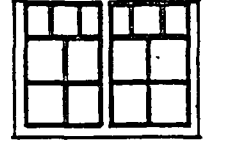

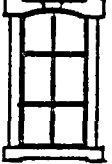

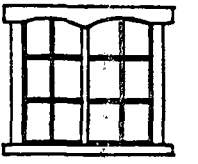

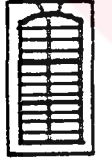

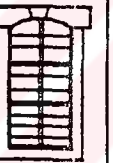
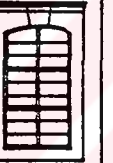
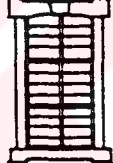
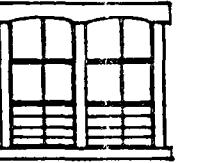
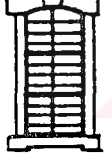

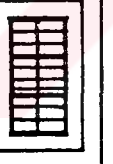
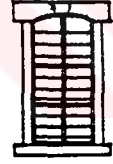

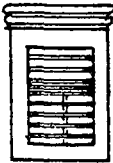
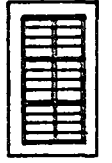

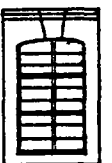
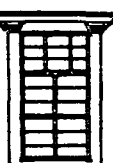
Tablo 7'nin devamı

KATLARA GÖRE DUVAR KONSTRÜKSİYONU	İKİ KATLI CEPHE		ÜÇ KATLI CEPHE				
	YAŞAMA+ÜST KAT		BODRUM+YAŞAMA+ÜST KAT				
	Ör.No	29	30	31	32	33	34
CEPHE							
BODRUM KAT		Yığma Sistem Kesme Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar
SUBASMAN							
YAŞAMA KATI	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar
1.ÜST KAT	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar
2.ÜST KAT							

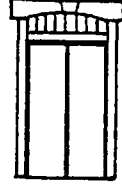
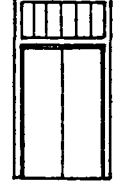

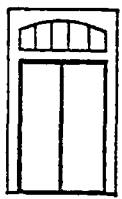
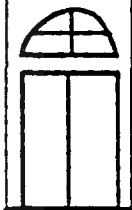
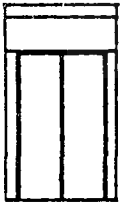

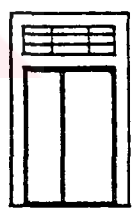
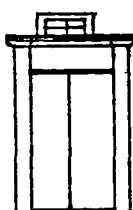
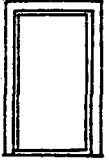

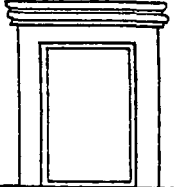
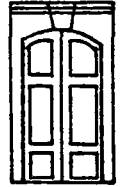
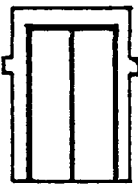
Tablo 7'nin devamı

KATLARA GÖRE DUVAR KONSTRÜKSİYONU	ÜÇ KATLI CEPHE						DÖRT KATLI CEPHE
	BODRUM+YAŞAMA+ÜST KAT			YAŞAMA+1.ÜST+2.ÜST KAT			BOD.+YAŞ.+1.+2. KAT
	Ör.No	36	37	38	39	40	41
CEPHE							
BODRUM KAT	Yığma Sistem Moloz Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 			Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar
SUBASMAN							
YAŞAMA KATI	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Yığma Sistem Sıvalı Taş Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar
1.ÜST KAT	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar
2.ÜST KAT					Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar 	Ahşap İskelet Sistem Sıvalı Bağdadi Duvar

Tablo 9. Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde pencere

KULLANILAN MALZEMEYE GÖRE PENCERE BİÇİMLERİ		TEK PENCERE														İKİLİ PENCERE						
		BÖLMESİZ		Yatayda-2 Düşeyde-2		Yatayda-3 Düşeyde-2						Yatayda-3 Düşeyde-2-3		Yatayda-3 Düşeyde-2		Yatayda-3 Düşeyde-2-3						
		BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No			
AHŞAP ÇERÇEVELİ	Parmaklıksız		3-5-21-14 20-29-32 37-40-42		40		5 13 19 26 33 34 41		6 22 18		29		30				17				17	
			1-2-22-12-13 15-16-17-18-19 25-26-28-30-36 38-39-14-6-7-41				38 42		24 31 37		39									33		
	Demir Parmaklıklı		1		11		3 4		5 33		22 15 18		14		38 42					28		
							39				28 40		20		1-12 13-36 16-19 25-26 27- 35 29							
TAŞ ÇERÇEVELİ	Parmaklıksız																					
			36		11		8 2 23 9 10 24 31 37		6 7 21 30 32 20													
				31											17							

Tablo 10. Akçaabat geleneksel konut cephe örneklerinde kapı

KULLANILAN MALZEMEYE GÖRE KAPI BİÇİMLERİ	SADECE KAPI						YUKARISINDA PENCERE OLAN KAPI					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			
	BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No	BİÇİM	No
AHSAP ÇERÇEVELİ								6		15		1-5 10 24 28 29 12 27 20
								26		22		
										42		
TAŞ ÇERÇEVELİ				21		32				8 9 37		30
		41		7 23		4						
		11		14		31						

4. İRDELEME

Çalışmanın irdeleme ve değerlendirme bölümünü; Akçaabat ve Sürmene geleneksel konut örneklerinin incelenmesi sonucu elde edilen özelliklerden yola çıkarak iki ilçe arasında benzerliklerin ve farklılıkların bulunması oluşturmaktadır. İki ilçede katlar, duvar konstrüksiyonu, çatı, pencere ve kapı olmak üzere incelemeye alınan cephe elemanlarında elde edilen bulgular, değerlendirilmiş sonra da iki ilçede benzerliklerin ve farklılıkların olup olmadığı belirtilmiştir.

Katlar ve duvar konstrüksiyonu ile ilgili bulgular Tablo 3. ve Tablo 7.'nin ışığı altında açıklanmıştır. Çatı elemanı Tablo 4. ve Tablo 8.'den, pencere elemanı Tablo 5. ve Tablo 9.'dan, kapı elemanında Tablo 6. ve Tablo 10. 'dan yararlanılarak açıklanmıştır.

Ayrıca iki ilçe hakkında genel bilgiler adı altında verilen bilgilerde değerlendirilmiştir. İki ilçenin tarihi, coğrafi durumu, ekonomik durumu ile geleneksel konutu hakkında verilen bilgiler genel bilgiler başlığı altında verilmiştir. Böylece çalışmanın irdeleme ve değerlendirme adı altındaki bölüm iki başlık altında incelenmiştir.

1. İki İlçe Hakkındaki Genel Bilgilerin Değerlendirilmesi : İki ilçe hakkındaki genel bilgileri; ilçelerin tarihi, coğrafi durumu ve ekonomik durumu ile geleneksel konutları hakkındaki genel bilgiler oluşturmaktadır.

İki ilçenin tarihi Trabzon İli'nin İlçeleri olmalarından dolayı aynıdır. Trabzon kenti kuruluşundan bu yana aşağıdaki devirlerden geçmiştir.

- . Kuruluşundan serbest kent oluşuna kadar geçen devir (M.Ö. 2000 - 750)
- . Roma devri (M.S. 50 - 395)
- . Bizans devri (M.S. 395 - 1204)
- . Komninuslar devri (M.S. 1204 - 1461)
- . Osmanlı İmparatorluğu devri (M.S. 1461 - 1916)
- . İşgal devri (M.S. 1916 - 1918)
- . Osmanlı İmparatorluğu devri (M.S. 1918 - 1923)
- . Türkiye Cumhuriyeti devri (M.S. 1923 ve sonrası) (6).

Akçaabat ve Sürmene Trabzon'un ilçeleri olduğundan yukarıdaki devirleri geçirmişlerdir. Tarihlerinde benzerlik olduğu görülmüştür.

Akçaabat ve Sürmene ilçelerinin coğrafi durumları; ilçe sınırları, ekonomik durumları, iklimleri, bitki örtüleri ve topoğrafyaları açılarından incelenmiştir. Akçaabat ve Sürmene ilçe sınırlarına bakıldığında her ikisinde Trabzon ilinin sahil şeridindeki ilçelerinden olduğu görülmektedir. Trabzonun doğu ve batısından seçilen denize sınırı olan ilçelerdir. Görüldüğü gibi çalışma alanını oluşturan ilçelerin seçiminde sınırlar benzerliklerden yola çıkılarak tespit edilmiştir. İki ilçenin iklimleri incelendiğinde ılıman nemli bir iklime sahip oldukları görülmüştür. İki ilçenin iklimi benzerdir. İlçelerde ılıman nemli bir iklimin bulunması gür bitki örtüsünün oluşmasına neden olmuştur. Akçaabat'ta genellikle yapraklarını döken geniş yapraklı ağaçlar vardır. Sürmene'de kıyı kesiminde geniş yapraklı ağaçlar hakim iken güneye doğru gittikçe iğne yapraklı ağaçlara rastlanılmıştır. Bitki örtüsünde de benzerlik olduğu görülmektedir. Topoğrafya incelendiğinde her ikisinde de eğimin kıyıdan içe doğru hemen artmakta olduğu görülür. Her ikisinde de yerleşmeye elverişli düzlük alanlar oldukça azdır. İlçelerin ekonomik durumu incelendiğinde çoğunluğunun geçimini tarımla sağladığı görülmüştür. Sürmene'de konutlarda ahır katının olması ilçede hayvancılığın olduğunu göstermektedir. Akçaabat'ta hayvancılık yok gibidir. Her ikisinin sahil şeridinde olması ilçelerde balıkçılığın geçim kaynağı olmasına sebep olmuştur. Akçaabat ve Sürmene'de halk ticaretle uğraşmaktadır. Akçaabat ve Sürmene geleneksel konutları hakkındaki genel bilgileri; yerleşim özellikleri ve plan tipleri oluşturmaktadır.

Yerleşim özellikleri açısından her ikiside eğimli arazide kurulmuştur. Sürmene geleneksel konutları etraflarını çeviren arazi içerisinde yer alırken arazilerini çeviren bahçe duvarından söz edilmez. Oysa Akçaabat geleneksel konutu bahçe duvarı ile çevrilidir. Bahçe kapısından konuta girilir. Bir nevi konuta mahremiyet kazandırılmıştır. Sürmene'de arazide dağınık yerleşim söz konusu iken Akçaabat'ta sokakların yanına yerleşen evler sokak sınırında devam ederek sokak kenarında yerleşim özelliği göstermektedir. Böylece yerleşimde farklılığın olduğu görülmüştür.

Plan tipleri incelendiğinde de farklılık görülmüştür. Akçaabat'ta sofalı(karniyarık) plan tipi görülürken, Sürmene'de hayatlı - aşhaneli, hayatlı, basit - aşhaneli plan tipleri görülmüştür.

2. İki İlçe Geleneksel Konutunun İncelemeye Alınan Cephelerinde Kat Sayısı, Cephe Elemanları, Cephede Kullanılan Malzemeler, Malzemenin Cephede Kullanıldığı Yerler Olarak İrdeleme ve Değerlendirilmesinin Yapılması:

. Kat Sayısına Göre İrdeleme ve Değerlendirme

Tablo 3'de incelenen geleneksel Sürmene konutlarında en çok üç katlı cepheye rastlanmıştır. Üç katlı cephe 18/35 oranında, iki katlı cephe 16/35 oranında, dört katlı cephe ise 1/35 oranındadır. Üç ve iki katlı cephelere Sürmene'de rastlandığı söylenebilir.

Hatırlatılması gereken husus buradaki değerlerin sadece incelemeye alınan cephe için geçerli olduğudur. Bazı durumlarda eğimin aşağı kesiminde üç kat gözükürken, eğimin yukarı kesiminde bir kat gözüküyor olabilir. Bu yüzden elde edilen sonuçlar konut için geçerli olmayıp seçilen cepheye aittir. Genellikle eğimin aşağı yönündeki cephe incelemeye alındığından cephedeki kat sayısı ile konutun katsayısı birbirine uymaktadır.

Tablo 7'te incelenen geleneksel Akçaabat konutlarında ise en çok iki katlı cepheye rastlanmıştır. İki katlı cephe 27/42 oranında, üç katlı cephe 12/42 oranında, bir katlı cephe 2/42 oranında, dört katlı cephe 1/42 oranındadır. Genel olarak iki ve üç katlı cephelere Akçaabat'ta rastlandığı söylenebilir.

Tablo 11. Kat sayılarına göre oluşan cephelerin oranları

CEPHE	Bir Katlı Cephe	İki Katlı Cephe	Üç Katlı Cephe	Dört Katlı Cephe
AKÇAABAT (42 konut)	2/42	27/42	12/42	1/42
SÜRMENE (35 konut)		16/35	18/35	1/35

Tablo 3. ve Tablo 7'den elde edilen sonuçlarla Akçaabat ve Sürmene geleneksel konutlarının kat sayılarında benzerlik olduğu görülmüştür. Akçaabat ve Sürmene geleneksel konutunda, iki ve üç katlı cephelerin çoğunlukta olması benzer yönlerinden biridir.

Tablo 3.'de yapılan incelemeler sonucunda kullanıma göre belirlenmiş katların örnekler arasındaki sayısı tespit edilmiştir. Buna göre Sürmene ilçesinde incelemeye alınan 35 konuttan 35/35 oranında yaşama katına, 25/35 oranında ahır katına, 14/35 oranında 1. üst kata, 8/35 oranında çatı katına, 7/35 oranında ara kata ve 1/35 oranında 2. üst kata rastlanmıştır. Sonuç olarak ahır katına, yaşama katına ve 1. üst kata örnekler arasında en çok rastlanmıştır. Ara kat ve çatı katında kayda alınacak sayıdadır.

Tablo 7.'de Akçaabat geleneksel konutunda yapılan incelemelerde 42 örnekte, 42/42 oranında yaşama katına, 38/42 oranında 1. üst kata, 13/42 oranında bodrum kata ve 3/42 oranında 2. üst kata rastlanmıştır. Akçaabat ilçesinde yaşama katına, 1. üst kata ve bodrum katına örnekler arasında en çok rastlanmıştır.

Sürmene ilçesinde en çok yaşama katı ile ahır katına rastlanmıştır. Akçaabat'ta ise yaşama katı ve 1. üst kat en çok görülen kattır. İki katlı cephe olması benzer yan olabilir. Ama Sürmene'de ahır katı + yaşama katı, Akçaabat'ta ise yaşama katı + 1. üst kat olması farklı yönleridir. Akçaabat'ta Sürmene'de görülen ahır katı bodrum kat olarak depo işlevi görmektedir. Yaşama katına ve bodrum katına giriş aynı cepheden yani eğimin aşağı yönünden olurken Sürmene'de yaşama katı ile ahır katı girişi farklı cephelerden olmaktadır. Yaşama katına yan cepheden girilirken ahır katına eğimin aşağı yönünden girilmektedir. Böylece ahır katı eğimden kazanılan yaklaşık bir kat yüksekliğine yerleştirilir. Ayrıca Sürmene'de ara kat ve çatı katına rastlanırken Akçaabat'ta rastlanmamıştır. Böylece katların kullanımı ve katlara girişlerde iki ilçede farklı özelliklere rastlandığı söylenebilir. Topoğrafya benzerliği olmasına karşın topoğrafyadan farklı olarak yararlanılmıştır

Tablo 12. Katların geleneksel konut sayısındaki oranları

KATLAR	Bodrum Kat	Ahır Kat	Ara Kat	Yaşama Kat	1.Üst Kat	2.Üst Kat	Çatı Katı
AKÇAABAT (42 konut)	13/42			42/42	38/42	3/42	
SÜRMENE (35 konut)		25/35	7/35	35/35	14/35	1/35	8/35

. Katlara Göre Duvar Konstrüksiyonunun İrdeleme ve Değerlendirilmesi

Tablo 3.'de verilen Sürmene ilçesinde katlara göre duvar konstrüksiyonu incelendiğinde 25/35 oranında rastlanılan ahır katı duvarında, taşıyıcı durumuna göre 25/25 oranında kagir yığma sisteme rastlanmıştır. 25 konut örneğinde 8/25 oranında moloz taş duvara, 5/25 oranında kesme taş duvara, 5/25 oranında sıvalı taş duvara, 4/25 oranında kaba yonu taş duvara, 3/25 oranında ince yonu taş duvara rastlanmıştır. Genel olarak 5/25 oranında sıvalı taş duvara rastlanırken, 20/25 oranında ise sıvasız taş duvar görülmüştür.

Tablo 13. Katlara göre taşıyıcı sistem oranları

	İlçeler	Ahır Kat	Bodrum Kat	Ara Kat	Yaşama Katı	1.Üst Kat	2.Üst Kat	Çatı Katı
Ahşap								
İskelet	Akçaabat				27/42	38/38	3/3	
Sistem	Sürmene			7/7	30/35	14/14	1/1	8/8
Kagir.	Akçaabat		13/13		15/42			
Yığ. Sis.	Sürmene	25/25			5/35			

Tablo 7.'de Akçaabat geleneksel konutlarında katların duvar konstrüksiyonu incelendiğinde, Sürmene'deki ahır katın Akçaabat'ta depo olarak kullanılan bodrum kat olarak adlandırıldığı görülür. Bodrum kata incelenen 42 örnekte 13/42 oranında rastlanmıştır. Taşıyıcı duruma bakıldığında 13/13 oranında kagir yığma sisteme rastlanmıştır. Bunlardan 9/13'ü sıvalı taş duvar olup 4/13'ü sıvasız taş duvardır. Sıvasız taş duvarlardan moloz taş duvar 2/13 oranında, kaba yonu taş duvar 1/13 oranında, kesme taş duvar ise 1/13 oranındadır. Genel olarak Akçaabat ve Sürmene geleneksel konut bodrum katları kaplama durumu incelendiğinde; Akçaabat'taki örneklerin çoğunluğunu sıvalı, Sürmene'deki örneklerin çoğunluğunu ise sıvasız taş duvarların oluşturduğu söylenebilir. İki ilçe arasında bodrum katın kaplama durumunda farklılık vardır. Tablo 14.'de ahır katta ve bodrum kattaki duvar konstrüksiyonu verilmiştir.

Tablo 14. Ahır katta ve bodrum kattaki duvar konstrüksiyonu oranları

Taşıyıcı Sis.	Kagir Yığma Sistem				
Kaplama	Sıvalı	Sıvasız			
Konstrüksiyon	Taş	Moloz Taş	Kesme Taş	Kaba Y. Taş	İnce Y. Taş
Akçaabat Bodrum Katı (13/42)	9/13	2/13	1/13	1/13	
Sürmene Ahır Katı (25/25)	5/25	8/25	5/25	4/25	3/25

Akçaabat'ta rastlanmayan fakat Sürmene'de görülen ara kat ve çatı katın duvar konstrüksiyonu Tablo 3. 'de incelenmiştir. 7/35 oranında görülen ara katta 5/7 oranında sıvalı muska dolmaya, 1/7 oranında kırma taş dolgulu muska dolmaya, 1/7 oranında da beton dolgulu göz dolmaya rastlanmıştır. 8/35 oranında rastlanılan çatı katında 3/8 oranında sıvalı muska dolmaya, 2/8 oranında blok ahşap dolmaya, 1/8 oranında kırma taş dolgulu muska dolmaya, 1/8 oranında tuğla dolgulu göz dolmaya, 1/8 oranında ise blok taş dolgulu göz dolmaya rastlanılmıştır.

Tablo15. Sürmene geleneksel konutu ara katı ve çatı katın duvar konstrüksiyonu oranları

Taşıyıcı Sis.	Ahşap	İskelet	Sistem	
Kaplama	Sıvasız			Sıvalı
Konstrüksiyon	Muska Dolma	Göz Dolma	Blok Ahşap Dolma	Muska Dolma
	Kırma Taş Dolgu	Beton Dolgu		
Ara Kat (7/35)	1/7	1/7		5/7
Çatı Kat (8/35)	1/8		2/8	3/8

Akçaabat ve Sürmene'de yaşama katı, 1. üst kat ve 2. üst kat görülen benzer katlardır. İki ilçe arasında var olan bu katlar duvar konstrüksiyonu açısından incelendiğinde benzerliklerin ve farklılıkların olduğu görülmüştür. Sürmene'de 35/35 oranında görülen yaşama katının taşıyıcı durumuna bakıldığında, 30/35 oranında ahşap iskelet sisteme, 5/35 oranında da yığma sisteme rastlanmıştır. Akçaabat'ta 42/42 oranında görülen yaşama katında 27/42 oranında ahşap iskelet sisteme rastlanırken 15/42 oranında da yığma sisteme rastlanmıştır. İki ilçede yaşama katında ahşap iskelet sisteme rastlanması benzerlik olurken, Akçaabat'ta yığma sisteme yaşama katında oldukça çok rastlanması ise Sürmene'den farklı olarak görülen bir özelliğidir.

Tablo 16. Yaşama katı duvar konstrüksiyonu oranları

Taşıyıcı S.	Yığma S.		Ahşap İskelet Sistem					
	Kagir	Sıvasız	Sıvasız				Sıvalı	
Kaplama	Sıvalı	Kesme Taş	Muska D.	Göz Dolma			Bağdadi	Muska Dolma
			Kırma T.	Blok T.	Parça T.	Beton D.		
Akçaabat (42/42)	15/42						27/42	
Sürmene (35/35)	4/35	1/35	13/35	2/35	1/35	3/35		11/35

Sürmene geleneksel konutu yaşama katında 11/35 oranında sıvalı muska dolmaya, 13/35 oranında muska dolmaya 3/35 oranında beton dolgulu göz dolmaya, 2/35 oranında blok taş dolgulu göz dolmaya, 1/35 oranında parça blok taş dolgulu göz dolmaya, 1/35 oranında kesme taş duvara ve 4/35 oranında da sıvalı taş duvara rastlanmıştır. Sürmene'de yaşama katında 15/35 oranında sıvalı örneğe rastlanırken 20/35 oranında sıvasız örneğe rastlanmıştır. Akçaabat'ta ise 42/42 oranında yaşama katında sıvalı örneğe rastlanmıştır. İki ilçe arasında kaplama durumu açısından yaşama katında farklılık vardır. Akçaabat'ta yaşama katında 27/42 oranında sıvalı bağdadiye, 15/42 oranında da sıvalı taş duvara rastlanmıştır. Sürmene'de bağdadi örneğine rastlanmaması, aynı zamanda Sürmene'de görülen göz dolma,

muska dolma ve blok ahşap dolma örneklerinede Akçaabat'ta rastlanmaması iki ilçe arasındaki farklı özelliklerdendir.

Tablo 17 . 1.Üst kat ve 2.üst kat duvar konstrüksiyonu oranları

Taşıyıcı Sis.	Ahşap		İskelet	Sistem	
Kaplama	Sıvasız			Sıvalı	
Kostrüksiyon	Muska Dolma	Göz Dolma	Blok Ahşap	Bağdadi	Muska Dolma
	Kırma Taş Dolgu	Beton Dolgu	Dolma		
1.Üst Kat Akçaabat (38/42)				38/38	
1.Üst Kat Sürmene (14/35)	3/14	1/14	3/14		7/14
2.Üst Kat Akçaabat (3/42)				3/13	
2.Üst Kat Sürmene (1/35)					1/1

Sürmene'de 14/35 oranında 1. üst kata rastlanmıştır. 1. üst katlar ahşap iskelet sistem olarak yapılmıştır. 7/14 oranında sıvalı muska dolmaya, 3/14 oranında muska dolmaya, 1/14 oranında beton dolgulu göz dolmaya, 1/14 oranında beton dolgulu + tuğla dolgulu göz dolmaya ve 3/14 oranında da blok ahşap dolmaya rastlanmıştır. Sıvalı ve sıvasız örneklere eşit sayıda rastlanmıştır.

Akçaabat'ta 38/42 oranında görülen 1.üst kat ahşap iskelet sistem olarak yapılmıştır. İki ilçede 1. üst katın ahşap iskelet sistem olarak yapılması benzerliktir. Akçaabat geleneksel konutu 1. üst katında 38/38 oranında sıvalı bağdadi görülmüştür. İki ilçe arasında

1.üst katlarda duvar konstrüksiyonu açısından farklılık vardır. Akçaabat'ta bağdadi duvar varken Sürmene'de göz dolma, muska dolma ve blok ahşap dolma vardır.

Sürmene'de 1/35 oranında ikinci kata raslanmıştır. Ahşap iskelet sistem olarak yapılmıştır. 1. örnekte rastlanılan ikinci kat sıvalı olup muska dolmadır.

Akçaabat'ta 2.üst kata 3/42 oranında rastlanmıştır. Ahşap iskelet sistem olan 2.kat sıvalı bağdadi olarak yapılmıştır.

2.üst katın her iki ilçede ahşap iskelet sistem olarak yapılması benzerlik, farklılık ise ahşap iskeletler arasındaki yapımdadır.

. Çatı Elemanına Göre İrdeleme ve Değerlendirme

Tablo 4. ve Tablo 8. 'de Sürmene ve Akçaabat geleneksel konut cephe elemanlarından çatı ele alınmıştır.

Sürmene geleneksel konutunda çatı Tablo 4.'de verilmiştir. Çatılar; çatı biçimleri, saçak biçimleri ve çatı örtü malzemesi olarak incelenmiştir. Buna göre Sürmene'de incelenen 35 konutta 13 farklı çatı biçimine rastlanmıştır. Bunlardan en çok rastlanılan çatı biçimleri dört omuz ve üç omuzdur. 10/35 oranında dört omuz , 6/35 oranında da üç omuz rastlanmıştır. Tablo 4. 'de 1 numaralı örnekte bir noktada birleşen dört eğimli çatıya 4/35 oranında, 9 numaralı örnekte iki yöne eğimli semer çatıya 3/35 oranında, 2 numaralı örnekte bir noktada birleşen dört eğimli çıkması iki yöne eğimli çatıya 2/35 oranında, 3 numaralı örnekte bir noktada birleşen dört eğimli çıkması üç yöne eğimli çatıya 2/35 oranında, 11 numaralı örnekte iki yöne eğimli iki çıkmalı semer çatıya 2/35 oranında, 8 numaralı örnekte dört omuz çıkması iki eğimli çatıya 1/35 oranında, 4 numaralı örnekte dört yöne eğimli bir noktada birleşen iki çıkması iki yöne eğimli çatıya 1/35 oranında, 10 numaralı örnekte iki yöne eğimli bir çıkmalı semer çatıya 1/35 oranında, 12 numaralı örnekte ortadaki çıkma üstü iki yöne eğimli semer çatı yanlar tek yöne eğimli çatı 1/35 oranında, 13 numaralı örnekte ortadaki çıkma iki yöne eğimli semer, yanlar çıkma ile ters yönde iki yöne eğimli çatıda 1/35 oranındadır.

Elde edilen bu oranlardan sonra iki ilçede çatı biçimlerinde farklılığın olduğu söylenebilir. Sürmene'de çoğunluğu üç omuz ve dört omuz çatı oluştururken Akçaabat'ta çoğunluğu, dört omuz çıkmasını iki yöne eğimli çatının örttüğü çatı biçimi oluşturmaktadır. Sürmene 23/35 oranında çıkmasız cepheye rastlanırken 12/35 oranında çıkmalı cepheye rastlanmıştır. Akçaabat'ta ise 37/42 oranında çıkmalı cepheye, 5/42 oranında da çıkmasız cepheye rastlanılmıştır. Sürmene'de çoğunluğu çıkmasız cepheler oluştururken, Akçaabat'ta çoğunluğu çıkmalı cepheler oluşturmaktadır. Bu iki ilçede, cephede çıkma durumuna göre farklılığın olduğunu gösterir.

Tablo 20. Saçak biçimleri oranları

Saçak Biçimi	Harpuşta Saçak	Kaplama			Kaplamasız			
		Eğik Saçak			Yatay Saçak	Eğik Saçak	Yatay Saçak	Mertek
		Çanak	Sütun	Verev				
Akçaabat (42 konut)	4/42	1/42	26/42	11/42				
Sürmene (35 konut)				14/35	5/35	6/35	6/35	4/35

İki ilçede görülen saçak biçimleri Tablo 4. ve Tablo 8. 'de verilmiştir. Buna göre Sürmene ilçesinin saçak biçimleri incelendiğinde saçakların çoğunluğunun yukarı eğimli olduğu görülür. Yukarı eğimli saçaklarda verev, sütun başlı ve çanak başlı olmak üzere iki biçimdedir. Yukarı eğimli verev saçak 11/42 oranında, yukarı eğimli sütun başlı saçak 26/42 oranında, yukarı eğimli çanak başlı saçak 1/42 oranında ve harpuşta saçak ise 4/42 oranındadır. Sonuç olarak iki ilçenin saçak biçimlerinde de farklılığın olduğu söylenebilir.

İki ilçede çatı örtü malzemesi kiremittir. Çatı örtü malzemesinin kiremit olması iki ilçede benzerliktir.

. Pencere Elemanına Göre İrdeleme ve Değerlendirme

Pencereler Tablo 5. ve Tablo 9.'da verilmiştir. Pencereler; sayılarına, bölünmelerine ve malzemelerine göre incelenmiştir. Sürmene ilçesi geleneksel konutunda pencere Tablo 5.' te sayılarına göre incelendiğinde 35/35 oranında tekli pencereye, 6/35 oranında ikili pencereye, 2/35 oranında dördü pencereye rastlanmıştır. Tablo 9. 'da Akçaabat geleneksel konutunda pencere incelendiğinde 42/42 oranında tekli pencereye, 4/42 oranında ikili pencereye rastlandığı görülmüştür. Sonuç olarak iki ilçenin pencere sayılarına göre geleneksel konutlarının benzer olduğu söylenebilir.

Tablo 21. Sayılarına göre pencere oranları

PENCERE	TEKLİ PENCERE	İKİLİ PENCERE	DÖRTLÜ PENCERE
Akçaabat (42 konut)	42/42	4/42	
Sürmene (35 konut)	35/35	6/35	2/35

Bölünmelerine göre pencereler incelendiğinde Tablo 5.'de verilen Sürmene geleneksel konutu pencerelerinde bölmesiz 22/35 oranında, yatayda iki bölmeli pencereye 1/35 oranında, yatayda 2-düşeyde 4 bölmeli pencereye 1/35 oranında, yatayda 4-düşeyde 2 bölmeli pencereye 1/35 oranında, yatayda 4- düşeyde 2 bölmeli pencereye 34/35 oranında, yatayda 3,6- düşeyde 4 bölmeli pencereye 1/35 oranında, yatayda 3- düşeyde 2 bölmeli pencereye 2/35 oranında, yatayda 3- düşeyde 2,3 bölmeli pencereye 1/35 oranında, yatayda 3- düşeyde 4 bölmeli pencereye 1/35 oranında rastlanmıştır. Tablo 7. 'de verilen Akçaabat geleneksel konutu pencerelerinde bölmesiz pencereye 36/42 oranında , yatayda 2- düşeyde 2 bölmeli pencereye 4/42 oranında, yatayda 3- düşeyde 2,3 bölmeli pencereye 1/42 oranında, yatayda 3- düşeyde 2 bölmeli pencereye 41/42 oranında rastlanmıştır.

Tablo 22. Bölünmelerine göre pencere oranları

PENCERE	Bölmesiz	Y-2	Y-2 D-4	Y-3-6 D-4	Y-3 D-2	Y-3 D-2-3	Y-3 D-4	Y-4 D-2	Y-2 D-2
Akçaabat (42 konut)	36/42				41/42	1/42			4/42
Sürmene (35 konut)	22/35	1/35	1/35	1/35	2/35	1/35	1/3 5	34/35	

Görüldüğü gibi Sürmene'de en çok yatayda 4-düşeyde 2 bölmeli pencereye rastlanırken Akçaabat'ta yatayda 3-düşeyde 2 bölmeli pencereye rastlanmıştır. Bu iki ilçe geleneksel konutu pencere bölünmelerinde farklılığın olduğunu gösterir.

Kullanılan malzemeye göre pencereler incelendiğinde iki ilçede ahşap çerçevesi, taş çerçevesi ve ayrıca demir parmaklıklı pencerelere rastlanmıştır. Ahşap, taş ve demir iki ilçede pencerede kullanılan ortak malzemedir. Sürmene'de 14/35 oranında taş çerçevesi pencereye rastlanırken, 35/35 oranında da ahşap pencere çerçevesine rastlanmıştır. Genellikle taş çerçevesi pencereler ahır katındaki pencerelerdir. Akçaabat'ta 19/42 oranında taş çerçevesi pencereye 40/42 oranında da ahşap çerçevesi pencereye rastlanmıştır. İki ilçede ahşap çerçevesi pencerelerin kullanılması benzerliktir. Sürmene'de 13/35 oranında görülen ahşap kepenkli pencereye Akçaabat'ta rastlanmamıştır. Sürmene geleneksel konutu penceresinde Akçaabat'tan farklı bir pencere elemanına rastlandığı söylenebilir. Ayrıca pencere çevresinde oluşan biçimlerde de farklılıklar vardır. İncelenen Akçaabat geleneksel konut penceresinde kilit taşına rastlanırken Sürmene'de rastlanmamıştır.

Tablo 23. Kullanılan malzemeye göre pencere oranları

PENCERE	TAŞ ÇERÇEVELİ	AHŞAP ÇERÇEVELİ	AHŞAP ÇERÇEVELİ +AHŞAP KEPENKLİ
Akçaabat (42 konut)	19/42	40/42	
Sürmene (35 konut)	14/35	35/35	13/35

. Kapı Elemanına Göre İrdeleme ve Değerlendirme

Akçaabat geleneksel konutunda kapı Tablo 10. 'da Sürmene geleneksel konutunda kapı Tablo 6. 'da verilmiştir. Tablo 6. incelendiğinde Sürmene'de 24/35 oranında sadece kapıya rastlanırken, 11/35 oranında da yukarısında pencere olan kapıya rastlanmıştır. Tablo 10. 'da verilen Akçaabat geleneksel konut kapılarında 9/42 oranında sadece kapıya, 18/42 oranında yukarısında pencere olan kapıya, 7/42 oranında iki yanında pencere olan kapıya, 6/42 oranında iki yanında ve yukarısında pencere olan kapıya, 1/42 oranında bir yanında pencere olan kapıya ve 1/42 oranında yanında ve üstünde pencere olan kapıya rastlanmıştır.

Tablo 24. Oluşan kapı biçimleri oranları

KAPI	Sadece Kapı	Pencereli Kapı				
		Yukarısı	İki Yanı	İki Yanı+Yukarısı	Bir Yanı	Yukarısı+Bir Yanı
Akçaabat (42 konut)	9/42	18/42	7/42	6/42	1/42	1/42
Sürmene (35 konut)	24/35	11/35				

Görüldüğü gibi Sürmene'de sadece kapının olduğu örnekler çoğunlukta olurken Akçaabat'ta kapının yanında ve üstünde yer alan pencerelerden oluşmuş örnekler çoğunluktadır. Kapı ve penceresinde var olan pencerelere göre iki ilçe arasında farklılık vardır. İkisinde de çoğunluğu çift kanatlı kapılar oluşturmaktadır.

Kapıda taş ve ahşap çerçeve görülmüştür. Sürmene'de 3/35 oranında taş çerçevesi kapı varken 32/35 oranında ahşap çerçevesi kapı vardır. Akçaabat'ta ise 13/42 oranında taş çerçevesi kapı, 23/42 oranında da ahşap çerçevesi kapı vardır. İki ilçede kapı çerçevesinde kullanılan malzemeler benzerdir.

Tablo 25. Kullanılan malzemeye göre kapı oranları

KAPI	TAŞ ÇERÇEVELİ	AHŞAP ÇERÇEVELİ
Akçaabat (42 konut)	13/42	23/42
Sürmene (35 konut)	3/35	32/35

. Cephede Kullanılan Malzemeler Açısından İrdeleme ve Değerlendirme

İki ilçede ağaç, taş, kireç, kil, kum ve demir malzemelerin kullanılması iki ilçede kullanılan malzemelerde benzerlik olduğunu göstermektedir.

İki ilçede elde edilen özellikler benzerlik ve farklılık açısından değerlendirilip tablo oluşturulmuştur. Tablo 26. 'da verilen özellikler iki ilçede en çok görülen özelliklerdir. Sayı olarak az olan örnekler değerlendirmeye alınmamıştır. Buna göre iki ilçenin geleneksel konutunda cepheler genel özellikleri açısından aşağıdaki gibidir.

Sürmene Geleneksel Konutu Cephe Özellikleri

- . Kat sayısı genellikle iki ve üç katlıdır.
- . Ahır katı, yaşama katı ve 1. üst kat en çok görülen katlardır.
- . Ahır katı ve yaşama katına girişler farklı cephelerden olmaktadır. Ahır katı eğimin aşağı yönünde olmakta iken yaşama katına girişler yan cepheden olmaktadır.
- . Yapılar yığma sistem ve ahşap iskelet sistemin katlarda kullanımı ile karma sistem olarak yapılmıştır.
- . Ahır kat kagir yığma sistem olarak yapılmıştır. Kesme, moloz taş duvar olan ahır katı genellikle sıvasızdır. Yaşama katı ahşap iskelet sistem olarak yapılmış olup dolma tipleri açısından muska dolma ve göz dolma olarak görülmüştür. Taş, tuğla ve beton görülen dolgu

malzemeleridir. 1. üst katta, ahşap iskelet sistem olarak yapılmış olup muska dolma görülen sistemdir. Yaşama katı ve 1. üst katta sıvalı ve sıvasız duvar örnekleri görülmüştür.

. Sürmene'de konstrüksiyon cepheye yansımış ve cephe karakteristik özelliklerinden biri olmuştur.

. Sürmene'de en çok görülen çatı biçimi üç omuz ve dört omuzdur. Saçaklar yatay ve eğik olmak üzere kaplamalı veya kaplamasızdır. Kaplamasız örneklerde çatı arasına hava geçişi sağlanmıştır. Çatı örtü malzemesi kiremittir.

. Pencereler genellikle dikdörtgen olup tekli pencerelerdir. Pencereler yatayda 4- düşeyde 2 bölmeli olup düşey sürmelidir. Pencereler ahşap çerçeveli, bazen ahşap kepenkli ve demir parmaklıdır. Çerçeve oluşun biçimler çeşitli şekildedir.

. Girişler genellikle planlamadan dolayı çifttir. Eğimin fazla olduğu yerlerde yan cepheden verilir. Genellikle ahşap çerçeveli çift kanatlı yalın kapılardır.

. Cephede çıkmaya az rastlanır. Konsol kirişli çıkmalar olarak bulunan çıkmalar genellikle ahşap payandalıdır.

Akcaabat Geleneksel Konutu Cephe Özellikleri

. Kat sayısı genellikle 2-3 'tür.

. Bodrum katı, yaşama katı ve 1. üst kat en çok görülen katlardır.

. Bodum kat ve yaşama katına girişler aynı cepheden olmaktadır. Yapıya giriş eğimin aşağı yönünden olmaktadır.

. Yapılar yığma sistem ve ahşap iskelet sistemin katlarda kullanımı ile karma sistem olarak yapılmıştır.

. Bodrum kat kagir yığma sistem olarak yapılmıştır. Kesme, moloz ve yonu taş duvar olan bodrum kat genellikle sıvalıdır. Yaşama katı ahşap iskelet sistem olup bağdadi tekniğinde yapılmıştır. Kagir yığma sistemde yaşama katında görülmüştür. Yaşama katı duvarı sıvalıdır. 1. üst kat ahşap iskelet sistem, bağdadi tekniğinde yapılmış olup sıvalıdır.

. Cephe sıvalı olduğundan konstrüksiyon cepheye yansımamıştır. Düşey ve yatay bantlar cephede hakimdir. Bantlar ahşaptandır.

Şekil 93. Sürmene geleneksel konutu

Tablo 26. Akçaabat ve sürmene geleneksel konutunun karşılaştırılması

	AKÇAABAT İLÇESİ	BENZERLİK	FARKLILIK	SÜRME NE İLÇESİ
İLÇE HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLERE GÖRE KARŞILAŞTIRMA	TARİH	. 1918'de İşgalden Kurtuldu.	. 1918'de İşgalden Kurtuldu.	. 1918'de İşgalden Kurtuldu.
	İLÇE SINIRI	. Doğu Karadeniz Bölgesinde . Trabzon İlinin İlçesi . Kuzeyi Karadeniz İle Sınırlı	. Doğu Karadeniz Bölgesinde . Trabzon İlinin İlçesi . Kuzeyi Karadeniz İle Sınırlı	. Doğu Karadeniz Bölgesinde . Trabzon İlinin İlçesi . Kuzeyi Karadeniz İle Sınırlı
	İKLİM	. Ilıman Nemli	. Ilıman Nemli	. Ilıman Nemli
	TOPOĞRAFYA BİTKİ ÖRTÜSÜ	. Geniş Yapraklı Ağaçlar	. Geniş Yapraklı Ağaçlar	. Geniş Yapraklı Ağaçlar
	TOPOĞRAFYA	. Eğimli Arazi . Düzlük Alanlar . Sahil Kesiminde	. Eğimli Arazi . Düzlük Alanlar . Sahil Kesiminde	. Eğimli Arazi . Düzlük Alanlar . Sahil Kesiminde
	EKONOMİ	. Tarım . Balıkçılık	. Tarım . Balıkçılık	. Hayvancılık . Tarım . Balıkçılık . Hayvancılık

Tablo 26.'nın devamı

		AKÇAABAT İLÇESİ	BENZERLİK	FARKLILIK	SÜRMENE İLÇESİ
İLÇE HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLERE GÖRE KARŞILAŞTIRMA	YERLEŞİM	. Dağınık Yerleşim . Bahçe Duvarı ile Çevrili . Sokak Kenarına Yerleşmiş	. Dağınık Yerleşim	. Bahçe Duvarı ile Çevrili . Arazi İçerisinde Serbest Yerleşmiş	. Dağınık Yerleşim . Arazi İçerisinde Serbest Yerleşmiş
	PLAN TIPLERİ	. Sofalı Plan Tipi		. Sofalı Plan Tipi . Hayatlı-Aşhaneli Plan Tipi	. Hayatlı-Aşhaneli Plan Tipi
	KAT SAYISI	. 2-3 Katlı	. 2-3 Katlı		. 2-3 Katlı
	GÖRÜLEN KAT	. Bodrum Kat . Yaşama Katı . 1.Üst Kat.	. Yaşama Katı . 1.Üst Kat.	. Bodrum Kat . Ahır Kat . Ara Kat . Çatı Kat	. Ahır Kat . Ara Kat . Yaşama Katı . 1.Üst Kat . Çatı Kat
	GİRİŞ	. Eğimin Aşağı Yönünden Giriş . Aynı Cepheden Bod. ve Yaşama Katı Girişi		. Yapıya Girişler Farklı Cepheden	. Eğimin Aşağı Yönünden Ahır Kata Giriş . Yan Cepheden Yaş. Kat Girişi
	MALZEME	. Ağaç . Taş . Kireç . Kil . Kum . Demir	. Ağaç . Taş . Kireç . Kil . Kum . Demir		. Ağaç . Taş . Kireç . Kil . Kum . Demir

Tablo 26.'nın devamı

		AKÇAABAT İLÇESİ	BENZERLİK	FARKLILIK	SÜRMENE İLÇESİ
İLÇE HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLERE GÖRE KARŞILAŞTIRMA	TAŞIYICI SİS.	. Karma Sistem	. Karma Sistem		. Karma Sistem
	BOD. / AHIR KAT DUVAR K				
	Duvar Kaplaması	. Sıvalı Taş Duvar		. Sıvalı Taş Duvar . Sıvasız Taş Duvar	. Sıvasız Taş Duvar
	Duvar Kaplaması	. Sıvalı Taş Duvar		. Sıvalı Taş Duvar . Sıvasız Taş Duvar	. Sıvasız Taş Duvar
	TAŞIYICI SİS.	. Kagir Yığma Sistem	. Kagir Yığma Sistem		. Kagir Yığma Sistem
	TAŞIYICI SİS.	. Ahşap İskelet Sistem . Kagir Yığma Sistem	. Ahşap İskelet Sistem	. Kagir Yığma Sistem	. Ahşap İskelet Sistem
	Dolma Tipi	. Bağdadi		. İki İlçede Ahşap İskelet Araları Farklı Biçimde Dolgulu	. Kıрма Taş Dolgulu Muska Dolma . Taş, Tuğla, Beton Dolgulu Göz Dolma
	Duv Kaplaması	. Sıva+Badana	. Sıva+Badana	. Sıvasız	. Sıvasız . Sıva+Badana

Tablo 26.'nın devamı

		AKÇAABAT İLÇESİ	BENZERLİK	FARKLILIK	SÜRMENE İLÇESİ	
İLÇE HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLERE GÖRE KARŞILAŞTIRMA	I. ÜST KAT	DUVAR KONSTRÜKSİYONU				
		Taşıyıcı Sistem	. Ahşap İskelet Sistem	. Ahşap İskelet Sistem		. Ahşap İskelet Sistem
		Dolma Tipi	. Bağdadi		. İki İlçede Ahşap İskelet Araları Farklı Biçimde Dolgulu	. Kıрма Taş Dolgulu Muska Dolma . Taş, Tuğla, Beton Dolgulu Göz Dolma
	ÇATI	Duv Kaplaması	. Sıva+Badana	. Sıva+Badana	. Sıvasız	. Sıvasız . Sıva+Badana
		Çatı Biçimleri	. Dört Omuz Çıkma Üstü İki Yöne Eğimli		. İki İlçede Farklı Çatı Biçimleri	. Dört Omuz . Üç Omuz
		Saçak Biçimi	. Yukarı Eğimli		. İki İlçede Farklı Saçak Biçimleri	. Yatay Kaplamalı . Yat. Kaplamasız . Eğik Kaplamalı . Eğik Kaplamasız . Kaplamasız Mer.
	Çatı Kaplaması	. Kiremit	. Kiremit		. Kiremit	

Tablo 26.'nın devamı

		AKÇAABAT İLÇESİ	BENZERLİK	FARKLILIK	SÜRMENE İLÇESİ	
İLÇE HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLERE GÖRE KARŞILAŞTIRMA	PENCERE	Sayı	. Tekli Pencere	. Tekli Pencere	. Tekli Pencere	
		Bölünme	. Yatayda -3 Düşeyde -2		. Bölünmelerde Farklılık	. Yatayda -4 Düşeyde -2
		Malzeme	. Ahşap Çerçevesi Pencere	. Ahşap Çerçevesi Pencere		. Ahşap Çerçevesi Pencere
		Biçim	. Dikdörtgen . Söveli . Süslemesiz . Kilit Taşlı		. Kilit Taşlı . Süslemeli . Kepenkli	. Dikdörtgen . Söveli . Süslemeli . Kepenkli
	KAPI	Kanat	. Çift Kanatlı	. Çift Kanatlı		. Çift Kanatlı
		Malzeme	. Ahşap	. Ahşap		. Ahşap

Tablo 26.'nın devamı

		AKÇAABAT İLÇESİ	BENZERLİK	FARKLILIK	SÜRMENE İLÇESİ
İLÇE HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLERE GÖRE KARŞI	KAPI Biçim	. Dikdörtgen . Söveli . Süslemesiz . Yanında ve Üstünde Pencere	.	. Sadece Kapı . Yanında ve Üstünde Pencere	. Dikdörtgen . Söveli . Süslemesiz . Sadece Kapı
	ÇIKMA	. Çıkmalı	.	. Çıkmalı . Çıkmasız	. Çıkmasız

5. SONUÇLAR

Akçaabat ve Sürmene geleneksel konut mimarisi, cephe düzeyinde malzeme kullanımı açısından incelenmiştir. Elde edilen özelliklerin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi amaç edinilmiştir.

İlçelere ait bilgiler tablolar halinde verilmiş, ortaya çıkan özellikler değerlendirilerek iki ilçe benzerlik ve farklılık açısından karşılaştırılmıştır. Belirlenen özelliklerin Sürmene ve Akçaabat ilçelerinin tümünü kapsamadığı sadece incelemeye alınan ilçe merkezlerindeki toplam 77 konuttan elde edilen bilgiler olduğu hatırlatılması gereken husustur. Sürmene'den 35 konut, Akçaabat'tan 42 konut iki ilçe merkezindeki geleneksel konut hakkında yeterli bilgi vermektedir. Araştırmalar sırasında diğer konutlar üzerinde yapılan gözlemlerde edilen özellikleri doğrular niteliktedir.

Akçaabat ve Sürmene İlçelerinde elde edilen özellikler benzerlik ve farklılık açısından ele alınarak Tablo 26. 'da verilmiştir. İncelemeler sonucunda en çok görülen özellikler ilçelerin genel özelliklerini oluşturduğundan Tablo 26.' da da bu özellikler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

Buna göre iki ilçede benzer iklim, topoğrafya, tarih, bitki örtüsü, ekonomi ve aynı gereçler görülürken, iki ilçede farklı bir cephe karakteristiği görülmüştür. 1.2.2.'de geleneksel yapıyı biçimlendiren etmenler üzerinde durulmuş, bunların kültür, fiziksel çevre koşulları ve malzeme olduğu belirtilmiştir. Trabzon'un sahil kesiminde birbirine çok yakın iki ilçe olmalarına karşın cephede malzemenin farklı yapım yöntemleri ile yapıldığına rastlanmıştır. Trabzon'un iki alt bölgesinde, malzemenin türlü kullanımları, değişik konstrüksiyon teknikleri ile iki ilçede bir vernaküler karakteristiğinin izleri görülmüştür.

İklim, gereç aynı fakat farklı kültürler aynı malzemeyi farklı biçimlendiriyor. Oysa Akçaabat ve Sürmene'nin kültürlerinde gözle görülür bir farklılık olmamasına rağmen iki ilçe halkının birbirleri ile bilgi alışverişinin az olması, kendi içlerine dönük kapalı bir kültürden olmaları birbirlerinden farklı cephe karakteristiklerinin oluşmasına neden olmuş olabilir. Yapılan incelemeler sadece iki ilçe bazında olduğundan ilçelerin birbirleri haricinde farklı kültürlerle ilişkileri incelenmemiştir. Burada ilçelerin farklı kültürlerle ilişki kurmadığı sonucuna varılmamalıdır. İki ilçede elde edilen özelliklerin sadece kendilerine ait olduğu ve

Benzerlikler

- . Tarih
- . İlçe sınırı
- . İklim
- . Bitki örtüsü
- . Topoğrafya
- . Ekonomi
- . Kat sayısı
- . Cephede kullanılan malzemeler
- . Yapının taşıyıcı sistemi
- . Bodrum kat taşıyıcı sistemi
- . Yaşama katı taşıyıcı sistemi
- . 1. Üst kat taşıyıcı sistemi
- . Çatı kaplaması
- . Pencere sayısı
- . Penceredeki malzeme
- . Kapı kanadı
- . Kapı malzemesi

Farklılıklar

- . Yerleşim
- . Plan tipleri
- . Görülen katlar
- . Yapıya giriş
- . Çıkma
- . Bodrum kat kaplaması
- . Yaşama katı duvar konstrüksiyonundadolma tipleri
- . Yaşama katı duvar kaplaması
- . 1. Üst kat duvar konstrüksiyonunda dolma tipleri
- . 1. Üst kat duvar kaplaması
- . Çatı biçimi
- . Saçak biçimi
- . Pencere bölünmesi
- . Pencere biçimleri
- . Kapı biçimi

Görüldüğü gibi ilçelerin genel özellikleri benzerdir. Geleneksel konutları ise katsayısı, cephede kullanılan malzemeler, yapının taşıyıcı sistemi ve cephe elemanlarında kullanılan malzemeler açılarından da benzerdir. Konutların yerleşimi, plan tipleri, görülen katlar, malzemenin cephede duvar konstrüksiyonunda kullanımı, duvarda kaplama ve cephe elemanlarında oluşan biçimlerde farklılıklar tespit edilmiştir.

Malzemenin cephede kullanıldığı yerler incelendiğinde iki ilçede benzerlikler görülmüştür.

Ahşabın Kullanıldığı Yerler :

- . Duvar konstrüksiyonunda,
- . Katlarda yatay ve düşey bantlarda,

- . Çıkma da payanda olarak,
- . Saçak kaplamasında,
- . Saçak payandasında,
- . Pencere ve kapı doğramalarında,
- . Pencere sövesinde,
- . Kepenkte,
- . Pencere sövesindeki süslemelerde,
- . Kapı kanadında,
- . Kapı tokmağında.

Taşın Kullanıldığı Yerler :

- . Bodrum kat duvarında kagir yığma sistemde,
- . Ahşap iskelet yapım sisteminde dolgu malzemesi olarak,
- . Pencere ve kapı sövelerinde,
- . Geniş merdiven korkuluklarında,
- .Yapı köşe noktalarında düşey bant olarak,
- . Harpušta saçakta,
- . Çıkmayı taşıyan sütunlarda.

Metal Malzemenin Kullanıldığı Yerler :

- . Çıkma duvarında payanda olarak,
- . Pencere de demir parmaklıkta,
- . Kapı tokmağında.

Bunların haricinde tuğla ve beton malzeme ahşap iskelet sistemde dolgu malzemesi olarak kullanılmıştır.

6. ÖNERİLER

Akçaabat ve Sürmene ilçelerinde incelemeler sonucunda geleneksel konut mimarisinin yavaş yavaş yok olmaya başladığı belirlenmiştir. 2-3 katlı geleneksel konutların yanında 5 katlı apartmanlar yer almaktadır. Akçaabat ve Sürmene'ye ait doku yok olmakta, yerini her yerde uygulanan betonarme sistemlerin kullanıldığı aynı tip konutlar almaktadır. Böylece ilçelerde kimliksizliğe gidilmiş, artan nüfusa cevap vermek için bilinçsizce yerleştirilen apartmanlar ilçelerde kötü bir görüntünün oluşmasına neden olmuştur.

Geçmişe oranla nüfusun, teknolojik olanakların, bilgi alış-verişinin artması geçmişten farklı bir konut tipinin oluşmasına neden olmuştur. Artık 2-3 katlı bahçeli, çevredeki yapı malzemelerinin olanaklarından yararlanıldığı, malzeme kullanımının cepheden algılandığı yöreye ait kullanımlar yok olmak üzeredir. İlçelerdeki geleneksel konutların korumaya alınması, çözümlerden biri olabilir. Ama yeni yapılan yapılarla bir şekilde uyumunun sağlanması gerekmektedir.

Dönemin malzemeleri, yapım sistemleri, dönemin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde eskinin geleneksel konutundan bugüne geçerli belirgin özellikleri alınarak, yeni bir yorumlama ile konutlar oluşturulmalıdır. Böylece geçmişle bağ koparılmamış, günün imkanlarından da yararlanmış olunur.

Çağdaş mimaride cephe kuruluşunun malzeme ile bütünleşmesi ve malzemenin kullanımının teknik verilerle bağdaştırılarak sağlıklı çözümlere ulaştırılabilmesinin araştırılması gerekmektedir. 20. yy.'ın malzemesi olan betonun yapılara girmesi ile malzeme olanaklarına bağımlı kalan kentsel dokunun çehreside değişmeye başlamıştır. Bunun yanısıra sosyal ve ekonomik yapısında değişimi geleneksel dokunun yozlaşmasına ve kaybolmasına yol açmıştır. Günümüzde yapı eylemi ile çevreye bağlı malzeme arasındaki ilişkiler önemini yitirmiş, her bölgede her iklimde kullanılan standart malzeme ile yapılar evrensel ölçülere yönelmiştir. Gelecek kuşaklara ışık tutması açısından geleneksel konutların korumaya alınması, çağdaş malzeme ile ilçelere uygun yapıların yapılması, sıradan kimliksiz yapılardan kaçınılması gerekmektedir. Bunda da büyük görev mimarlara düşmektedir. Yapıları tasarlayıcı olan mimarlar geleneksel dokuya uyan, onu bozmayan, ezmeyen fakat günün teknik imkanlarından yararlanarak yapılar tasarlamalıdır. Halk geleneksel yapıların korunması konusunda bilinçlenmelidir. Genellikle ilçe halkı evlerini yıkıp yerine çok katlı

apartman yaparak elde edecekleri kazancı düşünmektedirler. Akçaabat ilçesinde tespit edilen geleneksel konutların çoğu korumaya alınmış, Sürmeye'ye oranla daha bakımlı yapılardır. Sürmene'de Çarşı Mahallesiindeki konutlar korumaya alındığı halde, sahilden yukarı çıktıkça kırsal kesim, mimari özelliği gösteren konutların korumaya alınmadığı görülmüştür. Yapım sisteminde malzemenin cephe karakteristiği olarak cepheye yansıdığı görülmüştür. Ahşap iskelet sistemde duvarlarda görülen yapım sistemlerinin cepheye kazandırdığı modül anlayışını temsil eden örnekler korunmaya alınması gereken örneklerdir.

Çalışma geleneksel konut mimarisini içerdiğinden geleneksel yapı malzemeleri incelenmiştir. Çağdaş yapı malzemeleri ile yapılan konutlar , bu yapı malzemelerin mimari biçimlenmeye etkileri, cephede kullanımları açılarından ele alınıp; çağdaş yapı malzemeleri ve geleneksel yapı malzemeleri ile yapılan konutların karşılaştırılmasının yapılması çalışmalara bir araştırma önerisi olarak sunulmuştur.

7. KAYNAKLAR

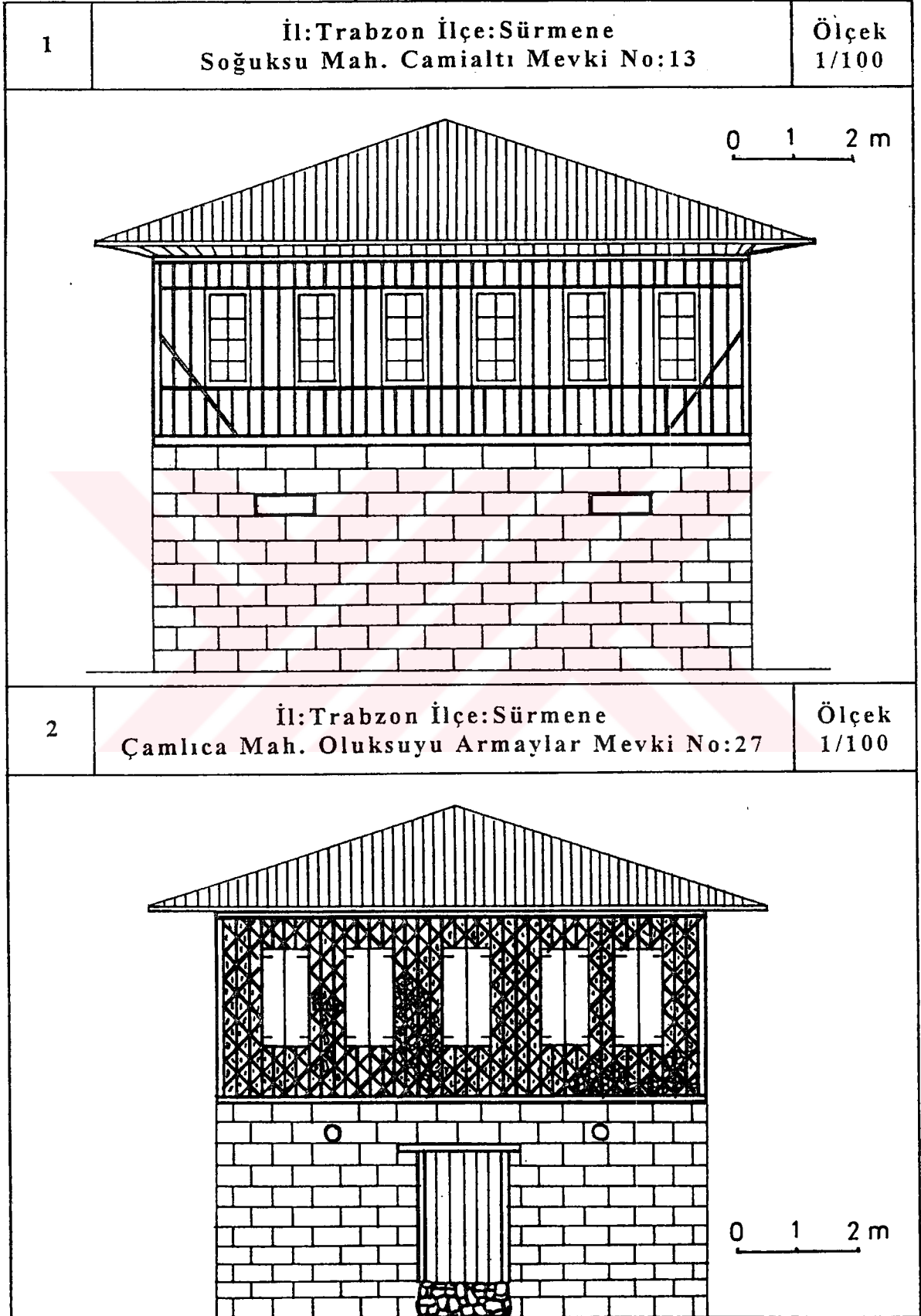
1. Kuban, D., Mimarlık Kavramları, Üçüncü Baskı, Yem Yayınevi, İstanbul, 1990.
2. Cordan, Ö., Konaklama Tesislerinin Tasarımında Bölgesel Farklılıkların Analizi, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1995.
3. Ekinci, O., Demokratikleşme Sürecinde Kültür Mirasının Korunması, Yapı, 123, 2 (1992) 36 - 37.
4. Kuban, D., Türkiye'de ve Özellikle İstanbul'da Ahşap Konut Mimarisi Korunması İle İlgili Sorunlar, Mimarlık, 16, 6 (1973) 15 - 22
5. Öğüt, R., Günümüzde Kültür, Mimarlık ve Gerçeklik, Mimarlık, 241, 3 (1990) 59 - 61.
6. Veliöğlu, A., Trabzon Taş Yapı Mimarisinde Cephe Elemanlarının Estetik Ağırlıklı İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1987.
7. Neşeli, Ö., Mimarimizde Cephe Kuruluşuna Malzeme Etkisi Sonucu Günümüzdeki Yapı Fiziği Sorunlarının Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, M.S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1990.
8. Eriç, M., Geleneksel Türk Mimarisinde Malzeme Seçim ve Kullanımı, Yapı, 33, 3 (1979) 42 - 45.
9. Sümerkan, R., Biçimlendiren Etkenler Açısından Doğu Karadeniz Kırsal Kesiminde Geleneksel Evlerin Yapı Özellikleri, Doktora Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1990.
10. Sözen, M., ve Tanyeli, U., Sanat Kavram ve Terimler Sözlüğü, Remzi Kitabevi A.Ş., Birinci Basım, İstanbul, 1992.
11. Eser, L., Geleneksel ve Gelişmiş Geleneksel Yapı, Birinci Basım, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul, 1977.
12. Eriç, M., Yapı Malzemesinden Mimariye, Mimarlık, 9, 9 (1970) 30 - 33.
13. Kazmaoğlu, M., ve Tanyeli, U., Anadolu Konut Mimarisinde Bölgesel Farklılıklar, Yapı, 33, 3 (1979) 29 - 41.
14. Akdeniz, F., Sürmene Yöresi Geleneksel Konut Mimarisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1994.

15. Tavşan, C., Trabzon Kenti Geleneksel Konut Cepheleri Örneğinde Kullanıcı Biçim Tercihleri Üzerine Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1993.
16. Aksoy, Ö., Biçimlendirme, Birinci Basım, Karadeniz Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Trabzon, 1977.
17. Usta, A., Anadolu Türk Mimarlığında Form Analizi, Doktora Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1994.
18. Eruzun, C., Kültürel Süreklilik İçinde Türk Evi, Mimarlık, 236, 4 (1989) 68 - 71.
19. Sözen, M., ve Eruzun, C., Anadolu'da Ev ve İnsan, Emlak Bankası Kültür Yayınları, Birinci Basım, Creative Yayıncılık ve Tanıtım LTD.Şrk., 1992.
20. Arcan, E.F., ve Evci, F., Mimari Tasarıma Yaklaşım 1 Bina Bilgisi Çalışmaları, İkinci Basım, 2K Yayınevi, İstanbul, 1992.
21. Eriç, M., Geleneksel Türk Mimarisinde Malzeme Açısından Cephe Kuruluşu, Yapı, 45, 4 (1982) 35 - 41.
22. Gökçe, G., Geleneksel Mimaride Strüktür, Yapı, 33, 3 (1979) 19 - 29.
23. Bolak, O., Malzeme ve Konstrüksiyon Metodlarının Mimari Formun Yaratılmasındaki Rolü, Birinci Basım İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Arı Kitabevi Matbaası, İstanbul, 1965.
24. Eriç, M., Zaman İçinde Ahşap ve Mimari, Yapı, 43, 2 (1982) 37 - 40.
25. Kuban, D., Türkiye'de Malzeme Koşullarına Bağlı Geleneksel Konut Mimarisi Üzerinde Bazı Gözlemler, Mimarlık, 36, 10 (1966) 15 - 20.
26. Kafesçioğlu, R., Kuzeybatı Anadolu'da Ahşap Ev Yapıları, Birinci Basım, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Pulhan Matbaa, İstanbul, 1955.
27. Kafesçioğlu, R., Orta Anadoluda Köy Evlerinin Yapısı, Birinci Basım, İTÜ. Mimarlık Fakültesi, İstanbul Matbaacılık, İstanbul, 1949.
28. Gür, Ş., Trabzon Geleneksel ve Yöresel Konutlarında Tipoloji, Standartlaşma ve Boyut Eşgüdümü, Trabzon, 4,12 (1990), 74 - 80.
29. Bilgin, M. ve Yıldırım, O., Sürmene, Birinci Baskı, Sürmene Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul, 1990.
30. Özgüner, O., Köyde Mimari, Doğu Karadeniz, İkinci Baskı, O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara, 1970.

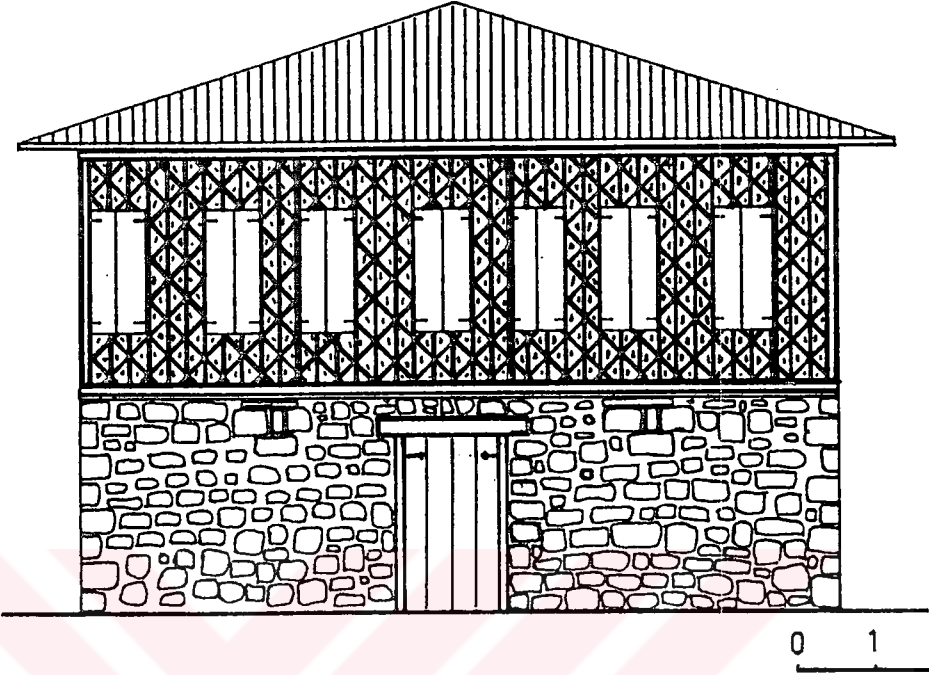
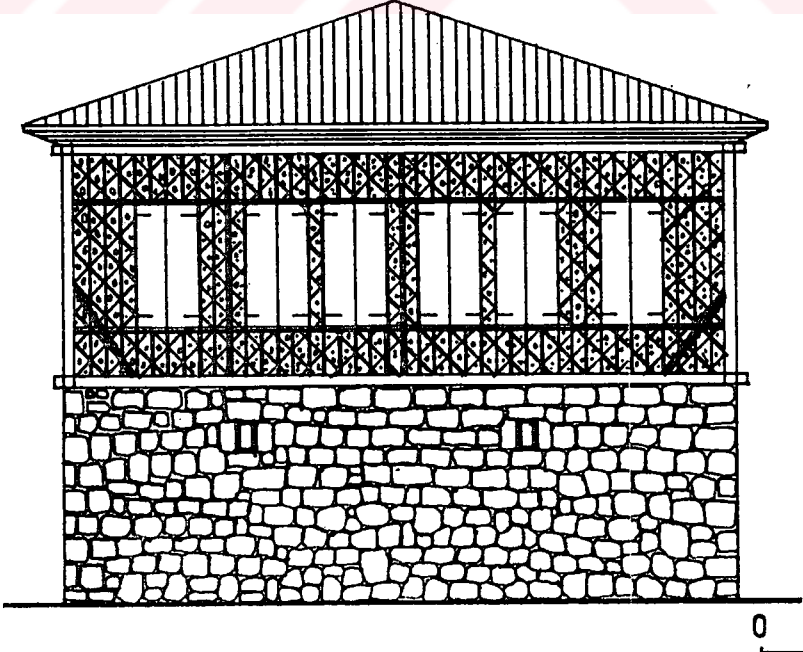
31. Türkmen, S. Rize Yöresi Kırsal Kesiminde Geleneksel Sivil Mimaride Kullanılan "Ahşap Bağlantı Tipleri", Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1995.
32. İskender, S., Doğu Karadeniz Konut Mimarisinde Süsleme Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1987.
33. Enön, Z., Öztekin, K., Tosun, V. ve Gündüz, B., Akçaabat Orta Mahallede Bir Araştırma, Birinci Basım, Kuzey Haber Matbaası, Trabzon, 1984.
34. İdris, M., Akçaabat Orta Mahalle'nin Sıhhileştirilerek Korunması Üzerine, Yüksek Lisans Tezi, KTÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1987.

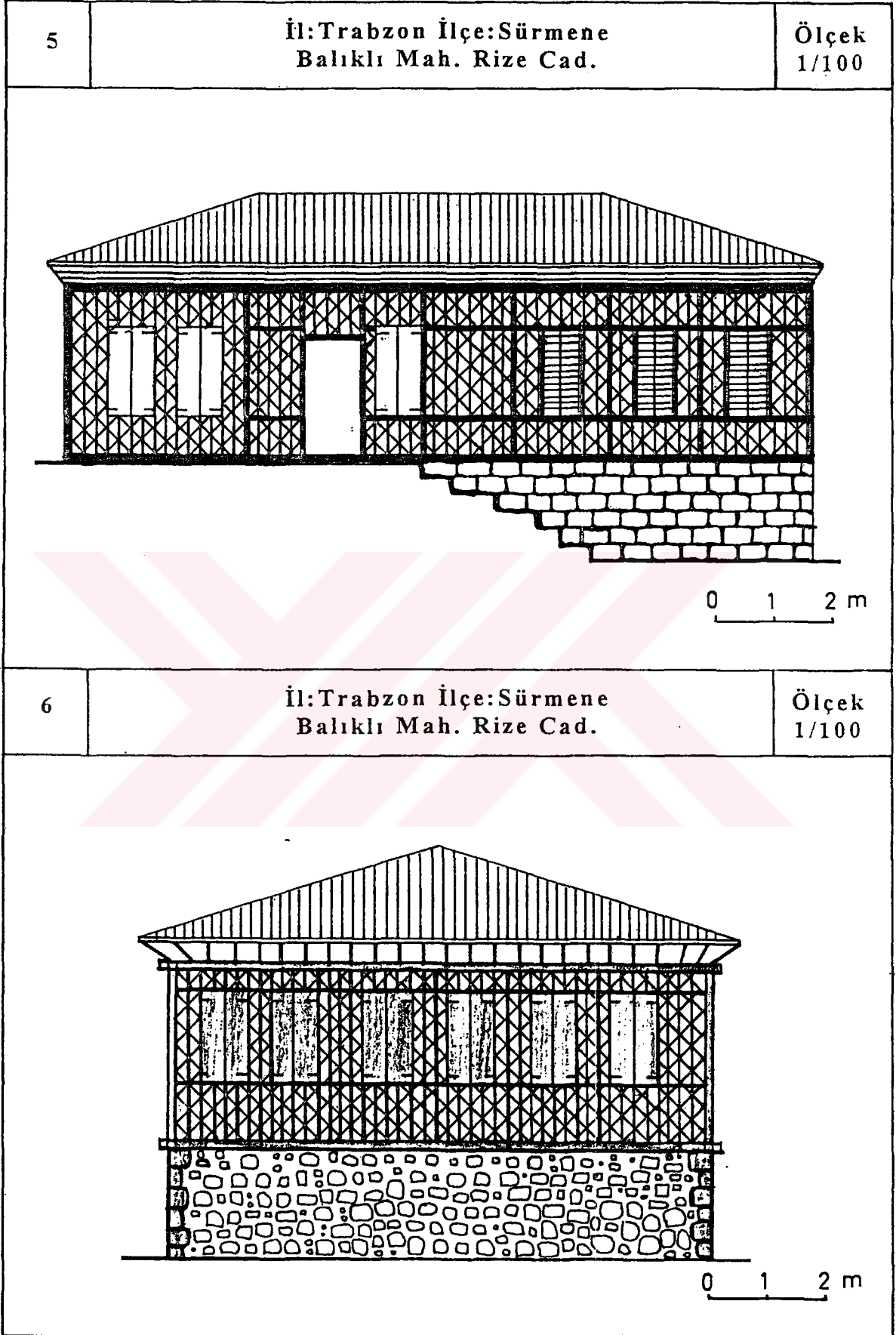
8. EKLER

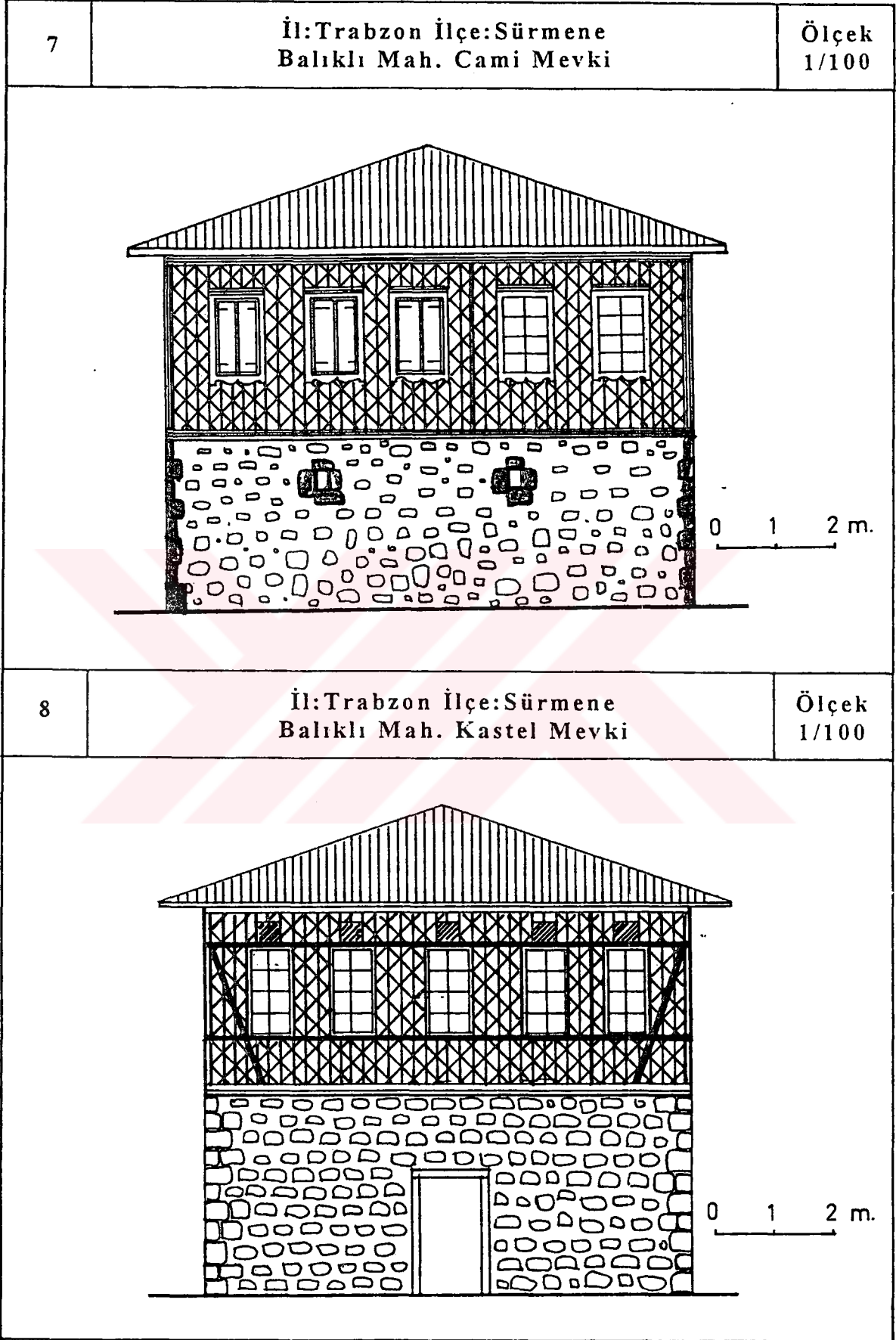
Ek Şekil 1. Sürmene geleneksel konut örnekleri

3	<p>İl: Trabzon İlçe: Sürmene Çamlıca Mah. Oluksuyu Armaylar Mevki No: 15</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		
4	<p>İl: Trabzon İlçe: Sürmene Çarşı Mah. Merkez İlkokulu Mevki No: 8</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		

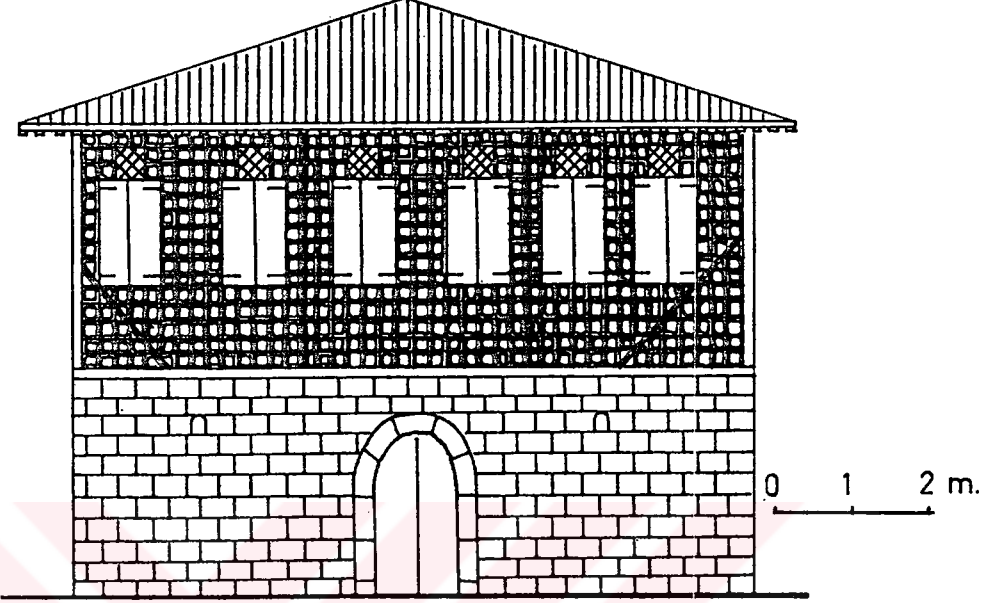
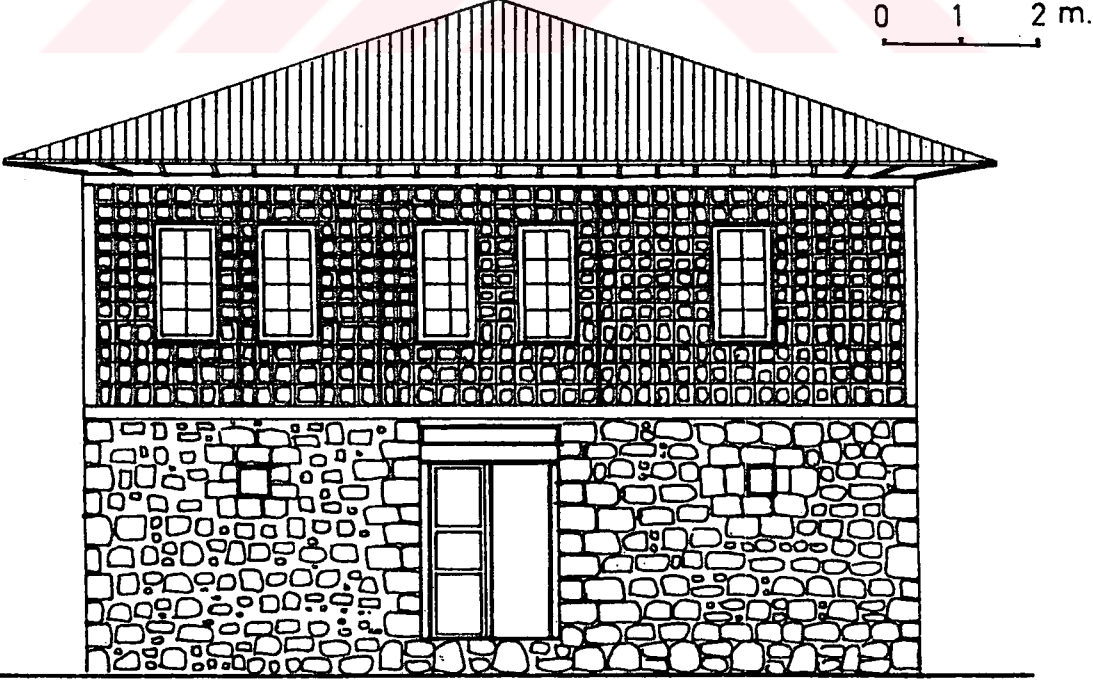
Ek Şekil 1' in devamı

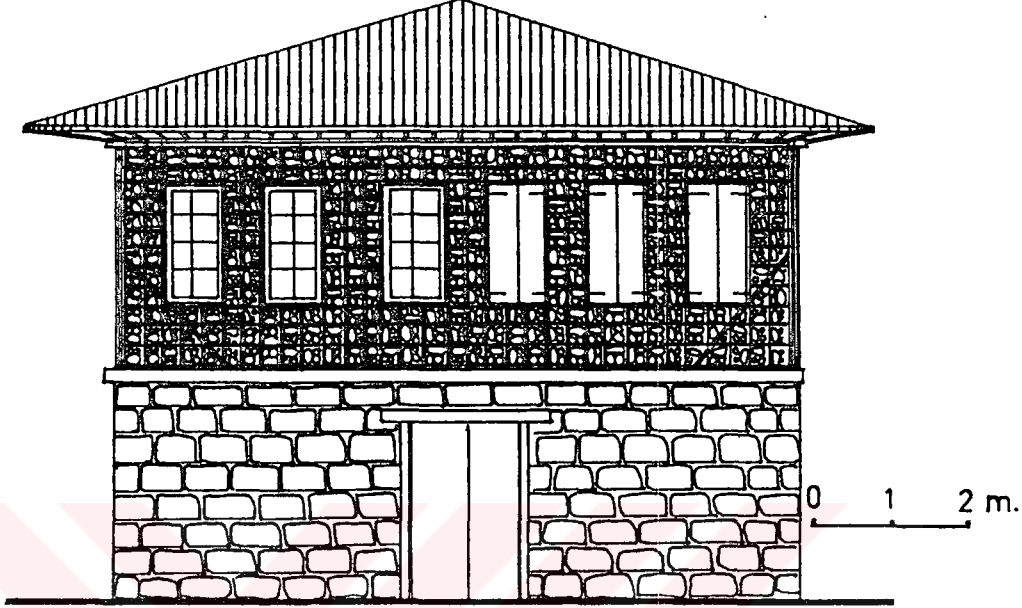
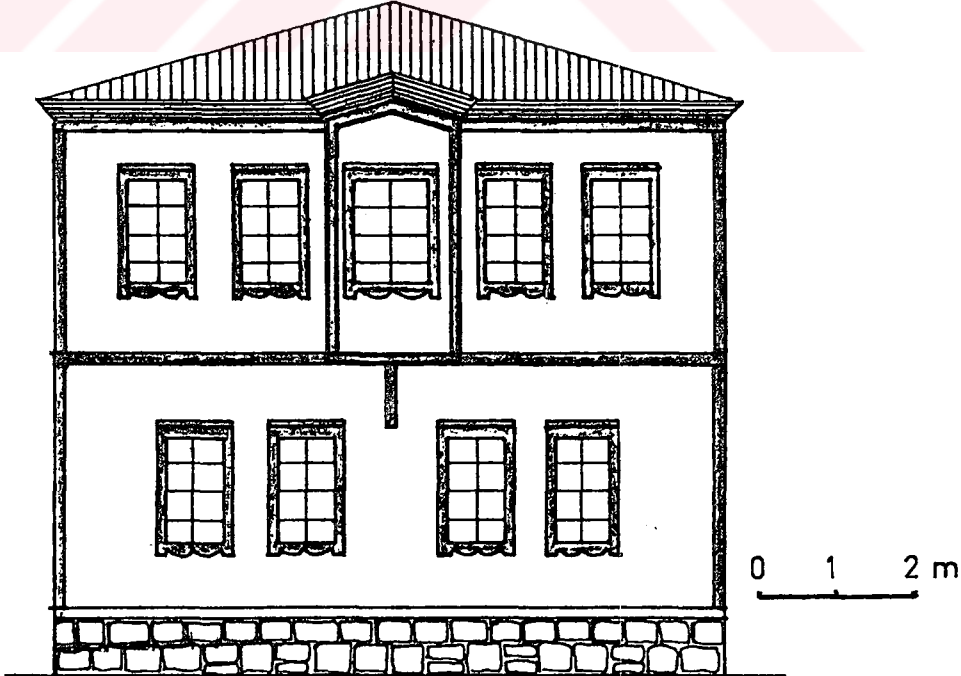
Ek Şekil 1' in devamı

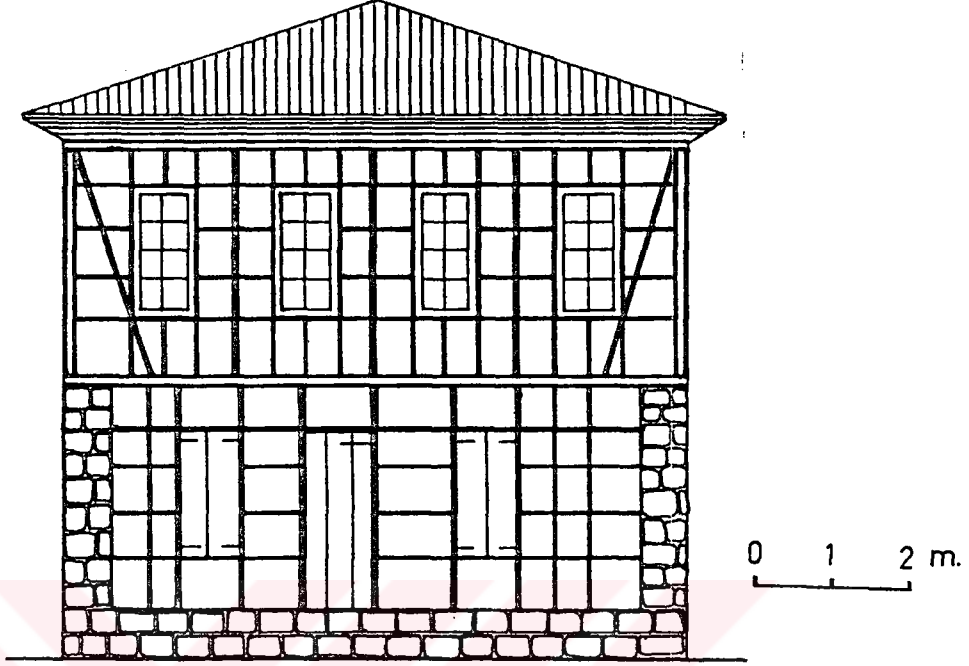
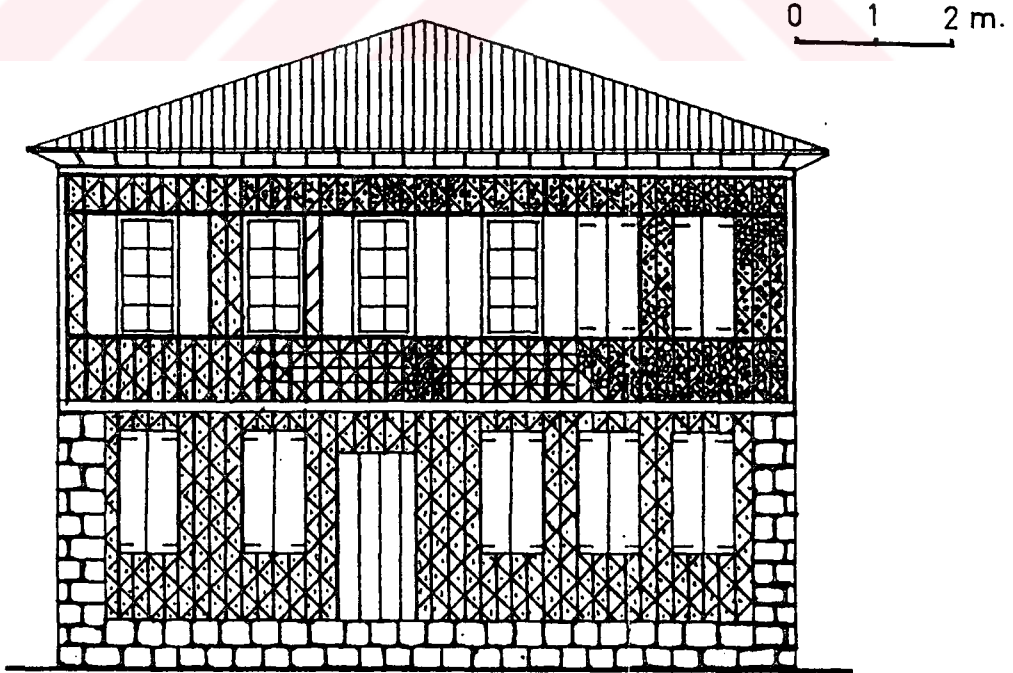
Ek Şekil 1' in devamı

9	<p>İl: Trabzon İlçe: Sürmene Balıklı Mah. Cami Mevki No: 47</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		
10	<p>İl: Trabzon İlçe: Sürmene Soğuksu Mah. Hastane Mevki No: 7</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		

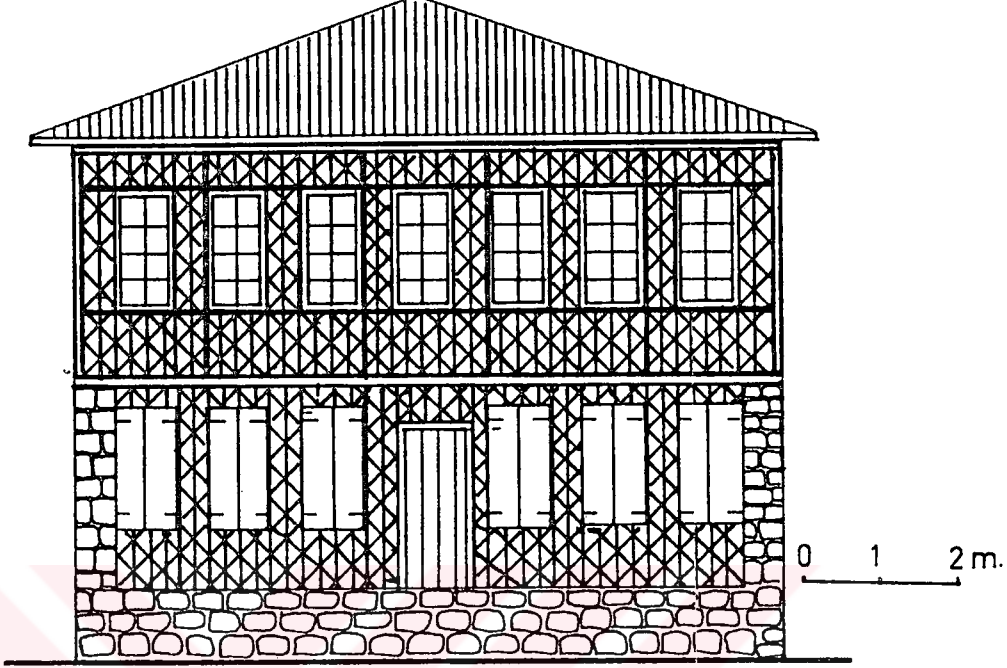
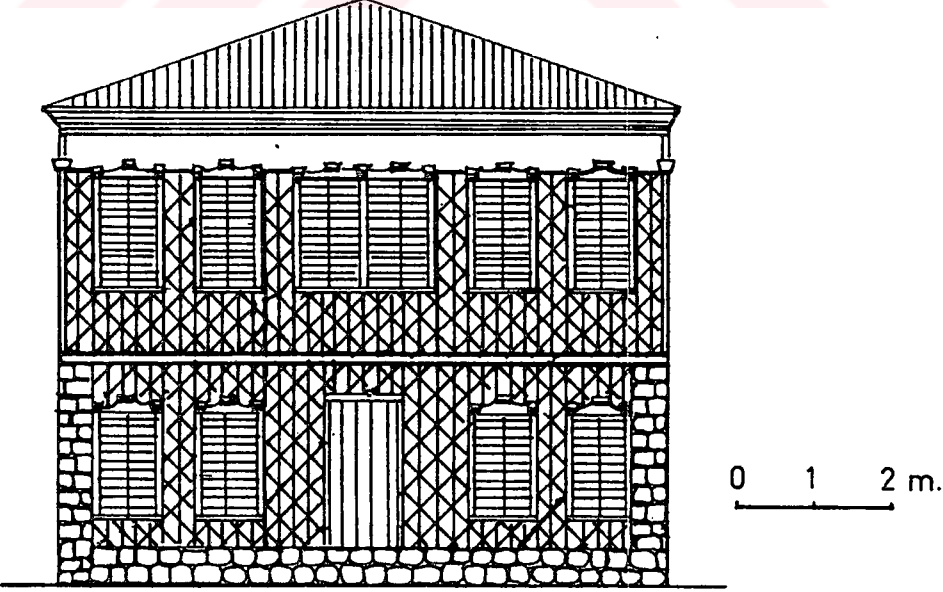
Ek Şekil 1' in devamı

11	<p>İl: Trabzon İlçe: Sürmene Çamlıca Mah. Oluksuyu Armaılar Mevki No: 30</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		
12	<p>İl: Trabzon İlçe: Sürmene Soğuksu Mah. Camialtı Mevki No: 30</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		

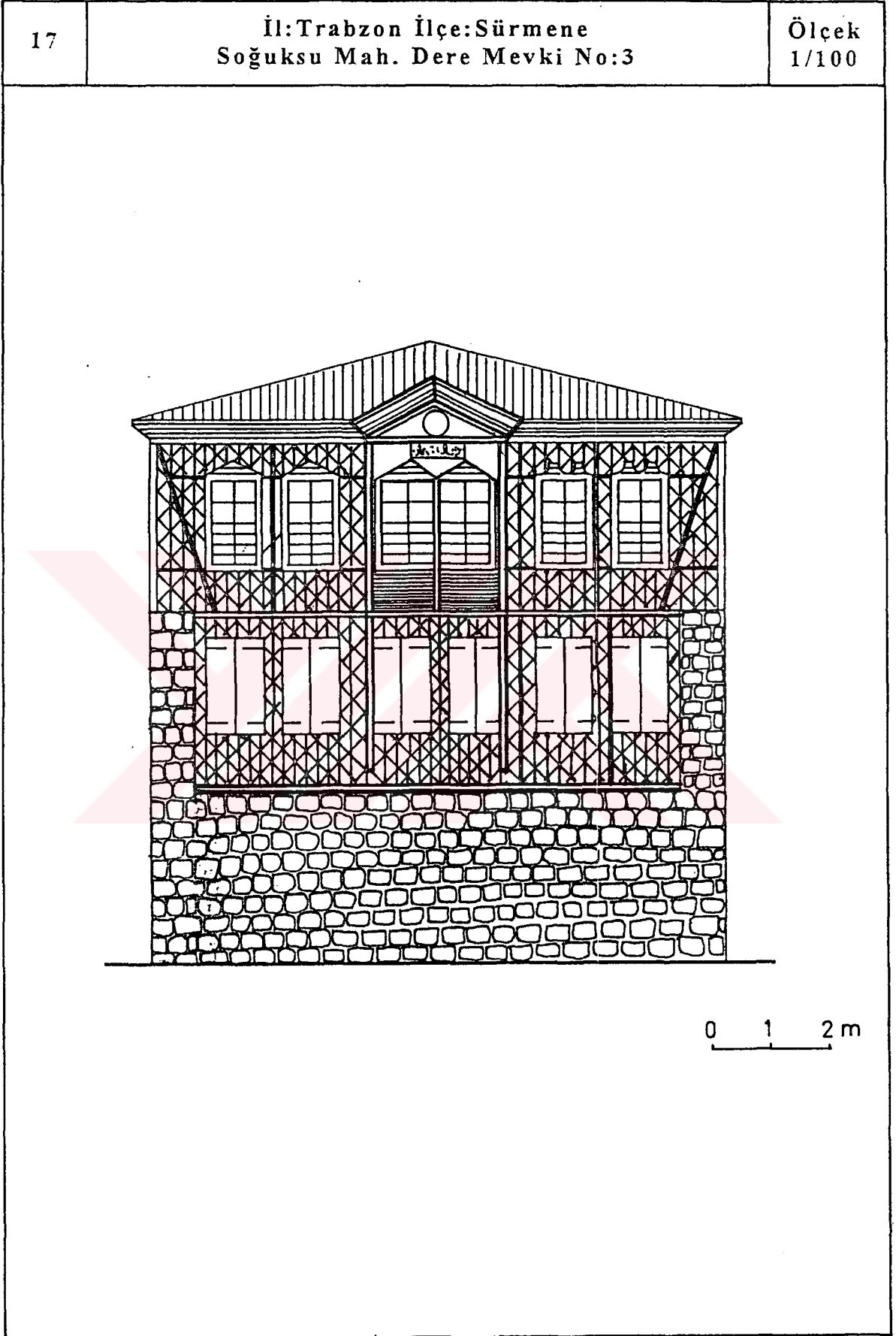
Ek Şekil 1' in devamı

13	İl: Trabzon İlçe: Sürmene Soğuksu Mah. Camialtı Mah. No: 46	Ölçek 1/100
		
14	İl: Trabzon İlçe: Sürmene Soğuksu Mah. Hastane Mevki No: 5	Ölçek 1/100
		

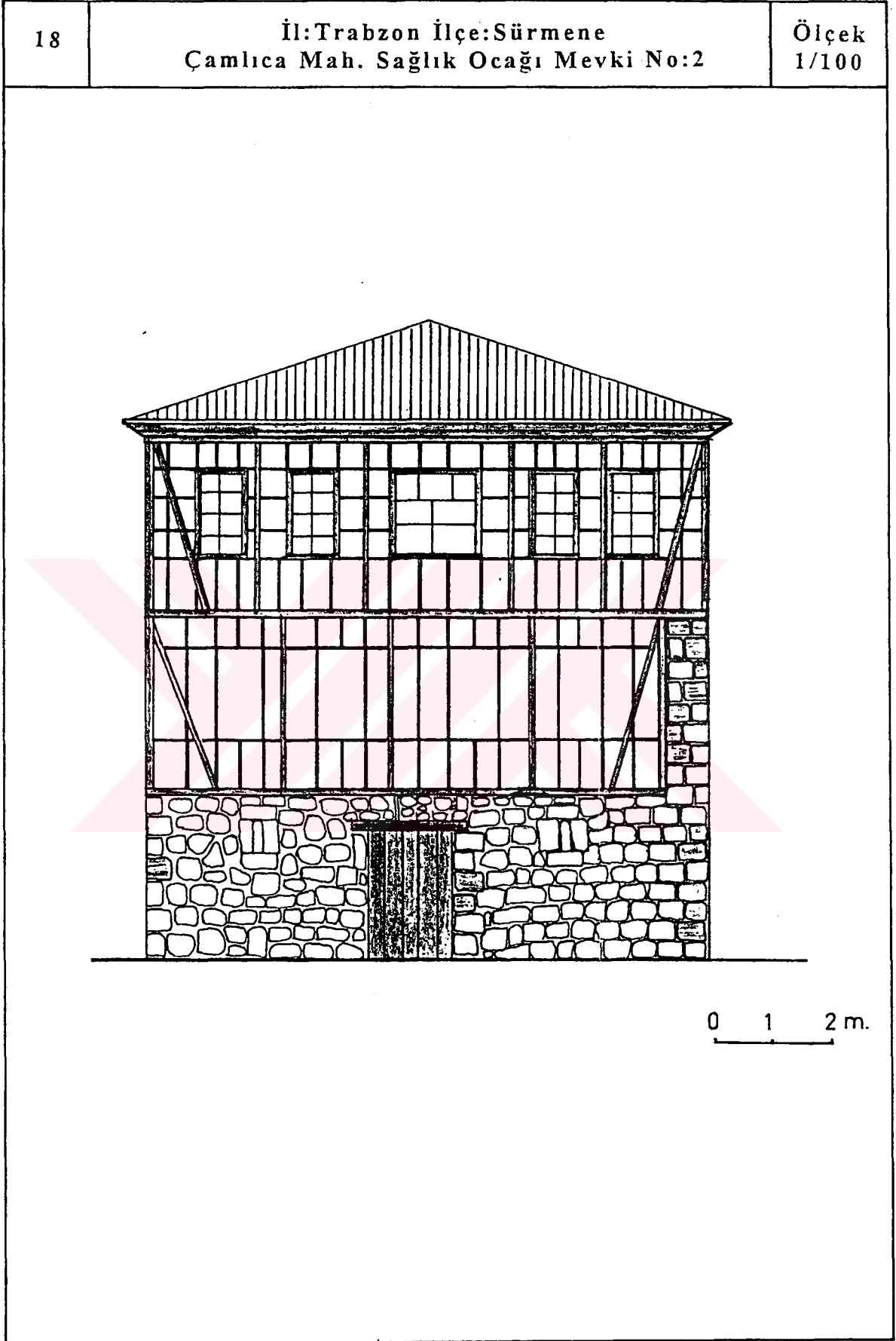
Ek Şekil 1' in devamı

15	İl: Trabzon İlçe: Sürmene Balıklı Mah. Rize Cad.	Ölçek 1/100
		
16	İl: Trabzon İlçe: Sürmene Soğuksu Mah. Dereboyu Mevki	Ölçek 1/100
		

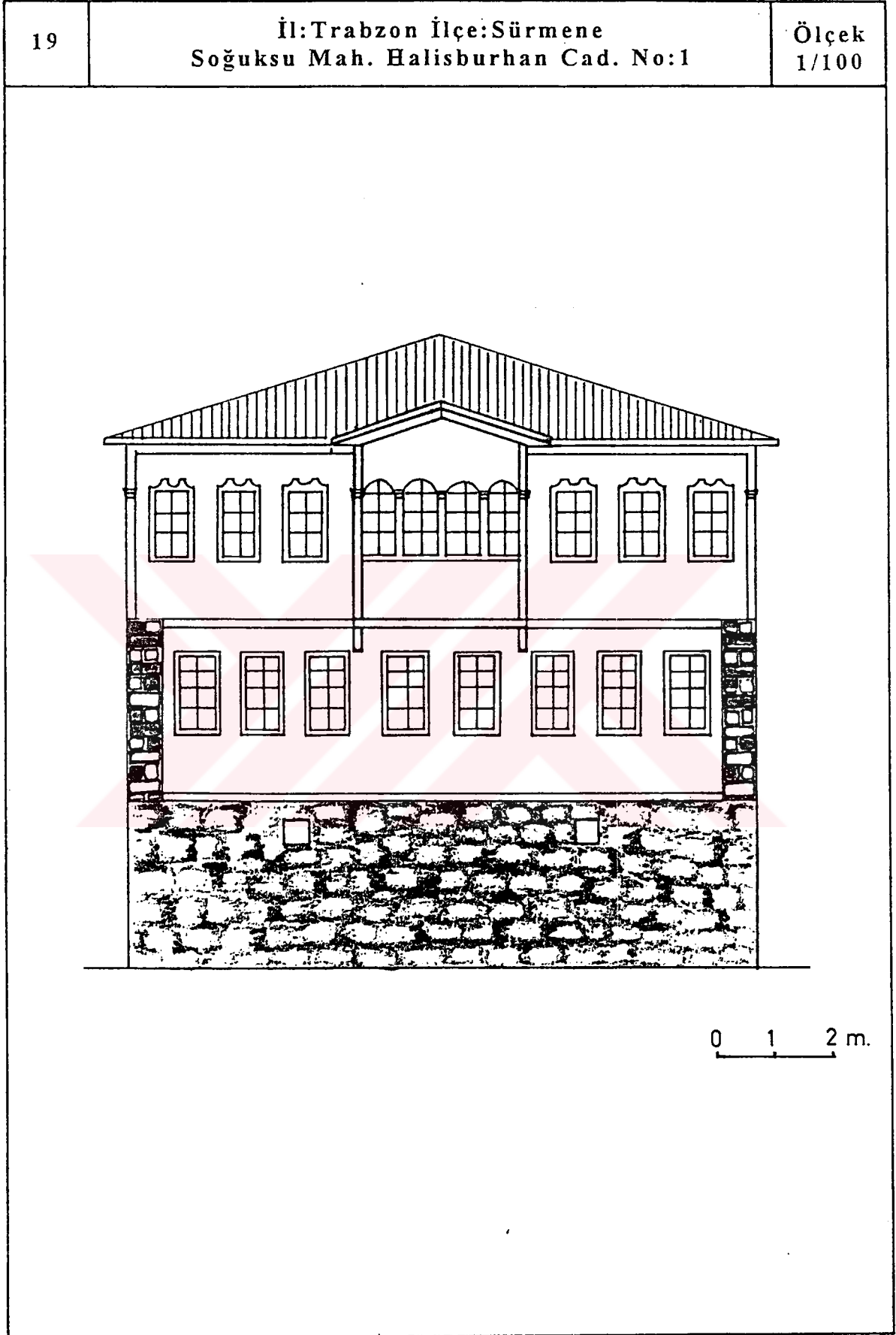
Ek Şekil 1' in devamı

Ek Şekil 1' in devamı

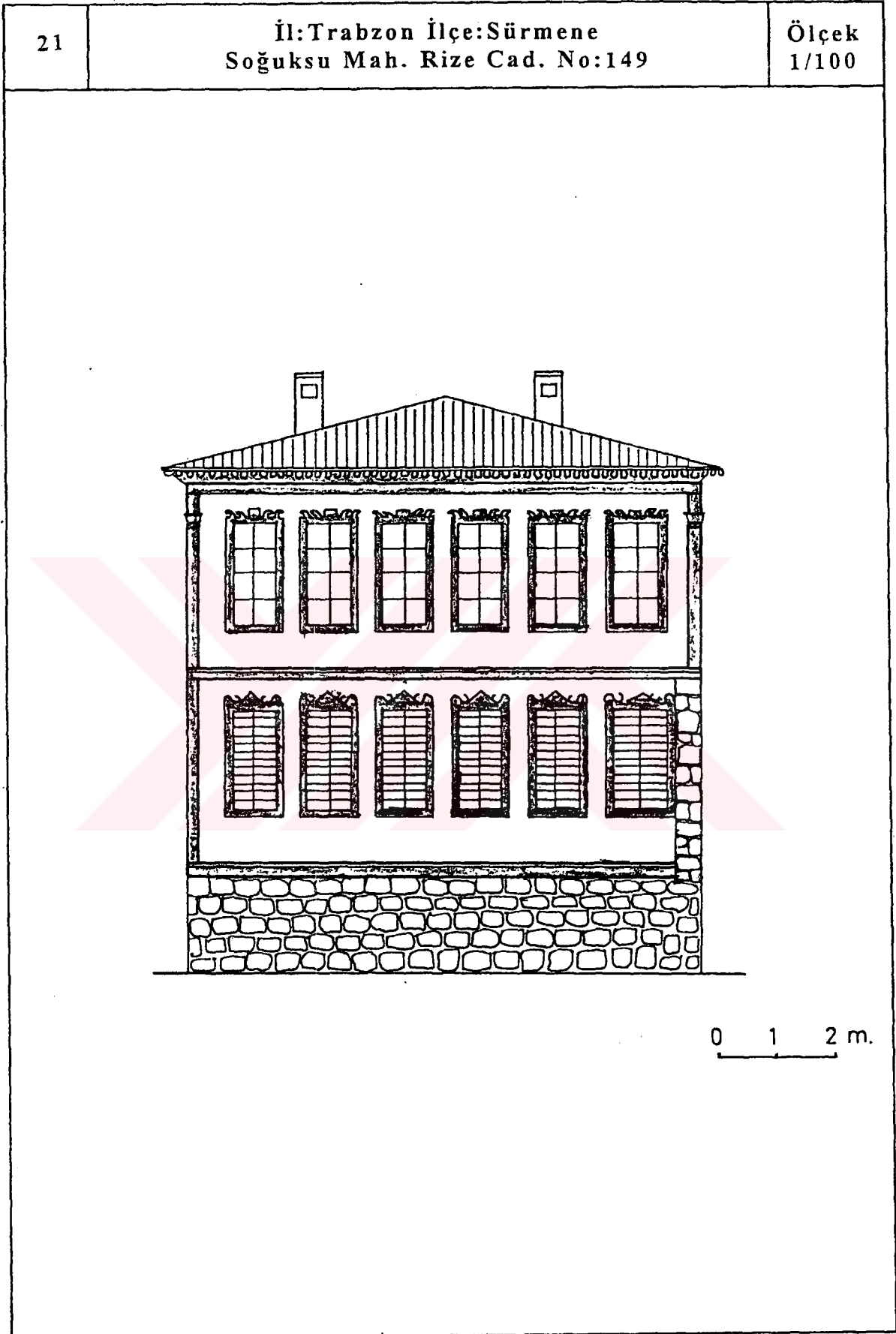
Ek Şekil 1' in devamı

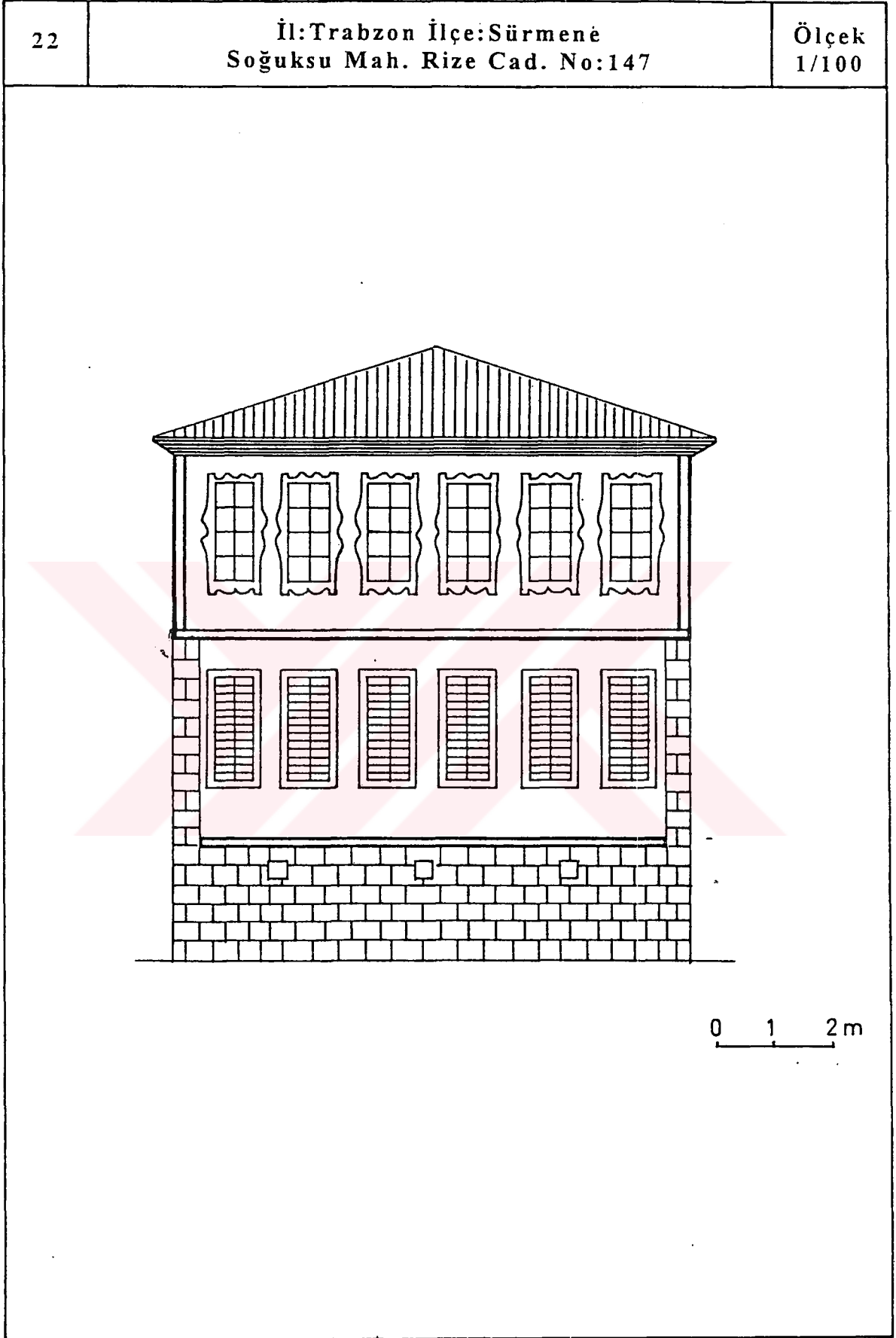
Ek Şekil 1' in devamı

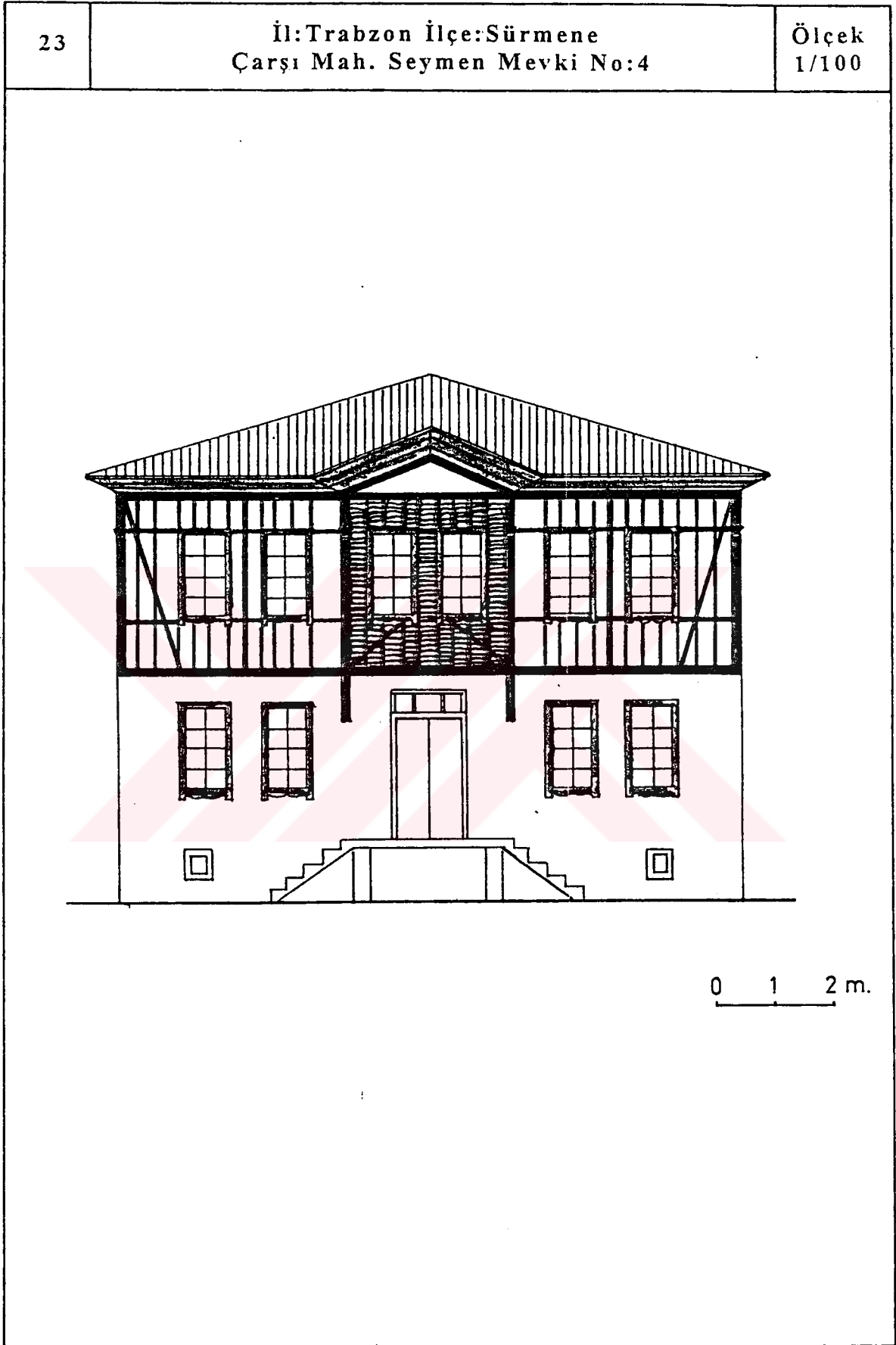
Ek Şekil 1' in devamı

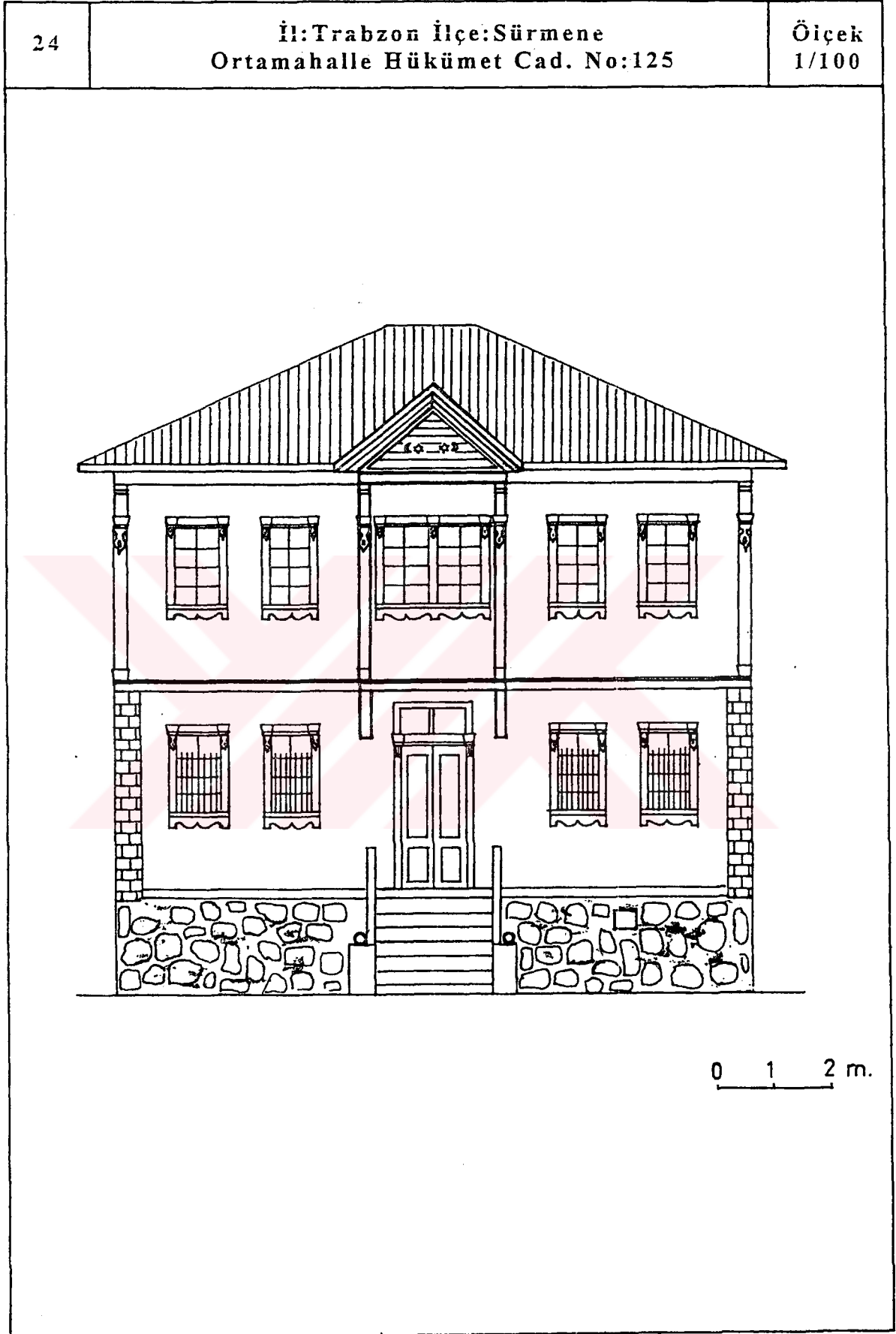
Ek Şekil 1' in devamı

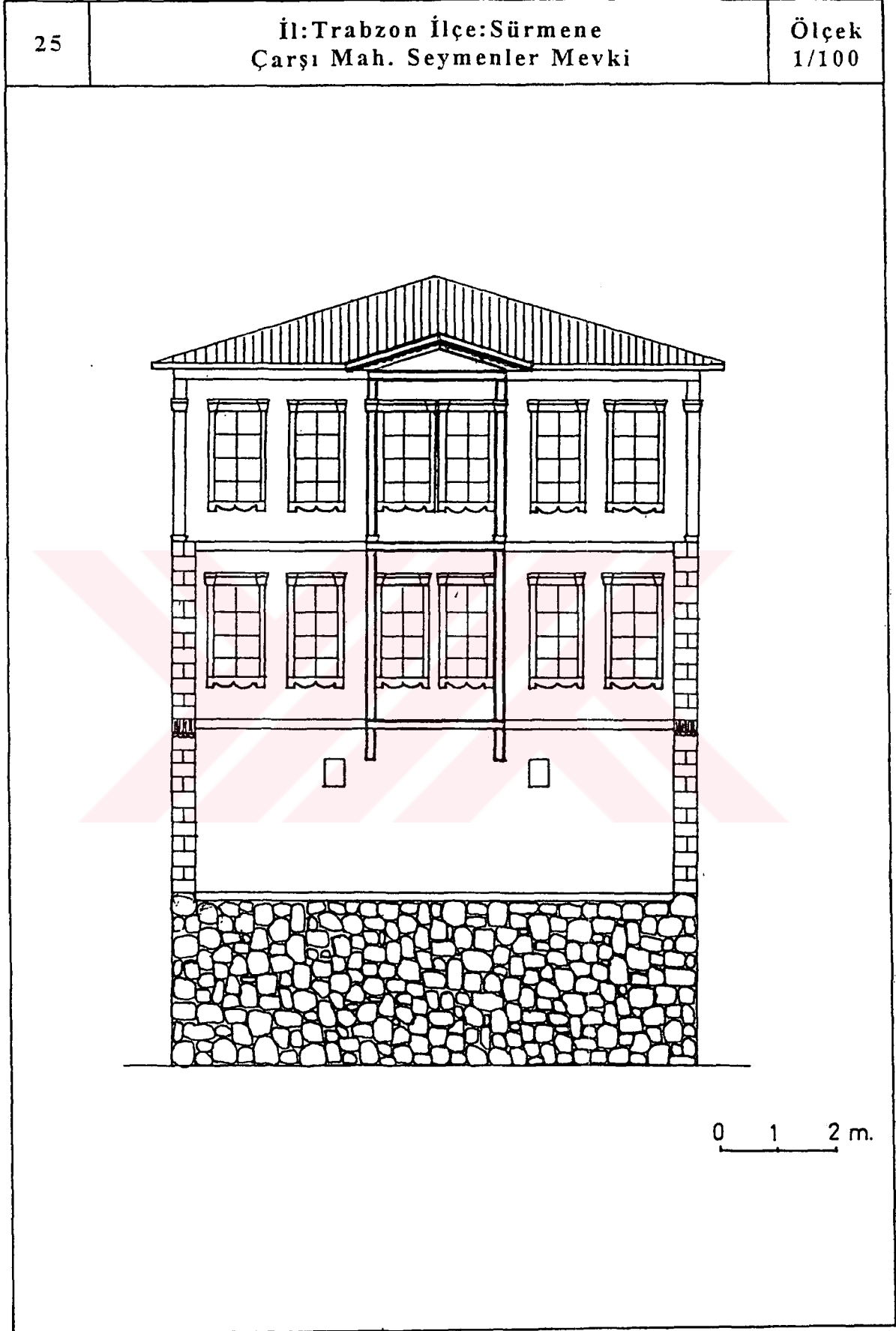
Ek Şekil 1' in devamı

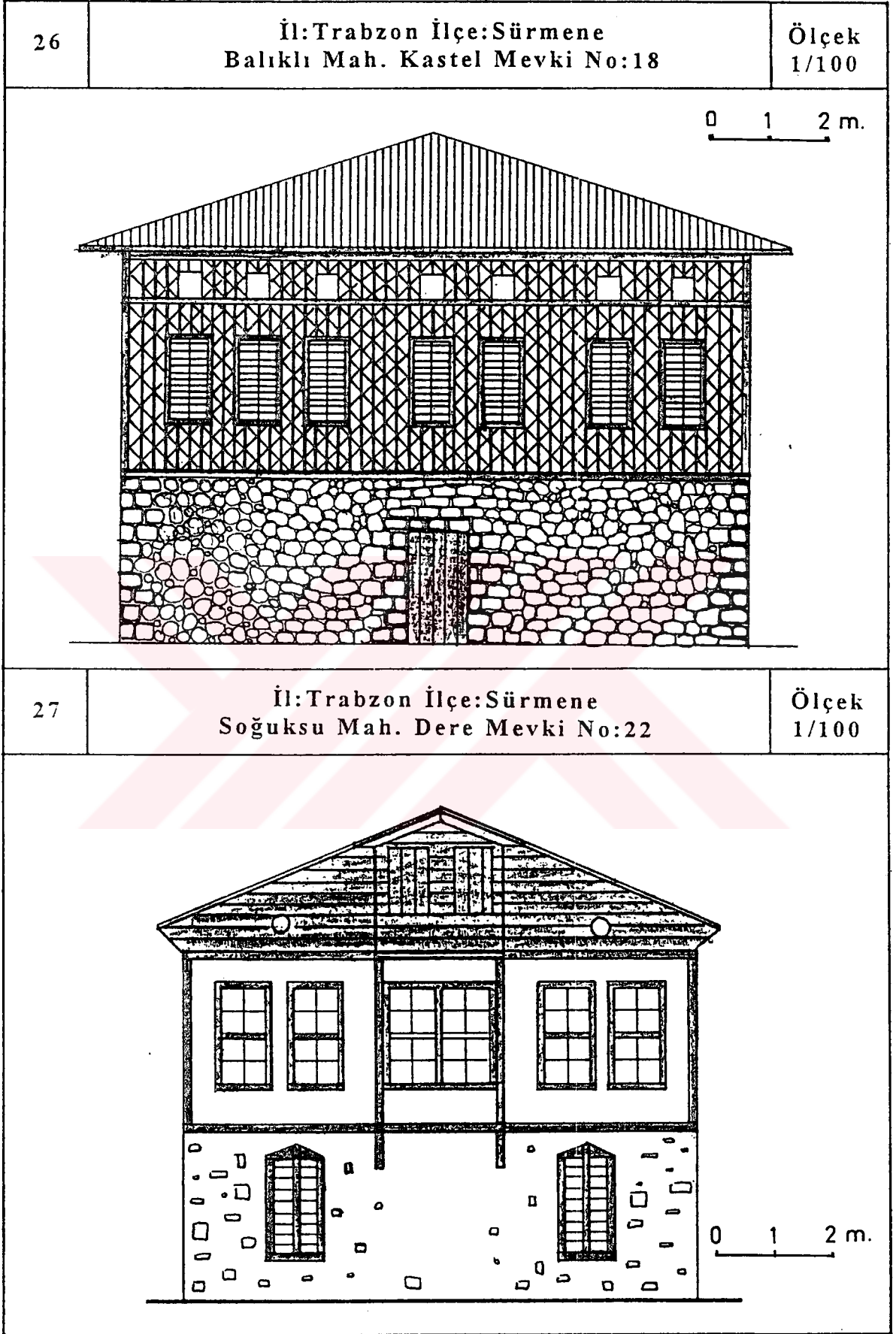
Ek Şekil 1' in devamı

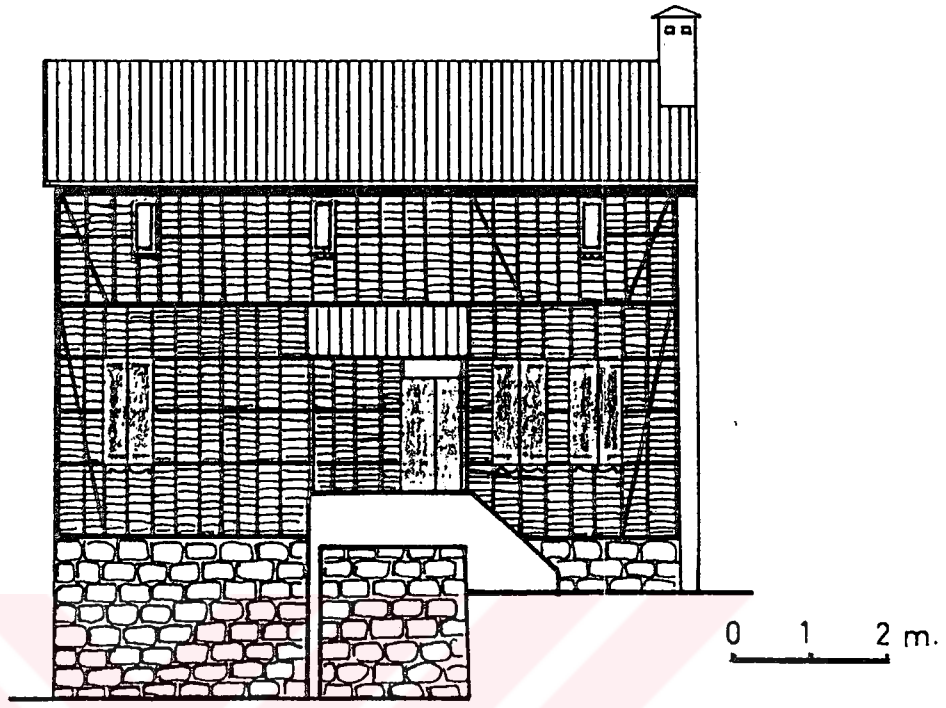

Ek Şekil 1' in devamı

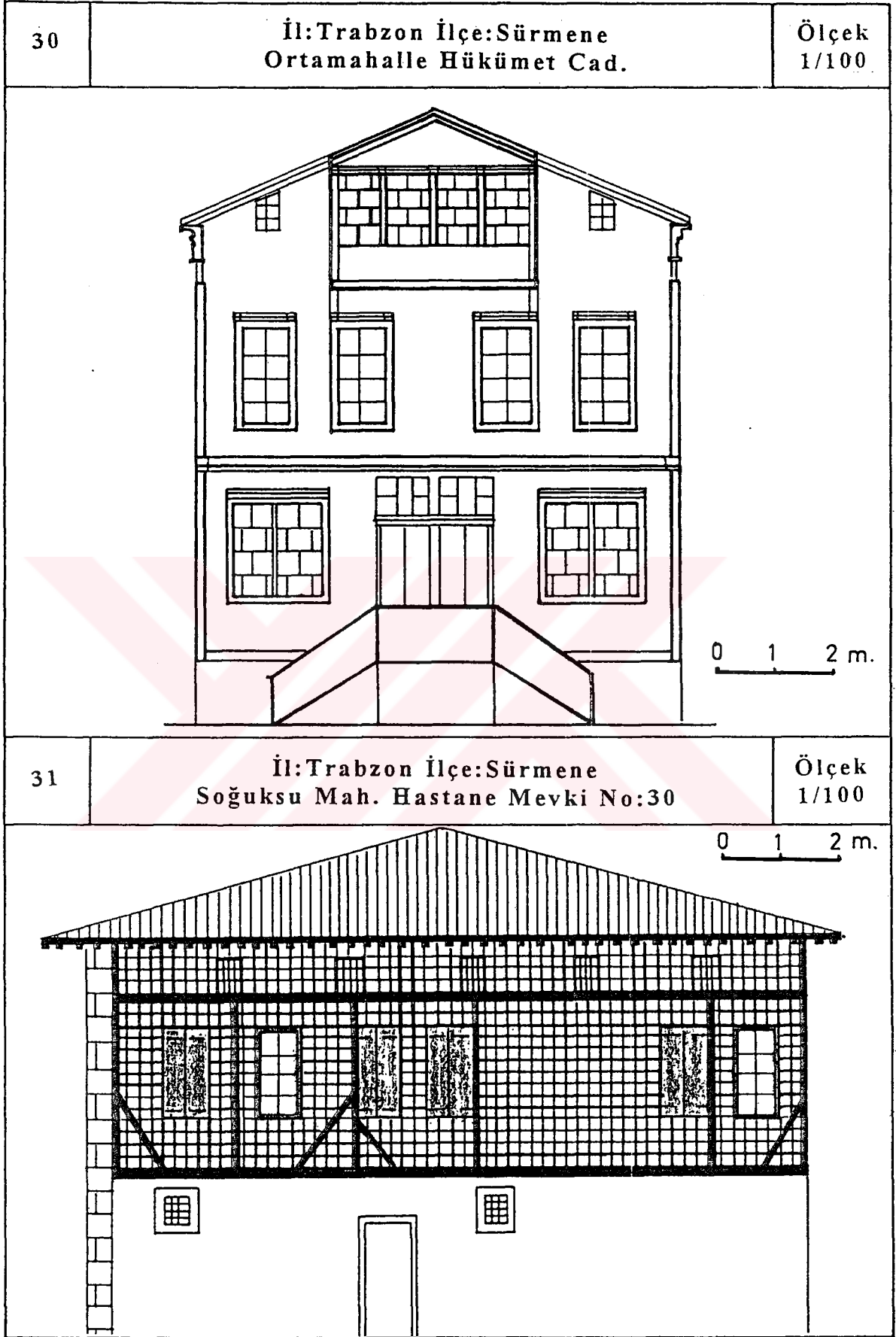
Ek Şekil 1' in devamı

Ek Şekil 1' in devamı

28	İl: Trabzon İlçe: Sürmene Balıklı Mah. Rize Cad.	Ölçek 1/100
		
29	İl: Trabzon İlçe: Sürmene Ortamahalle Hükümet Cad. No: 105	Ölçek 1/100
		

Ek Şekil 1' in devamı

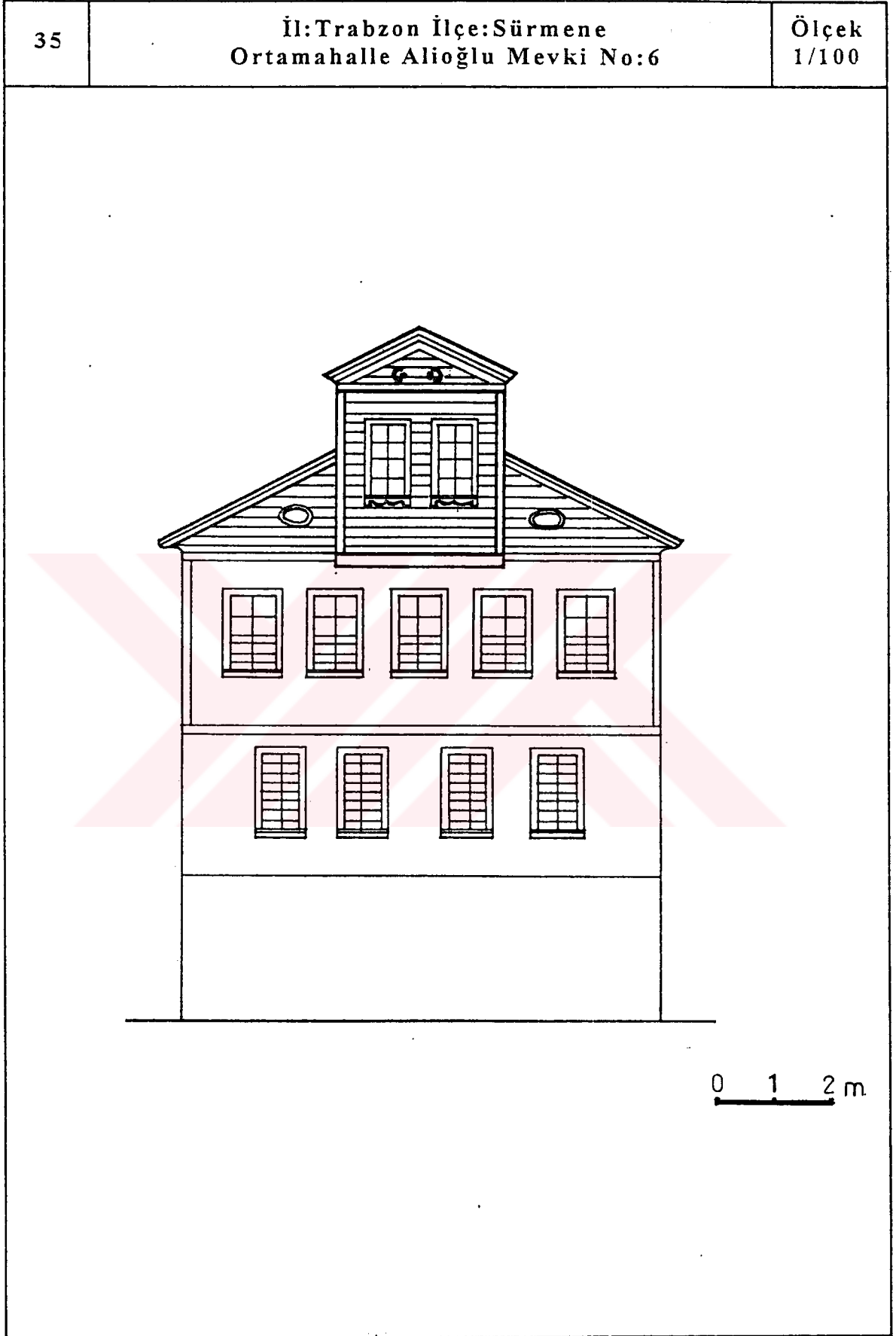
Ek Şekil 1' in devamı

32	<p>İl: Trabzon İlçe: Sürmene Ortamahalle Hükümet Cad. No: 7A</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		
33	<p>İl: Trabzon İlçe: Sürmene Soğuksu Mah. Hastane Mevki</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		

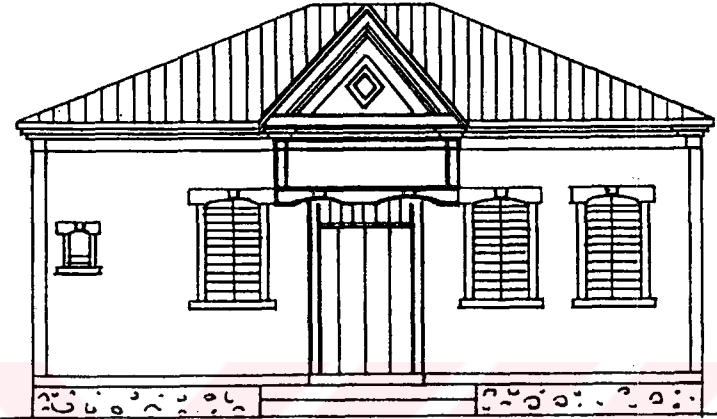

Ek Şekil 1' in devamı

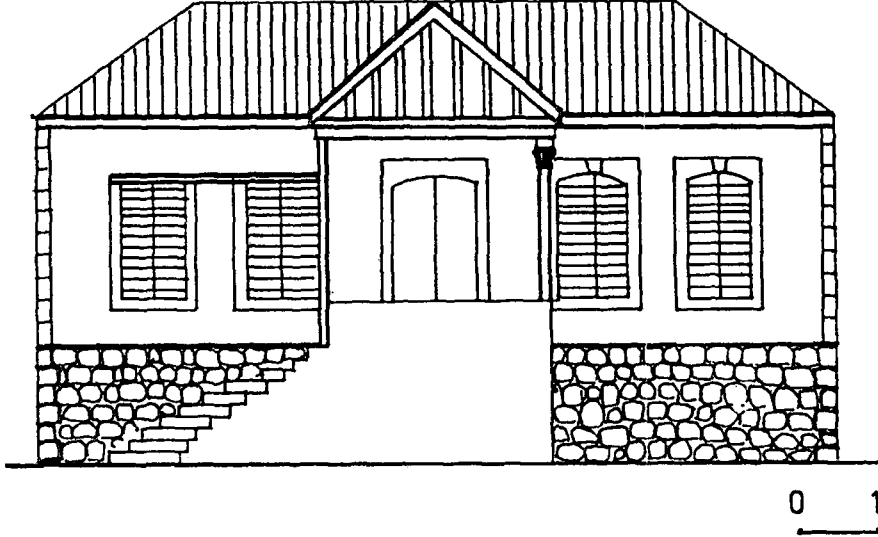
Ek Şekil 1' in devamı

Ek Şekil 1' in devamı

1	<p>İl: Trabzon İlçe: Akçaabat Dürbinar Mah. Harmanlı Sok. No.55</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
 <p style="text-align: right;">0 1 2 m</p>		
2	<p>İl: Trabzon İlçe: Akçaabat Dürbinar Mah. Harmanlı Sok. No:11</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
 <p style="text-align: right;">0 1 2 m</p>		

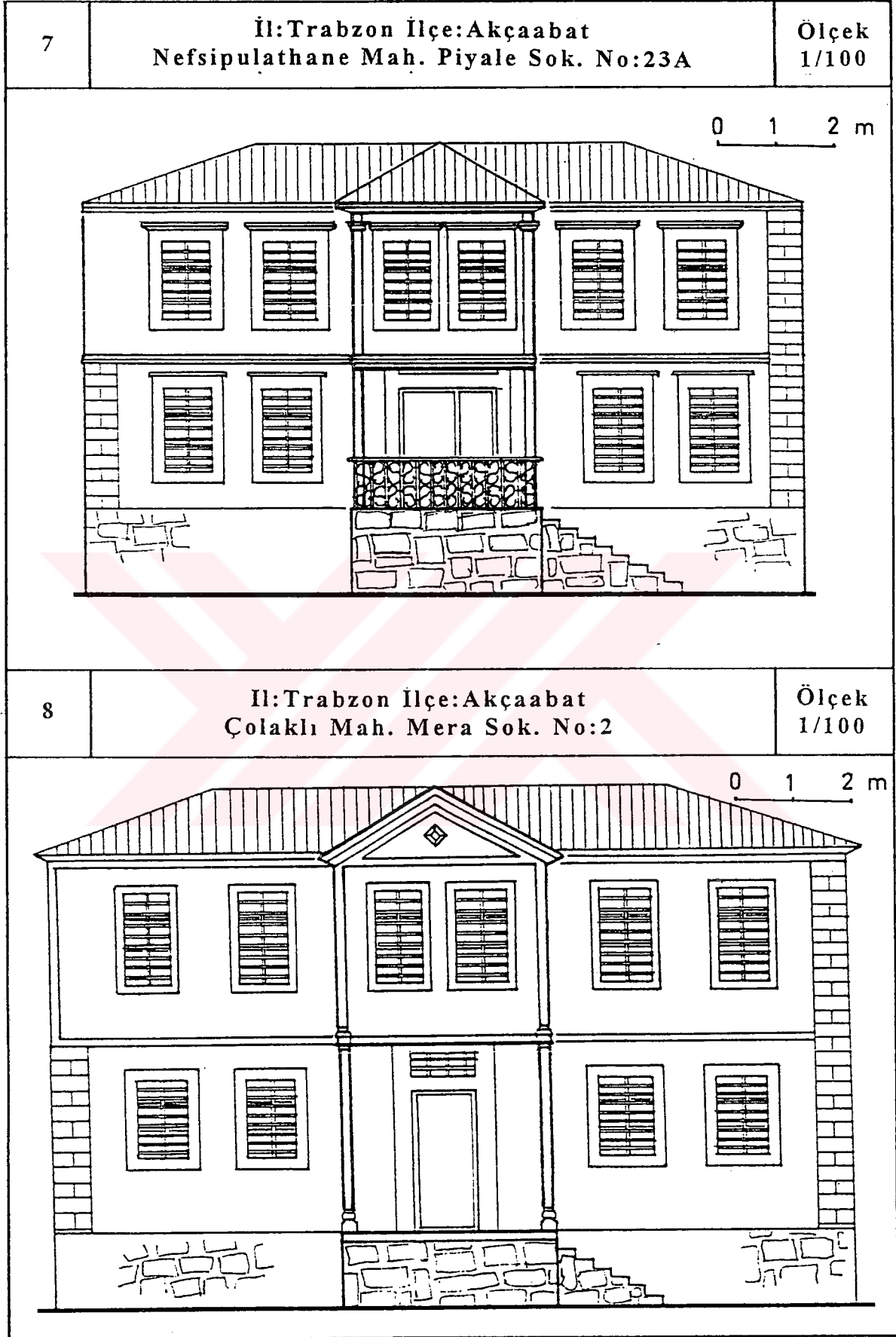
Ek Şekil 2. Akçaabat geleneksel konut örnekleri

3	<p>İl: Trabzon İlçe: Akçaabat Nefsipulathane Mah. Tarakçıoğlu Sok. No: 6</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		
4	<p>İl: Trabzon İlçe: Akçaabat Dürbinar Mah. Cami Sok. No: 32</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		

Ek Şekil 2' nin devamı

5	<p>İl:Trabzon İlçe:Akçaabat Ortamahalle Dutlu Sok.No:7</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		
6	<p>İl:Trabzon İlçe:Akçaabat Nefsipulathane Mah. Piyale Sok. No:11</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		

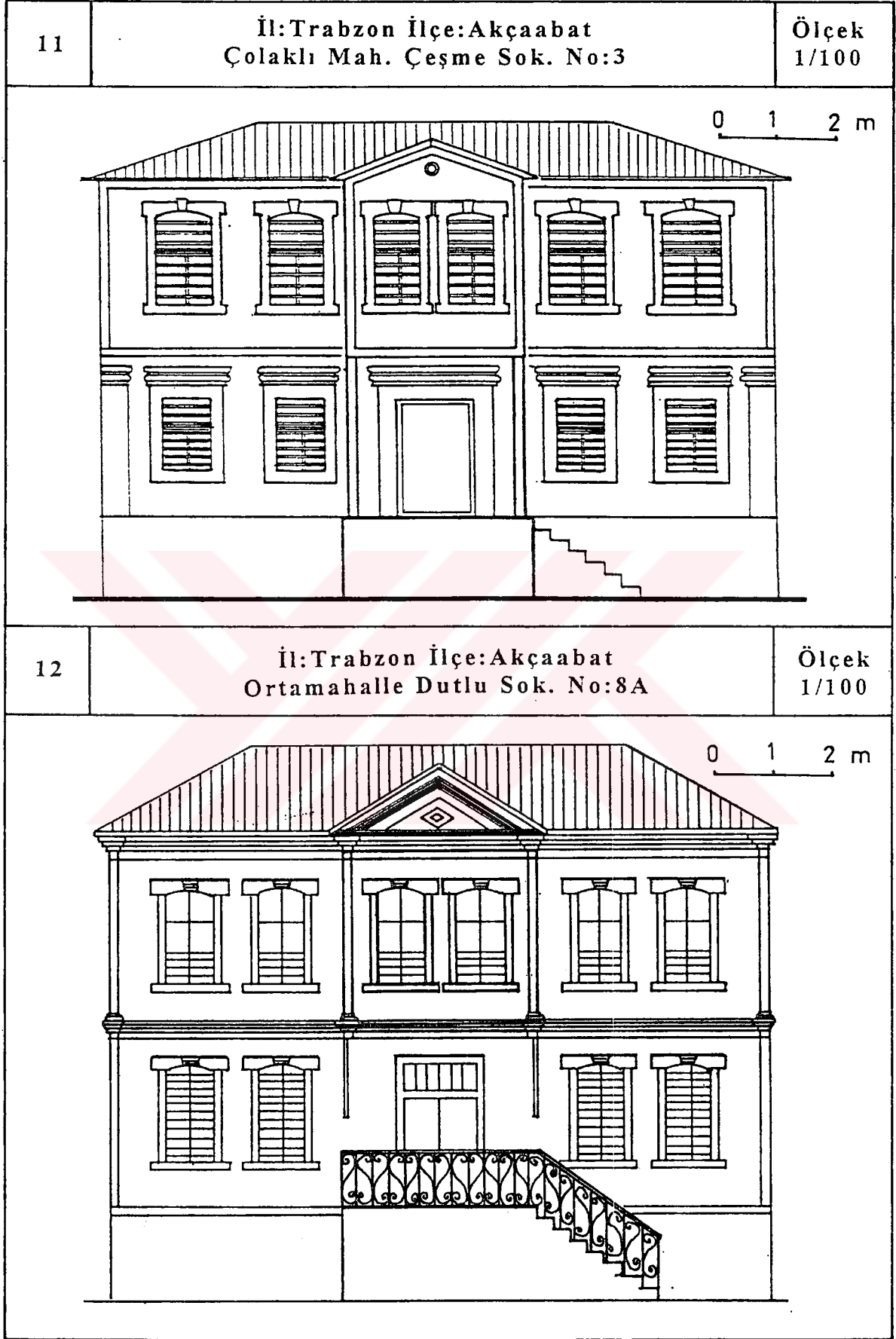
Ek Şekil 2' nin devamı

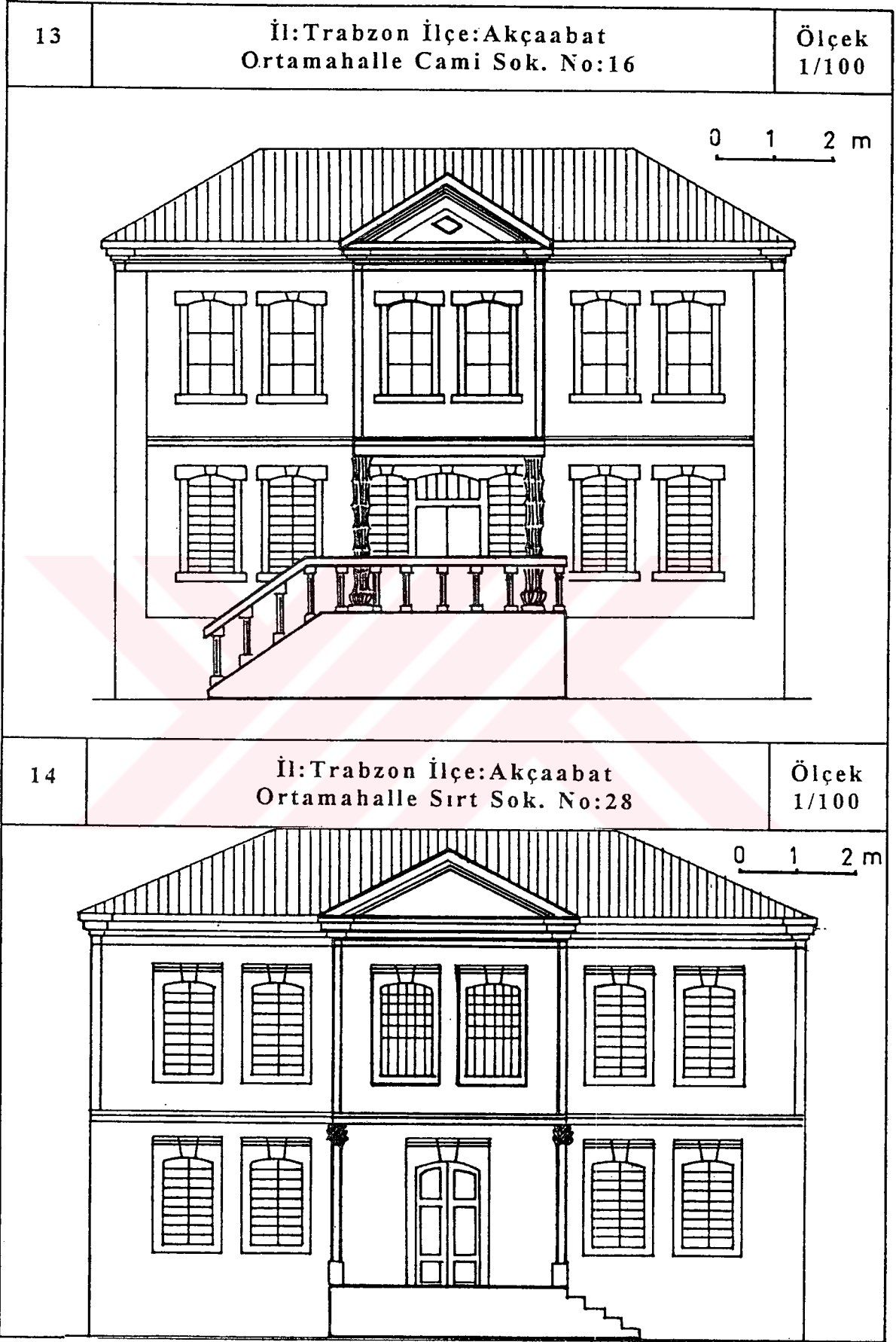
Ek Şekil 2' nin devamı

9	<p>İl: Trabzon İlçe: Akçaabat Çolaklı Mah. Başak Sok. No:10</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
<p style="text-align: right;">0 1 2 m</p> 		
10	<p>İl: Trabzon İlçe: Akçaabat Çolaklı Mah. Başak Sok. No:4</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
<p style="text-align: right;">0 1 2 m</p> 		

Ek Şekil 2' nin devamı

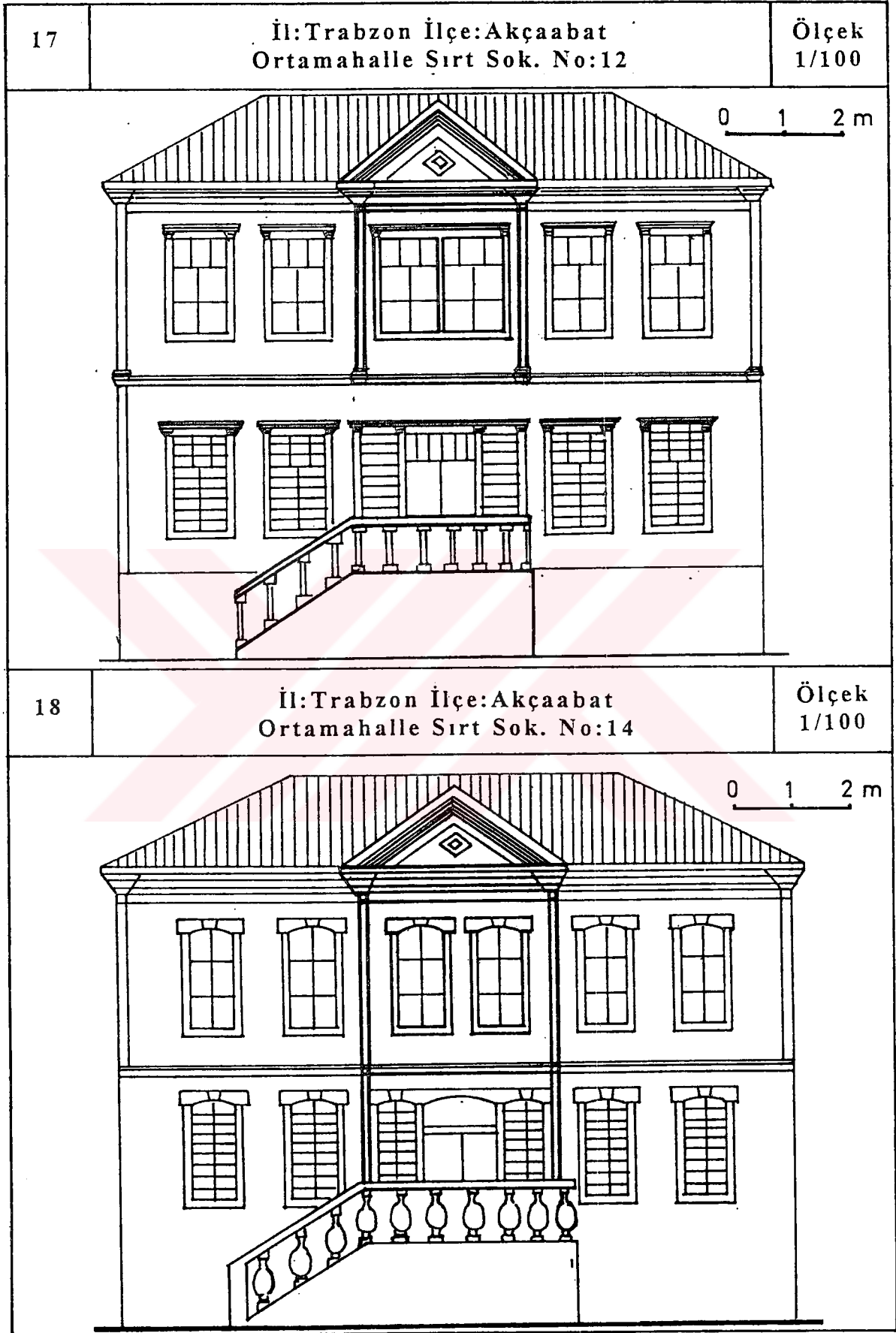
Ek Şekil 2' nin devamı

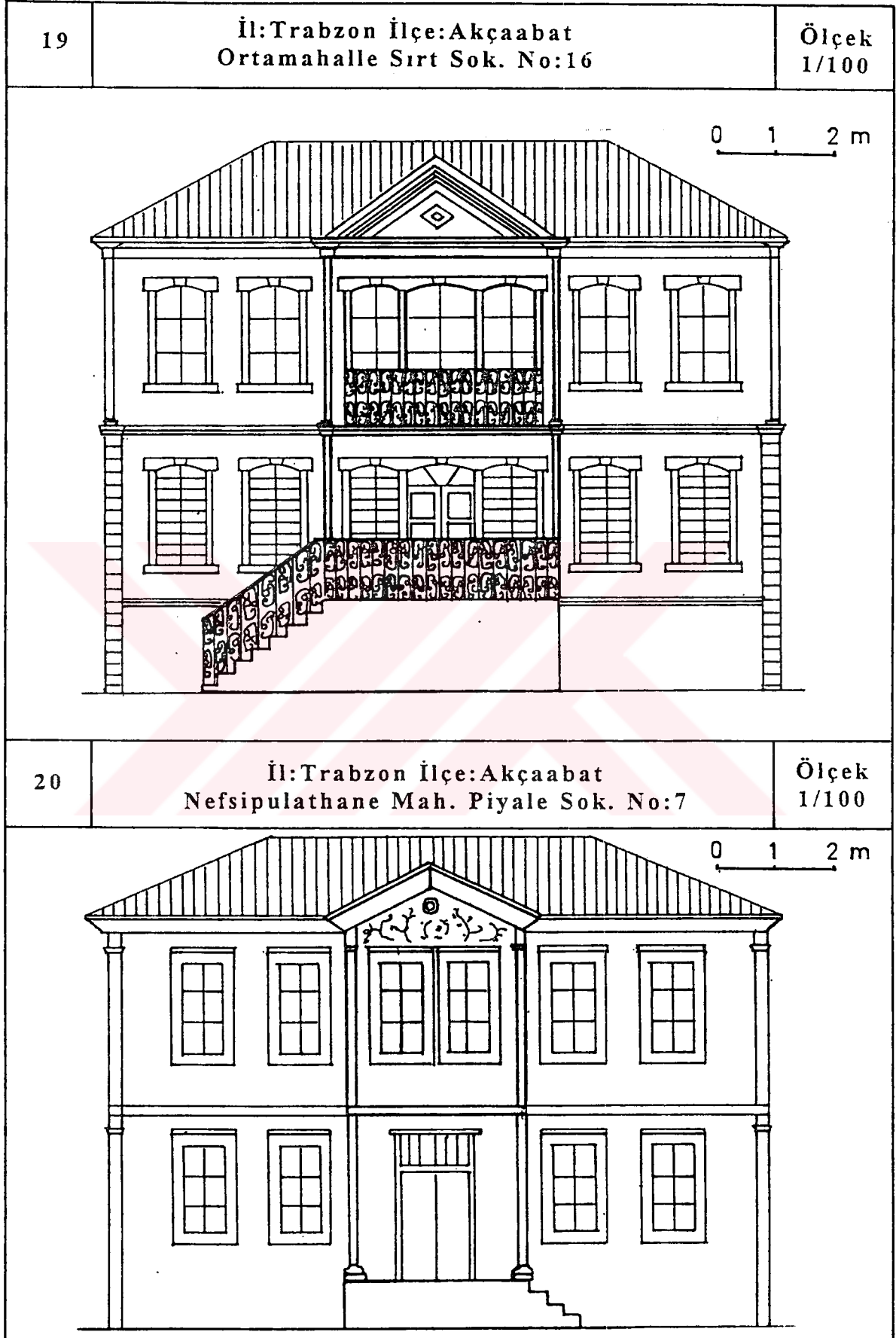
Ek Şekil 2' nin devamı

15	İl:Trabzon İlçe:Akçaabat Ortamahalle Sungur Sok. No:1	Ölçek 1/100
16	İl:Trabzon İlçe:Akçaabat Ortamahalle Sirt Sok. No:9	Ölçek 1/100

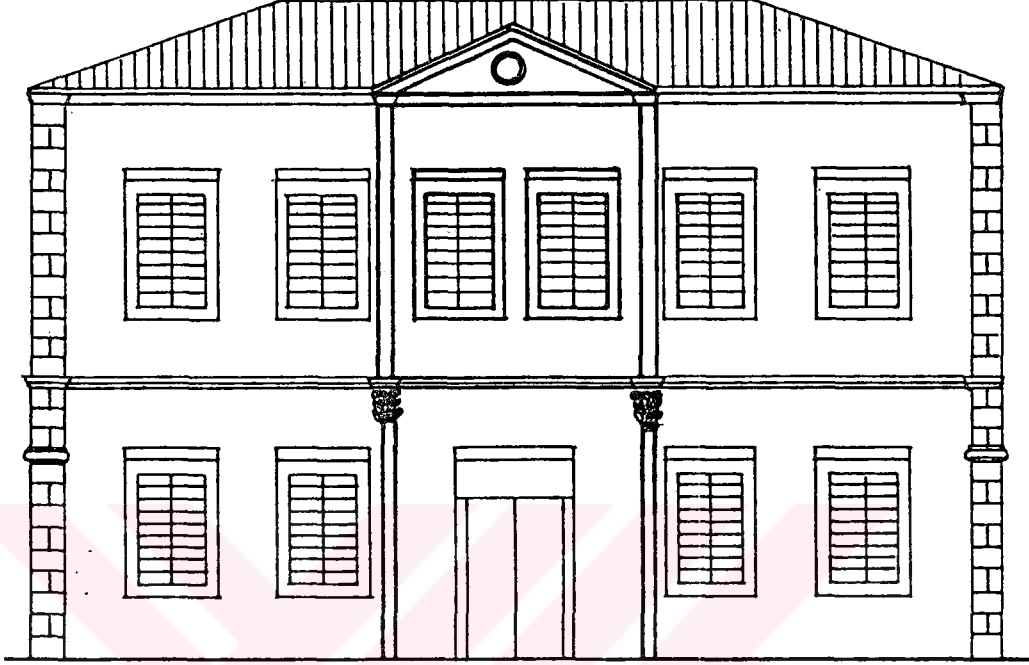

Ek Şekil 2' nin devamı

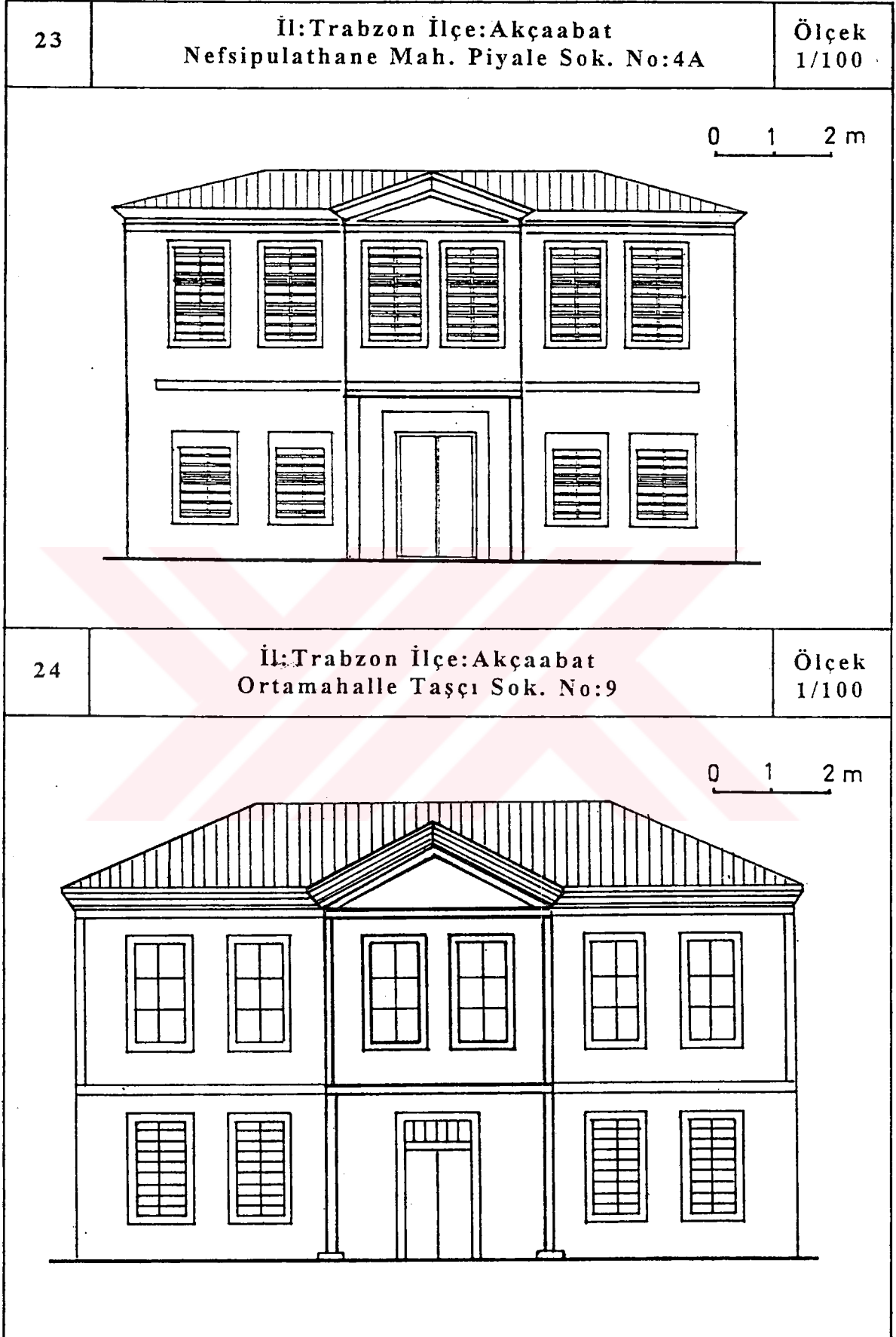
Ek Şekil 2' nin devamı

Ek Şekil 2' nin devamı

21	İl:Trabzon İlçe:Akçaabat Ortamahalle Sirt Sok. No:22	Ölçek 1/100
<div style="text-align: right; margin-bottom: 10px;">0 1 2 m</div> 		
22	İl:Trabzon İlçe:Akçaabat Nefsipulathane Mah. Piyale Sok. No:9	Ölçek 1/100
<div style="text-align: right; margin-bottom: 10px;">0 1 2 m</div> 		

Ek Şekil 2' nin devamı

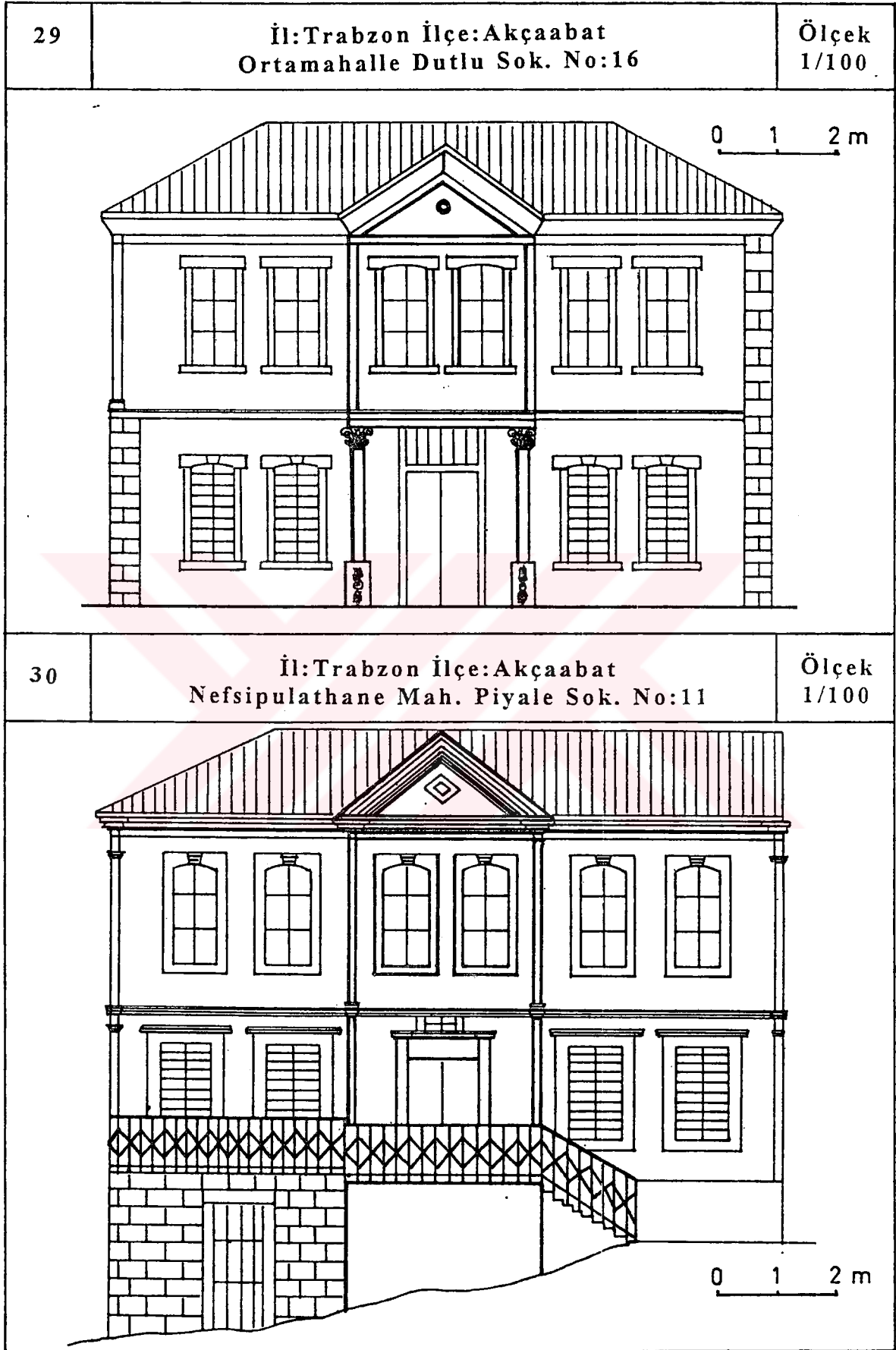
Ek Şekil 2' nin devamı

25	<p>İl: Trabzon İlçe: Akçaabat Dürbinar Mah. Meyvalı Sok. No: 8</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		
26	<p>İl: Trabzon İlçe: Akçaabat Dürbinar Mah. Harmanlı Sok. No: 51</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		

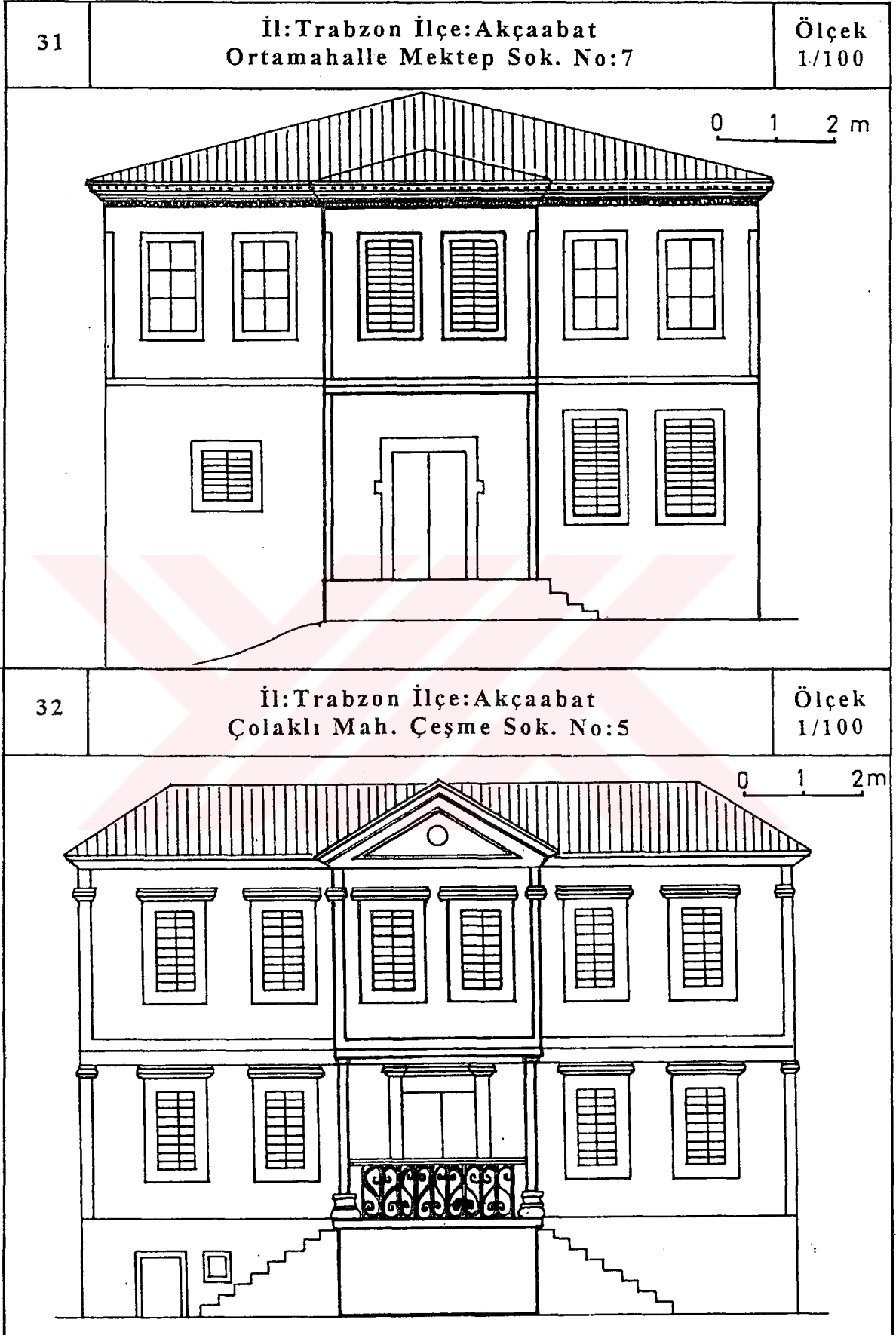
Ek Şekil 2' nin devamı

27	<p>İl: Trabzon İlçe: Akçaabat Dürbinar Mah. Harmanlı Sok. No: 51</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		
28	<p>İl: Trabzon İlçe: Akçaabat Dürbinar Mah. Cami Sok. No: 10</p>	<p>Ölçek 1/100</p>
		

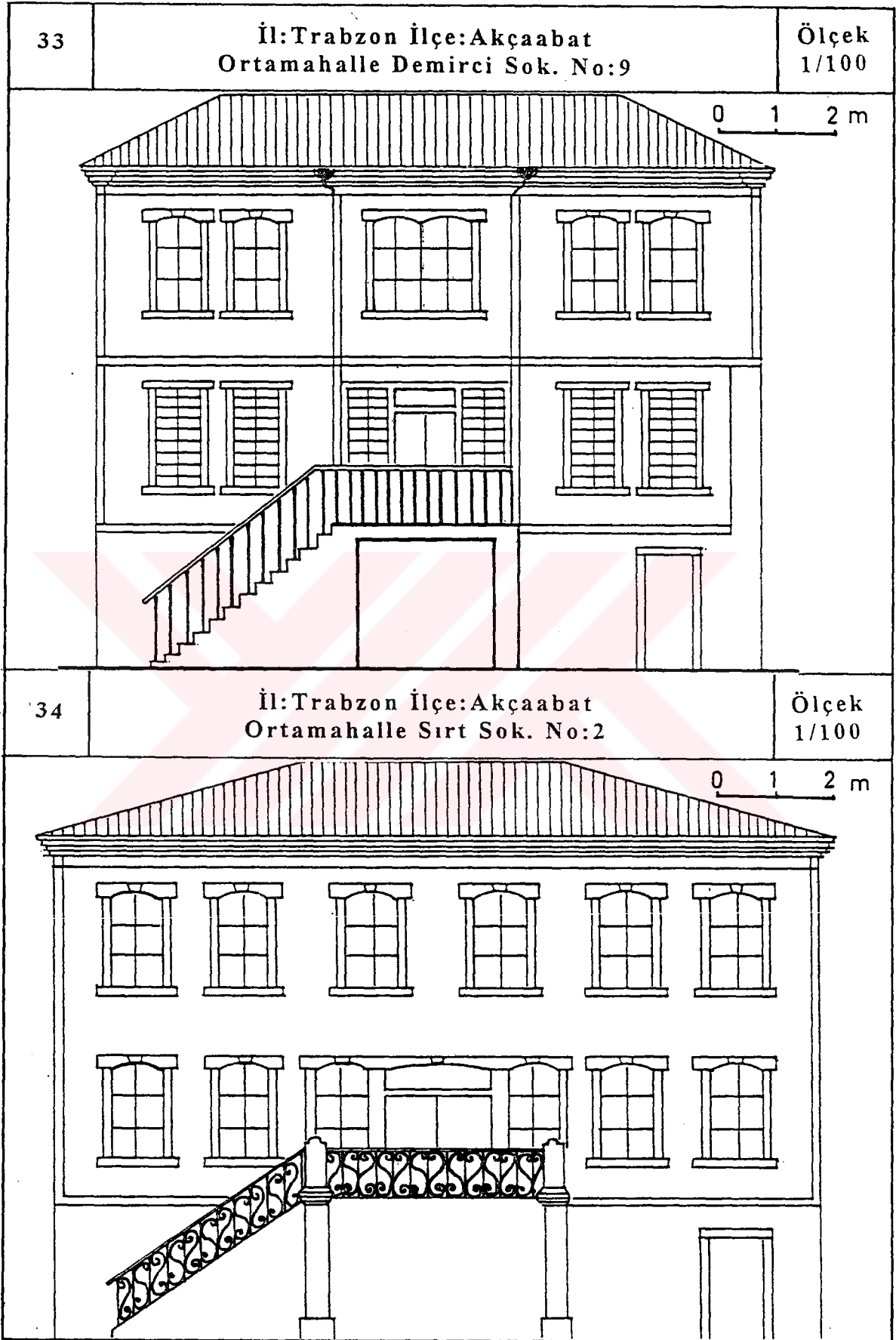
Ek Şekil 2' nin devamı

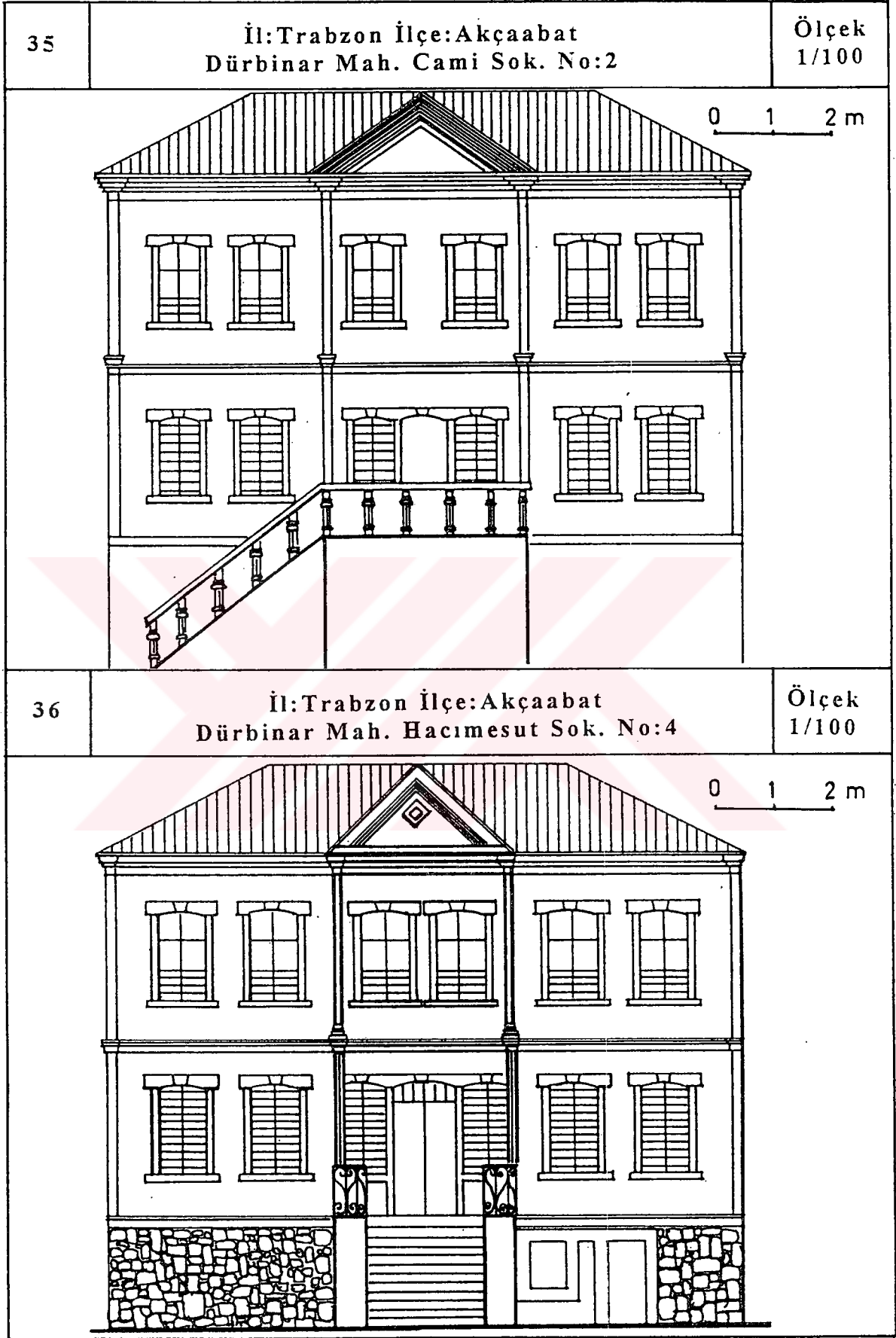
Ek Şekil 2' nin devamı

Ek Şekil 2' nin devamı

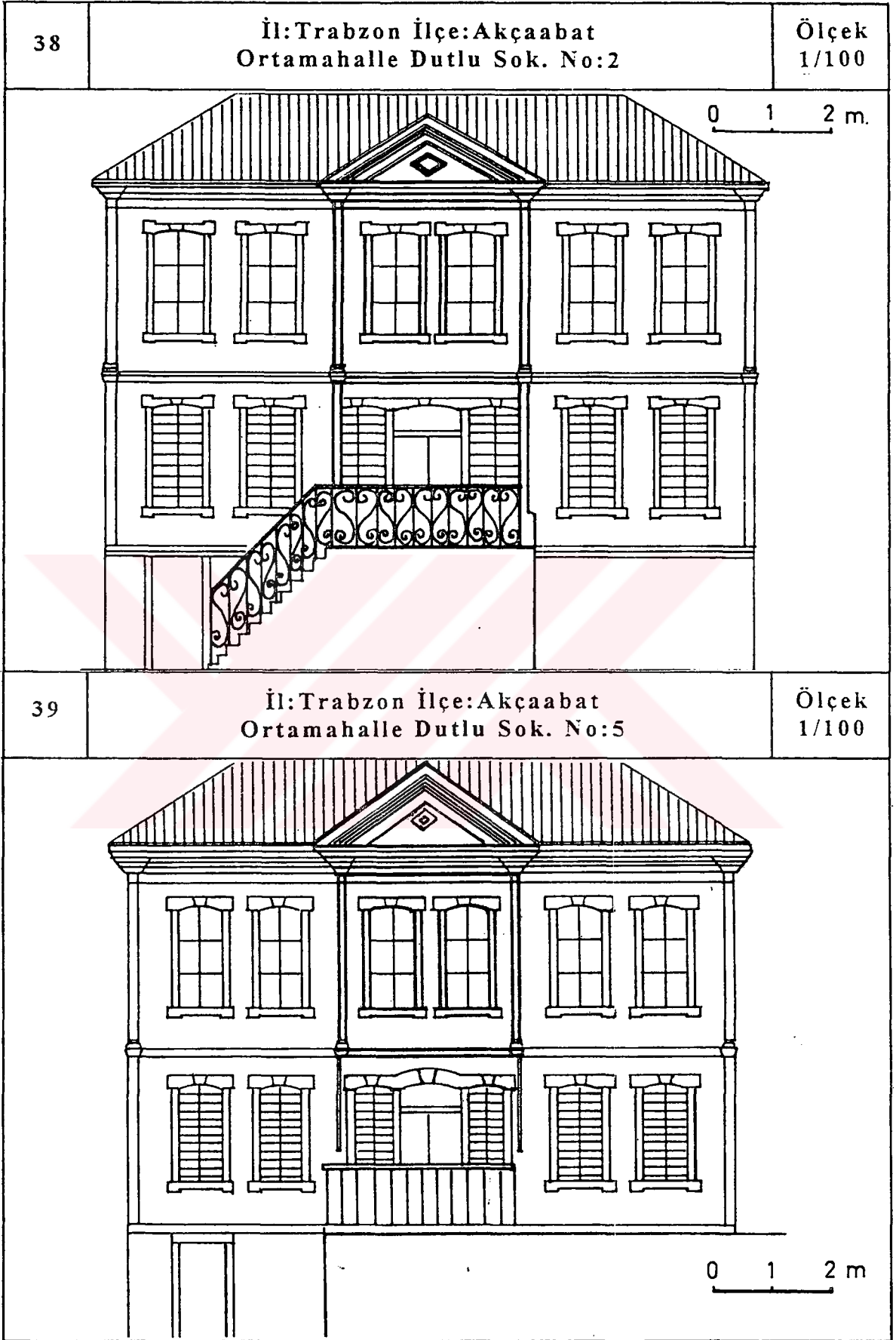
Ek Şekil 2' nin devamı

Ek Şekil 2' nin devamı

Ek Şekil 2' nin devamı

Ek Şekil 2' nin devamı

40

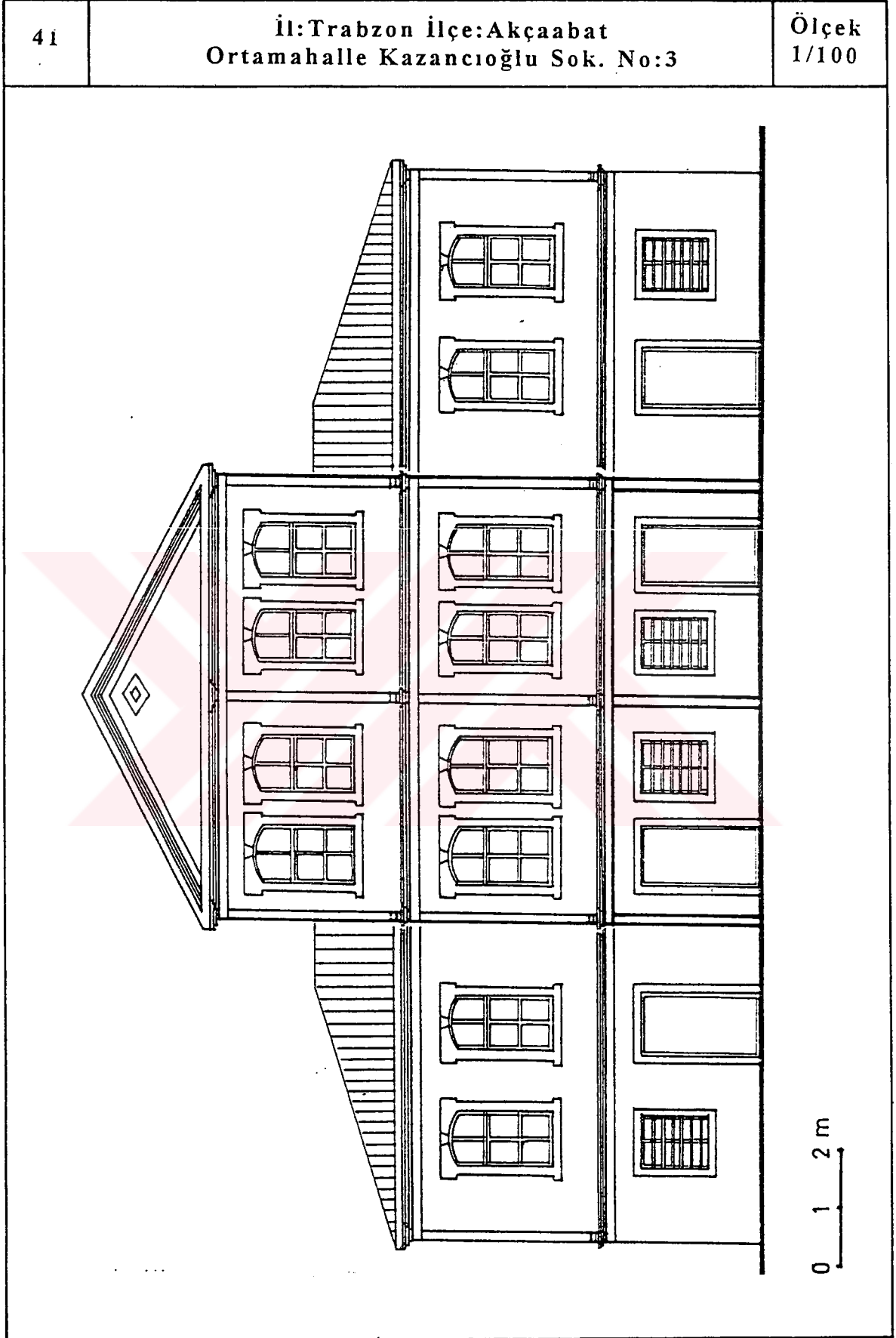
İl: Trabzon İlçe: Akçaabat
Dürbinar Mah. Cami Sok. No: 18

Ölçek
1/100

0 1 2 m

Ek Şekil 2' nin devamı

Ek Şekil 2' nin devamı

42

İl:Trabzon İlçe:Akçaabat
Nefsipulathane Mah. Lale Sok. No:1

Ölçek
1/100

0 1 2 m

Ek Şekil 2' nin devamı

9. ÖZGEÇMİŞ

23.12.1971' de Trabzon' da doğdu. 1982 yılında 24 Şubat İlkokulunu, 1985 yılında Cumhuriyet Ortaokulunu, 1988 yılında Trabzon Lisesini bitirdi. 1988 yılında KTÜ Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümüne başladı. 1992 yılında KTÜ Mimarlık Bölümünden Mimar ünvanı ile mezun oldu. 1992 yılında aynı üniversitenin Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim dalında Yüksek Lisans eğitimine başladı.

Haziran 1993' te KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Araştırma Görevlisi kadrosuna atanmıştır. Halen KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü' nde Yüksek Lisans çalışmasına devam etmektedir. İngilizce bilmektedir.

